

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בהר

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 172

פנינים לפרשת בהר

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקר את הרב מטשעבין, הוא קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: אני חייב לך הכרת הטוב. איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך לימדוני: אם מישהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת, הוא לקבל את הבעת התודה...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על חילוף מסיביר של הרב מטשעבין

"וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצֵי" (ויקרא כ"ח, י')

שמעתי ווארט, אימרה, מהמיטעלע בעלזער רב, רבי יששכר דב זצ"ל, ויש בו עומק כה רב! תשאלו: מהיכן מגיע אלי ווארט של הרבי מבעלז? הו, זה סיפור ארוך---

לאחר מלחמת העולם השנייה שוחררנו מסיביר, והתגלגלתי לאוזבקיסטאן שבמזרח דרום רוסיה. הטשיבינער רב, ה"דובב מישרים" זצ"ל, שהיה מגדולי הדור, יחד עם עוד רבנים חשובים, נשארו בסיביר. מאמצים רבים נעשו לחלץ את הרב מטשעבין, אך השלטונות לא אפשרו בשום פנים ואופן להגר מ'גן העדן' הקומוניסטי, בדאגתם, לבל יתגלה אלו פנים יש ל'גן עדן' זה...

מובן שהשלטונות, שהכפירה במלכות שמים היתה מעיקרי שיטתם, לא הרשו להתכנס בבתי כנסיות, וכל התכנסות נחשבה בעיניהם כחתרנות ופעילות נגד המהפכה שלהם. ואנו, בסכנת נפשות, ארגנו מנין בסתר ולמדנו תורה.

לארץ - הרי זו סיבה מספקת שתאסר בעוון ריגול... הצעד הראשון שהתבקש היה לוודא שהסיפור נכון. פנית אליהם ושאלתים מנין להם המידע. רב היה החשש שאלו שוטרי חרש, קומוניסטים יהודים פעילי הייבסקציה, המבקשים להפליל את אחיהם. הם ענו לעומתי, שהם בקשר עם הרב מטשעבין ועם פעילי החילוף, אלא שקצרה ידם להגיע למוסקבה.

אמרת להם: "הרב מטשעבין כולו תורה. אם אתם בקשר עמו, ודאי שמעתם מפיו דבר תורה"-

אמרו: "אכן, גם את מצבו הגדיר בדבר תורה. ואז סיפרו לי מפיו אמרה ששמע מפי הרב מבלז זצ"ל, בפסוק: "קול ה' יחיל מדבר,

יום אחד הופיעו במנין שלושה יהודים מזוקנים, והודיעו בשמחה שהמאמצים נשאו פירות, השאה הפרסי בעצמו התקשר לסטאלין, רודן ברית המועצות, שיאפשר לרב מטשעבין לעבור לארצו, ומשם הדרך פתוחה לארץ ישראל. יש רק בעיה אחת: את אישור היציאה עבורו אפשר להשיג אך ורק במוסקבה. אין אפשרות לעלות לרכבת ולנסוע למוסקבה בלי אשרת מסע מהשלטונות, והם לא ינפיקו אשרת מסע לצורך זה. אדרבה, המבקש מסתכן במעצר: מאין לנו המידע? כי דבר זה הרי בידוע, כי אם מצוי אתה בקשרים עם חוץ

הבעלזר רב'ה, רבי אהרן זצ"ל, קרא פעם בבוקר אחד לגבאי שלו, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי כוס קפה". נבהל הגבאי, מעולם הרב'ה לא ביקש לעצמו כוס קפה. תמיד היה צריך להתחנן שהרב'ה יאכל משהו, והנה הפעם הוא מבקש לעצמו כוס קפה. הגבאי כמעט איבד את עשתונותיו.

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על 'גאונות בחסד' של גדולי ישראל

"יחי אֱחִיךָ עִמָּךְ" (ויקרא כ"ה, ל"ו)

מה פשר הדבר?

הגבאי כמעט איבד את עשתונותיו. אולי הרב'ה לא חש בטוב, חלילה. מיהר לצאת מחדר הרבי, והנה בעודו עושה את דרכו החוצה הוא שומע את הרבי אומר לו: "תשתדל שהקפה יצא טעים!" הדרישה הזאת רק הוסיפה מבוכה על מבוכתו.

כעבור זמן קצר שב הגבאי אל הרב'ה ובידו כוס קפה חם ומהביל. "ישר כח, ישר כח. אנא ממך, אם תוכל להוליך את המשקה לבית המדרש, יושב שם החסיד ר' יענקל. גש אליו ותן לו את המשקה שיחיה בו את נפשו".

כעת התגברה התעלומה עוד יותר. מה זה צריך להיות? אבל אם הרב'ה אומר, צריך לקיים. אחז הגבאי את כוס הקפה בידו ומיהר לבית המדרש. נכנס פנימה עיניו תרו אחר אותו חסיד, וכשמצא אותו בירכתי בית המדרש מיהר לקראתו והושיט לו את המשקה: "זה שלך, הרבה ביקש להכין לך כוס קפה"...

החסיד תפס את ראשו בשתי ידיו, כלא ידע מה לעשות עם עצמו. ואז סיפר לגבאי: "לפני זמן קצר, כשהייתי במקווה, מלמלתי לעצמי: 'אוי כמה טוב אם היה לי עכשיו איזה כוס קפה חם'... והנה כשסובבתי את ראשי לאחור ראיתי את הרב'ה מביט בי בעיניו הטובות. כעת אני מבין שהוא שמע את דברי"...

חז"ל (שבת רכז ע"א) אומרים: "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה".

רבי חיים בריסקער היה גאון הגאונים לא רק בתורה, אלא גם בחסד. ביתו, בית הרב, היה פתוח לכל דכפין, כל עלובי הנפש הרגישו שם בבית...

פעם שאלו את הרב מברסק זצ"ל: "האם זה נכון שאצל אביך - רבי חיים בריסקער הבית היה רשות הרבים?"

השיב הרב: "רשות הרבים? הרבה יותר מרשות הרבים... נסו אתם להביא את המיטה שלכם ולהניחה באמצע הרחוב. מיד תבוא המשטרה ותגרור אתכם משם - מה אתה ישן באמצע הרחוב? זו הפרעה לסדר הציבורי! אבל אצל אבא בבית, הגיעו אנשים, אכלו שתו וישנו ו.. קנו להם שביתה, כאילו הם בבית שלהם"...

סיפרה הרעבעעצין פיינשטיין ע"ה - בתו של הרב מברסק, כי אביה זצ"ל סיפר, שכאשר אביו רבי חיים היה מגיע הביתה עם אורח, היו בני הבית נותנים לאורח את המיטה שלהם. והיכן הם יישנו? היו משחררים את הדלת מהצירים וישנים עליה...

פעם אחת, חשב אחד הבנים - מה לו לישון על דלת, הוא מעונין ב'לוקוסוס', יקח כמה כיסאות וישן עליהם, יהיה קל יותר, הכין לעצמו 'מיטת כיסאות' הציע את המיטה ורצה לשכב עליה, אלא שאז הרגיש שמישהו סוּחב לו את הכיסא בתרעומת: "מדוע אתה לוקח את הכיסא שלי?!" היה זה אחד מהאורחים... גם כיסא כבר לא היה לבנו של הרב...

היו יהודים שאהבו ללמוד אצל הרב בבית. פעם אחת רבי חיים היה צריך איזו גמרא, הלך לחפש את הגמרא בארון - ואין! היא אצל יהודי פלוני שבא בקביעות ללמוד בבית הרב...

אבל אם אבא צריך גמרא, אין חכמות. הלך הבן - הבריסקער רב, וביקש ממנו: ר' איד, אבא צריך את הגמרא". פתח עליו הלה זוג עיניים: "מה?! וכי בבית המדרש חסרות גמרות שאתה צריך לקחת את הגמרא שלי?!" לך וקח מבית המדרש!..."

הבעלזר רב'ה, רבי אהרן זצ"ל, קרא פעם בבוקר אחד לגבאי שלו, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי כוס קפה". נבהל הגבאי, מעולם הרב'ה לא ביקש לעצמו כוס קפה. תמיד היה צריך להתחנן שהרב'ה יאכל משהו וישתה משהו, והנה הפעם הוא מבקש לעצמו כוס קפה.

עד שבפעם השישית כראות הגבאי של ה'אמרי אמת' מגור, שאין שום עצה לפניו, הוריד 'סטירה' מצלצלת לבחור, בפני קהל ועדה, שהסיטה אותו מיד ממקומו. ואכן יצא הרבי להדלקה, והכל על מקומו בא בשלום

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
עם סיפור מדהים ונס גדול עם גבאי ה'אמרי אמת' מגור

"לא תרדה בו בפרך ויראת מאלקיך" (כה, מג)

אפוא להתרחק יותר. קבעו הגבאים גבול מקום מוגדר בברור, שעד אותו קו יעמדו הצבור, ומאותו קו פנימה לא יעבור איש. תכף על אתר נענה הצבור כחסידיים נאמנים, והכל התחיל לנוע אל אחור, כשכולם נדחקים ונדחפים אליו באלו כדי לפלס מקום ראוי, כמצות הגבאים. בין הציבור הגדול עמד בחור אחד מיישבת "שפת אמת" שבירושלים שכבר הצליח אחר רוב מאמצים 'לתפוס' מקום טוב ביותר בשורה, שמשם יוכל לצפות כהוגן בפני רבו, ולחזות היטב בעבודת קדשו, אך לצערנו נחתה עליו עתה גזרת הגבאי הנאמן לחזור אחורה... היה קשה לו מאד לוותר על מקום טוב כל כך, והחליט לתומו שאיש אחד בלבד הצנוף בפנתו הדחוקה לא יפריע כלום. אבל הגבאי המנוסה כבר ידע שאם איש אחד נכנס, הרי מיד אחריו נדחפים עשרות ומאות... על כן העיר בעדינות לאותו בחור שהפקודה כוללת גם אותו, וכולם בלא יוצא מן הכלל צריכים לצאת מן המקום המסומן, קטן כגדול שם הם. משום מה נתפסה בו באותו בחור עקשנות להדבק דווקא אל מקומו... והעז פניו כנגד הגבאי, שזה זמן רב מאד 'שומר' הוא על מקומו בשורה, ואיך אפשר במחי יד לדחוק החוצה? אך הגבאי הבין שאין שום אפשרות להיענות לבקשתו, בראותו מאחוריו קבוצה שלמה של צעירי צאן קדשים, שרק המתנינו שיסכים להשאיר אותו בחור על מקומו, ומיד כולם נדחסים אחריו... הוא העיר שוב לאותו בחור שעליו לסגת מן המקום, והוא מעכב את כל הציבור, ושאל הרבי יכול לצאת מחמתו! אך הבחור מתעקש ואינו זז ממקומו, כך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, הגבאי מתרה והבחור מסרב, עד שבפעם השישית כראות

כל המידות שבין אדם לחברו, אפשר לקיימן רק על ידי 'יראת מאלקיך', רק עם יראת שמיים אפשר לקיים 'לא תרדה בו בפרך'. כי כשיש חסרון ביראת שמים, מגיעים לידי זלזול בחברים. ואפילו אם קנה אותו לעבד, אסור לו להתעלל ולרדות בו בפרך, וכל שכן בשאר אנשים (על פי טיב התורה).

לפנינו כמה עובדות בטיב הזהירות שבין אדם לחברו: כידוע, כבוד קדושת אדמו"ר הזקן מגור זצוק"ל בעל ה"אמרי אמת", היה בשנותיו האחרונות חולה ותשוש בחלישות כח, והיו המשמשים הנאמנים והמקורבים מסייעים בידו בכל דבר.

בשנים אלו כאשר היו מוציאים אותו אל העולם, בזמנים מסוימים לפי כוחותיו, היה מגיע ציבור ענק של חסידים ואנשי מעשה מכל מקום, כדי לחזות בהדר גאון זיו קודשו, ולחסות בצילא דמהימנותא. מאחר שלא היה מרבה לצאת בימים ההם, הרי בכל פעם שהנהיג נשיאותו ברמה, היו שם דחיפות עצומות מחמת רוב הלחץ והדחוק, עד שהגיעו הדברים לחשש סכנה לבריאותו הרופפת של הרבי הקדוש. נאלצו, אפוא, הגבאים המסורים להעמיד 'חומה' בצורה של חסידים איתנים, ששמרו בכל עוז על המרווח הנצרך בסביבתו של הצדיק, ומנעו בגופם ובנפשם את הדחיפות, שלא יגיעו אל קרבת הצדיק, כדי להשאיר עבורו מרווח נשימה ראוי.

טיב מעשה דידן מתרחש בימי החנוכה, באחת משנותיו האחרונות עלי אדמות, נקבע יום אחד מימי החנוכה שבו יצא הרבי להדלקת נרות חנוכה בבית המדרש. באותו ערב היתה נהירה המונית מכל קצות הארץ לעבר בית המדרש 'גור' שבירושלים עיר הקודש! כשראו הגבאים שהגיע 'עולם' ענק, הרבה יותר מן המשוער, נלחצו מאד, ולא ידעו היכן יכנס נחשול אדם ענק שכזה אל תוככי בית המדרש [שהיה אז קטן יחסית, עדין ביישבת "שפת אמת"].

בהגיע השעה היעודה, כשהיו צריכים להוציא את הרבי מביתו נאוה קודש אל בית המדרש, לא היה ניתן לפלס דרך כלל, הכל היה צפוף בדוחק נורא... הגבאים נלחצו ונדרכו, הרי אי אפשר לבטל את ההדלקה אחר שכבר הגיע כל הציבור, אבל מאידך גיסא, היתה זו שאלה של סכנת נפשות עבור הרבי הזקן והחולה. נעמד אחד מראשי הגבאים והכריז בקול גדול, שבמצב כזה אין שום אפשרות להוציא את הרבי, כאשר אף פסיעה אחת לא ניתן לדרוך! מן ההכרח

לקח דורון טוויג את הרעל ושפך על זרעיו ושתיליו, ובתוך שעות קמלו כל עלי-החצילים. 'אתה מהרהר כל העת בצערם של הזרעים שלא נתת להם לשתות ולו טיפה אחת, וגרמת להם לצמאון נורא, ועכשיו אתה בא ובמו - ידיך מטיל עליהם ארס, הגורם להם לנבול בתוך שעות ספורות. אין לך צער ויסורים גדולים מזה לחקלאי'....

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הניסים המופלאים של שומרי השמיטה כהלכתה

"וְשָׁבְתָה הָאֶרֶץ שִׁבְתָּ לְד'" (ויקרא כ"ה, ב')

בשמיטת תשע"ה נתקלנו בסיפור שהתרחש לשומר-שמיטה, והפעם ממושב דלתון בגליל העליון. הסיפור האנושי, מחמם-הלב, שהתרחש בבית משפחת לגטיבי, אינו מתמקד רק בהתרגשות המשפחתית עם שובו לביתו של הבן, 'הפצוע הקשה ביותר באינת'פאדה'.

בעוד שב'קרן השביעית' מגדירים את מה שקרה כ'פירות שביעית', דהיינו שהנס הגלוי שאירע למשפחה הנכבדה, ממייסדות המושב, התרחש בזכות שמירת השמיטה, הרי שהחקלאי הוותיק עצמו מבקש להצטנע קמעה... 'אינני ראוי שיעשו לי ניסים כל-כך גדולים', הוא אומר; 'רפואתו של בני הגיעה בגלל התפילות המרובות שנישאו עליו בכל רחבי תבל'.

הכל החל בהחלטה על שמירת השמיטה של האב, משה, בנו של רב-המושב זצ"ל, תוך שהוא מחליט להפקיר את פירותיו לחלוטין ולא להעבירם אפילו לאוצר בית דין, מה שהביא בעונת הקיץ המונוי יהודים למטעיו, שיצאו משם כשהם עמוסים בסלי-שזיפים ואגסים, נקטרינות ואפרסקים. ואם לא די בכך, הרי שאוטובוסים מלאים בילדי ת"תים הגיעו אף הם למטעים, כדי לראות מקרוב כיצד שומרים שמיטה.

עם תחילת השנה השמינית, כשביקש להתחיל בעבודת הקרקע, נתקלו הוא ומשפחתו בטרגדיה נוראה, כשבנו, יגל, נפגע אנוש מירי של צלף בחברון, בעת ששמר בפרשת 'חיי שרה' את המתפללים במערת המכפלה.

כבר בשלבים הראשונים הביעו הרופאים את דעתם ואמרו שאין כל סיכוי שהוא יצא בשלום מהפגיעה. למול היאוש שניבט מעיניהם של אנשי הצוות הרפואי, ביקש החקלאי מראשי 'קרן השביעית' להיכנס אל גדולי הדור, ובראשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שיעתירו בתפילה על בנו.

התשובה-ברכה לא איחרה לבוא: ראויה היא השמיטה שתגן בעד יגל. ואכן, לפליאת כל הרופאים, הנס הגדול אכן אירע, והבן שוחרר לביתו, ובעוד כל החברים והשכנים פורצים במחולות, הצביעו האב והבן גם יחד על... מטעי השזיפים שבפאתי המושב.

'הרי הכל בזכות השזיפים והכרמים של אבא הנמצאים שם, על המורדות המערביים הסמוכים למושב, והופקרו לחלוטין בשנת השמיטה', אומר הבן, ומוסיף בהתרגשות עזה: אבא לא הפקיר הפעם את המצוה, ובזכות זה השי"ת לא הפקיר אותי'.

הברכות שמעניקים שומרי השמיטה, מתקיימות

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א טבע את המושג 'ברכה שמקבלים משומרי שמיטה', והסביר שמי שמתברך משמים בברכה 'וציוותי את ברכתי', יכול ומורשה להעביר את הברכה גם לאחרים.

בחודש סיון תשע"ה, בעיצומה של שנת השמיטה, יצאו כיתות ד' של ביה"ס 'משכנות תמר' באחוזת ברכפלד, לטיול, וביקרו אצל חקלאי שומר שמיטה, דורון טוויג במושב עזריה. חקלאי זה התמסר לשנת השמיטה בצורה בלתי-רגילה, ולהלן נפרט בקצרה עד היכן הגיעה ההתמסרות הזו.

המורות שהיו בסיוור ניגשו אל אשת - החקלאי וביקשו שתתפלל ותברך שתי מורות בצוות בית הספר, אשר לכל אחת מהן יש רק ילד אחד (אצל מורה אחת, הילד - היחיד הגיע כבר לגיל 15, ואצל השנייה הוא בן 5). הן תיארו בפני אשתו של החקלאי את צערן ויסוריהן של המורות הללו, על שאינן זוכות לילדים נוספים.

האשה הבטיחה שתתפלל, וקיימה את דבריה. והנה, 9 חודשים

לאחר מכן, בערב שבת קודש פרשת 'ויקהל-שקלים', זכו שתי המורות להכניס את בניהן שנולדו להן למזל טוב, בבריתו של אברהם אבינו!!!
הדבר היה בבחינת הבלתי-יאמן, שתי המורות זכו ללדת באותו יום, לאחר שאשת - החקלאי בירכה אותן. מה רבו מעשיך ה'!!! - וציוותי את ברכתך, כפשוטו.
היתה זו עוד ברכה של חקלאי שהתקיימה, וכפי שאמר מרן הגר"ח קניבסקי שכדאי לקבל ברכה מאנשים אלה שמסרו את נפשם על שמירת השמיטה, ועשו הכל למענה.

ההתלבטות היתה קשה מנשוא

סיפורו של דורון טוויג ממושב 'עזריה' ליד רמלה, היה באמת מיוחד במינו. אך כפסע היה שהוא לא ישמור שמיטה, חלילה: בעצם, גם אחרי ראש השנה של השמיטה הוא עדיין לא החליט. היו אלו כמה אברכים שפגשו בו באקראי בכרם-הענבים, והאיצו בו להעמיס על עצמו את עול השמיטה, כמו גם רעייתו שעמדה מן הצד ודרבנה את בעלה לקבל את ההחלטה הנכונה.

ההתלבטות היתה קשה מנשוא בשל היותו אחד החקלאים הגדולים המעבד מאות דונמים, ובעיקר - בגלל היותו ספק-הבית של חברת-ענק הרוכשת ממנו חצילים בשווי מיליוני שקלים בשנה. לבסוף, כשהחליט וחתם על טופס ההתחייבות ל'קרן השביעית', הלך עד הסוף, והמית 25,000 שתילים יקרים ששתל בחממות החדשות שלו, בהשקעת-עתק, למרות שמצד ההלכה לא היה מחויב לעשות זאת. במקרה זה באה יראת-שמים האמיתית של דורון לידי ביטוי עז-רושם. הוא הביע את החשש שמא יהיו אנשים שידעו שקיבל עליו שביעית, והנה ימצאו לפתע בחממותיו חצילים שנזרעו לאחר ראש השנה...

'ואולי יקרה המקרה ואנשים שיגיעו לחממות יאכלו את החצילים שלי, ואז אחשב כמחטיאם', אמר דורון בנימה של דאגה אמיתית. בני-שיחו מ'קרן השביעית' ניסו להרגיעו. הימים ההם, של אחרי ראש השנה תשע"ה, היו חמים מאוד, 'ולכן אם אינך משקה את השתילים, הם יתייבשו ויבלו מאליהם'. דורון סבר וקיבל. אבל השי"ת רצה אחרת.
עבר שבוע, והזרעים לא רק שלא התייבשו, אלא צמחו וגדלו. בחממות היה חום אדיר שכזה, שהגיע למינימום 50 מעלות צלסיוס, עד שהאדמה מסביב התבקעה, אבל לפתע נראו עלי - חצילים יוצאים ופורחים בחממותיו של מי שקיבל על עצמו את שמירת השמיטה...

החקלאי קם בבוקר ונושם את רגבי הקרקע

והנה עוד שבוע, ועוד שבוע, ולמרות שהעלים אינם מקבלים השקיה, הם גדלים ומתפתחים. 'היתה זו תופעה על-טבעית', אומר טוויג, ומוסיף בתוך כדי דיבור 'היום אני יודע שזה נעשה כדי להעמידני בנסיון קשה-קשה, ולבחון אם אוכל לעמוד בו'.
כששאלנו אותו 'לאיזה נסיון קשה הינך מתכוון', מחייך טוויג ומשיב:

עכשיו אני יודע שאינך חקלאי, ואין לי נשמה של חקלאי... ומסביר: כשראינו שעלי - החצילים אינם קמלים מאליהם, הבנו שהדרך היחידה להוצאתם מן העולם יהיה על ידי הזרמת חומר רעיל, הנהפך לגז, על הזרעים.

עיניו של דורון מתחילות לדמוע, ואנחנו עדיין לא מבינים אל-נכון על מה ולמה הוא מתרגש כל-כך...

אבל ההסבר הוא פשוט מאוד. כל חקלאי רואה בזרעים ובצומח את כל חייו. כשהם פורחים, הוא פורח. כשהם נובלים, הוא מרגיש לא טוב. זה הוא כידוע אחד הקשיים העיקריים בקבלת עול השמיטה, כשהחקלאי מצוה להתנתק מן האדמה וריח הניחוחות שלה, מה עוד שהחקלאים-השכנים, שלא זכו לקבל עליהם את השמיטה, מהפכים וחורשים באדמה, והריחות נישאים למרחוק.

בנשימת-אפו האחרונה

החקלאי קם בבוקר ונושם את רגבי הקרקע, וחושק מאוד לגשת לאדמה. מי שאינו נמנה על אוכלוסיית החקלאים, לעולם לא יכול להרגיש זאת.

עוצמת התאוה לעבודת האדמה מקבילה למצב שבו אדם שצם כמה ימים רואה אוכל שריחו נודף למרחקים, ולא נותנים לו לטעום ממנו, מטעים דורון בדבריו.

עכשיו תבין, הוא אומר, לאיזה מצב נקלעת. לא רק שלא יכולתי לעבוד באדמה, ולזרוע, אלא נאלצתי לקחת את הזרעים הללו שזרעתי במו ידיי, ולהמית אותם.

'במידה מסוימת זה כמו להמית את הילדים שלך', הוא אומר. 'אתה חושב ומהרהר כל העת בצערם של הזרעים שלא נתת להם לשתות ולו טיפה אחת, וגרמת להם לצמאון נורא, ועכשיו אתה בא ובמו - ידך מטיל עליהם ארס, הגורם להם לנבול ה בתוך שעות ספורות. אין לך צער ויסורים גדולים מזה עבור חקלאי'.

הדיאלוג הזה, היוצא מעמקי ליבו של בן-שיחנו, מסתיים בהקבלה לאדם שתועה במדבר, ומשווע לטיפת מים, והנה סוף סוף הוא פוגש מאן-דהו, ובנשימת-אפו האחרונה הוא מתחנן אליו, בעיניים דומעות, שייתן לו לשתות. והלה, במקום מים, נותן לו גז. 'זה בדיוק מה שעשיתי לשתילים שלי. הזרמתי להם גז שהמית אותם', הוא בוכה בפנינו.

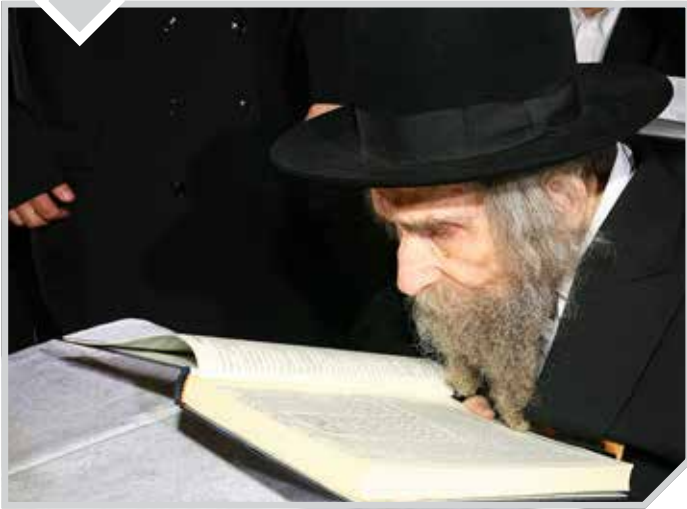
ולמרות כל הקושי שבדבר, לקח דורון טוויג את הרעל ושפך על זרעיו ושתליו, ובתוך שעות קמלו כל עלי-החצילים ולא נשאר מהם מאומה. רק לאחר מכן - כאשר ראה את הכל מופקר ומושבת-נחה דעתו.

'מה קרה לך?' - שאלו הפועלים

הוא נזכר, בחיך, שכאשר הורה לעובדים הזרים שלו לבצע את הפעולה, הם הסתכלו עליו כעל מי שיצא מדעתו... זה שבסוכות אני יוצא מהבית ומתגורר בסוכה - הם כבר קלטו: כמו גם את העובדה שבמשך שבעה ימים לא מכניסים היהודים לפיהם חמץ, או שאינם עובדים יום אחד בשבוע: אבל להרוג את הזרעים היקרים, ולהרוס

בוא נראה מה יקרה: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש. "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!"...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על חומרות והתחשבות באשה

"יחי אָחיך עַמְךָ" (ויקרא כ"ה, ל"ה)

הגאון רבי אי"ש יוז'ק שליט"א, שאל את רבינו איך נותנים לילדים בשבת עוף עם עצמות, הם עלולים להיכשל חלילה באיסור 'בורר'.
אולי עדיף להגיש להם עוף בלי עצמות?
שאל רבינו: "איפה יש עוף בלי עצמות?"
ענה: "כינו מערב שבת, יוציאו את העצמות".
הביט בו: "מי יוציא את העצמות, אתה תוציא?"
אמר: "האמא תוציא".
הפטיר רבינו: "וכי אין לה די עבודה בערב שבת, שאתה רוצה להוסיף לה עבודה?"
אמר: "היא העלתה את השאלה, היא מעוניינת לעשות את הדבר הטוב ביותר!".

ענה: "יש לה מספיק עבודה ביום שיש, אין להכביד עליה!"
וסיפר שהגיע אליו אברך, וביקש הסכמה לקונטרס הקורא להחזיר עטרה ליושנה, ולהקפיד על גילוי משקים. השולחן ערוך (יורה דעה קטז, א) מתיר, והגר"א אוסר. השיג הסכמה ממרנן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים הגר"ח קניבסקי שליט"א. הודיעו הגראי"ל שלא יצטרף להסכמתם. נשאל מדוע.
אמר: "בוא נראה מה יקרה למי שמקפיד על גילוי [ורבינו הקפיד בזה!]: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש".

אמר המחבר: "אבל זו חומרה ראויה!"
ענהו רבינו: "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!"...
עוד מעניין זה: הרבנית קנתה בננות. השאירה במטבח על השיש כדי שרבינו יעשרן, ופנתה לנוח. רבינו קטע ראש בננה, "יותר מאחד ממאה", ועשר. פנה לנכדו ואמר: "תאכל את שארית הבננה". הנכד סרב. איך אומרים: 'לא בא לו'. נמק רבינו: "בננה שלא אוכלים, משחירה. סבתא תקום ותראה שהבננה השחירה, ידאב ליבה. איני רוצה שתצטער. לזרוק, זה 'בל תשחית'. תאכל, בבקשה". והנכד

בשלו, אינו רוצה. ברך רבינו, ואכל בעצמו.
מה שהנכד לא ידע, שעד אז לא אכל רבינו בננה. כידוע, שיח הבננות צומח מחדש בכל שנה, אבל שורשיו נשארים בארץ. אמנם בשולחן ערוך (אורח חיים רג, ג) נפסק שברכתו "בורא פרי האדמה", אך לדעת התוספות ברכתו "בורא פרי העץ", ואף בדעת השולחן ערוך יש שכתבו שברכתו "האדמה" מדין ספק (הגר"ז, ומאמר מרדכי), ויתכן שיש אף לחשוש לערלה. ומכל מקום, הכרעת ה'משנה ברורה' והחזון איש שברכתו "האדמה" בוודאות. ורבינו, כדרכו, חשש לעצמו אף לדעות יחידות, ונמנע מאכילת בננה.
אבל אם יש, ולו ספק, שמא הרבנית תצטער, ולא צער נורא חלילה, אלא יתכרכמו פניה, אם יש חשש לכך, עבר על גדרו, ואכל!

הפרשת חלה

אשת אברך ממקורבי רבינו, בקשה מהרבנית ע"ה שתשאל, מה עליה לקבל על עצמה כדי שבעלה יגדל ויהיה תלמיד חכם. הרבנית פנתה לשאול וחזרה כעבור רגע. ואמרה: "הרב אמר דבר קשה מאוד! יהיה עליך לומר 'בלי נדר' כל פעם! אני לא יכולה לעשות זאת..."

רוחה קצרה: "מה אמר?"

שתלושי בכל ערב שבת עיסה, שתתחייב בהפרשת חלה בברכה!"

חזר היהודי לביתו בשעה 1:30 בלילה בסמוך לביהמ"ד הגדול ד'סאטמאר ומצא בסמוך לו אברך ישוב על ספסל כשראשו מוטה כלפי מעלה ובוהה בשמיים... מתחילה חשב שלא לתת דרור ליצר סקרנותו לבדוק מה מעשיו של האברך במקום שומם באישון ליל, אבל סב על עקביו ומיהר לרדת ושאל את האברך, מ'קען דיר עפעס העלפען (אפשר לעזור למע"כ)...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה וההשגחה הפרטית

"וַיֵּרֶא אֶת מַאֲלָקֵיךְ" (ויקרא כ"ז, י"ח)

מיד ניסיתי לעשות כמה פעולות להחזיר נשימתי בקרבי ולא עלה יפה בידי, עד שמיהרתי לצאת החוצה לאויר העולם וגם לא הועיל, ובעוברי ליד הספסל כמעט נפלתי שדוד עליו, עד שכעבור מספר רגעים עברת כאן והצלת אותי. ונגלה לפניכם כמה סיבב הקב"ה להציל נפש אחת מישראל, שהאשה לא הרגישה בטוב, וגם נקבע לה תור באיחור של שעתיים ומחצה (מה שבד"כ נותנים עד חצי שעה) וחזר באותו רגע ממש שהוצרך לו האברך מבני ברק- לא רגע לפני ולא לאחריו, ועל הכל שהרופא מסר בידי כלי העזר לסדר נשימותיו שלא לצורך כלל, רק לצורך האברך האורח.

הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע (בספרו, תחילת פרשת בא) דקדק בלשון הכתוב (שמות יב) 'ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתים במ וידעתם כי אני ה' , שלכאורה היה צריך לומר 'וידעו כי אני ה' , שהרי המדובר הוא על 'אזני בנך ובן בנך', שהם ידעו את יד ה' וגבורתו, אלא ביאורו, וז"ל, דכאשר אדם רוצה להשריש בלב חברו דבר אמונה או שרוצה להוכיחו צריך מקודם הוא בעצמו להאמין באותו הדבר באמונה שלימה ולקשט את עצמו תחילה ואז יהיו דבריו 'יוצאים מן הלב' ונכנסים אל הלב, אבל אם לא יחזק בתוך עצמו את האמונה, לא יוכל להשפיע אותה לאחר. וזהו פירוש הפסוק, ולמען תספר באזני בנך

שמעתי מבעל המעשה, איש יהודי ת"ח מופלג וירא"ש מרבים, היושב בעי"ת לאנדאן יצ"ו, ביום ה' פרשת תזריע תשע"ט החלו בני ביתו לחוש שלא בטוב, כשהיא משתעלת שיעולים חזקים וקשים. מיד פנתה אל הרופא, שבדק את הריאות וגילה את אזנה שהריאות בריאים ושלמים, אלא שהיא סובלת מדלקת בדרכי הנשימה, ושלחה לביתה כשהוא מורה לה לבלוע בכל יום איזה כדורים, והי מקץ יומיים - ביום ראשון פרשת מצורע החלה האשה להרגיש ברע, כשיסורים קשים תוקפים אותה, בלית ברירה התקשרו למוקד רפואי דחוף (היות ויום ראשון בשבת שובתים שם הרופאים מעבודתם) ואחר דין ודברים, ובירורים שונים נקבע לה תור לחזות את פני הרופא בשעה 12:30 בלילה (חידוש כשלעצמו, הואיל ובד"כ הם נותנים תור עד חצי שעה הקרובה, וכאן נתנו לה באיחור של שעתיים ומחצה) ובבואם לפני הרופא, בדקה הרופא ואמר שאינו רואה מאומה, אבל ליתר בטחון הוא מעניק להם כלי מיוחד בו נמצא נוזל מיוחד להזריקו לתוך הקנה והוא מרחיב את דרכי הנשימה ומקל על הנשימה (כעין 'משאף'), ולעת הצורך ישתמשו בו... משם חזר היהודי הביתה ובעוברו בשעה 1:30 בלילה בסמוך לביהמ"ד הגדול ד'סאטמאר מצא בסמוך לו (במקום דשא ועשבים) יושב אברך על ספסל כשראשו מוטה כלפי מעלה ובוהה בשמיים... מתחילה חשב שלא לתת דרור ליצר סקרנותו לבדוק מה מעשיו של האברך במקום שומם באישון ליל, אבל מיד סב על עקביו ונסע ברכבו למקום הדשא, מיהר לרדת ושאל את האברך, מ'קען דיר עפעס העלפען (אפשר לעזור למע"כ)... ענה האברך בקול ענות חלושה, אהה. כנשמע בתוך קולו שאך בקושי הוא נושם את נשימותיו, והיה נראה כי אך כפסע בינו ובין העליה לשיבה של מעלה, מיד נזכר האיש שברכבו מוכן אותו כלי המיקל על הנשימה, נטל הכלי והזריק בפיו האברך ותוך שניות ספורות חזר לנשום תמידין כסדרן, ותשב רוחו אליו, והאברך הודה למיטיבו כי קיים בו 'מחיה מתים' כפשוטו ממש (לאחמ"כ הזעיקו את אנשי ההצלה וטיפלו בו כפי הראוי לו), כשהוא מספר 'היום יצאתי מביתי שבבני ברק ו'היום באתי הנה, ומששכבתי לישון הרגשתי כי נשימתי נאבדה ממני,

ה'חזון איש' הביט על העץ, ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת ערד!". ["שבת שלום לך אדמה!"]

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ" (ויקרא כ"ה, ב-ד)

ודקדוקיה. בין שלל פעולותיו היה נוסע למקומות מרוחקים בארץ כדי לחזק את ידי החקלאים, גיבורי הכח, שומרי שביעית. אחד מגדולי הדור המליץ ברבות הימים: "אלמלא ה'חזון איש' נשתכחה תורת המצוות התלויות בארץ בכלל, ותורת השביעית בפרט".

בשנת תש"ה הדרים ה'חזון איש' לקיבוץ 'חפץ חיים', שם היו מספר חקלאים שהקפידו על מצות שמיטה, והוא ראה צורך לחזק את רוחם. לנסיעה זו הצטרף גם מרן הרב מפוניבז' זצ"ל.

כאשר עמדו גדולי ישראל מול השדות הגדולות המושבתות, רחב ליבם משמחת המצוה, וחיוך רחב הוצק בשפתותיהם. ה'חזון איש' הביט על העץ ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת אראד!". ["שבת שלום לך אדמה!"]. במושכל ראשון היה ניתן להסביר כי עשו כן מחמת חביבות המצוה. אך יתכן לפי הסברו של רבי ברוך בער - שטען כי המנעול עצמו מכריז שבת - כי גדולי ישראל ראו באדמה המושבתת כמי שזועקת קבל עם ועולם אמונה בבורא עולם! האדמה עצמה מכריזה מאליה כי האדמה שייכת לו יתברך!

בשנת השמיטה האדמה מכריזה בקול גדול, כי גם מערכת פרנסתו הרגילה של האדם הנראית בעיני בשר כי היא תלויה בהשתדלות, אין זה אלא מתנת שמים. יש בעלים לבריאה והוא הקובע את רמת

בקיץ תרפ"ח נסע בעל ה'ברכת שמואל', מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, למסע גיוס כספים באמריקה, עבור ישיבתו, ישיבת קמניץ בליטא, שנקלעה למצב כלכלי קשה. מכורח הנסיבות השתתף שם רבי ברוך בער למעלה משנה וחצי, וניצל את ההזדמנות כדי להפיח בה רוח של אמונה ויהדות ולחזק את שמירת התורה והמצוות.

היהודים התמודדו באותה תקופה עם נסיון קשה בשמירת השבת. אדם שהצהיר שאינו עובד בשבת אפסו סיכוייו למצוא מקום עבודה. גם בעלי החנויות התקשו לסגור את חנותם בשבת, מכיון שהתושבים הגויים ערכו את קניותיהם בעיקר בשבת, שנחשב אצלם כיום בילוי, ומרבית הרווחים נכנסו בו ביום.

רבי ברוך בער היה מקהיל קהילות ברבים ומדבר ומזרז על חשיבות השבת ורוממותה, ועל גודל השכר שמצפה לאלו השומרים אותה כראוי, למרות הקשיים והנסיגנות, ולפום צערא אגרא. דבריו נשאו פרי, ובמקומות רבים החלו בעלי החנויות לסגור את שעריהם בשבת.

מסופר, כי באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה על מנעול ובריה, ורצה לחזק את בעל החנות, לטעת בו רגשות אושר וזכיה על החלטתו האמיצה. מה עשה? ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות:

"הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי השם הוא האלוקים ואנחנו עם ישראל עבדיו השומרים את תורתו ומקיימים את מצוותיו!".

[הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר להגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל את הסיפור בנוסח מעט שונה אך עיקרו שווה; רבי ברוך בער אמר לבעל החנות שסגר בשבת כך: "כשתסגור את החנות שים אוזנך על המנעול ותשמע איך שהוא אומר 'השם הוא האלוקים!'"].

עובדה מופלאה זו, מעניקה לנו הסבר מצויין למקרה אחר, שאירע שנים רבות לאחר מכן:

כידוע, מיום שעלה מרן ה'חזון איש' זצ"ל לארץ ישראל, הוא השקיע כוחות מרובים להעמיד את המצוות התלויות בארץ על תילן, ופעל גדולות ונצורות כדי שישמרו את מצות השמיטה ככל הידוריה

ניסי השמיטה בקוממיות

אף על פי שבזמננו מצות השמיטה הינה רק מדרבנן, עדיין נקטו גדולי הדור בפשיטות, ובראשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל, כי קיימת במלוא תוקפה ועוצמתה הבטחת התורה: "וציויתי את ברכתי", ומי ששומר שמיטה כהלכתה, מבלי להסתמך על היתרים מפוקפקים, יכול לראות ברכה וישועה מעל דרך הטבע.

אולם בספרו על שביעית (סימן יח ס"ק ג) מסיק ה'חזון איש', כי יתכן ותקופת הבטחה זו, ופעמים שהיחיד לוקה בשביל חברו, גם אם הוא ראוי לברכה מצד עצמו, ולכן אין הבטחה זו נאמרה אלא לכל ישראל ככלל ולא לאיש הפרטי.

ואכן ישנן עובדות מפעיימות על ברכת השם שראו כלל ישראל בחוש בזכות מצות השמיטה; אולם נדמה כי הסיפור המיוחד מכולם, הוא הנס הפלאי שהתרחש במושב קוממיות לפני כשבעים שנה, נס שהרעיש עולם ומלואו וקידש שם שמים אצל הקרובים והרחוקים: בשנת השמיטה תשי"ט לא היו עדיין חקלאים רבים שנמנו על שומרי שביעית, כנראה עדיין לא היתה מודעות מספקת בקרב העם שבשדות לחומרת המצוה, ורום ערכה וחשיבותה. אולם יוצאים מן הכלל היו חקלאי מושב קוממיות, אשר למרות הקשיים והנסיגנות הרבים, כולם שמרו שביעית כדין.

עזיבת השדות בשנת השמיטה בשנים ההם, היתה עזיבת מקור פרנסה למשך שנה שלימה, ולמרות כן לא תרו אחר היתרים שונים, דוגמת ה'היתר המכירה' השנוי במחלוקת הפוסקים, היתר בהשתמשו רבים מהישובים הסמוכים, אלא מילאו אחר הוראות המרא דאתרא הגאון הצדיק רבי בנימין מנדלסון זצ"ל, וביצעו רק את העבודות המותרות בשביעית. בשאר הזמן התכנסו בבית המדרש של המושב ועסקו בתורה, כלשונו של הספורנו בתחילת הפרשה: "שתהיה כל השנה בטלה מעבודת האדמה מוכנת לעבודתו". הם עזבו את עבודת השדה ופינו את עצמם להיות מוכנים לעבודת שמים.

כבר בקיץ של השנה השישית זרעו החקלאים בצורה מחושבת מיני מספוא שיספיקו לצרכי בעלי החיים הרבים שגידלו במושב, ובהוראת הרב הם הותירו את הזרעים באדמה גם בחודשיים הראשונים של שנת השמיטה, בהסתמך על דעת הרמב"ן הסבור כי מותר לקצור בשביעית זרעים שנזרעו ברובם בשנה הקודמת ובלבד שיאכלו בקדושת שביעית, וכך נהגו מלפנים בארץ ישראל.

והנה באותה שנה היתה אחת ההתקפות הגדולות של להקות החגבים הנוודים, שהתמקדו בישובי מערב הנגב, וקוממיות ביניהם. הם פשטו בהמוניהם על המושבים וגרמו נזקים עצומים. כדרכם הם דלגו מאזור אחד למשנהו בבטחה, התנפלו על השדות, כרסמו את כל הזרעים, הירקות והעלים, ובתוך שעות בודדות חיסלו הכל.

אט אט התקרבו הארבה גם לשוב קוממיות. החקלאים באו בחרדה אל המרא דאתרא הרב מנדלסון, והודיעו לו על הסכנה שמרחפת על כל הזרעים שזרעו לבהמותיהם בערב שנת השמיטה. הרב

מנדלסון השיב להם בבטחה וברוגע: "אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. בזכות מצות השמיטה שהינכם מקיימים השנה במסירות נפש, לא יאונה לכם כל נזק".

כדבריו כן היה. חלף זמן מה, וענן הארבה הגדול שהשחיר את שמי האיזור בדרכו לקוממיות, עצר בגבולות המושב, הפנה עורף ושב לאחוריו מבלי להזיק מאומה ומבלי להשאיר עקבות. לא נמצא ארבה אחד בכל תחומם.

היה זה נס ופלא גלוי, לו היו עדים מרבית תושבי המושב! ימים אחדים לאחר שהתרחש הנס, נכנס הרב מנדלסון לבית רבן של ישראל, מרן הרב מבריסק הגר"י הלוי סולוביצ'יק זצ"ל, לספר לו בהתרגשות את אשר אירע.

הרב מבריסק נרעש למשמע הדברים, וביקש להביא את ספר חידושי הרמב"ן על חומש שמות. הוא דפדף לפרשת בא, שם העתיק הרמב"ן את דברי רבינו חננאל על הפסוק: "וַיַּעַל הָאֲרֶבֶה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּנַח כָּל גְּבוּל מִצְרָיִם כְּבַד מְאֹד לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן אֲרֶבֶה כָּמוֹהוּ וְאֶחָדֵינוּ לֹא יָהִיָּה כֵן" (י, יד). זה לשונו:

"...וכתב רבינו חננאל בפירוש התורה שלו, כי מעת עתירת משה רבינו ועד עכשיו אין ארבה מפסיד בכל מצרים, ואם יפול בארץ ישראל ויבוא ויכנס בגבול מצרים אינו אוכל מכל יבול הארץ כלום עד עכשיו, ואומרים כי זה כבר ידוע הוא לכל... ועל זה נאמר בתהילים שיחו בכל נפלאותיו".

הרב מבריסק הדגיש בפני הרב מנדלסון את סיום הדברים שכתב הרמב"ן בשם רבינו חננאל: "על זה נאמר שיחו בכל נפלאותיו!". הנה מפורש כתוב כאן, כי ניסים ונפלאות שמתרחשים עם הארבה יש חיוב ומצוה מיוחדים להשיח בהם ולפרסמם.

כמצווה ועושה, פרסם הרב מנדלסון את הדברים בעיתונות הכללית בכל הריכוזים היהודיים, ונתקדש שם שמים על ידו.

לפני שנים אחדות מצאתי בבית אבי מורי שליט"א גזיר עיתון 'דגלנו', בטאונה המיתולוגי של תנועת צא"י בעבר, הנושא את תאריך חודש אדר תשי"ט, שם מתואר בצורה חיה ואוטנטית את פרטי השתלשלות הנס כפי ששמע הכתב מעדי שמיעה וראיה שחוו בעצמם את המקרה. נדמה כי למרות כפילות הדברים נשנה עליהם כאן, בשל המתיקות המיוחדות לשמוע את הפרטים בדיקום. כך נכתב שם:

"השתא, חורף שנת השמיטה, אירעה תופעת פלא מדהימה המחייבת אותנו לקיים את מצות 'שיחו בכל נפלאותיו', ולתת לה את הפרסום הראוי וההבלטה הנכונה. מאורע זה שהגיע אף לאוזני מרן גאב"ד בריסק [שליט"א], שימש אצלו נושא זה להתעניינות ושיחה במשך שעה ארוכה.

מעשה שהיה כך היה: בצהרי יום ו', ערב שבת קודש, הופיע בבהלה בבית המרא דאתרא בקוממיות שליט"א [רבי בנימין מנדלסון זצ"ל], אחד מאנשי המושב ובפיו בשורה מרה - להקות ארבה משוטטות בשמי הסביבה, ומהוות סכנה חמורה לדשאים הצומחים בשדות,

בתחילה הביט בי האיש במבט מופתע, הוא לא הבין מהיכן 'נפלה עליו' הבקשה, אולם הסברתי לו מיד לפי תומי שזו קבלה שקיבלתי על עצמי בעקבות תביעה שקרית גדולה שהגישו נגדי, ומתוך הזדהות הוא הסכים מיד

סיפור מיוחד על נפלאות דרכי ההשגחה העליונה

“וְאֵת מְשֻׁפְּטֵי תְּשֻׁמְרוֹ” (ויקרא כ"ה, י"ח)

תחילתו של הסיפור שלפניכם ארע לפני כשנתיים. באחר הצהריים שבו עשה את דרכו נשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א מבני ברק לירושלים, כדי להשתתף בשמחת נשואי בנו של אחד מידידי.

באותה תקופה היו העבודות לחידוש כביש הגישה לירושלים בעיצומן. הדרך לירושלים היתה פקוקה לכל ארכה, והנסיעה התמשכה והתאחרה הרבה מעבר למצופה. מבט קל בשעונו הבהיר לרב מרמורשטיין כי לא יספיק להגיע לירושלים לפני השקיעה, כפי שתכנן, והוא תר בעיניו אחר השילוט שבצדי הדרך בתקווה למצוא יישוב שבו יוכל למצוא מנין לתפילת מנחה טרם השקיעה.

כאשר סוף סוף הגיע הרכב סמוך ליישוב 'מבשרת ציון', פנה הנהג ימינה אל תוככי היישוב ונסע הישר לבית הכנסת המקומי. בבית הכנסת כבר עמד המנין להתחיל, והרב מרמורשטיין והנוסעים עמו הצטרפו למתפללים לתפילת המנחה.

משהסתיימה התפילה, בטרם המשיך הרב מרמורשטיין לדרכו, עלתה בלבו המחשבה כי בוודאי לא לחינם הובילה אותו ההשגחה למקום. על כן הוא פנה אל תא המטען של הרכב, נטל כמה עלוני 'וכל מאמינים', חזר לבי הכסת והניח את העלוניים על אחד השולחנות. אחר פנה לדרכו, ומבחינתו - כך הסתיים הסיפור.

רק שנתיים לאחר מכן התוודע הרב מרמורשטיין להמשכו הנפלא של הסיפור. היה זה כאשר בין מאות הפקסים הזורמים מדי חודש למשרדי 'בני אמונים', נמצא מכתב החתום על ידי יהודי תושב 'מבשרת ציון', שבו סיפר את הסיפור שאנו מביאים עתה לפניכם.

וכך כתב האיש:

"לפני כשנתיים נחשפתי לראשונה לפעילות האדירה שלכם לחיזוק עניית אמן. היה זה כאשר ביום מן הימים מצאתי על אחד השולחנות בבית הכסת עלון שעד לאותה עת טרם התוודעת לקיומו.

בין מנחה לערבית קראתי את העלון ונהניתי עד מאד מהרעיונות הנפלאים שהובאו בו בהגשה רהוטה ונעימה לעין. קראתי בשקיקה את העלון מתחילתו ועד סופו. כיון שנושא התפילה תמיד היה קרוב לליבי, החלטתי להצטרף לרשימת התפוצה של העלון.

מאז ועד עצם היום הזה, בכל ערב שבת אני מדפיס לעצמי את העלון שאני מקבל, ובמהלך השבת אני מתענג על קריאתו. בכל שבוע מתפרסמת בעלון מודעה הקוראת לחיזוק עניית אמן ומפעם לפעם אף מופיעים בו מאמרים העוסקים במצוה זו. דרך מודעות ומאמרים אלו נחשפתי לעומקה ולסודותיה של מצות עניית אמן.

ככל יהודי גדלתי מילדותי על מצות עניית 'אמן', אך היא כמו 'נבלעה' בליבי בין כלל המצוות. עניתי תמיד מבלי להבין ולהתעמק, כמצוות אנשים מלומדה. אתם פתחתם לי ולבני משפחתי את העיניים, כמכריזים: "הי, עצור! אמן לפניך".

ביזכותכם הבנתי לראשונה עד כמה גדולה מעלתה של מצוה זו המצויה לרבבות בכל עת וזמן, ועובדה זו בפני עצמה ראויה היתה שתחייבני לכתוב לכם מכתב תודה מעומק לב, אלא שכפי שתקראו בהמשך, לא משום כל כתבתי את מכתבי.

כקורא ותיק של עלונכם אני קורא מפעם לפעם על סיפורים אישיים המתפרסמים בו ונוגעים למצות עניית אמן. רצוי אפוא לשתפכם בסיפור אמיתי שהתרחש עמי בעת האחרונה.

ברשותי עסק בתחום התחבורה. במסגרת עבודתי נתבעתי על ידי אחד מלקוחותי בסכום גבוה מאוד בגין נזק שנגרם לו, ולטענתו אני אשם בו. היתה זו תביעה רצינית ביותר. מה גם שהתובע הסתייע בעורך דין מהשורה הראשונה, וניתן לומר בהחלט שחששתי מאוד לעתידי הכלכלי.

ומה עושה יהודי שנמצא במצוקה? נזכר שיש בורא לעולם, פונה אליו ומבקש את עזרתו! עשיתי כך, אולם מיד עלתה במוחי המחשבה: אם אני רוצה שהקדוש ברוך הוא יתן לי, מה אתן לו אני?! החלטתי, בעקבותיכם, להתחזק בענייני אמן, וכפי שעוררתם בעלונכם כמה פעמים - להקפיד על עניית אמן בכלל, ועל אמירת ברכות השחר בחברותא בכל בוקר - בפרט, נהגתי כך במשך החדשים שהמתנתי למשפט. ההרגל כבר הפך אצלי לטבע, וקיוויתי בכל ליבי לטוב.

ביום שבו נקבע הדיון השכמתי קום. הדיון נקבע לשעה שמונה וחצי בבוקר וכדי שאוכל להתפלל ברוגע ואף לומר כמה פרקי תהילים לפני המשפט הגורלי, 'צאתי לירושלים עם אור ראשון. הגעתי לשכונה שבה שכן בית המשפט וחיפשתי אחר בית כנסת סמוך שבו אוכל להתפלל ברוגע.

כשהגעתי לבית הכנסת ראיתי שיש עוד כעשרים דקות עד תחילת התפילה. נטלתי אפוא ספר תהילים והתחלתי להתפלל מתוכו ברגש. אט אט החל בית הכנסת להתמלא, התפילה עמדה להתחיל, ואז נזכרתי בקבלה שקבלתי על עצמי. אזרתי אומץ ופניתי לאדם בעל חזות מכובדת שהתיישב בסמוך אלי ובקשתי לומר בפניו את ברכות השחר על מנת שיענה אמן אחר ברכותי. בתחילה הביט בי האיש במבט מופתע, הוא לא הבין מהיכן 'נפלה עליו' הבקשה, אולם הסברתי לו מיד לפי תומי שזו קבלה שקיבלתי על עצמי בעקבות תביעה שקרית גדולה שהגישו נגדי, ומתוך הזדהות הוא הסכים מיד.

ברכתי באזניו את הברכות והוא ענה אחרי אמן. משסיימתי הוא התנצל שהוא עצמו כבר ברך בבית. פניתי אפוא למתפלל אחר

ובקשתי ממנו לומר את הברכות באזני.

עם סיום התפילה צעדתי לאולם בית המשפט. מה רבה היתה תדהמתי כשנכנסתי לאולם המשפט והבחנתי שעל כסא השופט ישב, לא פחות ולא יותר, אותו יהודי ששעה קלה קודם לכן הקשיב לברכותי וענה אחרי אמן!

קשה לי לתאר את ההרגשה שפשטה בי באותם רגעים; מבלי לדעת מה יהיו תוצאות המשפט, חשתי ב'חיוך' גדול שנשלח אלי ממרומים. בעומק הלב כבר נשמתי לרווחה, כביכול אותנו לי ממרומים שהקבלה שקיבלתי על עצמי היתה רצויה.

עד היום אינני יודע אם השופט זיהה אותי אם לא, אולם בסופו של דיון התביעה הובררה כשקרית ואני זוכיתי באופן מלא. ייתכן מאוד שעל החלטתו של השופט השפיעה העובדה שנגשתי אליו באותו בוקר כדי לברך באזניו את הברכות, ותוך כדי כך סיפרתי לו לפי תומי כי מדובר בתביעה שקרית. אולי גם הוא ראה בכך סימן משמים... מי יודע!?

מכל מקום התעורר בי הצורך להודות לכם מעומק לב על פעילותכם הברוכה לזיכוי הרבים, ולהכיר לכם טובה על הנס שהתגלגל על ידכם. אני מקווה שבמכתב זה הבעתי מקצת מרגשות הכרת הטובה שאני חש כלפיכם. ויהי רצון שתזכו שיפוצו מעיינותיכם חוצה להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכה ובתודה

י.ג.

מבשרת ציון

(מתוך עלון "בני אמונים", פרשת קדושים תשע"ט)

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הפועל דחף את דלת הכניסה למעלית בבנין ונפל לפיר המעלית. הוא נפגע בגבו בצורה חמורה ונשאר נכה. מרגע זה נכנס הרב ניימן לסיוט, שהסתיים כעבור 14 שנה

זכות השמיטה וגזירת מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי" (ויקרא כ"ה, כ"א)

משרד העבודה והרווחה להאשים לכאורה סופית רק את אוצר בית הדין ואת ר' משה ניימן, בפסק דין המחייב אותו לשלם קנס ומאסר על תנאי. הרב ניימן לא טמן ידו בצלחת בניסיון להציל את עורו וכמובן נאלץ להוציא הוצאות כספיות ומאמצים כדי להוכיח כי הפסק הוא נגד כל היגיון. ממולו עמדו חברות הביטוח הידועות כמומחיות בשטחים הללו, להפיל תיקים על אחרים. כעבור לאחר שבע שנים שוב התחדשו הדיונים של תביעת הפיצויים, ואז בית המשפט שהתעשת מעט, שלח את הצדדים לגישור. הצדדים התדיינו במשך ארבע שנים נוספות, שבסופן חברות הביטוח סירבו בתוקף לקבל את הגישור ועד לשלב זה הסתכמו הוצאות המשפט, עורכי הדין, הקנסות והנלווה בעשרות אלפי שקלים להרב ניימן וכמובן שעות רבות של עגמת נפש.

לאחר ארבע עשרה שנים מאוחר יותר, בפרוס שנת השמיטה תשע"ה, חזרו שוב הדיונים בבית המשפט בתביעת הפיצויים. בתאריך יום שלישי י"ז חשוון תשע"ה במוצש"ק פרשת וירא, נכנס הרב משה ניימן למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א וביקש ברכה. מרן שליט"א מכיר היטב את ישרותו בכלל ותום ליבו בקיום מצוות השמיטה כראוי בשלמות ללא קולות והיתרים. למערכת מוסף שבת קודש נמסרה ההקלטה של השאלה קמיה מרן הגר"ח. אלו היו דברי הרב ניימן: לפני שתי שמיטות באוצר בית דין של רבי ניסים קרליץ שליט"א נפל גוי למעלית ונפצע, ויש משפט שמתנהל כבר ארבע עשרה שנה. והם האשימו אותי ורוצים הרבה כסף ואני לא אשם בכך מאומה ואין לי כסף לשלם

כמידי שמיטה, הקים מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, אוצר בית דין לחלוקת פירות הקדושים בקדושת שביעית לטובת הציבור, כך היה גם לפני שנה בשנת השמיטה תשס"א הקים מרן הגאב"ד הקים את אוצר בית דין, כאשר ניהול אוצר בית הדין הופקד בידיו האמונות של בנו הרב שמואל קרליץ שליט"א ובס"ד חולקו ע"י אוצר בית דין מאות טונות של פירות הקדושים בקדושת שביעית בהצלחה מרובה. לצורך חלוקת האתרונים מיונם ואריותם שכר אוצר בית דין מחסן ברח' השומר בב"ב. כיוון שרגישותם של האתרונים רבה ויש צורך בידע רב, ביקשו רבני אוצר בית דין מהרב משה ניימן שליט"א שידוע כמגדל אתרוגים מומחה, ובשנות השמיטה מקפיד להפקיר את פרדסיו, שיבוא להנחות את עובדי האוצר בית הדין בטיפול באתרוגים. הרב ניימן נענה וקיבל עליו את התפקיד. במוצאי ראש השנה, כאשר החלו להוציא פרות לחלוקה העסיקו פועל רומני, לאחר כשלוש שעות עבודה ביום הראשון לעבודתו, הפועל דחף את דלת הכניסה למעלית בבנין ונפל לפיר המעלית. הוא נפגע בגבו בצורה חמורה ונשאר נכה.

מרגע זה נכנס הרב ניימן לסיוט, שהסתיים כעבור 14 שנה. תחילת הסיפור, הוא חקירות המשטרה, מי גרם לנפילת הרומני. חיפשו אשמים, אחר כך חקירות משרד העבודה והרווחה וכך סיכום החקירות היה, כי הייתה איזו שהיא רשלנות מסוימת מצד חברת המעליות וכן רשלנות מצד קבלני הבניין שלא בנו את המעלית בתקן' המושלם ביותר, כמו וכן נגד אוצר בית דין. לחברת המעליות ולקבלני הבנין, הייתה חברת ביטוח שהסכימה לשלם את הכספי הפיצויים בסכום ענק שהגיש עו"ד של העובד, אבל חברת הביטוח של אוצר בית הדין, לא הייתה מסודרת על כל פרטיה ודקדוקיה ולכן חברת הביטוח ניסתה לברוח מאחריות וביקשה להערים את מליון השקלים על אוצר בית הדין. מאותו רגע החלו דיונים משפטיים לחייב את אוצר בי"ד ובעיקר את מי שהיה הממונה אישית באותה שעה במקום, הלא הוא הרב ניימן שליט"א. חברות הביטוח האחרות של הקבלנים ושל חברת המעליות הצטרפו יחד לגולל את כל התיק על אוצר בית הדין ובעיקר על הרב ניימן שליט"א, האיש ישר הדרך, שבית הדין מצא לנכון להעמיד במקום.

מדוע בנוסה של ברכת המוציא אומרים "המוציא לחם" - הרי הקב"ה אינו מוציא לחם מן הארץ, רק מוציא חיטים?

המשיח, יוציא הקב"ה את הלחם ממש מן הארץ. ומצאתי שכתב כן כבר רבנו בחיי ב"כד הקמח" (ערך ברכה): "שהמוציא משמש גם בל' עתיד כדכתיב (תהלים קד, יד) "להוציא לחם מן הארץ", ויהיה רמז לעתיד באמרם ז"ל: עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת. אולם בפיה"מ להרמב"ם (סנהדרין פ"ד ד"ה ועתה) כתב שאין הכוונה כפשוטו שלעת"ל ארץ ישראל תוציא לחם, אלא הפי' שבאותם הימים יהיה נקל מאד על בני אדם למצוא מחייתם עד שבעמל מעט שיעמול אדם יגיע לתועלת גדול, וזהו שאמרו "עתידה ארץ ישראל להוציא גלוסקאות וכלי מילת".

בספר "תולדות יצחק" עה"ת (לרבי יצחק קארו זצ"ל דודו של מרן הבית יוסף) מבאר שכל ענין השמיטה היא דוגמת ימות המשיח, שלא יצטרכו לחרוש ולזרוע, שהארץ מעצמה תוציא לחם גמור, ולכן מי שאינו שובת בשמיטה מכחיש את ביאת המשיח, ועי"ש עוד שמרחיב בזה.

ומביא את הגמ' בשבת (ל:): שבימות המשיח עתידה ארץ ישראל להוציא לחם ממש בלי טורח של חרישה וזריעה, ומבאר לפי"ז את הלשון "המוציא לחם מן הארץ", שיש להקשות שהרי הקב"ה אינו מוציא לחם אפוי מן הארץ.

אלא הכוונה שתקנו כך, בעבור שעיקר חיותינו היא לימות המשיח, וחי העולם הזה הוא הבל, ולכן תקנו בנוסה הברכה "המוציא לחם מן הארץ", לרמז לזמן המשיח שיוציא הקב"ה לחם ממש מן הארץ.

והנה בגמ' ברכות (לח.) נחלקו תנאים אם מברכים "המוציא לחם" או "מוציא לחם", ונפסקה הלכה לומר "המוציא לחם", וכ"פ השו"ע (או"ח קסז, ב). ובהגהות "עטרת זקנים" שם, כתב לבאר נוסח "המוציא" שהוא לשון עתיד, ע"פ מה שכתב ב"תולדות יצחק" הנ"ל שזה בא לרמז שלעתיד בימות

ע"פ מה קבעו המקובלים ששנת ה' אלפים ת"ח היתה זמן מסוגל לביאת המשיח?

"בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו" (ויקרא כ"ה, י"ג)

אם בקולו תשמעו", כמו שאמר אליהו הנביא לריב"ל (סנהדרין צח.)

בזוהר פר' תולדות (חלק א' קלט:): כתב: "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו", כשישתלם הזאת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא (גימטריא ה' אלפים ת"ח) תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו, ועי"ש.

ומחמת דברי הזוהר האלו, הראו המקובלים בשנת ת"ח (כידוע תוקף גזירות ת"ח ות"ט שנטבחו רבים מכלל ישראל) שהיא שנת משיח.

וכשעבר השנה ולא בא הקץ נפלו רבים ביאוש, ופירסם הש"ך ז"ל - "מאת ה' היתה זאת" - "זאת" שנת ת"ח במוסכם היה מהשי"ת להביא את המשיח, "היא נפלאת בעינינו". והיה זה זמן מסוגל שנראה נפלאות, אבל "זה היום עשה ה', המניעה היא "היום

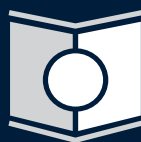
18 ש"ח ורהמתם

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:

סט הספרים המבוקשים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת' ויקרא ב'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום של 42,000 ש"ח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

נות בדרר

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

ס'ט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא ב'

2 כרטיסי הגרלה על 42.000 ש"ח

מסלול מס' 28 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

כשהגיע המגיד מדובנא לבית דין של מעלה והראו לו את כל זכויותיו, הראו לו גם את 'חמישים הספרים' שחיבר... תמה המגיד ואמר: הלא הם אינם שלי, לא אני חיברתים ואינני יודע עליהם!

על זכותם ומעלתם של מזכי הרבים

"לא תעשו לכם אילים וגו' את שבתתי תשמרו" (ויקרא כ"א, ו')

הרב בנימין גולד

יסוד גדול מאד מלמדנו מרנא החתם סופר זיע"א, מדברי רש"י על פסוק זה. שכתב רש"י, שפסוק זה נאמר כלפי הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ואדוני עובד עבודה זרה, אעבוד גם אני וכו', לכך נאמר "ואת שבתותי תשמרו".

והקשה החתם סופר, מדוע נאמר "לא תעשו לכם אילים" לשון רבים, הרי זה נאמר כלפי הנמכר לעבד לנכרי, והיה צריך לכתוב לשון יחיד "לא תעשה לך אילים"?

אלא שנאמר כאן שציווי זה הוא לכל ישראל! שאם אתם מניחים אותו להמכר לנכרי ולא פודים אותו, לבסוף יעבוד עבודה זרה, והרי זה כאילו אתם עשיתם אילים! דכל מי שיכול למחות ואינו מוחה נקרא החטא על שמו, ואמנם אם תפדוהו וינצל מן החטא, אז כל שבתות ישמור מעתה יקרא על שם הפודים אותו וזה הלשון "ואת שבתותי תשמורו" בלשון רבים שאם הוא משמרו כאילו אתם משמרים, וזה מה שנאמר באבות 'זכות הרבים תלוי בו במזכה אחרים'

הגה"צ רבי חיים זייציק זצ"ל, מביא בספרו קול צופיך, מה שמספרים על המגיד מדובנא, שגידל ילד יתום בביתו, ילד זה היה מסתובב עם אביו על פתחי נדיבים ובתי כנסיות לאסוף כסף למחיתו, ואף היה נשאר לללון בבתי כנסיות עם בנו הקטן, מה שעורר רחמים על הילד הקטן והאומלל.

והנה, יום אחד נפטר האיש לבית עולמו, ונשאר בנו הקטן אומלל לבדו, כמובן שהמגיד מדובנא, לקח מייד את הילד לביתו וגדלו בחום ואהבה כבנו ממש.

גדל הילד ונתגדל מאד, עד נודע שמו בכל ישראל לגאון הידוע רבי שלמה קלוגר זצוק"ל!

כשנפטר המגיד מדובנא, הגיע לבית דין של מעלה והראו לו את כל זכויותיו, מבין זכויותיו, הראו לו את 'חמישים הספרים' שחיבר... תמה המגיד ואמר: הלא הם אינם שלי, לא אני חיברתים ואינני יודע עליהם!

השיבו לו: אלו ספרים שחיבר הגאון הנודע רבי שלמה קלוגר, וכיון שגידלת אותו, כל מעשיו ולחיבוריו מתיחסים גם אליך כאילו עשית אותם!

בספר אמונה שלימה (במדבר עמוד שלח) מובא מעשה נפלא על גדול מעלת מזכה הרבים:

בירושלים בעיר העתיקה נמצאת ישיבת אש התורה ישיבה לבעלי תשובה בעיקר דוברי אנגלית, היה שם יהודי מיוחד בשם רבי מאיר שוסטר, קרוב לארבעים שנה יום בלי להחמיץ בשבת יום טוב וסתם יום חול, היה הולך ברגל מארזי הבירה לעיר העתיקה, הוא זכה להחזיר אלפים בתשובה, היה זה יהודי מלא חיות מלא קרבת השם וכך במתק לשון קירב אלפים.

באחד מימי שישי הוא הבחין בכותל המערבי באדם צעיר שהיה גבוה, על ראשו היתה מונחת כיפת קרטון, הוא נראה בחור לעניין. הרב שוסטר טפח לו על השכם ואמר לו באנגלית, סליחה אתה רוצה להצטרף אלינו לסעודת שבת? אותו בחור אמר תודה רבה, והצטרף אליו.

הם שוחחו והרב שוסטר מצא לפניו אדם בעל אינטלגנציה חכם בעל שיעור קומה, לאחר ששוחח עמו שאל אותו אולי תשאר אצלנו כמה ימים? הוא לא סירב הוא נשאר עוד חודש, הרב שוסטר התלהב ממנו ולמד אתו חברותא וכך עבר עוד חודש ועוד חודש עד שעברה לה חצי שנה.

לאחר חצי שנה הגיע אותו בחור לרב שוסטר ואמר לו, כבוד הרב היה פה ממש נפלא נהניתי מאד אבל אני חושב שמיציתי את עצמי אני רוצה לחזור הביתה! התפלל הרב שוסטר ואמר כל כך התקדמת ועכשיו אתה עוזב הכל? אספר לך אמר הבחור, אינני יהודי!! הרב שוסטר נחרד! הוא היה המום!! המשיך הבחור ואמר, באתי לפה כדי ללמוד למדתי בחו"ל להיות כומר, והגעתי לפה לארץ כדי להכיר את ארץ התנ"ך, הזמנת אותי לישיבה וחשבת לי לעצמי זאת הזדמנות נפלאה להכיר את העם היהודי מקרוב, את התורה שלכם, ואני רוצה לומר לך שזאת הייתה חוויה מדהימה, אין לי מילים, אבל זהו מספיק

1 כספי הסכונות - לשים בבנק או בגמ"ח?

שאלתי את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: אדם שיש לו קצת כסף ויש לו ב' ברירות - או לשים בבנק ויהיה לו ריבית, עם היתר עסקא של רבי ניסים, ויחתן את ילדיו ועל ידי זה לא יפול על הציבור, או להניח בקופת גמ"ח? והשיב: "אם זה עם היתר עסקא טוב וברור, יעשה איך שרוצה". ושאלתי לענין עצה טובה, והסכים רבינו שאני יכול לומר לו שיש בכך עצה טובה אם יניח בקופת גמ"ח, כי מחמת כך יש לו מצוה כל הזמן. רבינו אמר לי כי החזו"א בשעתו אמר לו, כי רוב ההיתר עסקא הם שלא כדין.

2 היתר עסקא בבנק? - "בשמים לועגים על כך"...

שאלתי כנ"ל גם את מרן הגרא"ל, והיה כאוב לשמוע על הרעיון להניח בבנק, ואמר כי יש ב'תוספת מעשה רב' שפלוגי בא בחלום ואמר כי יש לו דינים מחמת ריבית, ושאל אותנו: הרי היה היתר עסקא? והשיב - "דארטען לאכט מען זאך אויס פון דעם" (שם לועגים על כך). ומרן התעניין בכמה כסף מדובר, ואמר שאם זה לא הרבה כסף, לא כדאי בשביל כך להיכנס לענין של היתר עסקא.

3 החזו"א התיר להגרא"ל שטיינמן לא לקבל ריבית מהבנק עבור הישיבה

וסיפר [-מרן הגרא"ל]: בכפר סבא היה בנק קטן שמנוהל ע"י חרדי עם היתר עסקא, והיה לישיבה 5 או 10 לירות, ומנהל הבנק רצה שזה יהיה רשום על שמי ולא על שם מנהל הישיבה, ואחוז הריבית היה כחצי לירה, ומיאנתי לקחת, אבל כיון שזה על חשבון הישיבה שלחתי את ר' עקיבא טננבוים שישאל את החזון איש, והחזו"א השיב שמוותר לי לא לקחת.

4 האם מותר למלווה לקבל עליה שקנה לו הלווה?

לווה קנה למלווה עליה לתורה, וזה שלא כדרכו, האם זו ריבית? תשובת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: "אם המלווה נזכר בכך בשעת מעשה, לא יעלה לתורה". ושאלתי: אבל לא לעלות לתורה 'מקצר ימיו', כדאמרו בגמרא לגבי מי שקוראים לו ואינו עולה? והשיב: "ריבית יותר מקצרת את ימיו".

5 המכוננית שלא זכתה להסיע את הגר"ח קניבסקי

א' חוהמ"פ תשס"ו. סיפרה לי הרבנית [-קניבסקי] ע"ה, כי הוי עובדה שרבינו הוזמן לברית, והאב בא לקחתו עם מכוננית חדשה. ורבינו נכנס והנהג לא הצליח להתניע את הרכב, וכמה שניסה לא הועיל. הזמינו מונית ורבינו נסע במונית. ואז הנהג שוב ניסה להתניע והרכב נסע ללא שום בעיה. שאלו רבינו לבעל הרכב: תאמר, האם אתה מלווה בריבית, השיב האיש: לא, אבל מכוננית זו קיבלתי מחתני והוא מתעסק עם ריבית.

(ע"פ 'כל משאלותיך', הגר"א מן שליט"א, הובא ב'דברי שיח' בהר תשע"ח)

לפתע שמע הרב נקישות מבעד לדלת הסגורה. 'כן, אפשר ומוזמן להיכנס!' - קרא הרב בקול, וכשראה שהדלת אינה נפתחת - שב וקרא: 'בבקשה, הדלת אינה נעולה, היכנס נא!', אלא שהאיש לא שמע, כנראה הגשם שירד בעוז הפריע. מיהר הרב לקום ולפתוח את הדלת, וראה דמות הולכת ומתרחקת...

למה עדיף כפור מקפיא על פני בית חם?

כשהקשבה לא יוצרת פתרון ולא מעניקה מענה מחודש לבעיה, ולמרות זאת - ההקשבה נותנת שחרור לאדם הנתון בצרה, הוא מרגיש פורק את משאו, זה מעניק לו כוחות ואנרגיות להמשיך לשאת את דאגותיו וצרותיו!

את הגילוי הזה חושף הפסוק 'דאגה בלב איש ישחנה', וחז"ל באחד מביאוריהם מבארים 'שיחנה לאחרים'. כאן נחשפת נוסחת קסם, המגלה את סוד ההקשבה. כשאדם מודאג והוא משוחח על דאגתו עם אחרים, כשלבד כבד ועייף מדאגותיו והוא פורק אותו באוזני הזולת, הוא הופך לאדם חדש, הוא מקבל כוחות חדשים להתמודד! כשפוגשים יהודי ברגע של התמודדות, בעיצומו של קושי בחיים, העזרה הגדולה ביותר שנוכל להעניק לו היא להקשיב לו. לפעמים, ההקשבה שלנו ברגע המכריע, בעיצומו של הקושי - יכולה לשמש מנוף לצאת מהסבך, בכוחה להעניק אנרגיה וכוחות להמשיך בהתמודדות.

זה מה שהתורה מגלה לנו, בפסוק בפרשת השבוע 'והחזקת בו'. ורש"י מפרש: 'אל תניחהו שירד ויפול, ויהא קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד'. כלומר, כשיהודי לצידיך ניצב ברגע מכריע, אל תיתן לו להתרסק, תהיה שם בשבילו בשעת דאגתו, תהיה מוכן לעזרתו בשעת לחצו, הענק לו את התמיכה ברגע הנכון!

והתמיכה הזו, בפשטות, הינה תמיכה כספית. אבל פעמים רבות,

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וְהַחֲזַקְתָּ בּוֹ" (ויקרא כ"ה, ל"ה)

ישנם לפעמים רגעים בחיים, שרק כשמביטים בהם בפרספקטיבה היסטורית מבינים כמה הם היו משמעותיים, דרמטיים, משפיעים לעתיד ארוך טווח, לשנים או לדורות קדימה. בדרך כלל, עוברים הימים כימי שגרה, איש איש עוסק בעיסוקיו, איש איש וסדר יומו. אך לפעמים, לאחר יום יומיים או אחרי כמה שנים, נוכל לשמוע אנשים אומרים: 'אילו הייתי יודע בזמן אמת את מה שאני יודע היום, או אז הייתי נוהג אחרת לחלוטין...'

זה נוגע להחלטות שאנו מקבלים לפעמים כבדרך אגב, מתוך חוסר מודעות כמה הן גורליות עבורנו. פעמים רבות זה נוגע להחלטות כספיות, כמו הזדמנויות השקעה שהחמצנו או שהשכלנו לתפוס, מילה נכונה שנאמרה או לא נאמרה בעיתוי הנכון, ועוד על זה הדרך. כללו של דבר, פעמים רבות נמצא כי במבט היסטורי - רגעי שגרה או החלטות חפזות - הפכו גורליים ומשפיעים מאוד, עלינו או על זולתנו.

פרשת השבוע שלנו, מתארת רגע כזה. אדם פוגש מוכר, שואל לשלומו בנימוס, ונענה באנחה, אולי שגרתית. יהודי רואה אדם שהכרת פניו מעידה כי הוא נתון במצוקה, יתכן שבאמת לא מדובר באיזו מצוקה גדולה...

אבל יתכן הפוך. יתכן מאוד!

כי פעמים רבות, אדם מגיע לקושי שהוא חש שאינו מסוגל לעמוד בו. יהודי ניצב בפני התמודדות, שהוא מתקשה מאוד לשרוד אותה. הוא נאנה, לחוץ, אובד עצות ממש...

ברגע הזה, הוא צריך מישהו שיקשיב לו, שיאזין לו, שיתן לו לפרוק באוזניו את המשא הכבד העובר עליו. יתכן שהוא זקוק לעזרה כספית או טכנית, אך יותר מזה - הוא זקוק לאוזן, לכתף. למישהו שישמע, יקשיב, ינהנה בראש וייאנח אתו. זה הכל, זה כל מה שהוא צריך, זו העזרה הגדולה ביותר עבורו!

כשאנו נמצאים בצד המקשיב, לפעמים זה כה קשה: הרי אנו רוצים לתמוך בתמיכה של ממש, להרגיש שיצרנו פתרון, שהמצאנו את המוצא מהסבך אליו נקלע ידידנו. כה קשה לשבת ופשוט להקשיב,

היא פשוט הקשבה. כי ההקשבה מקילה, היא נותנת כוחות להמשך ההתמודדות, היא מונעת את ההתרסקות על שרטוני המשברים, ומעניקה את היכולת להחזיק מעמד. ההקשבה מייצרת שינוי בנפש האדם המתמודד, ונותנת לו את היכולת לשרוד ולצלוח את המשבר.

אלו כמה דקות של השקעה, שמזדמנות לנו כלאחר יד, מול אנחה של חבר, עיניים עצובות של ידיד, כאב לב מודחק של יהודי אחר. נכון שכולנו עמוסים ולחוצים, אבל תמיד עלינו לשמור על תשומת לב ועין פקוחה על זולתנו, לזהות את רגעי המשבר של ידידינו ולתמוך בהם בשעתם הקשה.

הבה ניתן תשומת לב למצבי הביניים, כאשר הידיד עוד לא שקע בתהום יגונו, עוד ניתן להצילו בהקשבה אמיתית וכנה, וניתן לו את הזמן ותשומת הלב שלנו. כך ניתן לו כוחות להחזיק מעמד, ולהמשיך את חייו בשמחה ובבטחה!

הנקישות ש(לא) נשמעו...

הימים ימי תחילת שואת יהדות אירופה, כאשר עם ישראל החל להיות נתון תחת מגף הברזל. גזירות קשות ואכזריות התחדשו מדי יום, הקשו מאוד על קיום כלכלה יהודית, חיים יהודיים, ואפילו חיים בכלל. היהודים נרדפו עד צוואר, חנויותיהם נסגרו, בתיהם נשדדו, כל העובר לצידם - ביזה והשפיל אותם, משל היו תת-אדם. בימים ההם, בעיירה פרוזנא שבפולין, כיהן כרב העיירה הגאון רבי דוד פייגנבוים זצ"ל הי"ד - שאחר כך עלה בסערה השמימה על קידוש השם. רב העיירה הצטער וכאב בצער אחיו, אך לא היה בידו להושיע. ספון היה בביתו, לומד בשארית כוחותיו, ומנסה לחשב מה צופן לו העתיד, שנראה שחור משחור...

ביום מן הימים, בעיצומו של יום חורפי קר ומושלג, נקלע אחד מיהודי העיר לבית הכנסת שבעיירה. בית הכנסת לא היה מוסק, הרוחות שרקו בעוז, צמרות העצים התנופפו לכל עבר וכל אדם נס לביתו, לנסות לחמם את עצמותיו. להפתעתו, גילה היהודי כי רב העיירה יושב בבית הכנסת, הרב פייגנבוים יושב בגפו ולומד, כשהוא משפשף את כפות ידיו זו בזו, מבקש להתחמם מהקור הנורא...

היהודי ראה כן תמה, לא הבין את אשר הוא רואה. הרי הרב היה יכול לשבת בביתו המוסק, וללמוד על יד האח, המפיץ אור וחום נעים ומשובב נפש. על שום מה יושב הרב בבית הכנסת, מנסה להתחמם ולא עולה בידו?! למה צריך הרב לסבול מהקור, להיות עטוף במעיל פרווה עבה המכביד עליו, ואך בקושי לחמם את עצמותיו הקופאות?!

היהודי לא נותר בתמיהתו זו, וחיש מהר פילס את דרכו למקום מושבו של הרב, ותהה בפניו: 'למדנו רבנו, הרי בבית מוסק ונעים, חם ונחמד. למה יושב הרב בבית הכנסת הקר, כאשר הרוחות פורצות מבעד לסדקי החלונות, הקור כה נורא, והרב כה מתאמץ לא לקפוא חלילה?!'

חיך הרב את חיוכו הטוב, והזמין את היהודי השואל לשבת לצדו.

'הסכת ושמע', פתח הרב, וסיפר:

היה זה כמה ימים קודם לכן, היה קר לא פחות, והרב ישב בביתו המוסק והנעים ולמד. ממילא אין הרבה מה לעשות, שאלות רבות אין בתקופה בה אין עופות ולא מזון, אין מריבות כי אין על מה... ישב הרב בביתו ולמד תורה בנחת, כשלתע הוא שומע נקישות מבעד לדלת הסגורה.

'כן, אפשר ומוזמן להיכנס!' - קרא הרב בקול, וכשראה שהדלת אינה נפתחת - שב וקרא: 'בבקשה, הדלת אינה נעולה, היכנס נא!', אלא שהאיש לא שמע, כנראה הגשם שירד בעוז הפריע. מיהר הרב לקום ולפתוח את הדלת, וראה דמות הולכת ומתרחקת...

מיהר הרב לרוץ אחריו, הזמינו בחום להיכנס, והתנצל מעומק לבו על כך שלא קם מיד בנקישה הראשונה, ולא מיהר לכיוון הדלת להכניסו הביתה. 'לא שיערתי נכון את עוצמת הרעש בחוץ', התנצל הרב, 'אבל ביתי פתוח ואתה מוזמן...'

הלה סב על עקבותיו, שב לכיוון בית הרב, נכנס הביתה, וסיפר את אשר על לבו. בימים כה טרופים, לא היה לו הרבה מה לשאול, הוא נזקק לרב אך כדי לשפוך לבו, לפרוק את מררתו על המצב הכלכלי הקשה, על כך שאין לו להסיק את ביתו, על חנותו שנסגרה ועל בני ביתו הרעבים ללחם...

'ועתה', סיים הרב את הסיפור ופנה ליהודי ששאל אותו לפשר שהייתו בבית הכנסת הקר במקום לשהות בבית המחומם, 'הבן נא: אותו יהודי לא בא לשאול דבר, רק ביקש להשיח את אשר על לבו. הרי לאור המצב הקשה, אינני יכול לעזור לו בפרנסתו, אין לי לחם לתת לו, אפילו לא כמה עצים להסיק את ביתו... אין לי, אין לי כלום במה לעזור לו, מלבד דבר אחד:

לשבת, להקשיב, לשמוע. להיות לו אוזן קשבת, כתף תומכת, כתובת בה יוכל לפרוק!

זה הדבר היחיד אותו אני יכול לעשות, זהו. פשוט להקשיב, לנסות למצוא דברי עידוד ונוחם, לתת לו את הזמן ואת תשומת הלב הדרושה לו. זה הכל!

נו', סיים הרב, 'עתה אשאלך בני: היש לי זכות לשבת ספון בחדרי ביתי? ואולי שוב יבוא יהודי, ולא אשמע את נקישותיו על הדלת? ואולי שוב יבוא יהודי, ולא ישמע את קריאותיי להיכנס? ואולי שוב יבוא יהודי, וימצא דלת סגורה ויחשוב שאינני נמצא, ואז לא ימצא כתובת לפרוק את מועקת לבו?'

הלא תבין', סיכם הרב, 'העזרה הגדולה ביותר היא להקשיב, לשמוע, לתת לזולת לפרוק. הימים כה קשים, המצוקות כה גדולות, אין לנו, באמת שאין לנו איך לעזור זה לזה. הדבר היחיד שאנו יכולים לעשות הוא להקשיב זה לזה, לתמוך זה בזה, להיות נכונים לשאת במשא, לחזק ברכיים כושלות. האוכל למנוע זאת מבני העיירה בהיספני בבית?! לפיכך אני חייב לשהות בבית הכנסת, עם אוזן זמינה ולב פתוח לשמוע, להקשיב, להיות כתובת לחזק שבורי לב!'

דברי הרב בסיפור מצמרר זה המופיע בספר 'עולם חסד יבנה' מסידרת תיקון המידות, חושפים בפנינו את הרובד העמוק של

החסד, שאינו מתבטא רק בנתינה גשמית, בסיוע בפריט כזה או אחר. העזרה הגדולה ביותר היא להקשיב, לשמוע, להיות הכתובת לאנחתו של הזולת, להיות הכתף הנעימה עליה יפרוק את שבר לבו.

הבה נאמץ את החסד הזה, להחזיק ביד רעינו בכל עת משבר. לשמוע אותם, להקשיב להם, לתמוך בהם בהשתתפות בצערם, בתשומת לב למצוקתם. זה נכון לאנשים מסביבנו, וגם לבני המשפחה הקרובה ביותר - שזקוקים לא פעם בעיקר לאוזן קשבת, הרבה יותר מאשר לעזרה מעשית ומועילה.

זה החסד הגדול ביותר! גם אם הוא דורש מאמץ, גם אם הוא מצריך זמן, גם אם צריך לספוג אי נוחות מסויימת, עדיין כדאי כל כך להעניק את החסד, להקשיב, לתמוך, להכיל את צער הזולת. זה מה שמעניק לזולתנו כוחות לצלוח את הרגעים הקשים בהצלחה, ולהצליח לכוונן חיים חדשים ונעימים!

שיחה משונה בעיצומה של טרגדיה...

היה זה ביום ששי, י"ח בטבת תשנ"ח. הרה"צ רבי מרדכי לאווי זצ"ל - בנו בכורו של הרה"ק מטאהש זי"ע, נערך כמדי יום לתפילת שחרית בשעת בוקר מוקדמת. הוא התעטף בטלית והתעטר בתפילין, ועם התחלת התפילה - חווה התקף לב קשה, וקרס על מקומו בלי דופק ונשימה, לתדהמת סובביו...

כוחות ההצלה חשו למקום, אך לא נותר להם מה לעשות. רבי מרדכי השיב את נשמתו לבוראה במיתת נשיקה, בתוך רגע קט נפטר, ואיננו כי לקח אותו אלוקים. עסקני הקהילה וגבאי הרבי החלו בהכנות קדחתניות להלוויה, מנסים לארגן בזמן הקצר שנותר עד כניסת השבת - הלוויה מכובדת כראוי לכבודו של הנפטר הדגול.

הבשורה על הפטירה הפתאומית וההלוויה הצפויה, הכתה את כל שדרות הציבור בקנדה, בארצות הברית וגם בארץ, כרעם ביום בהיר. הוא היה בסך הכל בשנות החמישים לחייו, בשיא פריחתו, והכל צפו לו גדולות ונצורות. לפתע, אסון כה קשה וכואב!

בשעה היעודה להלוויה, התקבצו בחצר בית המדרש הגדול בקרית טאהש שבקנדה המוני יהודים, שבאו לחלוק כבוד אחרון לנפטר החשוב. בעיניים דומעות הביטו במיטת המנוח, כשמכל עבר נשמעים קולות בכי ונהי על סילוקו של צדיק. הכל המתין לאביו הגדול - הרבי מטאהש זי"ע, שיבוא להשתתף בהלוויית בנו בכורו זצ"ל.

השעה היעודה לצאת ההלוויה חלפה עברה, אך דמותו של הרבי אינה נראית בפתח הדלת. המשתתפים הוסיפו להמתין בסבלנות, מהם שמדברים בגדולתו של המנוח ומהם שמבכים בדמעות שליש את לכתו. חצי שעה נוספת חולפת, והרבי אינו מגיע...

עם התמשכות הזמן, החלו נישאים מבטי תמיהה לעבר הדלת הסגורה. עלו השערות שונות לפשר העיכוב, היו שאמרו כי הרבי מצדיק עליו את הדין באהבה, אחרים אמרו כי העיכוב נובע מטעמים טכניים. הכל הסכימו כי עיכוב שכזה לא קורה סתם כך,

ישנה סיבה לעיכוב הממושך.

בשלב מסויים, נכנסו בני המשפחה לחדרו של הרבי, מבקשים לברר את הסיבה לעיכוב. להפתעתם, מצאו את הרבי משוחח בטלפון, ומבין שברי המשפטים הבינו כי מדובר באשה קשת יום ששלום ביתה התערער, המספרת באוזני הרבי את סאת יגונה...

האשה כלל לא ידעה, כי הרבי עמו היא מדברת, נמצא באחד הרגעים הקשים בחייו - בין פטירת בנו להלווייתו. הרבי האזין לה בקשב, לא זירז אותה ולא מיהר את דבריה, אלא נתן לה לספר את כל מכאובי לבה, לשפוך ולפרוק את כל המעיק עליה. והאשה סיפרה פרק אחר פרק בסבלנות, איך החלו נישואיה באושר, איך נולד הילד הראשון, כיצד מערכת היחסים הלכה והתערערה, ועד שהגיעה למסקנה כי חיי המשפחה שלה עלו על שרטון.

והרבי? הרבי מקשיב. שומע. תומך. מייעץ. מאזין. נאנת. הוא לא אומר אף מילה על ההלוויה הממתנה בחוץ, לא חושף את תחושותיו לנוכח האסון הנורא שקרה במעונו רק הבוקר. כל כולו נתון להקשבה לאשה הבוכיה, בכל כוחו הוא מרוכז בתמיכה בה, בדברי עידוד וחיזוק, בייעוץ נבון ובהשתתפות כנה...

בחוץ מתחוללת סערת רגשות, הכל בוכים על פטירתו של בנו, ונקל להבין כי הבשורה הקשה מעיקה על הרבי, שוברת את לבו. אך לאשה הוא לא אומר דבר, ממשיך להאזין לה בסבלנות אין קץ, מוסיף להעתיך עליה טללי נוחם וברכות חמות, מעודד אותה ומייעץ לה כדת מה לעשות, למענה ולמען משפחתה, כאילו שעת קבלת קהל שגרתית היא זו...

רק כשהאשה רגועה ומפוייסת, רק כשהרבי חש כי התחזקה וקיבלה כוחות חדשים - בירך אותה הרבי, והניח לאבל ולכאב האישי האצור בתוכו מזה שעה ארוכה, לפרוץ החוצה בהלוויה נסערת ורוויית דמעות...

את הסיפור שמענו מאחד ממקורבי הרבי זי"ע שהיה עד לו, וממנו נלמד כמה חשוב להקדיש תשומת לב, לזהות יהודי הנתון במצוקה, ולהעניק לו מזמנו, מיכולת ההקשבה שלנו. לא צריך להיות פרופסור גדול או לתת סיוע של ממש - הסיוע הגדול ביותר הוא להקשיב, להיאנח יחד עם הזולת, להתחבר לכאב המעיק עליו ולהיות לצדו ברגעים הקשים של חייו.

נכון, לכולנו יש ימים עמוסים, ימים רוויי עשייה, ימים שאין בהם רגע דל. הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של הרבי מטאהש זי"ע, שברגע הקשה בחייו העמיד את מלוא תשומת לבו וזמנו לטובת אשה הנתונה בצער, שדקות לפני מעמד ההלוויה לבנו מחמדו, לבו כאב ודאב בסאת צרותיה של אשה מישראל.

זה כל מה שנדרש מאיתנו, זה מה שנוכל לעשות, וזו התרומה הגדולה ביותר למען זולתנו. הבה נקשיב, נתחבר, נשתתף עם הזולת, נקדיש את תשומת הלב הדרושה כדי להיות כתובת לפרוק את מועקות הלב, הבה נתמסר לחזק לב נשבר, כי ברגעים הקשים ביותר - זו המתנה שלנו: 'זהחזקת בו!'

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

האם ניתן לסמוך על מי שאומר שעישר את הפירות או שצריך לעשר כל אחד בעצמו?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

וכיצד ניתן לסמוך על משגיח כשרות שמעיד שהמוצרים מעושרים

נאמנות על הפרשת מעשרות

האם ניתן לסמוך על מי שאומר שעישר את הפירות או שצריך לעשר כל אחד בעצמו? וכיצד ניתן לסמוך על משגיח כשרות שמעיד שהמוצרים מעושרים אם לא קבל על עצמו דברי חברות, ואינו במעלת "חבר".

הנה לפי המבואר בבכורות (דף ל:): יש לקבל דברי חברות בפני שלשה ורק אז נחשב "חבר" הנאמן על תרומות ומעשרות, לפי זה נשאלת השאלה בזמננו שלא נוהג קבלת חברות כיצד ניתן לסמוך על השגחת כשרות מהודרת לומר שהמוצרים מעושרים, וגם אותם שהורגלו לעשר בעצמם האם יכול אחד לסמוך על חברו, שהרי אף שמקפיד לעשר בעצמו עדיין אינו בכלל חבר?

דעת החזו"א

החזו"א (שביעית סי' י' סק"ח) כתב שאם נאמר שכשגזרו חכמים על הדמאי קבעו שכל מי שלא קבל דברי חברות אינו נאמן על המעשרות יוצא שבזמן הזה שאין קבלת חברות אי אפשר לסמוך אחד על חברו ואף על בני ביתו לא יוכל לסמוך רק אם עשרו בפניו ואין הדבר מסתבר, אלא ענין הקבלה שגדרו שהחברים לא יצרפו לחבורתן עמי הארץ שלא קבלו בפני שלשה, אבל מי שידוע שמדקדק לעשר מה שאוכל ומה שמוכר הרי הוא נאמן על מעשרות כדין עד אחד באיסורים כאשר אין חברים, ונסתפק שם שמא גם בזמן שתקנו קבלת חברות זה רק לענין החברים אבל אותם המעשרים שלא קבלו יוכלו לסמוך זה על זה.

דברי הטור בהלכות ארץ ישראל

והדרך אמונה (פ"י ממעשר) הביא ראייה מהטור בהלכות ארץ ישראל שלו שכתב וז"ל לקח מישראל אם הוא בקי בהלכות תרומות ומעשרות ואמר שתיקן התבואה נאמן, דקי"ל עד אחד נאמן באיסורים עכ"ל.

עם הארץ של זמננו

אכן כתב החזון איש שם שגם כשאין קבלה נוהגת התקנה לפרוש

מעם הארץ, כלומר שמי שיש לו את החסרונות של עם הארץ המבוארים בסוטה (דף כב). שאינו קורא קריאת שמע ואינו מניח תפילין וציצית ואינו מגדל את בניו לתלמוד תורה וכן אם עובר על איסור שרוב ישראל נזהרים בו, הרי זה עם הארץ ומי שהוא שמור מחסרונות אלו הרי הוא חבר ואסור לו לסמוך על עם הארץ זה. אבל חברים שמדקדקים במצוות ונזהרים במעשרות מאמינים זה לזה, וסיים שכן המנהג שסומכים זה על זה ומנהג ישראל תורה.

נאמנות משגיח כשרות

בספר הקלין שבדמאי כתב בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל לגבי משגיח כשרות שיש להאמינו אף אם אין לו מעלת חבר, כיון שמקבל משכורת על עבודת הפרשת תרומות ומעשרות יוצא שאם לא הפריש יש בידו גזל, ואינו חשוד על גזל, ויעוי' שו"ע (סי' קי"ט סי"ט) שסומכים על חשוד כשיש צד גזל. ובספר משפטי ארץ מעשרות (פרק כ"ב) האריך הרבה וביאר כמה יסודות שראוי לזהר להפריש תרומות ומעשרות בעצמו גם בכשרות מהודרת.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

ידעתי, אפוא, שאינם סוכני חרש המבקשים להפליגו, וקיבלתי על עצמי לנסוע למוסקבה ולהשיג את אישור היציאה. הכיצד? נפלאות ההשגחה הפרטית: באזובקיסטן נשאתי את אשתי, ילידת מוסקבה. לשם כך נצרכו אישורים ממרשם התושבים שם. החלטנו לותר עליהם, די לנו בסידור קידושין, לא נהיה רשומים כנשואים. עתה היה בידי נימוק מצוין לנסיעה למוסקבה: לקבלת האישורים לצורך אישור הנישואין. היו עוד עיכובים שנפתרו בניסים, ואין כאן מקומם. סוף דבר הענין סודר, ובערב פסח תש"ו היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקרו, קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: אני חייב לך הכרת הטוב. תשאלו: איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך לימדוני: אם משהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת הוא לקבל את הבעת התודה. גם זה בכלל "הווה רך כקנה", לבטל רצונך מפני רצונו. (מתוך הגדה של פסח - והגדת)

יחיל ה' מדבר קדש" (תהילים כט, ח). לאמר: ידוע שהעולם נחלק לשליש ישוב, שלישי ים, ושליש מדבר (תוספות פסחים צד ע"א). הים אינו מקומם של בני אדם (גדרים ל ע"ב), אבל המדבר הוא חלק מהיבשה. והמדבר בא בטענה: רבוננו של עולם, למה אגרע? מדוע בישוב נשמע קול תורה ותפילה, דיבורי קודש, ואילו אני מקום חיות רעות וגדודי לסטים! וזהו שנאמר: "קול ה', יחיל מדבר". יחולו וכסופיו של המדבר, שישמע גם בו קול ה'. ובאמת זהו גם יחולו של הקדוש ברוך הוא, שהמדבר יתקדש: "יחיל ה', מדבר קדש"! ואמר הרב מטשיבין: לכל אדם יש בחייו תקופות "ישוב" ותקופות "מדבר". בעת הטובה, אין זו רבותא שהוא לומד ומתפלל כדבעי. אבל עליו לראות שתקופת המדבר שלו לא תהיה מקום חיות רעות וגדודי ליסטים, שממה ותוהו, אלא: "מדבר קדש"! איי, ומי כרב מטשיבין הפך את תקופת המדבר, גלותו בסיביר, ל"מדבר קדש", וכתב את חידושיו על פיסות נייר אריזה שליקט בשקידה...

המשך מעמוד 2 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

מחיפה, יש ביטוי רב יותר לידידות, כי הרי כאשר מדובר בחבר מירושלים, אין כל פלא בקבלת הפנים הלבבית, סוף כל סוף זהו החבר שלו, אבל כאשר מקבלים בחם רב ובהתלהבות את בנו של החבר מחיפה, או אז ניכרת הידידות ביתר שאת. זה מוכיח על געוואלדיגע חברות.

כאשר מכבדים את הקב"ה, אין בכך כל דבר יוצא דופן - סוף כל סוף מדובר באבינו שבשמים. אבל כאשר מכניסים אורחים, ומכבדים את 'בנו של החבר', את בנו של השי"ת, או אז ניכרת אהבת הבורא ביתר שאת וביתר עוז.

סיפר לי חסיד גור, כי בפולין בעת כהונתו של בעל ה"אמרי אמת" זצ"ל היה בנו בעל ה"בית ישראל" זצ"ל ילד צעיר. החסידים חיבבו אותו וכבדו אותו באופן מיוחד כי הרי סוף כל סוף הוא בנו של הרבי. והרי כל יהודי הוא בנו של הקב"ה, וכאשר מכניסים אורחים, יש בכך ביטוי לאהבת הבורא יתברך, על כן "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה".

(מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן')

ממחיש זאת האדמו"ר מסלונים זצ"ל בווארט נפלא וגעשמאק מאד:

משל לאדם שיש לו שני חברים, ידידים בלב ונפש. האחד גר בירושלים, והאחד בחיפה. יום אחד מגיע החבר מירושלים לביקור. המארח מקבל אותו בסבר פנים יפות, ומכין לו מטעמים כסעודת שלמה בשעתו. הרי סוף כל סוף הוא הידיד הטוב שלו, חברו בלב ונפש.

בפעם אחרת נשמעות שוב דפיקות בדלת. בעל הבית פותח את הדלת, הוא אינו מכיר את העומד בפתח ואומר לו: "מי אתה? ברוך הבא!" והלה משיב לו: אני הבן של החבר שלך מחיפה". אומר לו המארח: "הו ברוך הבא! בוא, הכנס פנימה, איזו שמחה! בן של הידיד שלי הגיע לביקור". ומיד מכין מעדנים כסעודת שלמה בשעתו לכבוד האורח.

הבה ונתבונן - אומר הרב'ה מסלונים - היכן באה לידי ביטוי הידידות בין החברים האלו ביתר שאת, האם בקבלת הפנים לחבר מירושלים או בקבלת הפנים לבנו של החבר מחיפה? ברור לכל אחד, כי בקבלת הפנים הלבבית והחמה לבנו של החבר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם ריקודים ומחולות של רשות מותרים בל"ג בעומר? ומדוע ל"ג בעומר חל לעולם ביום שחל פורים?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

והאם תספורת ה'חלאקה' מותרת רק בל"ג בעומר או בכל ימי הספירה?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ששני ימי אלו הם ימי ההשפעה של תורה שבעל פה, שביום הפורים הרי קבלו את התורה שבעל פה באהבה, והביא מדברי רבי צדוק הכהן מלובלין בשם פרקי היכלות וז"ל: אמר רבי ישמעאל, כך אמר רבי עקיבא משום רבי אליעזר הגדול, מיום שניתנה תורה לישראל עד שנבנה הבית האחרון, תורה ניתנה, אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדתה ויראתה, עושרה וגאותה זיעתה וזיותה, עוזה ועזוזה ממשלתה וגבורתה, לא ניתנו, עד שנבנה הבית האחרון ולא שרתה בה שכינה. והתבאר שם שהשורש וההתחלה של כל הגילויים האלו היה קודם בנין הבית שני בנס פורים שמתוכו צמחו הגילויים האלו בתורה שבעל פה.

והנה גם יום ל"ג בעומר הביא רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו פרי צדיק (ח"ג פט, א), שענינו הוא השפעה של סודות התורה שבע"פ וז"ל: יום זה נקרא 'הילולא דרשב"י' מפני שבו ביום הוא נסתלק, ומשה רבנו ע"ה שהיה שורש תורה שבכתב, ורבי עקיבא היה שורש תורה שבע"פ, ואיתא במדרש 'ובעלי אסופות' - אימתי נטועים דברי תורה באדם, בזמן שבעליהם נאספים מן העולם וכו', וביום שנסתלק רשב"י אז נקבעו דברי תורתו בלב ישראל תלמידיו, ורשב"י היה תלמיד רבי עקיבא, ויום הסתלקותו נקרא הילולא דרשב"י דכל ישראל שבדורו קבלו בלבם את הדברי תורה שלו וכו', ובכל שנה ושנה כשבא יום זה, יכול כל אדם ליזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבע"פ, ולכן קבעוהו למועד. בזה שייך הקשר והשייכות בין יום הפורים לל"ג בעומר ששניהם חלים תמיד באותו יום בשבוע.

האם ריקודים ומחולות של רשות מותרים בל"ג בעומר?

ביום ל"ג בעומר שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות, כתב הרמ"א (סימן תצג סעיף ב) שנהגו להרבות בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון.

והנהוגים כדעת השו"ע שלא להסתפר עד ל"ד בעומר בבוקר, וכן לנהוגים כדעת הרמ"א שאין מסתפרין בליל ל"ג בעומר, האם הותרה שמחה של שירה בכלי זמר בליל ל"ג בעומר [לרמ"א] או ביזמו [לשו"ע]? בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קסח אות ה) שהוא הדין שאסורה שמיעת כלי זמר וכדו' [ובשמחת נישואין בליל ל"ג בעומר, פשוט שמותר גם בכלי שיר], והביא הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד עמ' שפ) שאף שמעיקר הדין אסור, מ"מ נהגו להקל ולזמר לכבוד הילולת רשב"י.

ולענין ריקודים ומחולות של רשות בל"ג בעומר, דעת הגרש"ז אויערבך (בין פסח לשבועות פט"ו הע' ד) שיתכן שלדעת הרמ"א שתלמידי רבי עקיבא פסקו למות בו ומשום כך מרבים בו קצת בשמחה, מותרים בו אף ריקודים ומחולות של רשות.

תספורת ה'חלאקה' מותרת רק בל"ג בעומר או בכל ימי הספירה?

איסור תספורת בימי הספירה, לדעת השו"ע נוהג עד ל"ד לעומר בבוקר, ודעת הרמ"א שמותר להסתפר כבר בוקר יום ל"ג, שנחלקו האם פסקו למות כולם ביום ל"ד או ביום ל"ג ואמרינן מקצת היום ככולו (שו"ע סימן תצג סעי' ב ומשנ"ב ס"ק ו-ח).

ומנהג התספורת הראשונה שעושים לקטנים הנקרא 'חאלקה' [והוא מנהג האריז"ל, הובא בשע"ת לקמן סי' תקלא ס"ק ב], כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פי"ז תשובה ג) שמנהג זה הוא אף לפי הנהוגים כדעת השו"ע שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר, והוא הדין שמותר לספרם בשאר ימי ספירת העומר, כיון שאין דיני אבלות בקטן כלל, וקל וחומר בימי ספירת העומר שהאיסור להסתפר בהם אינו אלא מנהג. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פ"ז הע' 58) שאין לספר קטנים בימי ספירת העומר אלא לצורך בלבד, ותספורת ראשונה שמספרים ילדים בני שלש, דעתו שם (הע' 59) שמותרת היא מעיקר הדין בכל ימי ספירת העומר [וכן משמע קצת בבאר היטב סי' תקלא ס"ק ז].

מדוע ל"ג בעומר חל לעולם ביום שחל פורים?

כתב השו"ע בהלכות ראש חודש (סימן תכח סעיף א) בענין סדר קביעת המועדים: 'לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג בעומר.'

רמז נפלא לשייכות בין שני ימים אלו הקשורים זה בזה, הביא הגאון הגדול רבי דוד כהן בספרו מזמור לדוד (ח"א עמוד שפא אות ב)

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

שאף אם עשו עמו רעה צריך הוא להתפייס עם הגבאי. הלך אפוא הבחור וקנה בקבוק יין טוב, עלה ובא עמו אל ביתו של הגבאי, והפציר וביקש מאד מחילה, כי מעשה ילדות נתפס בו, והוא מתחרט על התנהגותו המבישה, ומבקש לשתות עמו 'לחיים!' הגבאי החשוב ממש יצא מכליו, הוא הרי זה שפגע בו... ש'הוריד' לו כזו סטירה מצלצלת בפני כולם... והיה צריך הוא לבקש ממנו את המחילה, והנה הבחור מקדימו ובא אליו עם בקבוק יין לבקש את סליחתו, כמובן, התפייסו יחדיו ונפרדו באהבה גדולה, כדרכם של חסידים.

הבחור היקר חזר אל הישיבה, ומרוב התרגשותו מכל מאורעות היום המסעירים התקשה להרדם, ועל אף השעה המוקדמת שנשכב במיטתו כפי השעון הגוראי... לא הצליח בשום אופן להרדם! כעבור זמן רב, בראותו שהשינה ממנו והלאה, חשב אולי לעין מעט באיזה ספר כדי להסיח דעתו, שמא מתוך כך ירדם.

הדליק אפוא הבחור נר לעצמו וכך קרא בספרו לאור הנר. לאחר זמן מה נשמט הספר מידו וסוף סוף שקע בשנה עמוקה. הנר המשיך לבעור כטבעו, וכעבור זמן לא רב הגיע האש אל הספר ואחזה בו בחזקה. בתוך זמן קצר, הלהבה הקטנה לבערה גדולה יצאה, האש עברה בקלות מן הספר אל השמיכה, וממנה אל הסדין ואל המזרון, עד שכל מיטתו היתה למדורת אש! לפתע פתאום התעורר הבחור בבהלה גדולה, כשלושונות האש כבר נתפסו בבגדיו. הוא קפץ מן המטה כנשור נחש ויצא משם בעור שניו כל עוד נשמתו בו, בקושי גדול, ממש ברגע שאחרי האחרון נצלו חייו.

או אז הבין הבחור למפרע, עד כמה ראו עיניו של הרבי למרחוק, ולא בכדי הראה לו את דברי הזוהר, כדי להצילו ממות בטוח! (מתוך הספר טיב המעשיות פרשת 'בהר')

הגבאי שאין שום עצה לפניו הוריד לו 'סטירה' מצלצלת בפני קהל ועדה! שהסיטה אותו מיד ממקומו, ואכן יצא הרבי להדלקה, והכל על מקומו בא בשלום.

תכף לאחר ההדלקה, נקרא אותו בחור אל הרבי הקדוש פנימה, הוא התחלחל והתיירא לנפשו, באותם ימים כמעט לא קרא הרבי לאיש, ובוודאי שלא לבחורים צעירים, כל ארכובותיו דא לדא נקשן, מי יודע מה רוצה ממנו הרבי הקדוש עתה?

משנכנס אל הרבי, פתח בפניו בספר "חוק לישראל" בפרשה דידן, השייך לאותו יום - בזוהר פרשת מקץ ליום חמישי, וזה לשון קדשו (על פי תרגום הזוהר): "רבי אבא היה יושב בפתח שער העיר לוד, ראה אדם אחד שהיה בא ויושב על בליטה שהיתה בולטת מצד ההר, והיה עייף מן הדרך, וישב וישן שם. בתוך כך ראה נחש אחד שהיה בא אצלו, ויצא שרץ שנקרא 'קוסטפא דגורדנא', והרג את הנחש. כשהקיץ האדם ראה את הנחש למולו, מת. קם האדם, ונפלה הבליטה שהיה יושב עליה אל העמק שמתחתיה, כי נקרעה מן ההר, והאדם ניצל. בא אליו רבי אבא, אמר לו, 'אמור לי מה מעשיך כי הקב"ה הקרה לך שני נסים אלו, הם לא היו בחינם!' אמר לו ההוא בר נש: 'כל ימי לא עשה עמי אדם רעה בעולם - שלא התפיסתי עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא יכולתי להתרצות עמו, לא עליתי על מיטתי בטרם שמחלתי לו ולכל אלו שציערו אותי, ולא נטרתי לו שנאה וכו', ומאותו יום והלאה השתדלתי לעשות לו טובות וכו'".

בכה רבי אבא ואמר כו' "ראוי הוא זה שהקב"ה יעשה עמו נס" כו', עד כאן לשון קדשו.

הבחור הבין היטב את הרמז, שהרבי מורה לו כאן מדברי הזוהר,

מפתיעה, עד כדי כך שיותר מ-2,000 איש ביקרו במשק שלו במהלך שנת השבע.

אבל הסיפור לא נגמר בביקור גרידא: גדולי התורה, ובראשם מרן הגר"ח קניבסקי, שלחו אליהם אנשים הזקוקים לברכה. 'אין ברכה יותר גדולה מאשר ברכתם של שומרי השמיטה, שהתורה בעצמה ייעדה להם את הברכה, כמו שכתוב וציוותי את ברכתי'. אמרו גדולי התורה והדגישו שוב ושוב את מסירות הנפש שבאה לידי ביטוי אצל בני המשפחה המדוברת במושב עזריה.

אנשים הגיעו והתברכו, מי בזיווג הגון, מי בזש"ק, מי ברפואה שלימה, וכו'. והברכות פועלות את פעולתן באופן יוצא מגדר הרגיל.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' - בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

את תכולת החממה במו-ידיך?! 'מה קרה לך?' שאלו הפועלים, ויצאו מדעתם מרוב תמהון...

מה שצריך להדגיש, שהוא לא היה מחויב לעשות זאת לפי ההלכה. רק יראת-השמים שלו, והחומרות היתרות שגזר על עצמו בשמירת השמיטה, הביאוהו לחששות הנ"ל, שמא - שמא מישהו יכנס לחממה ויאכל מהפרי האסור.

קטעים אלה הופכים את סיפורו של דורון טוויג למשהו מיוחד במינו. כאשר ביקרנו אצלו בשנת השמיטה, יצא אתנו האיש לסיור בשדות, שבמהלכו ירד כמה פעמים מרכב-השטח כדי... ללטף את הקוצים והדרדרים שצמחו, במקום החצילים והכרוב: 'אלו קוצים של מצוה', אמר בלהט.

שמירת השמיטה הפרטית שלו הפכה לנחלת הכלל בצורה כל-כך

בהקדמת ספרו של בעלה. פנה אל הדיין דבריסק, הגאון רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל [דוד רבינו, שסיפר לו את הדברים] ושאל לדעתו. ענהו: "היא צודקת, יש להזכירה". ואכן, בסיום המבוא הזכירה לטובה: "אשר היתה יחידה במינה, בצניעותה וטוהר נפשה ומדותיה הנפלאות, ומסירותה לתורה בכל ליבה ובכל נפשה באמת". ותמה רבינו: הרי הרבנית נמצאת כבר בעולם האמת, ומקבלת שכר עצום ורב על פעלה ומסירותה לתורה. "ובה בטח לב בעלה לשבת במנוחת הנפש אמיתית ודעה פנויה על שדה הלימוד". מה אכפת לה האם רושמים דברי הערכה בעולם ההבל? לשם כך טרחה והתגלתה לבנה!?

אלא מאי, ודאי שאינה זקוקה לכך. אבל אם יכתבו הדברים, ייווצר חיזוק אצל נשות תלמידי חכמים, ותעזורנה ביתר שאת לבעליהן, ותדענה שמוקירים פעלן!

"לכו, קנו מתנה לבני הבית...!"

אברך בא לפני רבינו: פרנסתו מצומצמת אך אינו מתלונן, 'פת במלח תאכל ובתורה אתה עמל'. אבל אשתו מתלוננת על החום ורוצה מזגן. הסביר לה שזה בגדר מותרות ואין באפשרותם. שלחה אותו לשאול.

לא היה לו ספק שרבינו, המסתפק במועט, יצדד בעמדתו.

נשאל: "מה אתה עושה במשך היום?"

"מה פרוש, יושב בכולל ולומד!"

"ובכולל, יש מזגן?"

"כן".

"אז אתה הולך מפה להזמין עבורה מזגן"

(הגדה של פסח 'אהלי תורה')

"ומדוע הרבנית אינה יכולה לעשות זאת?", שאלה.
"כי אין לי תנור אפיה", ענתה...

למחרת סיפר רבינו למקורבו על משאלתה של אשתו, ואמר: "בפשטות, זו בקשה מופקעת. וכי אני יכול לעשות משהו כדי שאחר יהיה תלמיד חכם? אבל אמרתי לה דבר של מצוה, וזה יכול להוסיף זכויות. ובכלל, המושג של 'תלמיד חכם' נרחב כל כך. הרי נפסק שבזמננו אין דין תלמיד חכם (יורה דעה רמג, ז בהג"ה), אבל כל דור

כמושגי. ה'סטייפלער' היה תלמיד חכם, והרב שך. ובבחינה מסוימות, גם אתה..."

מועדים לשמחה

באחת מנסיעות החיזוק של רבינו לחו"ל, חזרו עם תום הביקור לשדה התעופה והמתינו לעלייה למטוס. חקר רבינו: "כמה זמן נותר עד הטיסה?"

ענו: "כשעתיים".

ביקש גמרא, ושאל את בני הפמליה: "קנייתם מתנה לנשותיכם?", הסביר: "הרי עזבתם את הבית לכמה ימים, וכל העול הוטל עליהן. יש להביע הערכה..."

והוסיף: "כשהוציאו בני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את חיבורו על הרמב"ם, כתבו מבוא לספר וסיפרו בו על העמל הרב שהשקיע בכתיבת חיבוריו וניסוח חידושי. בוקר אחד התעורר מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל וסיפר, שאמו - הרבנית הצדקת מרת ליפשא עליה השלום - התגלתה אליו בחלומו, ושאלה מדוע אינה מזוכרת

נכנע בפני הצבא שכנגדו, אזי ירימו הנכנעים 'דגל לבן' כאות כניעה, להראות שהם מקבלים על עצמם את מרות המדינה המנצחת אותם, כמו כן לגבי אדם, בהגיעו לשנות העמידה מתחילים שערותיו להלבין, והוא כעין דגל לבן לגבי הקב"ה - שמידי כמה שבועות מוציא עוד שיער לבן, להראות הכנעתו, ולומר אף בענין פלוני הנני מכניע את עצמי, והנני מכיר בבורא עולם שהוא המנהיג ולא אנוכי, ואח"כ מוסיף להודות בעוד עניין וכו' וכו'. אך החכם עיניו בראשו, וכבר בצעירותו אינו בוטח וסומך על כוחותיו, ומבטל דעתו להקב"ה בשלימות. (מתוך באר הפרשה פסח תשע"ט)

ובן בנג - שכדי לקבוע האמונה בלב בניכם צריכים אתם בתחילה לדעת בעצמכם כי אני ד' ולהאמין באמונה שלימה ואז תוכלו לקבוע האמונה בלב בניכם.

בדרך כלל, בימי צעירותו יש לאדם כל מיני דמיונות 'תוכניות' ומחשבות אודות עתידו במשך כל ימי חייו, מה יהיה עמו בעניין בני חיי ומזוני, וכל שאר העניינים. אמנם עם הגיעו לשנות העמידה, הרי מזמן לזמן הינו מכיר בעוד ועוד קניינים כי הקב"ה מנהיג ומנהל עולמו, וסוף דבר יהיה כפי רצון הבורא, ולא כפי ש'רבות מחשבות בלב איש'. יש שהמליצו על כך, כי כמו מנהג המלחמות כאשר צבא מדינה אחת

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הרב ציין בסוף דבריו, כי החגב כבר מילא שליחות דומה בשנת תר"ן; כפי שמובא בהקדמת הרידב"ז לפירושו 'פאת השולחן': "וזה לכם לדעת, אשר אחר חילול השמיטה הראשונה בשנת תרמ"ט, שלח הקדוש ברוך הוא בשנה שלאחריה חגב וארבה ואכל את כל תבואות הארץ ויצאו כולם נקיים...".

הרב סיים בבקשה לציבור: "אנו מקדשי שביעית חייבים לפרסם את פרשת הארבה כיצד שמר עלינו השם יתברך בהשגחה פלאית מדהימה, כדי שיתקדש שם שמים, וידעו הכל - כי אין אדם שומע לי ומפסיד".

עד כאן מהתיאור האוטנטי המיוחד, שנכתב באותה שנה בבטאון 'דגלנו'.

ברצוני להוסיף, כי לפני שנים אחדות הוזמנתי לשאת דברים במושב קוממיות, והזכרתי בדברי כי אני נרגש לדבר במקום קדוש כזה, בו היו החלוצים הראשונים של מצות השמיטה בארץ הקודש. לאחר הדרשה ניגש אלי אחד מזקני הקהילה, רבי אריה שטיינמן הי"ו, אשר שימש כמזכיר המיתולוגי של המושב במשך עשרות שנים, ושיתף אותי בזכרונותיו:

"אני זוכר היטב את המתח הגדול ששרר במושב קודם בוא הארבה לסביבה, ובעיקר את הנס והפלא שהתחולל אחר כך. המקרה עורר בשעתו הדים עצומים, עד שגם הרחוקים מתורה ואמונה, לא התכחשו לו, והודו בפה מלא כי יד ה' הוא!"

"לאחר כמה שנים", הוסיף לספר לי רבי אריה, "פגשתי יהודי בעל תשובה, אשר אביו היה פעיל חילוני מוכר ממושב 'יד נתן', מושב המקביל לקוממיות, וזה אינו יכול לשכוח את אותו היום בו נראו מרחוק ענני הארבה השחורים, ואת הדאגה שליותה את התושבים ב'יד נתן', למרות היותו אז ילד צעיר.

"הוא זוכר את הארבה מתקיף את מושבות הדרום ללא רחם, ואביו קרא לו לסייע לו בגירושם. לא היו אז אמצעי ריסוס כפי שקיימים היום, כך שהדרך המקובלת היחידה לסלקם היתה בצורה פרימיטיבית, הם היכו עם מכסי סירים זה בזה, וגרימת הרעש גרמה לארבה להימלט. אולם הם יצאו לשדה והחלו להרעיש ולהכות את הארבה בנסיון לגרשם, אך לשוא, דבר לא עזר. לא היה שייך להשתלט על כמויות כה גדולות של ארבה.

"תוך כדי הכאה הביט הילד על השדות של המושב הסמוך קוממיות, והיה המום ומופתע, אף ארבה לא נראה בשדותיהם. הוא שאל את אביו מה הסיבה לכך, ואביו נאלץ להשיב לו בפה רפוי: 'כנראה אלוקים שומר על שדותיהם כי הם שומרים על מצות שמיטה'..."

"הנס הגלוי הזה עורר אותי להכיר באמיתות התורה ומציאותו של בורא עולם, וכנראה זה היה אחד הגורמים שחזר ברבות הימים בתשובה".

כך שמעתי כאמור מפי רבי אריה שטיינמן ששמע בעצמו מבעל המעשה.

ופירושה לגבי מושב קוממיות הוא נזק כפול. חבר זה אף הוסיף לומר לרב כי במקומות לא רחוקים, ערך הארבה נחיתות שמד הרסניות. תשובתו הפסקנית והמעודדת של הרב שליט"א היתה, כי אנשי קוממיות חייבים לבטוח בישועת השם, כי זכות שמירת השמיטה במסירות נפש ומתוך שמחה, ודאי תגן על אדמותיהם מפני המזיקים החמורים.

בשעות אחר הצהריים נראו מחדש להקות ארבה במספר מוגבר יותר, אך רוח הציבור היה איתן וחזק, לנוכח דברי הרב שליט"א.

שבילי קוממיות הומים בתכונת ערב שבת המתקרבת. החברים נחפזים לעבר בית המרחץ. ילדים לבושי בגדי שבת שבים מבית המאפיה ובידיהם סלים מלאים מיני מאפה. על פני החברים נסוכה ארשת רצינות בלתי רגילה, אך מלאה בטחון, עוטה בזוהר מיוחד של התכונות לקבלת פני שבת מלכתא. רכס הגבעות שממערב, הנשקף על פני המישור בואכה אשקלונה, החל להאדים, ובהרי חברון שבמזרח, שוררת אורת בין השמשות שאננה, השמש החלה שוקעת אט אט והיקום עומד לנוח את מנוחת השבת.

לפתע החלו עולים ובאים מכיוון מערבית דרומית, בסערה ובקצב מוגבר, להקות חגב אדירות. מחנה כבד מאוד, וכיס את עין הארץ. ישוב זבדיאל הנראה וסמוך, אופל מרוב הארבה שהופיע ברבבותיו. ענני הארבה הולכים וקרבים לאזור קוממיות.

המצב החרף. במושב תכונה רצינית, החברים ניצבו בפתח בית המדרש, שמורק ונוקה כראוי לכבוד שבת, לחזות במתרחש. כעבור דקות ספורות נראה המחנה נוחת בשדות. השעה היתה מצומצמת. מספר חברים נשלחו בחפזה בכוונה למקום הנחיתה לבדוק את התוצאות ולקבוע את שטח הפשיטה.

כשהגיעו החברים המבוהלים למקום בו חוננה צבא החסיל, קרעו עיניהם מרוב תדהמה והשתוממות. הם נוכחו לראות בפלא הגדול המתחולל על אדמת הדרום המקודשת בקדושת השביעית, אשר למרגלות הרי עיר האבות חברון, ובעיניהם חזו כיצד הארבה זוחל על הגבולות.

החגב בהמוניו מכרסם את ירק השדה של זבדיאל, ואילו על פני שדות קוממיות הוא לא "הורשה" לעלות. משני הצדדים הותקף המושב קשות, ואילו המושב עצמו נדמה היה כאי שקט בין גלי סער זועפים. כמו חומות רוח בלתי נראות בעיני בשר סכרו בעדו.

עם השקיעה, מששבו השליחים לבית המדרש ובפיהם בשורת הנס, פתח הציבור ב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

בתום קבלת שבת נשא הרב שליט"א דברים, ועמד על הסבר התופעה הגלויה הזאת, אשר נראית לכאורה בעיני אדם כשינוי הטבע. הרב הסביר בארוכה את יסודות המושג הטבעי, ומה פירושו וגורמיו של השינוי בטבע, ואמר בהתרגשות: "זכות השמיטה, והאמונה הברה בסגולת שמירתה, היא שעמדה לאנשי קוממיות, לבלתי יוזקו משליחי ההשגחה העליונה, מהם סובלים מחללי השביעית. כי הם אלו המבצעים הלכה למעשה את הלכות השביעית, מתוך שמחה של מצוה והוד קדושה".

בנחילי ארבה, בצורה שאינה ניתנת לתיאור, וכאשר נכנס שם במסלולו השבועי הקבוע, החגבים עטפו את מכוניתו. רבי יצחק צעד איתי בחוצות המושב, והראה לי כיצד במקומות מסויימים הגבולות אינן ישרות, פעמים שהגבול מתעגל כלפי פנים ופעמים כלפי חוץ. הוא החוה לי באצבעו: "אתה רואה, עד כאן הארבה הגיע, וממש כאן בסיבוב הגבול הוא נעצר. זה היה נדמה לרואים כאילו יש כאן חומה שקופה המונעת מהארבה להיכנס לתוך ישובנו... ראינו זאת בעינינו והשתוממנו!".
(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

באותו ביקור שוחחתי גם עם רבי יצחק פרקש שליט"א, אף הוא מותיקי תושבי קוממיות ומאנשי הצורה המפארים את המושב. עד שנת תשי"א הוא התגורר עם בני משפחתו בעיר 'קרית אתא' סמוך לביתו של רבי בנימין מנדלסון. בשנה זו כאשר התבקש רבי בנימין להגיע ולכהן כרבה של קוממיות, משפחת פרקש התלוותה אליו לקוממיות. רבי יצחק סיפר לי במתיקות מיוחדת, כי עדיין צרוב בזכרונו אותו יום שישו סוער, כיצד מכונית הדואר האדומה נכנסה למושב וכולה מוקפת חגבים... הדוור סיפר, כי כל הישובים הסמוכים מלאים

המשך מעמוד 12 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

שקיבל בהלוואה למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ואילו דבריו בהקלטה: "אני רוצה להחזיר לרב את הפרוטה שהרב הילוה לי לתת לגוי ושבזכות הברכה של הרב התפטרת ממנו. פריעת בעל חוב - מצווה".
מרן הגר"ח: "אתה יכול להגיד ברוך שפטרני, ברכה והצלחה וכול טוב".
אחר כך ביקש הרב ניימן שליט"א ביקש אח"כ ממרן שליט"א אם יכול לתת לו את השקל כדי שיוכל לספר עימו ולהצביע עם השקל הזה על זכות השמיטה וזכות ברכת התורה וקיום דברי חז"ל צדיק גוזר והקב"ה מקיים.
מרן חייך ונתן לו בהפטירו: "שיהיה לך במתנה".
(מתוך מוסף שבת קודש, בהר תשע"ה)

מרן שליט"א: "אני יכול להלוות לך פרוטה, תשלם להם וזה יהיה מספיק. תגיד להם שגם את זה קיבלת בהלוואה". עוד הוסיף מרן מוסיף: "וכשהוא יחזיר לך את השקל תביא לי אותו בחזרה, ברכה והצלחה ואי"ה שתתפטר ממנו ומכל המשווגעים".
המשפט החל. לאחר כעשרה רגעים נזף השופט נזף בחברות הביטוח והמליץ להן להגיע מהר להסכמה עד לשיבת בית המשפט הבאה ביום חמישי כ"ד טבת תשע"ה.
המשפט הדיון הבא, היה ביום חמישי כ"ד טבת תשע"ה. בדיון הבא מודיעות חברות הביטוח מודיעות לבית המשפט כי הן מקבלות את הצעת השופט ומחלקות ביניהן בלבד את הפיצויים לנפגע, והן ביניהן בלבד תישלמנה את כל מליון השקלים ויותר ללא תביעה כספית פרטית מהרב ניימן.
ההסכם נחתם וקיבל את אישור בית המשפט ביום רביעי בניסן תשע"ה.
במוצש"ק פר' וארא החזיר הרב משה ניימן החזיר את הפרוטה

המשך מעמוד 16 | הרב בנימין גולד

ניגשתי לאותו כומר, הוא שאל אותי לשמי אמרתי לו את שמי, אמר לי הכומר השם שלך נשמע שם יהודי, אמרתי לו אז מה זכותי לדעת, אמר לי הכומר הצעיר, תשמע אם אתה יהודי ואתה באמת מחפש את האמת, האמת שלך לא נמצאת פה, חבל לך על הזמן, טוס לארץ ישראל לעיר ירושלים, שם נמצאת ישיבה בשם אש התורה שם תמצא ותגלה את האמת שלך!
היה זה אותו כומר שלמד בישיבה, הוא שלח למעלה מחמישה סטודנטים יהודים שחזרו בתשובה והתקרבו לבורא עולם! אמר הרב שוסטר, אין מושג שיהודי משקיע למען השם ותורתו וזה הולך לאיבוד, גם אם לא רואים תוצאות מיידיות נדע נאמנה שאם לא היום אז מחר ואם לא מחר אז מחרתיים אבל בסוף רואים את התוצאות. כשאדם מזכה את הרבים אפילו בדבר שאינו נראה רציני, בסוף כל הפעולות שיעשו בגלל מעשה קטן אחד יזקפו לזכותו!!

אני חוזר לארץ מולדתי.
הרב שוסטר היה המום הוא הרגיש אכזבה נוראה, היו לו ציפיות ותקוות לגבי אותו בחור ולבסוף הכל מתנפץ לו מול הפנים, הוא השקיע חצי שנה באדם שהתברר שהוא גוי, הרגשותו היתה נוראה לקח לו זמן רב להתאושש מהסיפור הזה.
כעבור מספר חודשים נשמעו דפיקות בדלת במשרד הישיבה, עמד שם סטודנט שהגיע מארה"ב הישר משדה התעופה וברצונו להתקבל לישיבה, שאל אותו הרב שוסטר מה הביא אותך לפה? ואז הוא מספר כך: למדתי באוניברסיטה בלונדון בפקולטה לפילוסופיה שם לומדים את כל השטויות של כל האנושות כולה, היה שם כומר זקן התחלתי לשאול אותו שאלות והוא הסתבך, ואז הוא אמר לי אתה יודע מה, יש פה כומר צעיר מרצה גאון, אני חושב שהוא יוכל להתמודד עם השאלות שלכם אתם הצעירים.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ איזה סולם נחשב כפתח בין שתי חצרות?
- ◆ ליד איזו ערימת תבן אסור להעמיד בהמה בשבת?
- ◆ חיבור בין שתי חצרות באמצעות מרפסות

אינו נמשך לכל רוחב החצר, ויש מרווח של ארבעה טפחים לפחות שהתעלה אינה עוברת בו - הרי זה כאילו יש פתח בין שתי החצרות, והן יכולות לערב עירוב חצרות זו עם זו. ואם מיעט את גובה התעלה מעשרה טפחים, או שמיעט את רוחבה מארבעה טפחים, באמצעות מילוי חלקי או מלא של התעלה בעפר או באבנים, אין התעלה נחשבת כמחיצה.

• שתי חצרות שערימת תבן בגובה עשרה טפחים משמשת כמחיצה ביניהן, אסור להאכיל מומנה בהמה בשבת; ואסור אף להעמידה בסמוך לערימה כדי שתאכל, מחשש שיאכילה בידיים. ונחלקו ראשונים אם טעם האיסור הוא מפני החשש שעל ידי אכילת הבהמה תונמך הערימה לפחות מעשרה טפחים, או מפני שהתבן המיועד למחיצה הוא מוקצה.

חיבור בין חצרות באמצעות מרפסות

• שתי חצרות שמשני צידי הרחוב, ובכל אחת מהן ישנה מרפסת הבולטת מאחד הבתים שבה לרחוב, והמרפסות ממוקמות האחת מול השנייה - יכולות החצרות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו על ידי הנחת 'גֶּשֶׁר' שיחבר בין המרפסות. אולם אם יש בין המרפסות מרחק של יותר משלושה טפחים באורך קיר הבית, או שיש ביניהן הפרש גובה של יותר משלושה טפחים - אין הגשר נחשב כפתח.

• בהמשך לאמור: באופן שבו יכולות החצרות לערב זו עם זו, ולא עירבו - אסור לדיירי שתי החצרות לטלטל מבתיהם אל הגשר, וכן אל השטח שבמרפסות אשר מקביל לגשר.

• מחיצה שהקימו על גבה גשר - למרות שהמחיצה עוברת תחת הגשר, הגשר נחשב כפתח במחיצה - אם רוחבו עשר אמות או פחות; או כפירצה - אם רוחבו יותר מעשר אמות, ובאופן זה מתבטלת כל המחיצה.

סולם כפתח בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, והעמידו סולמות משני צידי המחיצה, באופן שניתן לעבור מחצר לחצר בקלות - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות, והן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם רוחב ראש המחיצה הוא פחות מארבעה טפחים - צריך שלא יהיה בין הסולמות שמשני עברי המחיצה מרחק אופקי של יותר משלושה טפחים.

• אין סולם נחשב כפתח אלא כשרוחבו לפחות ארבעה טפחים, כרוחב המינימלי הנדרש לפתח; ושליבתו העליונה מגיעה עד לטווח של פחות משלושה טפחים מראש המחיצה.

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, ובאחת מהן יוצא מהמחיצה זיז ששטחו ארבעה על ארבעה טפחים, בטווח של פחות מעשרה טפחים מהקרקע, ובטווח של פחות מעשרה טפחים מראש המחיצה; והעמידו סולם מהקרקע לזיז, שהמרחק שבין שליבתו התחתונה לקרקע, ובין שליבתו לשליבה, הוא פחות משלושה טפחים - רשאים דיירי חצר זו להשתמש בראש המחיצה כחלק מהחצר.

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן והקימו משני עברי המחיצה כעין 'פְּמֹה' המחוברת לקרקע, אשר שטחה ארבעה על ארבעה טפחים, והפרש הגובה שבינה לראש המחיצה הוא פחות משלושה טפחים - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות.

מחיצה בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

• שתי חצרות שיש ביניהן תעלה שגובהה עשרה טפחים, ורוחבה ארבעה טפחים - הריהי נחשבת כמחיצה, ואינן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם אורך התעלה

גליון 360
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על ואישור לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

מעשה ברבי שמעון בר יוחאי שהיה הולך בדרך וראה חשכה גדולה בעולם. אמר לבנו ר' אלעזר, בוא נראה מה מבקש הקב"ה לעשות בעולם, הלכו ופגשו מלאך, ושלושים להבות של אש יצאו מפיו. אמר לו רבי שמעון, מה אתה הולך לעשות? אמר המלאך, אני הולך להחריב את העולם, כיון שאין 30 צדיקים בדור. אמר לו רבי שמעון, מבקש אני ממך שתלך ותעמוד לפני הקב"ה ותאמר לו, בר יוחאי יש בעולם. הלך המלאך ואמר לפני הקב"ה, גלוי וידוע לפניך מה שאמר לי ר"ש, אמר לו הקב"ה לך והחרב את העולם ואל תשמע לדברי בר יוחאי, הלך המלאך להחריב את העולם, כשראה רבי שמעון את המלאך, אמר לו: אם אין אתה מסתלק מכאן גזורנו עליך שלא תעלה עוד השמימה. עכשיו עלה לרקיע ואמור לפני הקב"ה, אם אין שלושים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרים צדיקים, ואם אין עשרים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרה, או בזכות שנים או בזכות אחד, וזה אני. יצאה בת קול ואמרה אשרך רבי שמעון שהקב"ה גזור גזירה ואתה מבטלה.

לע"נ

רבן שמעון בר יוחאי

והרה"ק רבי מנחם מענדל

ב"ר יוסף מרימינוב

התקבלה תרומה מאת

הר"ר מאיר צבי טייטלבוים

הר"ר משה דב הומינר

הר"ר דוד שנייבוים

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל

פרשת השבוע

ועשת את התבואה לשלש השנים

(כ"ה - כ"א)

מסופר: בשנת תשי"ב החליטה הסוכנות לנטוע פרדסים בכמה ישובים, וביניהם גם ביישוב קוממיות, אנשי קוממיות התנו תנאי שבשנת השמיטה הפרדס לא יעובד, אנשי הסוכנות לא הסכימו לתנאי זה, ולכן התעכבה נטיעת הפרדס על אדמת קוממיות. במשך הזמן נעשו נסיונות להגיע להסכם לנטיעת הפרדס, אך התנאי של שמירת שמיטה עמד כאבן נגף ולא הגיעו לכלל הסכם.

בשנת תשי"ח היתה לרבה של קוממיות הרה"ק רבי בנימין מנדליון זיע"א שיחה ארוכה עם המנהל האחראי מטעם הסוכנות על נטיעת הפרדסים, הרב הסביר לו את גודל קדושת השמיטה, עד כמה חביבה מצוה זו, מה רבה חשיבותה ועד כמה היא קשורה לביאת משיח צדקנו. המנהל האחראי על הפרדסים נסחף בשטף התלהבותו של הרב, ואישר נטיעת פרדס על אדמת קוממיות שבו ישמרו כל דיני שביעית לפי הוראות הרב, ההשקעה בנטיעת הפרדס היתה כחצי מליון לירות, שנת השמיטה היתה השנה השנייה לנטיעת הפרדס, כשהשתילים עדיין קטנים וזקוקים לטיפול מתמיד, הטיפול ניתן רק לפי הוראות הרב, האחראים מטעם הסוכנות הוזיירו את הרב שהוא מסכן את הפרדס, וכל ההשקעה עלולה לרדת לטמיון, אך הרב התחזק בבטחונו בה' יתברך בזכות המצוה. בחודש מנחם אב

לקראת סוף השמיטה, בא מנהל הפרדס בהתרגשות רבה לרב, וסיפר כי מתוך שנים עשר הפרדסים שבפיקוחו, באחד עשר מהם עבדו בשמיטה כרגיל ורק באחד מהם בפרדס של קוממיות נשמרה שבת הארץ, ודוקא הפרדס של קוממיות הצליח יותר משאר הפרדסים, מנהל הפרדס שאל את הרב כיצד הוא מסביר את הדבר? הרב ענה לו בלהט אמונתו, אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים וגם את הפרדס, ולפי שאנו עשינו את רצונו שלח ה' יתברך את ברכתו לפרדס. שנות הערלה של הפרדס עברו, העבודה התנהלה כמו ביתר הפרדסים, היבול השנתי הרגיל היה כשבע מאות מיכלי פרי הדר מידי שנה בשנה, הגיעה שנת תשל"ב ערב שמיטה, ואנשי הסוכנות לא יכלו להאמין לרישומים שהגיעו אליהם, הפרדס של קוממיות הניב למעלה מאלפיים מיכלי פרי הדר, חשבו שאולי נפלה טעות בספירה, בדקו וחזרו ובדקו ואכן היבול היה פי שלש מבכל שנה, כאשר באו אל הרב לבקש הסבר על התופעה, חיך הרב חיוך רב משמעות, פתח לפניהם חומש ויקרא והקריא:

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נורע וגוי וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים"

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 8:12 ת"א: 8:14 ר"ת: 8:46

פרשת בהר

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:55 ת"א: 7:10

הנה הרב המגיד הולך ובא

מסופר: יהודי אחד היה חוכר את בית משרפות היי"ש והיו לו פועלים רבים מאנשי הכפר, ועליהם היה מנהל מומחה גדול במלאכת היי"ש. פעם אחת בא אליו המנהל ואמר: אני מתכוון לעזוב את העבודה אצלך, ועליך לחפש לך אומן אחר במקומי. ויבקש ממנו בעל הבית להישאר בביתו, אך דבריו לא נשאו פרי והמנהל עזב את העבודה. בעל הבית ואשתו הצטערו על כך מאוד, כי קשה היה להם להשיג איש אמונה ובקי באומנתו כמוהו, וחששו מאוד פן יבואו לידי הפסד מרובה.

פעם כשישבו ושיחו את דאגתם זה לזה, שמעו לפתע נקישות על דלת ביתם, כשפתחו את הדלת נכנס אורח הביתה, וישמחו לקראתו ויקבלוהו בסבר פנים יפות, ויזמינוהו לאכול ולשתות עימם יחד, ובשבתם יחד בסעודה, הבין האורח מתוך שיחת בעל הבית ואשתו שהם שרויים עתה בדאגה גדולה, ויבקש מהם לספר לו את דאגתם אולי ימצא בפיו עצה, ויענו ויאמרו דאגתנו היא בדבר האומן המנהל שעזב את בית משרפות היי"ש שלנו, ואין לנו ממלא מקום ראוי, אולי כבודו מכיר אומן כזה? או אולי הוא בעצמו יודע אומנות זו? ויוציאנו מן המצר, ויאמר להם האורח אל תדאגו, אני מחפש אחרי משרה כזאת יודע אני אומנות זו, וגם אני מוכן לקבל עלי העבודה. כאשר שמעו את הדברים האלה יוצאים מפיו שמחו מאד ויתנו שבח והודיה להשם יתברך שהזמין להם אומן לביתם. ויוליכו אותו תיכף ומיד אל בית משרפות היי"ש, ויראו לו את כל המפעל על כל כליו, גם הזהיר בעל הבית את הפועלים הנכריים שישמעו בקולו לעשות כל היוצא מפיו.

למחרת באו העובדים לשאול את פיו איך להתנהג במלאכתם? ויאמר להם: כמו שהייתם רגילים לעבוד עד עכשיו, כך תעשו גם הלאה, ואם לא ייטב בעיני איזה דבר, אתקן אותו על נכון כאשר עם לבבי, ויעשו כן, ויברך אלקים את בית בעל הבית וימצא מאה שערים ביי"ש, האומן החדש מצא חן בעיני בעל הבית ויעזוב בידו את כל עניני הבית, ולא ידע מכל הנעשה שם מאומה. האומן קבע את דירתו בבית משרפות היי"ש ויבא שמה את כל חפציו, רק את הטלית והתפילין השאיר בבית בעל הבית, ודרכו היה ללכת בכל בוקר אל בית אדונו לקחת בידו את הטלית והתפילין, ולהתפלל במקום עבודתו, ואחרי שהתפלל נשא אותם שוב לבית בעל הבית ויהי הדבר לפלא בעיני כל רואיו, ביודעם שכל חפציו מונחים אצלו, ורק את הטלית והתפילין שהוא משתמש בהם בכל יום הוא נושא מדי יום ביומו, הלך ושוב והולך הליכה

לבטלה, ויחשבוהו לאיש פשוט ועם הארץ, אך החזיקו אותו לאיש תם וישר וירא אלקים עד מאוד, גם היה דרכו לבוא אל בית אדונו בכל מוצאי שבת קודש לסעוד שם סעודת מלוה מלכה יחד עם בעל הבית.

במוצאי שבת אחד בא המנהל האומן לבית אדונו לסעוד שם סעודת מלוה מלכה כדרכו, אולם בעל הבית היה טרוד מאוד בדברי חשבונות אשר חישב עם האיכרים, שדרכו היתה ליתן להם יי"ש בהקפה, ומחמת הטרדה אי אפשר היה לו לעזוב את האיכרים ולשבת עם האומן לסעודה מלוה מלכה, וימתין האומן עד בוש וירא כי בעל הבית טרוד מאוד בחשבונותיו, ויקם וילך למקומו אשר בבית משרפות היי"ש. כאשר סיים בעל הבית את כל החשבונות ונפנה מכל עסקיו עם האיכרים, רצה לשבת לסעודת מלוה מלכה יחד עם האומן, ויפן כה וכה וירא כי אין הוא בבית, וישאל את אנשי ביתו עליו, ויאמרו אליו היה פה האומן והתמהמה זמן רב, אך בראותו כי אתה טרוד מאד, פנה והלך לו.

ויאמר בעל הבית בלבו הלא איש פשוט הוא בעל מלאכה זה, ובוודאי בא אלי להשביע את נפשו כי ירעב, ואפשר גם כן ששמע מאת אביו שמצווה לאכול סעודת מלוה מלכה, ולשם מצוה הוא מתכוון וטורח בהליכתו בכל מוצאי שבת קודש. על כן אלך אליו ואקראהו. וילך אל בית משרפות היי"ש שעמד מחוץ לכפר הרחק מאוד מהלך שעה או יותר, כאשר התקרב לבית משרפות היי"ש מקום משכנו של האומן, ראה והנה אור זורח ומבהיק דרך החלונות, ויאמר בלבו בוודאי גונבים הערלים מן היי"ש אשר בבית, כי ידע שאין עוסקים במלאכה בלילה, ויגש אל הבית ויעמוד מאחורי הכותל לראות מה נעשה שם, הלא דבר הוא. בהציצו דרך הסדקים והחורים וירא את האומן כשהוא יושב עם זקן אחד בעל הדרת פנים, תארו כתואר פני מלאך אלוקים, שולחן קטן עומד לפניו ומפה צחה עד מאוד פרושה עליו, ועליה מונח לחם חמודות יפה, דגים ובשר וכל מעדני מלכים, ויהי הדבר לפלא גדול בעיניו, והבין בעל הבית שלא דבר פשוט הוא המראה הזה, ונשאר עומד נבהל ומשתומם ורועד מרוב פחד, והנה שומע הוא קול, והקול מגיע לאזניו מדבריהם קול דברים ברורים, ויט אזנו לשמוע והנה שומע הוא את קולו של בעל המלאכה, בשאלו איתא במדרש "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" (תהלים פט) "היכן מצאתיו, בסדום" עד כאן לשון המדרש. והוא סתום וחתום. ויען הזקן ויאמר: כך תנינן במתיבתא דרקייעא בסדום נוטריקון הוא בסעודתא דדוד מלכא, בסעודה שתיקן דוד המלך מצאתי אותו מהימן לפני.

משל ונמשל

הקב"ה עשה כביכול שידוך עם בני ישראל

כל טובות העולם הזה מותנות בקיום התורה והמצוות, אולם אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך למזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשוך אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זון לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זון כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך? **והנמשל:** הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא ייהנה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא. (המגיד מדובנא זיע"א)

כאשר שמע בעל הבית את הדברים האלה עזב את המקום, וילך לביתו בלב מלא פחד והתרגשות, ויבוא הביתה ויעל על משכבו, אך שנתו נדדה מעיניו ולא יכל לעצום עין כל הלילה, וירד ממיטתו ויעמוד על המשמר עד אור הבוקר, ויהי בבוקר ויבוא האומן אל בית בעל הבית לקחת את הטלית והתפילין כדרכו מדי יום ביומו, וירא אותו בעל הבית בפתח הבית, ויעמוד לפניו במלוא קומתו ויאמר אליו: מורי ורבי אין אני רוצה לפגום בכבוד תורתו שישרתני ויהיה אומן אצלי, אין אני כדאי אפילו לשרתו, ועל אחת כמה וכמה שישמשני הוא באומנות כזו.

ויפתח האומן את פיו ויאמר: מה לכבודו לדבר כדברים האלה? האם באת לצחק בי? ענה בעל הבית: עכשיו אי אפשר למעלתו להסתתר מפני, אמש ראיתי בכבודו הרם ובישיבת הזקן בביתו, רק את הדבר הזה אני מבקש ממנו שיגלה לי, מי הוא הזקן ההוא שראיתיו מיסב על שולחנו אמש? ויען האיש ויאמר מכיון שזכית לראות את הזקן ההוא סימן טוב הוא לך, ואפשר לגלות לפניך מי הוא הזקן, הוא אליהו הנביא, והוא בא אלי לבשרני שהגיע זמני להגלות על פני חוץ, ונגור עלי מלמעלה כי אלך לביתי להיות מגיד בפרשבצק, ואשאל אותו איך אפשר הדבר כי יקבלו אותי לרב ומגיד בעיר מגורי, הלא אנשי העיר ההיא יודעים ומכירים אותי, כי האיש משה מפורסם לבור ועם הארץ, ויאמר אלי הנה לך אות ומופת, כאשר תבוא העירה, תיכף ומיד ירוצו כל הנערים והתינוקות לקראתך, ויאמרו זה לזה "הנה הרב המגיד בא" ודברי הקטנים יכנסו ללב הגדולים, וכל אנשי העיר מן הפחות שבפחותים עד החשוב שבחשובים, ימנו אותך לרב ומנהיג, ויברך האומן את בעל הבית לאמר שבו בשלום לביתכם, ויתן השם שהברכה תהא מצויה במעשה ידיכם, ויפרד מהם בשלום וילך לו.

ויהי כאשר הגיע לעיר מגוריו פרשבצק, ויצעקו כל הנערים אחריו ברחוב העיר: "הנה הרב המגיד הולך ובא" מיד נכנסו הדברים ללב כל אנשי העיר וימנו אותו עליהם למגיד. והוא הרה"ק רבי משה מפרשבצק זיע"א.

צ'ין אדם לחברו

מצות צדקה יקרה

אל ביתו של הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א, נכנס עני וביקש נדבה מזהרבי, הורה הרבי לעני להמתין, יצא אל החדר השני ושב לאחר דקה ועמו זוג תפילין, הגישן לעני ואמר: קח את התפילין הללו ר' יהודי, אני נותן לך אותן במתנה, כדאי לך לקחת אותן אל אחי הצדיק רבי משה בצלאל, אשר יתן לך בעבורם סכום גדול מאוד, התפילין הללו כתבן הצדיק רבי משה מפשעוורסק זיע"א ורבים השתוקקו לתפילין הללו והסכימו לשלם תמורתן כל הון שבעולם. בלי להסס נטל העני את התפילין מידי הרבי, והודה לו לצדיק, משם מיהר אל ביתו של רבי משה בצלאל, ושם באמת קיבל סכום גדול מאוד כמו שהבטיח לו הרבי.

עבר זמן ושני אחים הצדיקים נפגשו, שאל רבי משה בצלאל את אחיו מדוע נתת לו לאותו עני את התפילין הקדושות והיקרות? הרי יכולת לתת לו כסף או חפץ יקר ערך אחר, השיב לו הרבי מגור: כתב הרמב"ם בסוף הלכות איסורי מובח (פרק ז הלכה י) הרוצה לזכות עצמו, יכפר יצרו הרע וירחיב ידו, ויביא קורבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" (בראשית ד' ד'), והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל יהודי רעב, יאכילו מן הטוב והמתוק שבשלתו, כסה ערום, יכסה מן היפה שבכסתו, הקדיש דבר, יקדיש מן היפה שבנכסיו, וכן הוא אומר "כל חלב לה'", ומכיוון שהחפץ החשוב והיקר

ביותר שהיה לי בביתי, היו אותן תפילין קדושות, נתתי אותן לעני לקיים בכך את מצות ה'.

למחול לכל יהודי

מסופר על הגאון רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישוהו, מלבד פעם אחת שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאו אומרים "הגני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו זה לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הרבש"ע בככל יום.

הקרבת קרבן מנחה בימינו

פעם נקלע הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א לשוק ביערוסלב, והיה מהלך בין העגלונים ובודק את טיב הקש והתבן שבאוצרם. עבר על פניו ידידו הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זיע"א ושאלו: רבי, מה מעשיו בשוק של העגלונים? אמר לו רבי משה לייב: עזוב את ה"רבי" שלי ואת ה"רבי" שלך, ובוא עמי ונישא חבילת קש לביתה של אלמנה ענייה שאין לה מצע של קש להשיב עליו את גופה השבור. וילכו שניהם יחדיו הני שני צדיקים קדושי עליון, וישאו את הקש בכתפיהם, וכל העם רואים וזוים ומפנים להם מקום. בדרך הילוכם אמר רבי משה לייב: אילו היה בית המקדש קיים היינו מביאים עולות ונסכים, עתה אנו מביאים קש, ומעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנוהו עם כל הכוונות של הקרבת קרבן מנחה.

תילולא דצדקיא

יום ראשון י"ד אייר
הרה"ק רבי יהודה לייב מואלקילקוב ב"ר משה (ליקוטי מהרי"ל - תקפ"ו)

יום שלישי ט"ז אייר
רבי מאיר ב"ר גדליה (מהר"ם לובלין - שע"ו)

יום רביעי י"ז אייר
הרה"ק רבי יחזקאל לאנדא ב"ר יהודה (נודע ביהודה-תקנ"ג)

הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל (דגל מחנה אפרים - תק"ס)
הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל (משמרת איתמר-תקצ"א)

יום חמישי י"ח אייר
רבן שמעון בן יוחאי (ג"א - תתפ"א)
רבינו משה ב"ר ישראל (רמ"א - שלי"ב)
הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה (תקפ"ח)
הרה"ק רבי אורי מראהטין ב"ר יצחק (תרמ"ט)

יום שישי י"ט אייר
רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם מרוטנברג - ה"א נ"ג)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" יסודות יסודות התורה על המעשים.

ספירת העומר (ב')

א) אם נודע לו שאתמול טעה במנין, וספר ספירה אחרת, סופר בשאר הימים בלי ברכה. (משנה ברורה סימן תפ"ט, ס"ק ל"ה)
ב) אם הוא מסופק אם דילג יום אחד, ולא ספר, יספור בשאר הימים בברכה. (שו"ע שם סעיף ח')

ג) אם נודע לו שטעה בספירת הימים, ולא טעה בשבועות, או שטעה בשבועות, ולא טעה בימים, סופר בשאר הימים בברכה. (משנה ברורה שם ס"ק ל"ח)

ד) לפני ספירת העומר, יכניס אמונה שלימה בלבו, שבמצוה זו יעשה תיקונים נפלאים ונוראים. (יסוד ושורש העבודה, שער ט', פרק ח')

נדבת הר"ר פינחס רוזנשטיין הי"ו
לע"נ רבן שמעון בר יוחאי
זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת בהר - התבוננות בפרשת העני

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (ויקרא כה, לה)

ההלוואה מחד, ומאידך צמצום של הבושה ומניעה עד כמה שאפשר.

"וכאשר סוף-סוף הופיע האיש על סף ביתך דחית אותו בשתי ידיים באומרך, שאין ביכולתך למלא משאלתו. הרי שיברון הלב שגרמת לו היה גדול ביותר".

"ומה גדול היה השבר בשובו לביתו כאשר בושה וכלימה מכסים את פניו וכל בני ביתו שציפו בתקווה לשובו עם ההלוואה המיוחלת פרצו בבכי בראותם את ידיו הריקניות".

"ועל ידי קול בכייתם, שעלה למרום, התגבר כוח הדין על העולם. וסופו של דבר היה שמאחר ולא היה בידו במה להחיות אנשי ביתו, נחלש רוחו מיום ליום ברעב".

"ועתה", מסיים ה'חפץ חיים' את דבריו ואומר, "עמוד בדין והכר מעשיך וראה מה גרמת במיעוט חמלתך על האנשים העלובים ומרי נפש. כמה ציערת למעלה את ה' יתברך בזה שעלתה בכייתם למרום. כמה התגבר כוח הדין על ידך וכמה גזירות נגזרו כתוצאה מכך. כשם שלא חמלת על העני, כך אין לחמול עליך! ואז ייגזר הדין והעונש בהתאם לנסיבות המקרה שתואר!".

על כן ישכיל האדם להתבונן תמיד על צרת הדל.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	בינו חס
י"ג	18:55	20:08	21:01
ת"א	19:13	20:06	20:58
מ"ב	19:16	20:08	21:02
כ"ג	19:13	20:06	20:58

במדרש (רבה לה) מובא: "אמר רבי אבין, העני הזה עומד על פתחך והקדוש ברוך הוא עומד על ימינו, דכתיב: "כִּי יַעֲמֵד לְיָמִין אָבִינוּ" (תהלים קט, לא).

אם נתת לו, דע מי שעומד על ימינו ונותן לך שכרך. ואם לא נתת לו, דע מה שאמר הכתוב: "אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטֶהוּ ה' " (תהלים מא, ב).

תיאר זאת הרב ה'חפץ חיים' בספרו 'אהבת חסד' (ח"ב פרק י): יצייר האדם לעצמו כיצד עומד הוא בשמיים כשספר תורה בידו ושואלים אותו על כל מצווה ומצווה האם קיים אותה כדין וכיאות.

האדם יישאל בוודאי גם על מצוות "והחזקת בו" (ויקרא כה, לה). ואז יזכירו לו בית דין של מעלה ויאמרו לו כאשר ספר הזיכרונות פתוח לפניו:

"היזכר נא, כיצד ישבת ביום מסוים בביתך על כיסא כבודך בשמחה ובלילה בא אליך אותו עני בן טובים והתחנן וביקש הלוואה על המשכון, וזכור נא גם", כך יאמרו לך, "מה שהשבת לו: 'ברגע זה אינני יכול להיענות לבקשתך', והלך ממך בפחי נפש".

"ואתה לא שמת כלל לב, שעד שהגיע אותו עני להחלטה לגשת אליך בבקשת ההלוואה חלפו כמה ימים של התלבטות והתייעצות עם אשתו האם לבקש או לא לבקש. כי גדלה אצלו הבושה עד מאוד, במיוחד על רקע שינוי המעמד שלו מאיש עשיר ואמיד לעני מסכן. ובתוך לבטים אלה היו כמה מחשבות אודות כל מיני פרטים שיקדמו את הסיכוי לקבל את

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ראת שמם ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יחיה בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלוון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

הצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - ל"ג בעומר

מהם המנהגים בל"ג בעומר?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

יום ל"ג בעומר, הוא יום שמחה וחדווה, לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ויש לעניין זה סימוכין בדברי הפוסקים, ולכן נוהגים להרבות בשמחה ביום זה, ואין אומרים בו תחנון. ישנן דעות שונות לגבי הסיבות שנוהגים שמחה ביום זה: יש אומרים שטעם השמחה, מפני שמסורת ביד הראשונים, שבל"ג בעומר פסקו תלמידי ר' עקיבא למות. **מקורות:** מאירי יבמות ס"ב, ב. שו"ע תצג, ב. ויש מפרשים, שמתו התלמידים גם לאחר ל"ג בעומר, אלא שביום זה החל רבי עקיבא ללמד תלמידים חדשים ובתוכם רשב"י הקדוש, והם כבר לא מתו באותה מגיפה, ומהם התפשטה התורה בעם ישראל. **מקורות:** פר"ח תצג, ב. ויש מפרשים שבל"ג בעומר סמך ר' עקיבא את חמשת תלמידיו: ר' מאיר, ר' יהודה, ר' יוסי, רשב"י ור' אלעזר בן שמוע, שהם המשיכו את מסורת התורה. **מקורות:** כה"ח תצ"ג, כו, עפ"י שער הכוונות. ויש מפרשים, מפני שמלכות הרשעה גזרה מיתה על רשב"י ונעשה נס שהתחבא במערה ומודים על הנס שנעשה לו. **מקורות:** שבת ל"ג ע"ב. ויש המפרשים, שביום זה הייתה הסתלקות רשב"י.

בל"ג בעומר מותר לשיר ולרקוד, ואין אומרים בו תחנון, וכן במנחה שלפניו אין אומרים תחנון, ואין מתענים בו וכן דעת הרמ"א לקיים חתונות החל מיום זה.

מנהג בקרב יהודי אשכנז שרווח כיום בארץ, לצאת לשדה עם חץ וקשת. הטעם למנהג הוא הכתוב: "לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה קֶשֶׁת" (שמואל ב' א, יח) - ויש מפרשים שבל"ג בעומר תיראה הקשת בצבע אחר, והגאולה תבוא. טעם אחר מצוי בדברי חז"ל שבימי התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי לא נראתה קשת בשמיים, כיוון שבכוחו היה להגן מפני הפורענות, ולא נזקק העולם לאות הקשת.

המנהג לעשות "חלאקה" - תספורת ראשונה לבנים בני שלוש בבוקר ל"ג בעומר, בקבר רשב"י במירון בשביל חיבוב המצווה של הנחת פיאות הראש, ובזה מקיימים את מצוות "לא תקפו פְּאֵת רֵאשִׁיכֶם" (ויקרא יט, כז).

זְכוֹת רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹחָאִי

להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'אמונה שלמה' של ידידי ורעי, ר' צבי נקר הי"ו: הגאון הרב יוסף משה עדס זצ"ל (שהיה מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים ולימד תורה במשך כ-40 שנה בישיבת 'פורת יוסף' וכן נפטר בערב שבת קודש, באותו תאריך בו הוא נולד) סיפר פעם על יהודי בשם ר' יוסף טנזי זצ"ל, אשר היה עובד בישיבת 'פורת יוסף' כמחלק תה וקפה לרבני הישיבה ולאברכים, ותמיד עד שרתחו המים או שהייתה לו הפסקה של רבע שעה, היה קורא בזהר הקדוש.

וכך היה זוכה ר' יוסף טנזי זצ"ל, שבכל שנה היה מסיים את הזהר בל"ג בעומר, ועורך סעודה גדולה בביתו לעשרה תלמידי חכמים ומכבדם לאין שיעור, ובסוף הסעודה היה נותן לכל תלמיד חכם מעטפה ובה סכום כסף נכבד באומרו: "זה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי!".

שנה אחת מצבו הכספי היה קשה מאוד ואמר לאשתו, שכפי הנראה השנה לא יוכל לעשות סעודת סיום, כי אין כסף, והיה מצטער על כך מאוד. והנה שלושה ימים לפני ל"ג בעומר חלם, שבא אליו התנא רבי שמעון בר יוחאי ואמר לו: "אני רוצה שתעשה את הסעודה כרגיל בכל שנה. והיות שאני יודע שמצבך קשה, לכן תראה בעיניך ששמתי לך סכום כסף בכיס חולצתך, ותלך בבוקר ותקנה כל מה שצריך, וכל הזמן יישאר אותו סכום בחולצה, רק אל תספר לשום אדם על זה, כי כשתספר, תיפסק הברכה". והוסיף ואמר לו התנא: "קח עשר מעטפות ושים בצד כהרגלך, ותמיד יישאר אותו סכום בחולצה".

הוא קם משנתו ומישש את כיס החולצה כדי לוודא, שהחלום לא היה מהרהורי ליבו. לתדהמתו המרובה, מצא כסף בכיס! החלום אמיתי. הוא זכה בחלום הלילה לראות את התנא רבי שמעון בר-יוחאי! הוא לא ספר את הסכום, אלא מיד הלך לשוק וקנה בשפע ושילם. וכפי שאמר לו התנא רבי שמעון בר יוחאי, תמיד הכיס נשאר תפוח – עם אותו סכום בחולצה. חזר לביתו, לקח עשר מעטפות, הכניס בתוכן סכום הגון וסגר אותן.

בינתיים באה אשתו ואמרה לו: "אני רוצה לדעת, מהיכן יש לך כסף הרי אמרת לי, שייטכן שהשנה לא תערוך סעודה לכבוד הצדיק כיוון שאין לך כסף לכך". בתחילה התחמק, שכן ידע שברגע שיגלה - אזי הברכה תיפסק. אולם אשתו המשיכה להפציר בו עד שבסוף כוחותיו לא עמדו לו וסיפר לה את דבר המעשה.

מיד אחרי שסיפר, הלך לקנות משהו – קנה מה שרצה, אבל הכסף נגמר. בכל אופן עשה סעודה כיד המלך, ואני הייתי באותה סעודה וקיבלתי המעטפה, והמסובים הרגישו קדושה הן באוכל והן בשתייה בזכות הרשב"י זיע"א.

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב חיים מאיר יחיאל שפירא ממגליניצא זצ"ל

האדמו"ר הרב חיים מאיר יחיאל שפירא ממגליניצא זצ"ל הידוע בשם 'השרף ממגליניצא' נולד בשנת ה'תקמ"ט (1788). כשנולד קראו לו מאיר (לפי ציווי ר' יצחק לוי מברדיטשוב שאמר שהוא יאיר לכל העולם בתורתו), אבל הוסיפו את השם חיים לפניו ויחיאל אחריו כסגולה לאריכות ימים. נודע כעילוי עוד בצעירותו. גדל והתחנך על ברכי אבי אימו המגיד מקוז'ניץ ממנו למד את תורת הנגלה והנסתר. אחרי נישואיו ישב ועסק בתורה וחסידות וכעבור מספר שנים התקבל לרב בגריצא. בשנת ה'תקפ"ה (1824) לאחר פטירת דודו ר' משה (בן המגיד מקוז'ניץ) החל לנהוג באדמו"רות במגליניצא.

חסידיו נאמדו באלפים רבים ובהם אדמו"רים ורבנים חשובים. בשנת ה'תקפ"ח (1827) לאחר פטירתו של האדמו"ר השני מקוז'ניץ ר' משה קיבל בנוסף גם את כיסא המגידות בקוז'ניץ ומצודתו היתה פרושה על שני המקומות והוא חתם אבד"ק קוז'ניץ ומאגליניצא. בשנת ה'תר"ג (1842) לאחר פטירת האדמו"ר ר' ישכר דב בר בארון מרדושיץ (ה'סבא קדישא' מרדושיץ) הצטרפו אליו רבים מחסידיו. שימש נשיא כולל רבי מאיר בעל הנס ליהודי פולין בארץ ישראל. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. ענותו מופלא. העיד על עצמו כי צפה למרחוק והיה יודע מה נעשה עם חסידיו בכל מקום. נפטר ב-ט"ו באייר ה'תר"ט (1849). חי כ-61 שנים. ציונו במגליניצא.

סבא (מצד האם): ר' ישראל הופשטיין המגיד מקוז'ניץ. **סבא (מצד האב):** ר' משה יצחק (מצאצאי ר' נתן נטע שפירא בעל 'מגלה עמוקות'). **אביו:** ר' אביעזרא זליג (אב"ד גריניץ). **אימו:** מרת פרל. **אישתו:** בת ר' אלעזר וייסבלום (בנו של רבי אלימלך מליז'נסק). **מרבותיו:** סבו, ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוז'ה מלובלין), ר' אברהם יהושע השיל (ה'אוהב ישראל' מאפטא), ר' ישראל פרידמן מרוז'ין, ר' יעקב יצחק רבינוביץ (ה'יהודי הקדוש' מפשיסחה). **מתלמידי האדמו"רים:** ר' שלמה הכהן רבינוביץ מראדומסק, ר' ישראל יצחק פינקלר מרדושיץ, ר' נתן דוד רבינוביץ משידלובצא, ר' סיני מראדום, ר' אלעזר הופשטיין מקוז'ניץ. **בניו:** האדמו"ר ר' אביעזר זליג, האדמו"ר ר' אברהם יהושע השיל, האדמו"ר ר' אלימלך מגרודז'יסק (בעל 'אמרי אלימלך'), האדמו"ר ר' יעקב יצחק (בעל 'אמת ליעקב') והאדמו"ר ר' משה יוסף. **חתניו:** האדמו"ר ר' אברהם אלחנן אונגר מקאלושין והאדמו"ר ר' יהודה הורביץ ממעליץ.

גדול היה שמו של רבינו בקרב יהודי גליציה, ורבים חרדו למוצא פיו. גדלותו של הרבי התבטאה במיוחד בעבודת התפילה. תפילתו פתחה בפני חסידיו צוהר לעולמו הרוחני העשיר. האש שבערה בתוך תוכו התפרצה מפעם לפעם דרך מילות התפילה, שהיו יוצאות מפיו באימה ובריאה, סוחפות אחריהם את כל הנוכחים, שהיו מתעלים אף הם מעל להשגותיהם ומתרוממים עוד ועוד בעבודת התפילה.

עבודתו התחילה כבר לפנות בוקר, עת היה משכים קום להגות בתורה. הכנה זו יכלה להימשך שעות ארוכות שרק בסיומן ניגש הצדיק לעבודת ה' בסילודין, בצוותא חדא עם קהל עדתו. כדי שלא יגרום לטורח ציבור ביקש השרף מחסידיו, שאם יתאר יותר מדי בהכנותיו, שלא ימתינו לו, אלא יתחילו את התפילה בלעדי.

יום אחד התארך הזמן מעבר למשוער והרבי טרם הופיע בפתח בית-המדרש. בלית בררה נאלצו החסידים להתחיל בתפילה בלי רבם. באותה שעה ישב הצדיק בקודש פנימה והגה בתורה, כשבצד החדר עמד אחד מגדולי תלמידיו. מבעד לדלת הנעולה בקעו קולות המתפללים. לפתע קם הרבי ממקום מושבו והחל לפסוע נרגשות הלך ושוב, כשמצחו מכווץ מהרהורים.

לאחר כמה דקות נטל את הטלית המקופלת והניחה על כתפו. נראה היה כי הוא מתכוון להתחיל בתפילתו, אך הנה – שוב המשיך לצעוד לאורך החדר. בשעה הבאה שב המחזה על עצמו פעמים מספר, עד שנעצר הרבי באחת, פתח את הדלת וקרא למשרת, שהיה עסוק באותה עת בענייניו בצידו השני של הבית.

המשרת מיהר להופיע והרבי מיד הקשה בפניו: "זוכר אתה, שנסענו לפני שבועות אחדים לעיירה פלונית?" הלה הניד ראשו. "האם זוכר אתה, כי בדרך חזור נשבר אחד מאופני המרכבה?" המשרת הנהן, ואז נתן בו הרבי מבט נוקב ושאל: "וכיצד המשכנו בנסיעה?" – "בכפר הסמוך, בחצרו של החלבן היהודי הבחנתי בגלגל, שעמד ללא שימוש. ניגשתי לבעל הבית וביקשתי לשואלו והלה נעתר לבקשתי", השיב.

"האם השבת לו את הגלגל בחזרה?" שאל הרבי. "לא...", נבך המשרת. "עד כה לא השבתי לו את הגלגל, העניין פרח מזיכרוני לחלוטין!" "הוא לא אפוא", ציווה הרבי, "ותיכף ומיד שכור לך עגלה אחרת. הטען נא עליה את הגלגל וסע לכפר כדי להשיבו לבעליו. **אנא, מבקש אני ממך, שלא להתמהמה כאן אף לא רגע אחד מיותר!**" אך יצא הדבר מפי הרבי, ומיד רץ המשרת למלא את מבוקשו. רק כאשר נשמעו חריקות אופני העגלה היוצאת מן החצר, נאנח הרבי אנחת רווחה, ופנה להתעטף בטליתו.

התלמיד, שצפה מן הצד, היה המום. הוא הבין, כי הגלגל החסר עיכב את התפילה עד עתה, אך לא הבין, מה נשתנה יום זה מן הימים הקודמים שאף בהם היה הגלגל השאול בידי הרבי? רק לאחר כמה שעות, כששב המשרת מביצוע שליחותו, התבררה התמונה במלואה, מדוע הרב לא יכל להתחיל להתפלל ולהניח תפילין עד חזרת הגלגל.

"כשהגעת לבית החלבן", סיפר המשרת, "פגשתי אותו עומד בפתח ביתו, כשהעגלה שלו עמוסה בכדי חלב, והוא אובד עצות. מסתבר, כי אחר שמילא את העגלה עד תומה, **נשבר אחד מאופניה.** הוא ניגש לחצר האחורית כדי ליטול משם את הגלגל החלופי, ואז נזכר, כי השאיל לי את הגלגל האחרון, שהיה ברשותו. כאשר הופעתי ובידי הגלגל, מיד אורו עיניו של החלבן, והוא מיהר להרכיבו, תוך שהוא מפטיר לעברי: '**אילו היית מאחר בשעה קלה, החלב היה מחמיץ לחלוטין, והיה נגרם לי נזק עצום!**'" (מעובד מתוך 'אמוני עם סגולה')

הצלה מפלאה

שיהיה איתנו, יהיה. אנחנו נתונים בידיו של הקב"ה והוא שיגזור את גורלנו. אך לכל הפחות נציל את התפילין שלנו מידיהם הטמאות'. באחת הפינות היו גחלים כבויים, שעליהן נהגנו לבשל את ארוחותינו. הסרנו מיד את התפילין מעלינו וטמנו אותן בין הגחלים".

"מיד לאחר מכן הצטנפנו לנו כל אחד בפינה אחרת, והתחלנו לומר וידוי ולקרוא קריאת שמע, מתוך כוונה גדולה. מבלי משים נפלטה מפי אנחה כבדה, כשחשבת על מה שצפוי לנו בעוד זמן קצר".

"קשה היה לי להשלים עם העובדה, שאסון כזה יפקוד אותנו דווקא בהיותנו במקום הקדוש הזה, בצל התנא האלוקי רשב"י".

"בעודי חושב את מחשבתי ושפתי מוסיפות לשאת תפילה נרגשת, חשתי, כאילו שתי ידיים איתנות אוחזות במותי ומרימות אותי ממקומי, וכעבור רגע מצאתי את עצמי עומד על גבעה, שהשקיפה אל קבר רשב"י. לידי עמד גם חברי".

"דקות אחדות עמדנו שם שותקים ומביטים איש ברעהו, חשים עדיין את הפחד העמוק מהסכנה, שנשקפה לנו, ומתקשים לעכל את הנס שהתחולל. ידענו שניצלנו בזכות רשב"י, שפעל ישועות בחייו ולא פחות מכך לאחר הסתלקותו".

"כעבור כמה רגעים, כשהתאוששנו מעט, מיהרנו אל הכפר הסמוך, שליד קבר רבי יוחנן הסנדלר. בכפר התגוררו ערבים שהתיידדו איתנו, כשהיינו קונים אצלם מצרכי מזון".

"סיפרנו להם את שאירע לנו. קבוצה של ערבים מיהרה לעבר הקבר, כדי לנסות ללכוד את שני הבדואים, שפרצו כך לתוך מקום קדוש וביקשו להתנכל לנו. אך עד שהגיעו אל הצינן הקדוש, נעלמו עקבות השניים".

רבי נפתלי צבי סיים את סיפורו לנכדו והוסיף: **"מיד לאחר המעשה החלטנו, אני וחברי, לשמור עליו בסוד, ואולם כעת אני חש חובה לספר את הסיפור הזה, כדי שהכול ידעו את קדושתו של צינן רשב"י".**

פחות משבוע לאחר מכן, בתאריך ו' בתמוז, נפטר ר' נפתלי צבי בירושלים ונקבר בהר הזיתים. על מצבתו חרותות השורות הבאות:

"פה נטמן הרב החסיד המופלג, שקדן על התורה והעבודה וירא אלוקים, ר' נפתלי צבי בן הגאון החסיד המפורסם איש אלוקים קדוש, מורנו הרב ר' זאב וולף, אב"ד קהילת רייצפרט באונגרין ותלמיד הרב הקדוש רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע".

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך 'שיחת השבוע' שהובא מתוך 'די ברכה אין שטוב' על הנס המופלא שאירע בצינונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע"א.

היה זה בערב ר"ח תמוז האחרון לחייו של הגה"ח ר' נפתלי צבי גולדברג זצ"ל, שעלה מרייצפרט שבהונגריה והתיישב בארץ ישראל.

רבי נפתלי צבי חש כי לא נותרו לו ימים רבים בעולם הזה, ולכן ביקש לקרוא לנכדו, שלמה זלמן גולדברג, שהיה אז בחור צעיר. כשהגיע נכדו, פנה אליו ואמר: "מכיוון שאני מרגיש שקיצי קרב ובא, רצוני לספר לך סיפור, שאירע לפני שנים רבות ושעד היום שמרתי בסוד. אך עתה, קודם לכתי לעולם שכולו טוב, אני רוצה לספר לך, כדי שתעביר סיפור זה הלאה, לדורות הבאים".

הנכד הסתקרן עד מאוד לשמוע, מה בפי הסב הגדול והתיישב לידו. ר' נפתלי החל בסיפורו: "במשך שנים רבות נהגתי להקדיש את החודשים אלול ותשרי לעבודת הבורא. בתקופה זו הייתי עוזב את ביתי, מתנתק מכל הבלי העולם, ויושב בציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי במירון".

"שם הייתי עוסק בתורה הקדושה, לומד מוסר ומתפלל כדי להכין את עצמי לראש השנה. שנה אחת ישבתי במירון, עטוף בטלית ומעוטר בתפילין, ולמדתי תורה בחברותא, באולם הגדול שבין קבר רשב"י לקבר בנו, רבי אלעזר".

מכיוון שבאותה שעה היינו שם לבדנו, חששנו, ולכן נעלנו את הדלתות, כדי להימנע מביקורים של 'טיפוסים מפוקפקים' ששוטטו באיזור".

"ישבנו כך, שקועים עמוק בלימוד, ולפתע קלטו אוזנינו רחש מלמעלה. הגבהנו את עינינו, ולתדהמתנו ראינו שדרך האשנב שבתקרת הצינן משתלשלים פנימה שני בדואים, חמושים בחרבות ובמגפיים בעלי סוליות ברזל מחודדות!".

"די היה להביט בהם, כדי לחוש פחד מוות ולהבין לשם מה הם רוצים להיכנס לצינן הקדוש. הבנו מיד את הסכנה האורבת לנו. חשבנו מה ניתן לעשות כדי להינצל - לברוח לא יכולנו, כי הם היו משיגים אותנו".

"לצעוק היה גם כן מעשה חסר תועלת, כי איש לא היה שומע אותנו. זה היה עניין של דקה או שתיים עד שיגיעו אלינו. ראשנו קדח בחיפוש אחר מוצא הצלה".

"לאחר ששקלתי את הדברים, פניתי לחברי ואמרתי: 'מה

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
הרב נחמס בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שרה בת נרקיס
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
מיכל רבה בת שרה ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
ע"ה נעמי בת נתון ע"ה	משה בן רוזה ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעמה בת גורג'יה ע"ה
ע"ה שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
יונה בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעמה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהר - ל"ג בעומר

מכון
באר
האמונה

תזכין הענינים

פרשת בהר

- א ושבתה הארץ שבת לה' - ילמד שהפרנסה אינה תלויה בעבודת שדה
- ה מה ענין שמיטה אצל הר סיני - הכנעה וענווה כסיני הנמוך
- ו עיני תמיד אל ה' - חומר איסור הריבית כי דבר זה ממעט הבטחון
- ז ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו - מוזנותיו קצובין ולא לפי ההשתרלות
- ח אין הקב"ה בא בטרוניא - הנסיון מדוד לפי בוחות המתנסה
- י היום תשמע שזועתנו - אין לנו אלא לישא עינינו לשמים
- י והחזקת בו - להיות טוב ומיטיב לבריות ולהתרחק מלצערם
- יג לא תרדה בו - האיסור לרדות בחברו בבקשות יתירות
- יג לא תזנו - חומר אונאת דברים במשנת רשב"י

פסח שני

- טז למה נגרע - זעקה הפותחת את כל השערים

ל"ג בעומר

- יח בר יוחאי נמשחת אשריך - רשב"י מבטל גזירות, בפרט ביום זה
- כב רשב"י לבל, אפילו לפחותים - אין מי שיאמר אין לי שייכות וחיוזק מרשב"י
- כג עולו ואתבנשו - מעלת העליה לציון הקדוש ביום זה ובכל עת
- לא הוא ימליץ טוב - סגולת היום לפעול בו גדולות ונצורות
- לו שמן ששון - ההדלקה והשמחה הגדולה ביום ההילולא
- לח במערות צורים שעמדת - שמחת היום שלא נבנעו תחת הייאוש
- לח בסוד תורה הבהיר - העסק במאמרי רבי שמעון בנגלה ובנסתר
- לט תורתו אומנותו - מעלת עסק התורה, במשנת רשב"י
- מא לבל ישראל האיר - גמילות חסד במשנת רשב"י
- מד בני חביבי - אהבת הקב"ה לבניו, גם לרחוקים
- מז ושבת עד - ענין התשובה במשנת רשב"י
- מז אוצר של יראת שמים - יראת שמים במשנת רשב"י
- נ בשעה שהציבור מתפללין - תפילה בציבור במשנת רשב"י

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת בהר

בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אהון עליה ועל אדוניה, וכשהוא הפץ הוא מצוה אליו להפקירם.

והיינו, שורש מצוות שמיטה הוא כדי שעל ידה נשריש בקרבנו שהבורא יתב"ש הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והפרנסה מיבול השדה וצמיחת הפירות באה בציווי הבורא, והרי הוא כמי שאומר התבואה והפירות צמחו משמים ולא מהארץ*. כלומר, לא מכה עבודת כפיים בשדה ובכרם אלא בהכרזה משמים שצמח פלוני יעלה ויצייג... כיצד יגיע לידי

ושבתה הארץ שבת לה' - ילמד שהפרנסה אינה תלויה בעבודת שדה

בפרשתן (כה ב-ח), 'כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, ושבתה הארץ שבת לה'. שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ, שבת לה'. וז"ל ספר החינוך (מצוה פד), משורשי המצווה לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין חידוש העולם... ולכן ציוה ב"ה להפקיר כל מה שתוציא הארץ בשנה זו מלבד השביתה בה, כדי שיזכור האדם כי הארץ שמוציאה אליו הפירות בכל שנה ושנה לא

א. והנה, אם יאמין באמת בהנהגת ה' בעולם ויבין שאין דבר הנעשה מעצמו, ידע נאמנה שאין הפרש והבדל בין טבע לבין למעלה מהטבע - אלא הכל 'בדבר ה' נעשה', ואז יבין שאף אחר שחרש זרע (בשאר השנים) עדיין הוא נצרך שהקב"ה יצמיח מן האדמה תבואה ופירות, ולא יאמר הנה 'מעשי ידי להתפאר'. וכך מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (וארא ד"ה ולקחתי אתכם, מקורו מחוה"ל חשבה"נ פ"ג והשלושה ועשרים) כי אבותינו בני 'דור המדבר' יוצאי מצרים הורגלו מעודם שהתבואה והמזונות גדילים מן הקרקע, לכן בראותם ש'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים' יצאה נפשם לגודל ההתפעלות - מי שמע כזאת מי ראה כזאת - 'מזון' הנופל מן השמים לכל בית ישראל. ומרוב התפעלות התלהטה נפשם בהכרת הבורא ית'. לעומתם, בניהם אשר נולדו להם בדרך בצאתם ממצרים כבר לא התפעלו ולא ראו כל חידוש בירידת לחם מן השמים, שהרי בכך הורגלו מיום הוולד, ומתי רבתה התפעלות לבם - משנכנסו לארץ ישראל וראו בעיניהם שנוטעים גרעיני 'זרעים' בתוך הקרקע, וממעבה האדמה יציץ ציץ ויהי פורח, והנה עלתה ניצה בעצי פרי עמדו והשתוממו מהנס הגדול הזה. באמת, אין בירידת המן יותר פלא מיבול הארץ, ולא ביבול הארץ יותר מירידת המן (אלא שההתפעלות היא רק לפי הרגל האדם), ועל האדם מוטל להתבונן ולראות בכל תהלוכות חייו את ניסי השי"ת, וכמה מעלות טובות למקום עלינו. וע"י התפעלותו ממקרים שלא הורגל בהם יתבונן ויכיר כי 'מלכותו בכל משלה' והקב"ה כל יכול לשנות ולשדד מערכות הטבע - וגם מה שנראה לו כ'טבע' הריהו מונהג בהשגחה נפלאה בכל פרט ופרט.

הנה אם באחד הימים נראה בעינינו את ה'מתי' יוצא מקברו (זמן רב אחר שקברוהו ושכבר כלה ונרקב כל גופו) והוא מהלך ברחובה של עיר כאחד האדם, הלא וודאי תגעש ותרעש הארץ מכך, והכל יחוו באצבעם לומר הנה אלוקינו זה. אבל באמת אמרו ש'נס' כזה מתרחש 'מעשים בכל יום' ואין פוצה פה ומצפצף, והוא כאשר 'גרעין הזרע' נרקב באדמה, ומתוך רקבון זה הינו מוציא פרי הדר לשם ולתפארת, וכי נס קטן הוא זה, אלא כמו שאמרנו, אין נפש האדם מתפעלת ממה שרגילה לראות, אך המאמין יתבונן לראות בכל דבר את פלאי הנהגת ה'.

ב. איתא בחז"ל (ירושלמי שביעית פ"ט ה"א, בר"ר עט ו) שככלות י"ג שנים לשבת רשב"י ורבי אלעזר בנו במערה (מאימת המלכות שביקשו להרגם, ע"י שבת לג): עמד רשב"י בפתח המערה, והנה הוא רואה צייד העוסק במלאכתו - לצוד ציפורים, וכדרך הציידים, חלק מן הציפורים נתפסו בידו, וחלקם זכו להימלט ולהציל נפשם, ושמע רשב"י שבהגיע תור ציפור וציפור לקבל חיציו של הצייד יוצאת בת קול מן שמיא ומכרזת מה יעלה בגורל ציפור זו, אם הבת קול מכרזת ואומרת 'דימוס' (חופשי) אין הצייד מצליח לצודה. ובאם הבת קול מכרזת ואומרת 'ספקולא' (נתפס) עולה ביד הצייד לצוד אותה, נענה רשב"י ואמר, אם על ציפור שהיא בריה קלילא יש השגחה פרטית בדקדוק ואינה נצודית אלא ברצון וציווי ממעל, 'קל וחומר' שעלינו יש 'השגחה' מן השמים. אם כן, אפשר לנו לצאת ממערת צורים שאנו יושבים בה, שאם לא נגזר עלינו למות ממילא לא יוכל המלך להרגנו, ומה לנו להיחבא במערה זו, ומתוך התבוננות זו יצאו רשב"י ובנו מן המערה להאיר את העולם כולו.

באר הפרשה - בהר

הכרה זאת, ע"י שישבות מעבודת שדה וכרם במשך שנת השמיטה, ואעפ"כ יצווה ה' את ברכתו עליו, ולא יחסר לו מזון, מזה יראה שלא תליא הא בהא, יש ה' משתדל' יותר מכדי יכולתו ואינו רואה ברכה, לאידך, יש לך אדם ה' שובת' ממלאכתו יומם ולילה ובידו רוב רווח ושפע, מזה יסיק ברעתו שהכל תלוי בידו הרחבה והמלאה של הבורא, ואין עסקו ב'עבודת הארץ' אלא כדי לקיים מצוות הבורא שציוונו להתעסק

ולבד ממה שלמדנו כאן פרק בהלכות 'אמונה ובטחון' שמבלי הכרזה ממעל לא ירים איש את ידו ולא יבא לידי שום צער ונזק מעתה ועד עולם, יש לבאר כאן ביתר עומק – שה'מצליח' בפרנסה או בכל ענין מעסקי העולם לא יתלה הצלחותיו בכשרונו המבורך או במעשי ידיו, לאידך ה'מפסיד' לא ירגיש 'דפוק' שמחמת חסרונותיו הפסיד ולא הצליח במסחרו. כי הנה ישב לו זה הצייד בשדה ועסק במלאכתו – וכמובן שלא שמע את ההכרזה ששמע רשב"י, ומסתבר שבפעמים שהצליח ועלה בידו לצוד ציפור היה תולה הדבר בהצלחותיו – שבזריזותו הקדים את העוף וכך הכניסו ברשתו, ולאידך גיסא כאשר התחמק העוף מידי תלה הדבר שבגלל שלא עשה כך וכך לא הצליח לצודו, ואילו היה עומד במקום אחר היה צד גם אותו, כללא דמילתא, שבסכלותו הרי הוא בטוח שהכל תלוי בכוחותיו ובמומחיותו לצוד את העופות, אבל ע"פ האמת אין הדבר כן כלל, ורק ההכרזה מן השמים תקבע כמה ומה יצליח לצוד ומה לא, ואף אם יעמדו לצידו עוד אלף מומחים דוגמתו לא יוכל לצוד אפילו ציפור אחת שהכריזה הבת קול עליו 'דימוס'.

הנה מצינו בחז"ל (שבת יד.) שגזרו 'טומאת ידיים' לגבי כמה עניינים, גם בכל עת נצטוונו לטהר עצמינו ע"י נטילת ידיים במים, ויש מקום לבאר מדוע נוטלים את דווקא את הידיים ולא את הראש או כל איבר אחר. וידוע ביאורו, כי אכן, ב'ידיים' תלויה עיקר טהרת וטומאת האדם, כי במה שהוא מחשב כוחי ועוצם 'ידי' עשה לי את החיל הזה. ומעשי ידיו להתפאר הם מפרנסים אותו וממציאים לו כל צרכיו – מחשבות הללו מטמאות אותו ועליו 'ליטול ולרחוץ ידיו' ממחשבות און אלו. לאידך, 'ידיים' הללו הם עיקר טהרתו – כשיכיר שלא ידיו הביאו לו פרנסתו אלא הכל בידי שמים לזה טהור טהור ייקרא... (עיי' שבט מיהודה להרה"ק מהר"א איגר, פר' תצוה תרס"ז).

ג. עפ"י ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (תרמ"ד ד"ה בענין) האמור בריש הפרשה (כה א) 'וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר, וכבר הביא רש"י שהקשו חז"ל (בתו"כ) 'מה ענין שמיטה אצל הר סיני, אלא כי כל ענין 'שמיטה' הוא ביטול הטבע, שהאדם משבית את שדהו ואינו זורע ונוטע, ואף על פי כן 'וציותי את ברכתני', להורות כי כל ההשפעה אינה תלויה ביד האדם ובאמת אין טבע בעולם כלל, וענין זה היה 'בהר סיני' עת נפתחו ז' רקיעים וראו הכל שאין עוד מלבדו, וכי לי כל הארץ'.

ד. ענין נפלא רמז הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה בפרשתו) כי הנה הפסוק (כה יז) 'ולא תונו איש את עמיתו' (אונאת ממון ודברים) נכתב בתורה באמצע ענייני שמיטה ויובל, כשתיכף לאחר פרשת 'אונאה' שב הכתוב לעסוק בדיני שמיטה ויובל, ולכאורה היה צריך לכתוב בבת אחת כל דיני שמיטה ויובל מתחילתן ועד סופן, ורק לאחר מכן לצוות על איסור אונאה, ומדוע עשה ה' ככה, אלא ביאורו, כי הכל ענין ו'שורש' אחד הוא, והיא ה'אמונה הגדולה', אין אדם שובת 'שבת הארץ' מבלי האמונה שכל גידולי התבואה ופירותיו אינם אלא בידי ה', ו'מעשי ידיו' לא יקרבו או ירחקו כלום, כיו"ב אין אדם נוהר באונאת ממון רק מצד האמונה שהשי"ת הוא המפרנס, בידיעה וההכרה שאין אדם המשיג מאומה בכוחות עצמו, גם אין אדם נוגע בשל חברו אפילו כמלא נימא, ומעתה אין לו כל סיבה וטעם לרמות בני אדם – כי רעהו לא יפסיד והוא לא ירוויח... על כן נכתבו יחדיו כי הם שייכים הם זה לזה (ומוסיף שם, וכשיהיה לו אמונה גדולה לא יבוא להיכשל גם באונאת דברים וכדכתיב ויראת מאלוקיך).

ה. כך הביא ב'דברי אליהו' (תהלים קלא ב), שאלו לרבינו הגר"א – איך יהיה הבטחון בה'. ואמר, כבר פירש לנו דהמע"ה 'אם לא שיותי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי', פירוש, כמו שהתינוק אינו דואג 'מה יאכל' בידעו שבכל עת תאכילנו אמו כדי שבעו, וכן בכל ענייניו סמוך לבו ובטוח שאמו תמלא כל מחסורו. אף לדידן, עלינו להסיר כל דאגה וחשש מלבנו שלא לדאוג כלל דאגת המחר, רק לסמוך לגמרי על אבינו שבשמים, שיחיש לנו את כל הצטרכויותינו.

והעיקר, ש'יחיה' את האמונה באמת. מעשה ביהודי ששאל את הגה"ק בעל ה'חזון איש' ז"ע האם מותר לו ללוות מעות מחברו, כשאינו יודע מאין יהיה לו מעות לפרוע החוב, אלא שיש לו אמונה בבורא העולם שימציא לו מעות בזמן פירעון החוב, ולא יכנס בגדר 'לווה רשע ולא ישלם', ענהו ה'חזון איש', כאותו סכום שהיית מלווה

השתדלות לפרנסה, 'אינו שב לשררה שבידו' כלומר, אז הוא מכיר שלא הוא השורר והמושל, ולא מכוח מעשה ידו בא לו רכושו אלא הכל בידו של הקב"ה.

ובן כתיב בתורתו של רשב"י בזה"ק (שמות סב:): על הפסוק (במדבר יא ה) 'שמו העם ולקטו ומחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור... והיה מעמו כמעם לשד השמן'. וז"ל. מאי שמו, שמוותא הוו נסבי לגרמיהו בגין דלא הוו בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחזו ובחרו ללכת בדרכי שמות, ומהי שמותם, 'לקטו, שחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא הייתה תוקף אמונתם כראוי'. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא

ב'השתדלות', וכשיאמין בזה ממילא תהיה נפשו תלויה בה' תמיד, לידע כי ממנו מקור חיים ו'ברכת ה' היא תעשיר' (משלי א כב).¹

ובזה מבאר ה'דעת סופר' זי"ע את מאמר חז"ל (ת"כ) בקרא (כה י) 'ושבתם איש אל אחוזתו' - 'אל אחוזתו הוא שב ואינו שב לשררה שבידו'. שאחר השמיטה והיובל למד האדם שכל אשר לו מתנת שמים הוא, ואין דבר מקנייני הבית והשרה, או מרכושו אשר רכש שהוא שלו מכוחו ועוצם ידו, רק 'כי ה' אלוקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל', והוא עצמו אינו אלא כגרזן ביד החוצב, ולכן אחר היובל כשהוא 'שב אל אחוזתו' אל הונו אל רכושו, וחזור לעסוק בענייני

לאחר על סמך הבטחון שהוא בוטח בה' שיעזרהו וישלח לו מעות לפרוע חובו אליך, באותו שיעור מותר לך ללוות ממנו אדעתא דהכי, וכמה שאתה בעצמך לא היית סומך להלוות על סמך כן, גם אתה לא תלווה מתוך אמונה... פעם שאל הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע את אחד החסידים על 'סדר יומו', בתוך הדברים הבין הרבי שמיד בקומו משנתו הריהו ממחר לעבודתו בשוק, ורק בחזרתו משם הוא נפנה להתפלל שחרית, אמר לו הרבי לא זו הדרך - אלא תחילת כל דבר קום קרא אל האלוקים בתפילת שחרית, ואז תפנה לעסקיך ותצליח בהם, הצטדק החסיד ואמר, רבי קדוש, אם אלך לשוק רק אחר תפילתי - לא אמצא שם קונים כלל, כי כל הקונים כבר יפנו וילכו להם, נענה המגיד ואמר לו, הסכת ושמע לדברי, מעשה שהיה ב'מלמד' שהרחיק נדוד מביתו ללמד את בניו של אחד העשירים, במשך 'זמן' של מחצית השנה ישב לו היהודי בבית העשיר ולימד את בניו תורת ה' בעמל ויגיעה, בתקווה טובה שלאחר שיעבור ה'זמן' ישלם לו העשיר כפי הראוי לו, ויוכל לשוב לביתו לכלכל את נפשות ביתו. בגמר מחצית השנה, קיבל היהודי מהעשיר 'צרור הכסף', ופנה לדרכו הארוכה עד לביתו, ויהי ביום השישי והנה עדיין עומד הוא על אם הדרך, פנה ה'מלמד' לשבות באכסניית הדרכים, 'מלמד' זה שחשש מאד לבלתי ימצא צרור כספו חן בעיני גנבים, עמד והטמין את צרורו עומק לפני מעומק. במוצאי מנוחה, משאך יצאו הכוכבים, מיהר היהודי אל מחבואו, הוציא את הצרור והחל לספור את כל מטבעות הזהב שהיו שם. לאחר מכן, פנה לספור את מעט מטבעות הנחושת שהיו שם, אמרו לו הנוכחים, על מה ולמה תבזבז מזמנך לספירת מטבעות הנחושת, אם ראית שלא חסר לך מאומה ממטבעות הזהב, הרי זה סימן מובהק שלא נגעה יד אדם בכל צרור המעות, שאם כן היה נוטל את מטבעות הזהב... ובזה הוכיח ה'מגיד' את החסיד, אחר שראית שבורא עולם החזיר לך נשמתך הדומה ל'מטבעות זהב', עדיין תדאג על הפרנסה הדומה ל'מטבעות נחושת' ותו לא, בטח בה' ולך נא - התפלל אליו, והוא יכלכלך בהרחבה גדולה.

1. יש מבארים את מאמר חז"ל (סוטה מח:): 'רבי אליעזר הגדול אומר, כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה', ובפשטות הביאור, שנחשב מקטני אמונה הואיל והוא דואג 'דאגת מחר'. וביותר עומק י"ל, שעצם מחשבתו שיש לו פת בסלו, מתוך הרגשה שיש דבר מה בידו, ואין דאגתו על 'היום' אלא רק על 'למחר'... זה מוכיח כי אמונתו קטנה היא, כי אם הייתה אמונתו ונכונה היה מבין שאין לו משלו מאומה, ואת שיש לו אינו שלו... (עיי' 'מהרי"ד מבעלזא' ליקוטים ש"ס, שמפרש כע"ז שהוא מחשב שיש לו, ואינו מתפלל לפני ה' שישאר בידו מתוך הבנה כי הוא וכל מזונו שברשותו בידי ה' המה).

2. רבו האנשים החושבים שיפסידו את פרנסתם אם יתעכבו עבור תפילה במניין או לשיעור קבוע בקביעת עתים לתורה, כי יאחר לעבודתו וה'בוס' יביט עליו בעינים רוגזות, או אם הוא 'בעל הבית' בעצמו (עצמאי) הריהו חושש שיפסיד קונים וכיו"ב... ובאמת, עליו להשריש ולקבוע בלבו כי החושב כן טועה ביסוד האמונה בה', שהרי אמר הקב"ה 'אין אדם שומע לי ומפסיד' (דב"ר ד ה), בפרט אחר שיתבונן שהקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים - לא הבוס, ולא ה'קונים', והיאך ייתכן שהמקיים רצון קונו יגיע מכך לידי הפסד כלשהו (אף שבוודאי על האדם לקבוע סדר היום שיהא נכלל מתורה ועבודה ביישוב הדעת, ולא בחפזון - תחת 'איומי השעון' שהזמן מאוחר... והרי ברצון הטוב עם מחשבה טובה יש ביד כל אחד לסדר לעצמו סדר יום כזה, מ"מ אם איקלע למצב שעומד לנגד שני ברירות... ידע מה להעדיף על פני מה...).

באר הפרשה - בהר

מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו עליו כ"כ^ה, המן היה מעלה ריח גן עדן, כי מקום ירידתו מן השמים לטוחנו בריחיים ולדרך במדוכה^ט. עוד נתבאר שם, כי היה דרך הגן עדן, גם היו בני ישראל מרגישים בו כל

ויבטח באלוקיו שיספק לו כל צרכיו לטובה. כי אף ש'ההשתדלות' מותרת ואף רצויה, מכל מקום עליה להיות במידה ובמשורה, וכל שהאדם ממעט בה מתוך אמונתו בבוראו, אינו אלא מרוויח להיות ידו על העליונה, להרוויח בכבוד את פת לחמו ואף להחזיק בקדושה של מעלה ולהתקשר אל אביו שבשמים... משל ממציאות הדברים בביצה (בלאטע) טובענית, שמדרך הטבע הבוץ רך עד מאד, וכל אשר יפול לתוכה ישקע ויטבע בה ל"ע. מה יעשה האדם המוצא עצמו עומד בתוככי בוץ כזה – לא יניע אבר ולא יזוז ממקומו אלא יעמוד על עמדו מבלי עשות מאומה, ואז עדיין יהא ביד העומדים מבחוץ לבוץ להצילו, אבל אם ינסה בידי וברגליו 'להציל' עצמו, יפול ויטבע בבוץ יותר ויותר. כיו"ב לגבי עסק הפרנסה – בוץ גדול וקשה הוא, ורק אם יעמוד על עמדו מבלי לעשות פעולות מיותרות יהא שייך להצילו... אבל אם יעשה פעולות מיותרות הריהו בחזקת סכנה ל"ע...

מעין זאת אמרו לבאר כי מחוקי הטבע – הנכנס לתוככי ים הגדול, אם יפעל בידי וברגליו (כשאינו יודע את מלאכת השחיה ולא למד לשוט במים) מיד ישקע כל גופו בעמקי הים. משא"כ כשיפול ה'מת' למים יצוף ויעלה מעל פני המים. והיינו, שדייקא תנועות ידיו ורגליו של האדם הנלחם עם גלי הים גורמים לו לשקוע יותר ויותר. על כן, המת המוטל במים כאבן שאין לה הופכין ואינו עושה תנועות משונות בידי וברגליו, אינו שוקע אלא צף ועולה.

והנמשל מובן, המשתדל לפרנסתו רק כפי הצורך כאותו ה'מת' שאינו יכול להניע אבר אחד מעצמו, הרי זה יצוף ממעל המים (מי העולם), אבל אם יתעקש לעשות פעולות שונות יותר מכדי צורכו מסוכן הוא ליפול למצולות ים. משל נפלא המשיל המגיד מדובנא זי"ע בדרכי האמונה והביטחון, מעשה בקבוצת אנשים עיוורים שהיו מהלכים יחדיו ברחובה של עיר, היה שם 'לץ' גדול. שפנה אל העיוור הראשון שעמד בשורה ואמר לו בקול גדול (שישמעו כל בני לויתו), הא לך מאה דינרים, ותן לכל אחד מחבריך ההולכים עמך כמה דינרים, ולא הניח ה'לץ' בידו אפילו דינר אחד, והנה כל העיוורים אשר אינם רואים מאומה ורק באזניהם שמעו איך שהלץ אומר כן 'למנהיגם' תבעו מאתו את הממון המגיע להם, אך הלה הכחיש ואמר שלא הניח אותו אדם בידו אפילו דינר אחד, פנו נא אל השני ההולך מאחורי – אולי הוא קיבל את האוצר הגדול בידו, אך גם הלה טען לאמור שלא הגיע לידי שום ממון כלל וכלל, לא האמינו להם כל בני הקבוצה, והחלו מריבים באלו השניים – החזירו מהרה את ה'גזילה' אשר בידכם, והללו בשלהם – לא בא מאומה לידינו, וכך נעשית שם מהומה ומריבה גדולה.

והנמשל, כל באי עולם עיוורים הם בעיני שכלם, וחושבים ומדמים בנפשם שפלוני ופלוני ממון יש להם, ותצא נפשם מרוב קנאת איש מרעהו, ולא עוד אלא שעומד ומחשב עד כמה עשרו של רעהו נלקח ממנו ועל חשבון שלו – בהשיגו את גבולו וכיו"ב. ובאמת – לא דובים ולא יער, אף לזה אין מאומה בידו, וגם להלה אין ממון, ואף אם יש לו יש לו כמה וכמה דאגות וטרדות, אלא שנראה לך כך מחמת... וכו'. כי ואילו היו יודעים היו חוסכים מעצמם כל קנאה ויגון.

ח. ומטעם זה כתוב **בזוהר הקדוש בארוכה** (בשלח סב.) שעל האדם להתפלל על מזונו בכל יום, ואף מי שיש לו כבר מזון מוכן יפרוש כפיו אל ה' בתפילה על המזון ולאחר מכן יאכל. ומבואר שם שבתפילתו גורם להריק שפע רב בכל העולמות ואף על עצמו בכלל זה.

ט. כתב רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה אות ד) אילו היה אחד בורח מטרפו כאשר הוא בורח מן המוות, היה טרפו רודף אחריו יותר ממנו וממהר להשיגו.

כתב בספר המאורות הגדולים (עמו' קסד אות קטו) שהסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה אומר העולם הזה דומה לאכסניה נאה, היושב בשלווה בחדרו, ומצפה לסעודתו, שמשי האכסניא יביאו לפניו כדי צרכו. אבל הממהר לבית המבשלים כדי לקבל מנתו, הרי ענשו בצידו – שמוכרח הוא להשתדל ולטפל בעצמו במאכלו ומשקוהו תחת אשר שמשי האכסניא היו עושים זאת עבורו, כן גם לדידו, 'בעל הבטחון' שסמוך לבו ובטוח בה' מושיטין לו מן השמים הכל מוכן ומזומן לפניו, אבל הרודף והמפריז בהשתדלותו הרי ענשו – שמוכרח להשתדל...

עוד שם (עמוד קעו אות קמ"ח), משל לנוסע ברכבת (באן) שמתוך מהירותו להגיע במהרה למחוז חפצו החל לדחוף את כותל הרכבת, כי נדמה לו שבכך הוא מזרז וממהר את הליכת הרכבת, והלא ברור הוא שדחיפה זו ללא הועיל ושטות היא... כי מה תוכל נקיפת אצבע בקרון לזרז במסעה של הרכבת... כיוצא בו הינם כל קטני האמונה, אשר מרוב להיטותם

תוצאה מזרעית הגרעינים גרידא אלא ממוצא פי ה' אשר משניה ועושה הבל"א, ולא ידאג כלל אף כאשר נצטווה לשבות במשך כל שנת השמיטה, אלא בבטחוננו הגדול יודע שפרנסתו כבר תגיע אליו בדרך נס. אבל המפקפק באמונה זו, וחושב שפרנסתו תלויה במעשיו ובפעולותיו, ואם לא יזרע לא יהיה לו מה לאכול, אצלו אכן גידול התבואה בשנה השישית עבור שלש השנים הבאות הוא בגדר 'נס' [ואינו דומה לפרנסתו בשאר שנים הבאה לו (לפי מחשבתו) כתוצאה מזרעיתו מידי שנה בשנה], וזה צריך ציווי מיוחד להוריק שפע כזה משנה אחת לשלוש שנים כאחד.

מה עניין שמיטה אצל הר סיני - הכנעה וענווה כסיני הנמוך בפרשתן (כה א) 'וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר, וברש"י, מה ענין שמיטה אצל הר סיני וכו' (והרי כל המצוות נאמרו בסיני). וביארו בספה"ק עפ"י האמור שמהות ה'שמיטה' ללמד לאדם כי אין הארץ שלו אלא הקב"ה הוא אדון כל הארץ, וברצותו תצמיח השדה את פירותיה הגם שלא עבד בה כבשאר השנים. וכאשר יתבונן בדבר ויראה בעיניו ובעיני שכלו את הענין הלו, אז יבין כי הוא וכל מעשיו (זולתי מעשי התורה והמצוה) אינם שווים מאומה וממילא ישיג מידת הענווה ויכניע עצמו לפני הבורא יתב"ש"י

והרי שתכלית מצוות השמיטה היא להכניע את האדם ולהביאו לידי ענווה, ובזה מבואר השייכות בין 'שמיטה ל'הר סיני', כי הר סיני מזרע על מעלת ההבנעה והענווה, וכדאיתא בגמ' (מגילה כט. סוטה ה.) שכל ההרים

טעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה אלא למי שלא היה טורח בו טרחה יתירה, אבל אלו שטחנו בריחים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא כאותו הטעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו לשד השמן' ותו לא מידי. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה (ולא עוד, אלא שמפסיד לעצמו).

מפורסמים דברי הרה"ק ה'נועם אלימלך' זי"ע (ד"ה וכו' תאמרו) בשם אחיו הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע, על הפסוק (כה כ-כא) 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, וציווית את ברכתי לכם בשנה הששית, וְעָשִׂית את התבואה לשלש השנים', וצריך ביאור, דלכאורה משמע שאם לא ישאלו 'מה נאכל' לא יבוא השפע, ותמוהים הדברים, מדוע תאמר כן, וכי עונש מגיע להם על אשר לא ישאלו מה נאכל. וביאר הרה"ק הר"ר"ו, כשברא הבורא את העולם העמיד את ה'הנהגה' שירד תמיד שפע לצרכי בני אדם ללא הפסק כלל, אבל, כשאין לאדם בטחון בבורא ב"ה הריהו מקלקל ח"ו את השפע. והשתא אתי שפיר שאם יבטחו בה' ולא ישאלו 'מה נאכל' בוודאי לא יחסר להם מאומה, אבל אם ישאלו 'מה נאכל' יגרמו ח"ו לקלקל את השפע, אעפ"כ 'וציווית את ברכתי'.

עזמק הדברים מבאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז), דבאמת כל הקושיא 'מה נאכל' מופרכת ביסודה, כי הקב"ה שנותן לו שנות חיים יתן לו גם מזונו לשנים אלו (וכי הוא נותן חיים לאדם להמיתו מתוך רעב). והמאמין בחי עולמים באמת, ברור בעיניו שצמיחת הזרעים אינה

אחר הפרנסה יתאמצו למעלה מבינת אנוש, ואינם יודעים שממילא כל מזונותיהם כבר קצובין להם מראש השנה... וכבר קצוב הוא ומדוד ושקול ממש במציאות, ומה לו להתאמץ ולהשתדל ולייגע עד כדי גיחוך, הלא מה שלא קצוב לו לא יגיענו. ואף אם ידחוף ויהפוך את כל ירכתי העולם לא יגיעהו כחרדל מיותר.

י. והוסיף ה'אלשיך' לפרש כי שטו העם ולקטו - ששטות זו האמורה היא גם על מה ש'לקטו', והיינו, שלא הבינו בנפשם כי בין כך ובין כך יקבלו את הנגזר להם יקבלו, ומדוע יכוף קומתו עד לארץ לריק.

יא. וכן כתב ה'ארחות צדיקים' (שער השמחה) 'וצריך שיבטח בשם יתברך שיצליחו במלאכתו ובעסקיו, ולא יבטח בהם, אלא יחשוב אשר מלאכתו ועסקיו הם 'דרך' לפרנסתו מאת ה' יתברך, כמו אדם הבוקע עצים בגרזן, אע"פ שהגרזן חותך העץ, אין הכח בא מן הברזל, אלא מן האיש הבוקע עם הברזל לחתוך בו העץ'.

יב. גדולה היא הענווה המארכת ימים, וכמו שאמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שיש ללמוד כן ממקרא מפורש הנאמר ב'פרשת המלך' (דברים יז כ) 'לבלתי רום לבבו מאחיו וכו' למען יאריך ימים על ממלכתו, והרי שעל ידי הענווה ושפלות הרוח יזכה לאריכות ימים. ואף סגולתה להשפיע שפע הפרנסה, וכמו שנאמר במצוות השמיטה 'וציווית את ברכתי', כי על ידי שמשבית שדהו ומכניע עצמו לפני הקב"ה זוכה להיות כלי מוכן וראוי לקבל את הברכה.

באר הפרשה - בהר

'הולכים' לו כרצונו או שאחרים מפריעים לו וכיו"ב לבו נשבר בקרבו לשברי שברים, ומאבר את כל שמחת חייו, אבל המכיר את האמת - שממילא הכל בידי ה' הוא, מדוע יזעף לבו על פלוני או אלמוני, ואפילו על עצמו לא יהיו לו 'טענות' הרי את הכל עשה ה' ממילא נגילה ונשמחה בו, ותגיל נפשו כשהוא סמוך על ה' בסמיכה שיש בה ממש.

עיני תמיד אל ה' - חומר איסור הריבית כי דבר זה ממעט הבטחון

הנה כתיב בפרשתן (בה, לו-לו), אל תיקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך... את כספך לא תיתן לו בנשך ובמרבית לא תיתן אבלך...^ט, נוראות מלמד

התנאו בגובהם חוץ מהר סיני, ועל כן זכה שתשרה עליו שכינה במתן תורה, וללמדנו בא על עיקרה של שמיטה ומהותה, להשפיל את הגאווה שהאדם מתנאה בעשרו וממונו ובכוחו ועוצם ידו ולשבר ליבו של אדם^י, כי אין לך חביב לפני המקום כמי שלבו נשבר מלפניו^י. וכך רימו הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (בפרשתן ד"ה ובכל) כי 'בהר' הוא ס"ת של 'לב נשבר ונדכה', ללמדנו שמי שבעל לב שבור זוכה 'להיות מרואי פני המלך בחינת השראת השכינה', והרי הוא 'בהר סיני' שזכה שירד ה' עליו מחמת ענותנותו^ט.

ודע, כי איש כזה 'אשריו וטוב לו', צהלחו בלבו ופניו בבל עת, כי שורש העצבון בא כשמחשב שהוא עושה, הוא מביא והוא נוטל, וכשרואה שהדברים אינם

ובזה מבאר הרה"ק ה'בת עין' (בשלח ד"ה ובעניין) מה דאיתא (תענית ט.) שהמן היה בזכות משה, וטעמא דמילתא הוא כי עיקר ההשפעה באה על ידי ההכנעה והענווה, ומאחר שמשה רבינו היה 'עמוד הענווה' וכפי שהעיד עליו הקב"ה בכבודו ובעצמו ש'האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' על כן בזכותו ומכוחו נפתחו כל אוצרות השפעת המן, וזהו אומרו (שמות טז ד) הנני - כלומר מהותי מידת ענווה, היא ממטיר לכם לחם מן השמים. יג. וכה אמר הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע להרה"ק רבי מנדל מרימינוב זי"ע, כי האות ו'המבחן' לאדם שעשה מצווה האם רצויה היא לפני הקב"ה הוא האם מרגיש שעשה את המצווה בשלמות, שאם הוא מתהלך ב'רמות רוחא' וברוח גבוהה מתוך הרגשה שעשאה בשלמות אם כן סימן שאינה מקובלת לפניו ית', כי אין 'שלמות' בהאי עלמא, ולא יתכן שקיים בכל הפרטים והדקדוקים ובכל כוונת הלב, אולם אם מרגיש שפל בקרבו, ומרגיש שהיה חסרון במעשהו והיה יכול לקיימנה ביתר שאת וביתר עז הרי זה אות ומופת כי מעשה זו אהוב וחביב אצל הקב"ה. יד. הנה מזכירים אנו את קריעת ים סוף בכל יום שחרית וערבית, אלא שבתפילת שחרית אנו אומרים (ביעזרת אבותינו) 'יום סוף להם בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ים וכו', על זאת שבחו אהובים ורוממו קל ונתנו ידידים זמירות', ואילו בערבית אומרים 'המעביר בניו בין גזרי ים סוף וכו', וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו וכו', מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה', וצריך ביאור שינוי הלשונות. אלא כי ההבדל בין 'ידיד' ל'בן', שמדרך האדם שמחבב את ידידו ואף מברכו לשלום בכל עת שרואהו, ומאחל לו צפרא טבא וא גוט שבת במאור פנים, אבל אין בזה כל דמיון לאותה אהבה שאוהב אדם את בנו, אליו יהיה מסור תמיד בכל ליבו ונפשו, וידאג לו לכל צרכיו ומחסורו. ובזה יבואר דקדוק הלשון שתקנו חז"ל, שבא ללמד כי כשמאיר לאדם וטוב לו בבחינת 'שחרית' ובוקר אזי באמת אינו אלא כדרך 'ידיד' כלומר איו קרבו אל ה' קרבה עצומה כל כך, אבל בשעה שהוא שרוי בחושך ובערב' וכולו שבור ורצוף הרי הקב"ה קרוב אליו ביותר ואהבתו אליו כאהבת אב לבנו יחידו, על כן בערבית אנו מזכירים שהננו 'בניו' של הקב"ה, ואילו בשחרית אין אנו אלא רק 'ידידים' ותו לא.

ואכן אימתי נזכר בתורה שהננו בנים למקום ב"ה, בשני מקומות, א, בהיותם תחת שעבוד מצרים, שאמר הקב"ה למשה לומר לפרעה 'כה אמר ה' בני בכורי ישראל' (שמות ד כב). ב. 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת' (דברים יד א), והיינו בהיותם בתחתית שפל המצב כשהם משועבדים לפרעה וכן כשאחד מהקרובים מסתלק לבית עולמו וכי גדול הכאב עד מאוד, באותה שעה דייקא קודשא בריך הוא אומר 'בני אתה'...

טו. וכבר מצינו להלכה (מ"ב סי' נג סק"ג) כי אף ש'מומים' פוסלים בכהנים אך אינם פוסלים את האדם מלשמש כשליח ציבור, ואדרבה 'לב נשבר ונדכה' אלוקים לא תבזה', שמעלה יתירה יש בו שליבו נשבר ונדכה.

טז. ידועים דברי חז"ל (ב"מ עא.) על מלווי בריבית 'הם מביאים עדים ולבלר וקולמוס ודיו, וכותבין וחותמין - פלוני זה כפר באלוקי ישראל...' כלומר, כי כל הלואה בריבית נערכת (ככל הלואה) בפני עדים כשהסופר כותב שטר הלואה, והעדים והלווה חותמין, נמצא שהם כותבים וחותמים שהוא כופר באלוקי ישראל רח"ל. פעם שאלו את

(של המלוה) נשואות אל ה' להצילו מידו... ועל כן נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים ביטחוננו בה', לפי שהוא מחטיא את המלווה ומסירו מן מידת הביטחון כנודע...

ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו - מזונותיו קצובין ולא לפי ההשתדלות

בפרשתן (כה יד), 'אל תונו איש את אחיו, וברש"י, זו אונאת ממון, ומבאר המהר"ל ציניץ ז"ע (מלא העומר) עפ"י דברי חז"ל (ב"ב י). 'כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מר"ה", והיינו שכל קצבתו הקצבה לו לאדם אינה תלויה אלא בידי שמים, נמצא שהמאנה את חברו מכריח כביכול את הבורא להפסידו ממקום אחר - ע"י עלילות דברים או ע"י חולי ח"ו כדי שלא ירוויח באונאתו יותר מן הנגזר והנקצב לו"י (כנזכר שם במעשה דריב"ו,

ה'כלי יקר' (ד"ה אל תקח) לבאר מאי טעמא אסרה תורה 'ריבית', ומה נשתנה 'עסקן' זה משאר משא ומתן שלא אסרתו תורה. וז"ל. וזיל בתר טעמא, כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מידת הבטחון מן האדם, כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירוויח או לא, אבל הנותן בריבית ריווח שלו ידוע וקצוב, והוא סומך על ערבונו שבידו - ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלווה (שאצלו אין שייך טעם זה) עובר בלאו, לפי שהוא מחטיא את המלווה ומסירו מן מידת הביטחון, כנודע מדבר המלווים בריבית שרובם מקמני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חוקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ירך מכל מקום דרכו לבוא בעקיפין (היינו למצוא הדרך שלא לפרוע חובו), ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריווח, ועל כן תמיד עיניו

הגה"ק ה'חזון איש' ז"ע, מדוע החמירו באיסור ריבית יותר משאר איסורים שבתורה לקרוא לעובר עליו ככופר באלוקי ישראל'. ענה ה'חזון איש', כי מעיקרי היהדות היא האמונה בה' - שהכל קצוב מעמו, ולא תוסיף לו השתדלות יתירה אפילו בפחות משה פרוטה, והנה בא זה המלווה בריבית ומכריז כנגד יסוד היהדות - אינני מאמין שפרנסתי תבוא לי בהיתר ובהשתדלות ההכרחית, מסכים אנוכי לעבור איסור מן התורה להרבות את ממוני, ועוד מחזק את מעשיו ב'כתיבה וחתימה ועדים', על כן אין לך כופר בעיקר גדול ממנו... (מעשה איש ח"א קעח).

יש בענין זה גם לרמז במעלת מידת ה'השתוות', וכדאיתא ממרן הבעש"ט ז"ע (כתר שם טוב רכ), וז"ל. 'שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות בכל דבר שיארע לו יהיה הכל שווה אצלו, בין בענין שמשבחים אותו בני אדם או מבזים אותו, וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות - בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל שווה בעיניו... וכן בכל אשר יארע עמו יאמר הלא זה נשלח מאתו יתב"ש ואם בעיניו הגון... אבל מצד עצמו אין חלוק, וזה מדריגה גדולה מאד (עיי' שפת אמת חיי שרה תרט"א-ב, ועו"ע יחיי תרנ"א).

וכבר רימזו בנוסח הזמר בר יוחאי 'שם קנית הודך והדרך', עפ"י דברי הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז ז"ע (בוצינא דנהורא החדש תהילים) דכתיב (תהלים כא ו) 'הוד והדר תשוה עליו, וביאר, ש'הוד' מורה על תפארת ורחמים מרובים, לאידך אפשר להפך האותיות ולקוראם 'דוה' והוא מורה על מידת הגבורה שהיא היפך חסד ורחמים, ובזה נשתבח דוד המלך 'תשוה עליו' דבין כשנהגו עמו מן השמים ב'הוד' במידת הרחמים, ובין ב'הדר' שמתפרש ג"כ בענין 'חזרה' (כמו"ש 'הדר ביה' והיינו חזר בו), כלומר באופן של 'דוה' - 'להיפך' מהנהגת רחמים, תמיד היה 'תשווה עליו', שקיבל את הכל שוה בשוה, וכשם שבירך על הטוב כך בירך על הרעה, בלא שום חילוק והבדל. במדה זו נשתבח התנא האלוקי רשב"י - 'שם קנית הודך והדרך', שתמיד היה שמח וטוב לב בין כשהיה חלקו ב'הוד' בין כשהתיישר ב'הדר' להיפך מרחמים. שם קנית 'הודך' והדרך' כמשמעו, כי שלימות העבודה היא לקבל הכל באהבה, ולהאמין באמת דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואדרבה עיקר קנין הנפש במידת האמונה היא כשחשך עולם בעדו והוא מתאמץ להתחזק באמונה ובטחון בה' אלוקים. יח. מספרים במליצה על אחד שגנב מחברו מאה דאלער, למחרת היום יצא הגנב אל השוק, החליק, נתקל ונשברה רגלו, פנה הלה אל הרופא שאכן טיפל ברגלו במסירות אין קץ, ודרש עבור זאת מאה דאלער. נענה ה'גנב' בסכלותו, אה, הודו לה' כי טוב, ברוך שעשה לי נס במקום הזה, שוו בנפשכם, אילולא גנבתי ביום האתמול מאה דאלער הללו מניין היו לי מעות לשלם לרופא... אך האמת תורה דרכה, כי רק מחמת שגג המעות והרי 'כל מזונותיו קצובין' ואי אפשר שייהנה ממעות שלא נועדו עבורו, על כן שבר את רגלו להוציא מידו את המעות בעד צרכי הרפואה, ואילו היה שומר את עצמו מלקחת את שאינו שלו היה מרוויח עכ"פ שרגלו היתה נשארת שלימה.

איש ישראל לעבד. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפתי צדיק אחרי אות ט) יסוד גדול, שלעולם אין הקב"ה מנסה את האדם אלא אם כן יכול לעמוד בו, לכן, אין דין עבד עברי נוהג רק מתי שיש יובל ויהיה ביכולתו לצאת מעבודתו, אבל אין הקב"ה מכניס את האדם לתוך מצב שאין לו יציאה משם. שהרי יש מקום לתמוה, שמן הנראה בדין הוא שיהיה אדם זה עבד מחמת פחיתות נפשו (וראיה לדבר, שהוא מותר בשפחה כנענית שנאסרה על כל ישראל, ובוודאי שהוא גרוע הוא משאר כל בני אדם), ומדוע אינו נמכר בזמן שאין יובל, אלא שמאחר שבזמן הזה אין דרך לצאת לחרות אם כן לא יביאוהו מן השמים לידי 'עבדות', רק בזמן שיש לו דרך לצאת ביובל, וכבר מתחילה הוכן עבורו 'פתח' ודרך להיגאל, או שייך שיהיה עבד עברי. והדברים אמורים הן בגשמיים - כאשר 'חשכה גדולה נופלת עליו' ובאה עליו הרעה רח"ל, שוודאי יש בו כוחות נפשיים להתחזק באמונתו גם בעת הצרה, והן בעניינים רוחניים, שאם רואה האדם שיצרו מתגבר עליו הרי זה אות וסימן כי יש בידו ללחום מלחמת ה' ולנצח את יצרו, שאם לא כן לא היו מנסים אותו מן השמים, אדרבה כל הנסיון והחושך אינו אלא בכדי להעלותו ולהביאו לידי טובה מרובה².

וזוה לשון קדשו, זהו לימוד גדול שאין מאפילים לאדם מישראל רק מה שבכוחו לעבור לשוב לעבודתו בקודש וכו', כן כל מה שנתמעט כוחנו בעבודת הקודש בל יפול לבנו על ידי זה איך נוכל לגשת במעט מועיר

עיי"ש). ולכן אמר 'ויראת מאלוקיך', כי בהנהגתך הנך כביכול מכריח אותי להתנהג עמך במידת הדין להמיט עליך הפסד ממקום אחר, וחזר לומר אני ה' אלוקיכם, ע"כ אני צריך לשלם לחברך מה שהפסדתו מן הקצוב לו בר"ה"ט.

והנה, פעמים שאדם נגנב מחברו, ויבוא ויאמר כדי שלא יענש חברי אעשה לו טובה, אאנה אותו ובכך אחסוך מעמו שלא יענישו אותו מן השמים להפסידו ממקום אחר (כאומר, אני אפסידו תחת ההפסד מן השמים), לזה אמר 'אני ה' אלוקיכם' הן לשבר הן לעונש, אין הדבר מוטל עליך, אלא אתה עשה כמצוותי - שמור מצוותי וחיה.

ולא רק במזון הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין בחייו ישריש בנפשו כי 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה', וכל פעולת אדם בעולם בפרנסה או להינצל מהסכנה וכיו"ב איננה אלא בתורת 'השתדלות' ותו לא מידי. כי א"א לאדם לשנות את רצון הבורא, להרחיק או לקרב איזה דבר שלא ברצון הבורא.

אין הקב"ה בא בטרוניא - הנסיון מדוד לפי כוחות המתנסה בפרשתן (כה לט-מ), 'וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך וגו', עד שנת היובל יעבוד עמך'. ואיתא בגמ' (ערכין כט.) 'אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג', אבל בזמן הזה שאין היובל נוהג אי אפשר לקנות

יט. איתא בגמרא (יומא לח:) 'אין אדם נוגע מן המוכן לחברו אפילו כמלא נימא', ומהו לשון 'נוגע', היה לו לומר אין אדם לוקח או נוטל וכדו', ומבאר הגה"ק ה'בן איש חי' (בן יהודע שם) שבא לומר שלא די שלא יקח ממנו את המוכן לו, אלא אף גם זאת שמן השמים ירחיקו כל איש שלא יבוא במגע עם דברים הנוגעים ושייכים בזה. וזהו 'אין אדם נוגע' - אפילו ב'נגיעה' בעלמא במה שמוכן לחברו.

ומבאר על פי מעשה שהיה, שבימות הקיץ נהגו אדונים ומכובדים להעתיק מושבם למקום אויר צח בשדה, והיו תוקעים אהלם ביתדות המוכנסים עמוק בקרקע, ובאותו המקום הייתה טמונה בקרקע צלוחית מלאה זהב ואבנים טובות, ובמשך שנים רבות לא אירע שיחפור איש באותו המקום כדי לתקוע אהלו, עד... שבא האיש שעבורו יועדו המעות והעשירות ובפעם הראשונה שחפר הזמין לו הקב"ה שיחפור במקום הנכון ומצא את האוצר הגדול, וזהו אין אדם נוגע, שכל קודמיו לא נגעו ולא חפרו כלל סביב האוצר שהיה מוכן לזה האחרון.

כ. הנה, איתא בספר 'היכלות' (הובא גם בסידור היעב"ץ) על מה שאנו אומרים 'וכלם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה' דמה שייך טהרה גבי מלאכים, ומסיק, דבטרם שהם אומרים שירה טובלים מלאכי השרת ז' פעמים בנהרי אש (ע"כ תו"ד).

לאידך, מצינו ב'טור' (או"ח קכה) המביא ענין אחר מספר 'היכלות', וז"ל ברוכים אתם להשם שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישין ואומרין קדוש קדוש קדוש ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום ונושאים עצמם למעלה כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם,

אין בזה שום נפקא מינה, והרי עיקר הנפק"מ הוא בזה שהמוכר עצמו 'השיגה ידו' ויכול לגאול את השדה. אלא שאין הקב"ה מייסר את האדם בלא שתהיה לו דרך הצלה מהצרה^כ, ועל כן מי שלא יהיה לו גואל וקרוב יעזור לו השי"ת שישג ידו ויוכל לגאול בעצמו, ומסיים בזה"ל, וזהו הבטחה, כי על כל פנים אף שירד ונשפל והוברח למכור אחוזתו בארץ הקודש מכל מקום צריך להיות דרך שישוב אליו, אם לא על ידי גואל קרוב ישג ידו לגאול^כ.

כוחותינו, כי יהיה לב איש ישראל ברור שכל מאפיל שלו יכול לעבור ולתקן^{כא}.

הוסיף על כך נכדו הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (בהר כ-כא) לבאר את הנאמר בפרשתן (כה כה-כו) 'כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו, ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו, ולכאורה יש להקשות לשם מה הקדים הכתוב 'ואיש כי לא יהיה לו גואל', שלכאורה

וב'בית יוסף' הביא שם בשם שבלי הלקט דמסיים בה ובאותה שעה אני אוחז בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקן ומנשקן ומזכיר גלותם ומעורר גאולתם, עכ"ל.

מעשה צ"ב, כי האף אומנם שאין לנו כל השגה במהותו של מלאך מהי, ועד היכן מגעת ומשגת קדושתו, כי לא נוכל להשיג קדושת וטהרת המלאכים אראלים ותרשישים הרי המה ממעשי המרכבה ואסור לדרוש בה כי אם חכם ומבין מדעתו גבוה מעל גבוה, מה גם שמדובר כאן אחר שהם טובלים ז' טבילות בנהרי אש... וראה זה פלא, באותו זמן נכנס לו איש פשוט ביותר ל'שטיבלעך', כולו מכוסה ברגבי בוץ מעבודת כפיים, או לאידך ראשו מבולבל מטורדתו עד הנה 'על המחיה ועל הכלכה' ועדיין ראשו ולבו טמונים שם... ומה מעשיו... מגביה עיניו כלפי מעלה ועונה 'קדוש קדוש', ואז שכינה מה אומרת למלאכים... לנו תאמרו לבני וכו', משל למה"ד למלך היושב על כס ממלכתו המפואר שאין בדומה לו, ובעוד ששריו הנכבדים משרתים לפניו ביקר ובגדולה הוא מבחין מבעד לחלון בגנן המזבל שדהו, תיכף ומיד מורה המלך לעצור טקס המלוכה ומתפאר בפני כולם על ההנאה העצומה שיש לו מאותו זבלן, היתכן כזאת...

אבל ביאור הדבר פשוט ביותר, כי מלאכי מעלה שרפי קודש משכנם בגבהי מרומים, ומשם המה רואים ומכירין בעליל את היוצר ובורא וכוללם יחד. חלים הדר גאונו עוזו ותפארתו, ובזה אין כל כך רבותא שיחפזון וחיל ורעדה יאחזון, ולפי גבהותם אין הדבר נחשב כ"כ, משא"כ, אותו איש פשוט הקרוץ מחומר, וחלק הבהמי משוך על פניו, עולם חשך בעדו וכאשר גבהו שמים מארץ כן מרחקו הרב עד אין חקר, ואע"פ כן עונה ואומר קדוש קדוש קדוש, מעלתו גדולה עד למאוד אצל הבורא שהוא בוחן לבבות ובודק גזי נסתרות.

כא. ביסוד זה מבאר עוד ה'חידושי הרי"ם' (הובא בליקוטי הרי"ם כתובות) את דברי הגמרא (כתובות לג:): 'אלמלי נגדוהו לחנניה מישאל ועזריה, הוּו פלחי לצלמא' (פירוש, אם היו מלקים ומייסרים את חנניה מישאל ועזריה לא היו יכולים לעמוד בייסורים והיו משתחווים לצלם). ולכאורה צריך ביאור, וכי באו חכמי התלמוד לדבר בגנותן של צדיקים, ומה רצו ללמדנו בזה, אלא שיסוד זה באו ללמדנו - אין הקב"ה מנסה את האדם בדברים שאין ביכולתו להתגבר עליהם, ועל כן לא הכו את חנניה מישאל ועזריה, כי אם היו מכין אותם לא היה ביכולתם לעמוד כנגד המכות הנוראות, וממוצא דבר אתה למד שבדבר שניסו אותך מן השמים סימן הוא שיש בכוחך לעמוד בנסיון זה בגבורה.

כב. אמנם, פעמים שהוא רואה מיד את המוצא ואת הטובה הטמונה בהסתרה, ופעמים שאינו רואהו אלא אחר זמן, שמעתי מת"ח אחד לדייק שבכל 'ברכות השחר' נתקן נוסח הברכה בלשון הווה - 'פוקח עיוורים' ולא שפֿקח עיוורים, 'מלביש ערומים' ולא שהלביש ערומים, זולתי ברכת 'שעשה לי כל צרכי' שנתקנה בלשון 'עבר' (רק בסידור הרב בעה"ת כתב העושה לי כל צרכי, בלשון הווה), כי את כל פועל ה' רואים מיד בעת שהוא נעשה, וכגון, פקיחת העיוורים נראית לכל 'רואה' וכן הלבשת ערומים נראית לכל מי שמתלבש במלבושים, אבל עשיית 'כל צרכי' פעמים הרבה אינה נראית אלא לאחר מעשה, כי רבים יתמהו על מה עשה לי ה' ככה בחסרון פלוני, ובמחסור אלמוני, בפרנסה, בנחת בבריאות וכו' וכו', אבל האמת, כי 'הכל בחשבון', הקב"ה יודע ומחשב כל דבר בעתו מה טוב לו לאדם ומה אינו טוב, ורק לאחר מעשה יראה האדם שאכן מילא ה' מחסורו, ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר, אז יענה ויאמר בלשון 'עבר', אכן, שעשה לי כל צרכי...

כג. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע דייק (בליקוטים) דמשמעות לשון הכתוב 'והשיגה ידו' הוא בלשון 'וודאי', שאם אין לו גואל הרי בע"כ שבכוחו להשיג בעצמו ולגאול א"ע.

אדם כי משליך יהבו על ה', יהיה נפשו סמוך ובטוח
כי סופו והשיגה ידו ונגאל.

על כן, בכל עת ישא עיניו לשמים בידיעה שכל השפע
ברוחניות ובגשמיות בא אליו ב'הכרזה' ממעל -
אין עוד מלבדו, וכן כתוב (תהלים קנג ב) 'הנה כעיני
עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גבירתה כן
עינינו אל ה' אלוקינו עד שיחננו'. הגע בעצמך, התדע
מדוע עיני העבד נשואות אל אדונו - מאחר שהוא יודע
שעם כל ה'שתדלנות' שלו אצל עסקנים ידועי שם -
לעולם לא יצא לחפשי עד שאדונו יתן בידו 'שטר
שחרור'... ובלא 'שטר' זה - יעלו שמים ירדו תהומות,
הוא בעבודתו 'שאר לעולמים', לכך עינו ולבו כל הימים
רק אל האדון. כיו"ב 'כן עינינו אל ה' אלוקינו' -
תכליתו של יהודי לדעת ש'מבלעדי עורך ועזרתך אין
אין עזרה וישועה', אין לו אל מי לפנות ואין 'בעל
יכולת' שיבוא לעזרתו אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו,
ואו לא יקווה אלא אל אביו שבשמים, מתוך הכרה
ברורה שרק בידי אביו שבשמים להיטיב לו ולהמציא
לו כדי סיפוקו, ויבוא על סיפוקו.

והחזקת בו - להיות טוב ומיטיב לבריות ולהתרחק מלצערם
בפרשתן (כה לה), 'כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך
והחזקת בו'ג', יש שביארו סמיכות ענין זה
לענין השמיטה, כי אחר שלמד האדם בקיימו מצוות
שמיטה את עיקרי ויסודות האמונה, אפשר שיבוא

והדברים הם 'סמא דחיי', הנוסכים רוח עידוד ותקווה
לכל צרה שלא תבוא ועל כל דבר נסיון
שבא לו לאדם, אולם מאידך יש בהם גם תביעה נוקבת,
שאין לו לאדם להשתמט ולתרוץ עצמו בקושי הנסיונות,
אלא עליו להאמין כי יש בו את הכח והיכולת להתגבר
ולעשות רצון קונו בלבב שלם.

היום תשמע שוועתנו - אין לנו אלא לישא עינינו לשמים
בפרשתן (כה כ-כא), 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה
השביעית... וצויתי את ברכתי, ומבאר
הרה"ק ה'דעת משה' מקאז'ניץ ז"ע, דאין הכוונה שבני
ישראל ישאלו 'מה נאכל' ח"ו מתוך דאגה יגון ואנחה
שמה ימותו מתוך רעבונם, אלא אדרבה, יש כאן יעוד
והבטחה, כלומר, עפ"י דברי הגמרא (יבמות סד.) שהקב"ה
מתאוה לתפילתן של צדיקים, ולכן, יש לפעמים חסרון
לאדם ואין הקב"ה ממלאהו אך ורק כדי שיתפלל
ויבקש על כך, אבל ה' יתב"ש מדרכו להיטיב, ואכן
'עוד הם מדברים ומיד ואני אשמע'. לזה אמר הכתוב
'וכי תאמרו מה נאכל', כלומר, מיד כשתבקשו על
הפרנסה או על הרפואה וכיו"ב, תיכף 'וציוותי את
ברכתי', עוד באמצע תפילתכם כבר יושפע עליכם שפע
רב בהרחבה גדולה, בכל מיני ישועות.

בך כתב הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (סוף עמוד ע"ד), וז"ל,
ר"ל מי שמדמה בנפשו שאין לו גואל מכל בני

בדרך זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע (תש"כ) גם את האמור בפרשתן (כה כ-כא) 'וכי תאמרו מה נאכל וגו'
וצויתי את ברכתי, כי כאשר כלו כל הקיצין 'ובאו מים עד נפש' ואין לו מה לאכול, עד ששואל מאין יבוא עזרי
ומה נאכל, אזי מובטח הוא כי תבוא ישועתו במהרה ויקוים בו מה שנאמר וצויתי את ברכתי, 'שאין מסתירין לאדם
יותר מכפי שיכול לקבל'.

כד. ידוע הדקדוק להקשות מדוע כתיב 'והחזקת בו', והיה לו לכתוב 'והחזקת אותו', שהרי בעל הכסף מפרנס
ומחזיק את העני, ומבאר כ"ק האדמו"ר ה'נועם אליעזר' מסקולען ז"ע (ועוד צדיקים) דאכן, זה הנותן מכספו
לצדקה הוא מחזיק את עצמו בו - בעני, והיינו שאינו נחשב כ'נותן', רק כ'מקבל', שזכויות מעשי החסד מחזיקים
אותו ומצילים אותו מכל פגע וכל רע כידוע, ולכן כתוב והחזקת בו, שהנותן מחזיק עצמו בעני כמי שמחזיק עצמו
במעקה וסומך עצמו על המקל או הכותל, כך הוא מוחזק ומתקיים על ידי העני שקיבל ממנו כספי הצדקה.
ומביא את פירושו הידוע של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (שם עולם פי"ז) עה"פ (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים
בה', דלא כתיב 'למחזיקים אותה', כי אכן הם רק נראים כמחזיקים את התורה, אבל עפ"י האמת כל קיומם אינו
אלא ע"י החזקתם את התורה, והתורה מחזקת אותם.

והדברים מפורשים במדרש בפרשתן (ויק"ר לד ח) על לשון הכתוב (רות ב יט) שאמרה רות לנעמי על בועז (שגמל עמה
חסד ונתן לה לאכול) 'שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז', אשר עשה עמי לא נאמר אלא אשר עשיתי עמו, כי 'יותר
ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית'.

שהם כבר יעזרו לעני, זה הכלל, לעולם יאמר אדם 'אין הדבר תלוי אלא בי', ויחשוב לעצמו לולי עזרת ימות ה' ברעב, ואין אדם וכן בעולם שיכול לעזור לו זולתו, ויעניק לעני נדבה הגונה ביד רחבה, וממילא יעשה כל אשר בידו להחזיקו ולהחיותו.¹

וזוהי ההכנה הראויה למתן תורה, כפי שרמזו ה'בני יששכר' (חודש אייר ג א) דאיכא ל"ב תיבות מתחילת התורה - בראשית ברא ועד וירא אלקים את האור בי, והתיבה הל"ג היא טוב, (ומרמז על מ"ט ימי הספירה, כי גימטריא של ל"ב עם 'טוב' עולים מ"ט), להורות שעיקר עבודת האדם להפוך את לבו ל'לב טוב', לגמול חסד עם אחרים ולהיטיב להם ככל האפשר לוי.²

ויאמר, מדוע עלי לתמוך מממוני באחי האביון, הרי אין הבורא ית' גומל רע עם האדם, וברור הדבר שכל 'עניותו' לטובתו הגמורה היא, ומה לי לבוא להיטיב עמו בנגד רצון הבורא. לזה אמרה תורה - כי ימוך אחיך, אל תחזיק באמונה בעת הזאת, אלא הטה את ירך אליו להושיעו בצרת נפשו... כי האף אמנם שעל כל יהודי להאמין בה' האלוקים כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אמנם אין זה אלא לגבי עצמו, אבל בין איש לרעהו לא יאמר בן ויטה שכם לסייעו כל אשר בידו ואף יותר מזה.³

וב'אלשיך' הקדוש (תו"ט בפרשתו) ביאר שלכן כתיב 'והחזקת' לשון יחיד, שלא יסמוך על ה'רבים'

כה. ה'צרור המור' (בפרשתו) מבאר באופן אחר סמיכות מצוה זו לשמיטה ויובל, כי כל ענין השמיטה באה ללמדנו פרק נכבד ב'הלכות גמילות חסדים'. כי מדרך העולם הוא שהשבע אינו מרגיש את הרעב, וה'בעל יכולת' שתחת רשותו נמצאים כמה וכמה שדות וכרמים וכל טוב אינו מבין לליבו ולמצבו של זה העני הפושט יד ולרש אין כל, וכל מאווי לפת חרבה ומים לחץ. על כן ציווה הבורא לבעל הקרקעות, אחת לשבע שנים תשבית שדך למשך שנה תמימה, באותה שנה לא תרוויח מעות רבות ממכירת הפירות בדמים יקרים, ובזה תבין ללבו של אחיך האביון, שבכל השנים (לא רק בשנת השמיטה) מהלך הוא בשאלת 'מה נאכל', על כן - כי ימוך אחיך ומטה ידו, והחזקת בו.

וז"ל (עיין היטב עד כמה הוא מאריך בלשונו לבאר היטב ענין זה), ובענין השמיטה והיובל רצה השם יתברך שיהיו שווים עניים ועשירים, כדכתיב 'לך ולעבדך' וכתוב 'ואכלו אביוני עמך', וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחיו תלויים לו מנגד, בבוקר יאמר מי יתן ערב מפחד לבבו ועניותו, והעשיר כל ימיו בשמחה, וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח את העני ואינו יודע במכאוביו, ולכן רצתה התורה שיהיו השמיטה והיובל ב' שנים רצופות, שבהם אפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעין ואין קוצרין, ואומר 'מה אוכל מה אשתה', כדי שידע ויזכור צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ודאגה, ואחר שהעשיר בב' וג' שנים נושא עיניו לשמים, ואומר - מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, כה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק העניות, באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל, ויאמר, אני בשתי שנים של שמיטה ויובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה, והייתי אומר 'מה אוכל ומה אשתה', מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה ועינו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם ופורש אין להם, כענין שבזה יזכור העני וירחם עליו, עד כאן לשונו.

גם הגה"ק ה'מהר"ם שיק' זי"ע פירש כן, ומוסיף שלכן אמר קרא 'מה נאכל' בלשון רבים, כי מאז והלאה ילמדו לדאוג לרבים, לא רק על עצמם בלבד רק ידאגו ויתחשבו עם אנשים אחרים עניים שאין להם מה לאכול, ואז כשישיגו זאת המדרגה 'וציותי את ברכתי', הקב"ה יצווה עליהם את הברכה.

כו. כיו"ב רמז לה המגיד מדובנא זצ"ל (וכן הוא באלופי יהודה פר' לך ד"ה והאמין) בפסוק (תהלים מא ב) 'אשרי משכיל אל דל', דבלשון בני אדם נקראים הכופרים והאפיקורסים בשם 'משכילים', ולכן קאמר דוד 'אשרי משכיל' שבנוגע אל דל - להחזיקו ולהחיותו יעשה עצמו כמשכיל, ולא יהא אז 'בעל בטחון' אלא יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו.

כעין זה מצינו להרה"ק מקאסאן זי"ע (בני שלשים דברי יוסף דרוש ג) שביאר את הפסוק (שם יד ו) **עצת עני תבישו כי ה' מחסהו** כי העני חושב עצות על עשיר פלוני שיעזרהו בנתינה שיש בו ממש, ואילו בבואו אל העשיר יענה לו - מה לך כי באת אלי, לך נא אל בוראך ומי שברא יומך ברא פרנסתך (תנחומא בשלח כ).

כז. מעשה הובא בחז"ל (הובא בב"ר לג א; ירושלמי ב"מ פ"ב) פעם נסע 'אלכסנדר מוקדון' למדינת קציא המצויה מעבר להרי החושך, בהיותו שם נכנס אל מלך קציא וביקש מעמו ללמוד את חוקי המשפט במדינתו, איך דנים הם

באר הפרשה - ביה

מצינו במדרש (במ"ר יא ו) שפירשו מה שנאמר בברכת כהנים 'ויחנך' (במדבר ו כה) - 'יתן כבם דעת שתהיו חוננים זה את זה ומרחמים זה את זה'. ומלבד מה שלמדנו מכאן כי 'ברכה' היא לאדם שהוא חונן ומרחם על אחרים, עוד בה ייאמר, שמי שיש בו דעת, מבין בשכלו כמה טובה גדולה היא לעצמו כשהוא חונן ומרחם על אחרים, וזאת הברכה שבירך הקב"ה את ישראל - שיהיה להם 'דעת'.

והזמן גרמא, ימי ספירת העומר בהם מתו תלמידי רבי עקיבא, שצריך להיטיב איש לרעהו¹, ובכלל זה גם לסייע לאחרים בלימודם, וכדאיא במדרש (קה"ר יא ו) שאמר רבי עקיבא 'הראשונים לא מתו אלא מפני שהייתה עיניהם צרה בתורה זה לזה', והיינו שלא רצו ללמד אחד את השני. לאורך גיסא ידועים הרברים (עירובין נד:) שרב פרידא היה מלמד את אחד מתלמידיו כל דבר ד' מאות פעמים, פעם אחת לא הבין התלמיד

את העם. ויהי היום, ויתייצבו שני אנשים לדין אודות קרקע מלאה אשפה שאחד מהם מכר לחברו, ולאחר המכירה מצא הקונה מטמון של אבנים טובות ומרגליות בתוך האשפה. הקונה טען, 'קרקע' קניתי 'מטמון' לא קניתי, ואין המטמון שייך אלא ל'מוכר'. אך המוכר טען, מכרתי הקרקע וכל אשר בה ושל הקונה הוא... שאל המלך את אחד מהם האם יש לו בן, ויען הלה, הן, לאחמ"כ שאל את השני, האם יש לך בת, ענה הלה, הן, פסק המלך שישא הבן את הבת והמטמון יעבור לידיהם... וירא המלך שאלכסנדר מוקדון תמה על 'פסק דינו', ושאלו, וכי לא טוב דנתי, ואלא מה אתם הייתם עושים במצב כזה... ויען אלכסנדר הייתי מוציא להורג את המוכר ואת הקונה גם יחדיו. ונוטל את האוצר למלכות. מששמע מלך קציא את דבריו, שאלו, האם השמש זורחת אצלכם, אמר לו הן, חזר ושאלו האם הגשמים יורדים במדינתכם, אמר לו הן. המשיך ושאלו, האם יש בהמות במדינתכם, אמר לו הן. אמר לו מלך קציא, דע לך שלא בזכותכם הגשם יורד ולא עבורכם החמה זורחת, אלא בזכות אותן בהמות, כדכתיב (תהלים לו ז) 'אדם ובהמה תושיע ה'', הקב"ה מושיע את האדם ומביא לו חמה ומטר בזכות הבהמה.

וביאור הדברים בעומק יותר, שאלכסנדר מוקדון התכוון לומר, כל מהלך חיינו הוא לחשוב כל איש רק על עצמו, ע"כ אם היה בא לפני 'דין' כזה הייתי הורג את שני בעלי הדינים, שהרי הם באים להשריש בקרבנו כנגד מהלך חיינו וקיומנו. אמר לו מלך קציא אם אין אתם מבינים את תכלית החיים והחיות - לעזור ולסייע איש לרעהו בלב ונפש חפיצה, גרועים אתם מבהמות הארץ, ואינכם ראויים לא לחמה ולא למטר...

כת. באופן אחר איתא בגמרא (יבמות סב:) 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת'. פעם שמע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שבחצר קדשו פגעו באיזה יהודי, קרא הרה"ק לפוגע, ואמר לו אילו היה 'מנהג' שלא לפגוע ביהודי, היית נזהר יותר שלא לפגוע באחרים. כי במקומם נזהרו מאד בכל ה'מנהגים'... בצחות לשון אמר לי רב חשוב בב"ב, שאולי לכן אמרו חז"ל 'שלא נהגו כבוד זה בזה', כלומר, שלא עשו את אלו העניינים 'למנהג', לכן לא הקפידו על הדבר כל כך...

ידוע היה ביתו של כ"ק האדמו"ר רבי מנחם מנדל מאנדרער מקאסוב זצ"ל כבית 'הכנסת אורחים' בתכלית ההידור, ממש כל דכפין ייתי ויאכל. אך כל זה לא היה אלא לענין 'אכילה ושתייה', משא"כ בענין השינה לא אבה לתת לאנשים שאינם ממשפחתו ללון בביתו (מטעמי גדרי קדושה), פעם אחת הפציר בו אחד מה'ארחי פרחי' שיתן לו מיטה ללון את שינת הליל כי אין לו מקום ללון, אך רמ"מ עמד על המשמר ולא נתן לו לתת תנומה לעפעפיו בביתו... אחר הדברים האלה, שאלו אחד מבני הבית וכי אין חושש מע"כ שמא היה אורח זה אליהו הנביא זכור לטוב שבא לנסותכם 'מידת הכנסת אורחים' שלכם עד היכן היא מגעת (כידוע סיפורים רבים כגון דא)... ענה לו רמ"מ, אה, יישר כוחך, תנוח דעתך שהנחת את דעתי, כי עד עתה נקפני לבי, אולי אינני צודק בתשובתי ליהודי זה, ובאמת עלי ל'רחם' עליו באשר אין לו מקום לישון, אך אם היה זה אליהו הנביא, אדרבה, שמח לבי, כי הוא בוודאי יסתדר בטוב ובנעימים... עכ"פ, לדידן נלמד, עד כמה למסור את כל רוחנו ו'הלוך ילך' שלנו להיטיב איש עם זולתו...

פעם כתב הגאון רבי חיים עוזר זצוק"ל 'מכתב המלצה' לאלמנה אחת, בו תיאר את מצבה הקשה והאומלל... משקבלה האלמנה לידה את המכתב וקראה בו החלה לבכות בדמעות שליש מאין הפוגות, שאלה רח"ע 'ולמה תבכי' - מה אירע עתה, וכי לא כתבתי את ההמלצה כנדרש, ותען האשה ותאמר, אף אני לא השכלתי עד עתה להבין את שפל ורוע מצבי, רק משקראתי את המכתב בו היטיב מע"כ הרב לתאר את מצבי... נוכחתי לראות עד כמה 'רחמנות' אני... הבט וראה היאך נכנס אותו צדיק וקדוש לתוך לב אומללים להבין את מצבם, ורק עי"ז היטיב להבין את מצבה אף יותר טוב ממנה עצמה.

בהם. אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצו בתכלית מה שאפשר - כדי שיתעוררו לזה מעצמם. כי זהו יותר טוב משיעשו רצונו על צד האונס וההכרח, ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולא היה כדי שיתרצו בטוב לב, אע"פ שהקב"ה ציווה לו שישוב לביתו (כמו"ש בראשית לא ג, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה... והסביר להם באריכות בטוב טעם ודעת, עד כמה שלבן רימהו עשרת מונים, וכו', ורק בסוף דבריו אמר להם שכך ציווהו ה'). וכבר אמרו חז"ל (תענית כ.). 'לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהיה קשה כארוז'.

לא תונו - חומר אונאת דברים במשנת רשב"י

עד כאן דברנו ב'עשה טוב', כיו"ב ייאמר ב'סור מרע' להיזהר בתכלית הזהירות שלא לצער את חברו, דאמר רבי יוחנן משום רשב"י גדול (חמור) אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו 'ויראת מאלוקיך'... כלומר, דכתיב (בפרשתן כה יז) 'ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך' כי אני ה' אלוקיכם, ודרשו בגמרא (ב"מ נח: נט.) 'תנו רבנן לא תונו איש את עמיתו'א, באונאת דברים הכתוב מדבר... לב, ותסמנה שערות ראש בראותו את הנאמר שם.

מאחר שלא היתה דעתו מיושבת באותו היום (עיי"ש), וחזר רב פרידא ללמדו בשנית עוד ד' מאות פעמים, יצאה בת קול ושאלה האם רוצה שיוסיפו לו עוד ד' מאות שנים וכו', והרי שהמסייע לשני זוכה לאריכות ימים, ואילו מי שהיתה עינו צרה בתורתו של הזולת הסתלק במגפה בקיצור ימים (וכמובן שאין לנו שמץ השגה בקדושתם של תלמידי ר"ע, אלא ללמוד את המעשה אשר נעשה).

לא תרדה בו - האיסור לרדות בחברו בנקשות יתירות

בפרשתן (כה מו), 'ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך', מרגלא בפומיה דה'חזון איש' זי"ע לחזור על דברי ה'רבינו יונה' (שערי תשובה שער ג אות ס), וז"ל. לא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם, או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה אלא לרצונם ותועלתם. ואפילו להחם צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד כבר להם...כט.

כתב ה'של"ה' הק' (חלק תורה שבכתב, פרשת ויצא, אות מד), וז"ל. אין ראוי לאדם כשירצה דבר מה מאנשי ביתו שיכריחם על זה באונס, אף כשהוא מושל

כט. סיפר הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקיא זצ"ל גאב"ד ירושלים, שפעם ראה רבו הגה"צ רבי יצחק זעקל מבוניאהד זצ"ל את אחד מתלמידיו הנותן ידו על כתף חברו כדי להישען עליו, מיד פנה אליו וסיפר לו, שכיוצא בזה היה מעשה אצל רבו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע שראה איך שאחד נשען על כתף בנו הרה"ק ר"ש מקראקא זצ"ל בילדותו, ואמר לו שלא יעשה כן, ולא בגלל שהוא בני, אלא כי כל איש מישראל הוא בבחינת הקדש, ואסור להשתמש בו ולהישען עליו מטעם איסור 'מעילה בהקדש'... (הובא בספר זכרון למשה עמוד 29), ע"כ. אמור מעתה, אם אין ראוי להישען על יהודי אע"פ שאינו מתכוון לצערו ואין הלה מקפיד על כך, עאכו"כ יש להיזהר עד מאד שלא לגרום צער או חלישות הדעת לחברו.

ל. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם פרשת בהר) שיש בזהירות מאונאת דברים סגולה לי'ראת שמים', כדכתיב 'ולא תונו - ויראת מאלוקיך'.

לא. איתא ב'ילקוט שמעוני' על הפסוק 'לא תונו', וז"ל. רבי עשה סעודה לתלמידיו, הביא לפניהם לשונות רכין ולשונות קשין, התחילו בוררין את הרכין ומניחין את הקשין, אמר להם, בני - כך יהא לשונכם רך אלו עם אלו. לפיכך משה מזהיר את ישראל ולא תונו איש את עמיתו.

פעם שהה ילד קטן בחדרו של ה'חזון איש' זי"ע והיה הלה מקפץ ומכרכר כדרך הקטנים, והיה הרעש מפריע לסובבים פנה אליו אחד הנוכחים ופקד עליו שיפסיק מלהשתובב, ואמר לו אם לא תפסיק אספר למלמד שלך... ה'חזון איש' נחרד ואמר לו, הרי יש לילד צער מדברים אלו, ונמצאת עובר על 'לא תונו איש את עמיתו'... (מעשה איש ח"ה עמו"מ).

לב. סיפר לי הרה"ח ר' בנימין קאמינער שליט"א על אביו ר' ברוך ז"ל, ר' ברוך היה מקורב מאד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ושימש בתפקידים רבים הנוגעים להנהגת הציבור וכיו"ב, פעם אחת נקרא אל הקודש פנימה, ואותו הלילה ליל ערב ראש השנה היה - לפני אמירת 'זכור ברית' (בפעם הזאת היה הפעם היחידה שהבית ישראל איחר לזכור ברית), פתח הרבי לספר לר"ב שבקרוב אנ"ש יש אברך שבלידתו לא נקצב לו מן השמים שכל ודעת ככל אחיו מבני

באר הפרשה - ביה

רב אבהו ג' אין הפרגוד (מחיצה שבין שכונה לצבא מרום - רש"י) ננעל בפניהם, אונאה... ופירש"י (ד"ה אינו ננעל) להפסיד ראייתן מן המקום, אלא תמיד רואה אותם עד שיפרע.

ולא רק בהונאת 'דברים' דיברה תורה, אלא גם בהנהגתו - עקימת אף, ופנים זועפות יש להיזהר. וכך כתב רבי אליעזר ממיין מגדולי הראשונים, בספר 'יראים' (אות נא) כשם שיש אונאה בדברים כך יש אונאה בענין רע' - שמראה לחברו פנים רעות לג'.

עוד איתא שם 'אמר רבי אלעזר הכל נפרע (הקב"ה מן האדם) על ידי שליח חוץ מאונאה' וביאר ב'שיטה מקובצת' כי לפעמים ה'מלאך' השליח נמצא רחוק, וכמו שאמרו בגמ' (ברכות ד:) 'מיכאל באחת גבריאל בשתים אליהו בארבע', שאינם יכולים לעוף בפעם אחת אלא בכמה פעמים, אך באונאה נפרע הקב"ה בעצמו, 'הפורענות ממהרת לבוא'. עוד אמרו בגמרא, 'אמר רב חסדא כל השערים (של תפילה) ננעלו חוץ משערי אונאה' - היינו שהפוגע ומבייש את חברו, והלה זועק על כך לאלוקיו, תעלה זעקתו עד לכסא הכבוד. אמר

ישראל רק פחות מזה ב'כמות' וגם ב'איכות', על כן, בהגיעו לפרק 'האיש מקדש' הוכרח ג"כ לקחת מי שלא נתברכה בשכל רב ודעת רחבה... ואכן, חייהם זרמו על מי מנוחות, ואף נולדו להם שני בנים בעזרה ש"ת. כל זה עד לפני כמה ימים, כי הוצרך ה'שווער' (החותן) לשלוח איזו חבילה לבית ה'איידעם' (החתן), מה עשה השווער, ירד לתחנת האוטובוסים' וחיפש אחר הנוסע לעיר מגוריו של חתנו, משמצא ביקש ממנו להעביר חבילתו לחתנו, ולהעמיד דברים על דיוקם שאל את ה'שליח' האם הוא מכיר 'אברך פלוני'... וישאלהו האיש... מי.. אותו המשוגענער... (פלוני המשוגע), והסכים לקחת החבילה. אחר הדברים האלה, החל השווער לחשוב וכי זה שמי וזה זכרי - 'חותנו של משוגענער...' לא ולא, בשום פנים ואופן לא אתן להיות כן, כי חרפה היא לנו... (מן הנראה שאף שכלו של החותן לא היה 'רחב כל כך), 'זה היום עשה ה'" - היום הזה יתן החותן 'גט פיטורין' וישחרר את בתי מלהיות כפותה בידי משוגענער ל"ע... ובזה ביקש הרבי מר"ב שיראה להשכין שלום ולחבר בין הניצים.

משיצא את פני הקודש מיהר ר"ב לטפל בענין, ולא עלה בידו, שהרי 'שלושה שותפים' היו נתונים תחת 'טיפולו' הבת - 'אשת המשוגענער', אביה ואמה... על שנים מהם הצליח ועל אחד לא הצליח, לא ארכו הימים ואותו האיש נתן גט פיטורין ואיגרת שבוקין לעולמי עד, מה עלה בגורל הבנים - שניהם יצאו לתרבות רעה.

עתה בין והתבונן נוראות, עמד לו יהודי בתחנת אוטובוס ולתומו שאל מי.. אותו המשוגענער... ובזה גרם לחורבן הבית, האיש והאשה הושלכו ליגון ואנחה עולמית על שהוכרחו להתגרש זה מזה, שתי 'נשמות קדושת' והם הבנים של אותו ה'משוגענער' ירדו לעמקי שאול... ועד היום הזה לא ידע זה האיש מה גרם במאמר פיו...

עוד סיפר, כי פעם שאלו הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, ר' ברוך האם מקום מגורך קרוב ל'מושב זקנים' דוויז'ניץ (בבני ברק), מיד ענה ר"ב בהן (אף שדר במרחק הליכה רגלית כמעט מחצית השעה - מ"מ ענה כן כדי למלאות אחר רצון צדיק), אמר לו הרבי, אם כן איפה זאת עשה, במושב זקנים הנ"ל שוהה יהודי מניצולי המלחמה והוא יחיד בעולמו (גלמוד) הלה הטריח עצמו לשפוך את לבו ולבקש שאסדר לו 'שותף' (חברותא) ללימוד בכל יום אבקשך שתמלא מבוקשו, מיד למחרת החל ר"ב יושב ועוסק עמו בתורה למשך כמה שעות, והנה בכל עת שהיה ר"ב נכנס לבית 'מושב הזקנים' היה פורש בשלום כל בני המקום שנקלע בדרכו לידם... לא ארכו הימים וה'שותף' הבחין בכך, ומיד ביקש מר"ב - הנה מע"כ בא הנה ללמוד עמי, אבקשו בכל לשון של בקשה שלא יפרוש בשלום אף אחד מבני המקום זולתי... ולפליאת ר"ב על מה יצא הקצף, ביאר לו השותף, הנה, לכל אלו יש קרובי משפחה 'קרובים או רחוקים' הבאים לבקרם תמידים כסדרם, בכל עת אשר קרובים אלו עוברים לידי אינם פורשים בשלומי אף לא יפנו פניהם אלי... אנכי שאבדתי את כל בני המשפחה ב'מלחמה' רוצה להרגיש כי יש איזו בריה בעולם אשר הנני שוה בעינייה, זאת לא אוכל אלא כשתתנהג עמהם כהנהגת קרוביהם של אלו אלי...

והיה ר"ב מפליא ומפליג ב'מהותו' של אדם, כי יהודי זה כבר שתה מכוס התרעלה ב'שיעור חזון איש', איבד את כל בני משפחתו, והוא בתקפו עומד, נוסע עד עיה"ק ירושלים לבקש מהרבי שיסדר לו 'שותף', ועדיין לא תשקוט סערת רוחו אם מאן דהו עובר ואינו פורש בשלומו... כי בזה הוא מרגיש שאינו שוה בעיני באי עולם.

לג. וכמאמר החכם, הלכה פסוקה היא (אוי"ח כג א) שהמהלך בבית החיים צריך להסתיר את ציצייתו, בכדי שלא יהיה 'לועג לרש', מכיון ש'במתים חפשי' והם פטורים מן הציצית, ואם אמרו כן באותם נפטרים אשר כבר בגן

נמ.) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלוקיך וגו'. ואי אפשר לתורה לכתוב כל פרט מהדברים שיש בהן צער לבריות, אלא כל אחד צריך להיוהר כפי מה שיראה, כי השם ב"ה יודע כל פסיעותיו וכל רמיוותיו, כי האדם יראה לעיניו והוא יראה ללבב. וכמה מעשים כתבו לנו זכרונם לברכה במדרשים ללמד על זה מוסר... ונהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ובנקבות, ואפילו בקטנים ראוי להיוהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין (הקטנים) הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבני ובנותיו ובני ביתו של אדם. והמיקל בהם שלא לצערן בעניינים אלה ימצא חיים ברכה וכבוד. ועובר על זה והכאיב את חברו בדברים, באותן שפרשו חכמים ז"ל... עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקויות מבלי רצועה של עגל ביד האדון המצווה על זה, יתברך ויתעלה.

ולעולם יעמיד לנגד עיניו את דברי רש"י בפרשת יתרו על הפסוק (שמות כ כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך'. וברש"י, (שאם תעלה במעלות) נמצא שאתה נוהג בהם מנהג בזיון, והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה...^{לד}

כתב ב'ספר החינוך' (מצוה שלה) 'כמה אזהרות וכמה זירוזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לביישם... וראוי להיוהר שאפילו ברמו דבריו לא יהי נשמע חירוף לבני אדם^{לה}, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות^{לו}, והרבה מבני אדם יקפידו עליהן יותר מן הממון, וכמו שאמרו ז"ל (ב"מ

עדן מנוחתם, עאכו"כ עלינו להיוהר כשאנו מהלכים 'בין החיים' שלא להיות 'לועג לרש', כל אחד באשר הוא.... לד. ולא רק באונאת דברים עלינו להיוהר, אלא בכל מיני גרימת צער ומדווה לאיש מבני ישראל יש לנו להיוהר עד קצה האחרון, ידוע המעשה בתלמידו של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, תלמיד זה היה נזהר עד מאד בכבוד הבריות ומימיו לא נגע ולא פגע באיש ישראל, בין בגופו בין בממונו, לימים חלה אותו חסיד ונטה למות, טרם עזבו את העולם בא אליו רבו ובקשה בפיו, שיתן לו תקיעת כף ויתחייב לו שלאחר עלותו השמימה יחזור אל רבו ויספר לו מה עלה בדינו. לאחר פטירתו חזר ובא תלמיד אצל רבו וסיפר לו, הנה בשעה שנפשי יצאה ממני לא הרגשתי צער מיתה כלל, אלא היה נדמה לי שהנני נרדם ושינה יורדת על עיני תנומה על עפעפי, לאחר מכן משנטלוני והורידוני על גבי הרצפה כדרכם של מתים, הרגשתי בעצמי שהנה מורידים אותי בכדי לחמם מעט את גופי הקר, ואף בשעה שנטלוני ונשאו אותי ללוות את גופי בדרכי האחרונה לא ראיתי זאת כי אם כיציאה בעלמא לשאוף אוויר צח. כך שעד לרגע של סתימת הגולל לא שיערתי כלל שכבר אינני בין החיים. ברגע שנסתם הגולל והבנתי שמת אנכי תיכף רצו מלאכי החבלה להגיע אלי ולעשות בי שמות כי הלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. אך מכיוון שמעולם לא פגעתי מאחד מישראל מיהרו מלאכי השרת מלאכי עליון, ויקחוני עמם מיד אל עבר מקומי הרם בגן עדן מקדם. עד כדי כך גדלה מעלתו של זה הנזהר בכבוד אנשים מישראל. לה. יש שביארו ביאור נפלא בפסוק (בראשית ד ח) 'ויאמר קין אל הבל אחיו, ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו', ולא כתיב מה אמר קין אל הבל, ולכאורה צריך ביאור אם לא רצתה התורה הק' לגלות מה אמר לו - מדוע כתבו 'ויאמר קין אל הבל', אלא שזאת גופא רצתה התורה לומר, כי אין כל נפקא מינה מי אמר ומה אמר, היה כאן איזה דיבור... ומשם כבר נתגלגלו דברים עד כדי רציחה... כי מכל דיבור קטן אפשר שתתלבה אש מהארץ עד לב השמים. ובא איש על אחיו - עצמו ובשרו ויהרגהו, והיטב היטב יש לו לאדם להתבונן קודם שהוא מוציא דבר מה בפיו.

לו. עוד בעניין אונאת דברים, סיפר הגאון רבי אליעזר מנחם מן שך זצ"ל, שפעם ראה את דודו ורבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל עולה בחדר המדריות כדי להיכנס לביתו, אך תיכף ירד והמתין למטה, משהבחין בכך ניגש אליו מיד ובירר אצלו אם הכל כשורה, נענה הגרא"ז ואמר, שב"ה הכל כשורה ולא אירע מאומה, אלא שבעלותו הביתה שמע מבעד לדלת איך שהמשרתת עסוקה בנקיון הבית, ובתוך כדי עבודתה מזמזמת לעצמה שירים שונים, והנה אשה זו אלמנה היא וקשת רוח, ולכן אינו חפץ להיכנס לביתו כי אז תצטרך להפסיק לשיר, ונמצא מבטל ממנה קורת רוח.

פסח שני

את קרבן ה', ואכן השתוקקות זו הביאה ש'תורה חדשה מאתי תצא' לו. וזהו הלימוד מ'פסח שני' לכל בר ישראל באיזה מצב ומקום שהוא נמצא - אם יזעק אל ה' בחזקה 'למה נגרע', אף כי שקוע הנני בהבלי עולם, אבל 'רצוננו לראות את מלבנו' יפתח לו הבורא חלוני רקיע, ויזכה להיכנס להיכלו בולו אומר קדוש לך.

ובך כתב הרה"ק 'בית ישראל' זי"ע (בהעלותך תשכ"ג) וז"ל. ויש רמוז לזה בענין פרשת פסח שני, אף שנראה שאין להם עצה אבל בהשתוקקות שלהם שזעקו 'למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'" נתחדש להם מצוות פסח שני, וזה הכה שיכול האדם לפתוח את השערים אף שנראה לו שנסגרו, כדאיתא (פסחים פה:): אף מחיצה של ברזל אינה מפסקת לישראל לאביהם שבשמים, ועל זה הוזהר שלמה המלך (משלי ח לד) 'אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוונות פתחי', לשקוד ולשמור את הפתח שיכול לבנוס אפילו שנראה לו שהם סגורים, והעצה לשקוד על דלתותי יום יום לא להניח אפילו יום אחד להפסיק.

ביסוד זה ביאר הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל החדש עמ' עב) את תשובת משה רבינו לטמאים שזעקו 'למה נגרע' - ויאמר להם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, וברש"י (פסוק ז) כתב 'כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו, אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה'. ולכאורה צריך ביאור, הרי האיש משה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ואיך היה בטוח בעצמו שהקב"ה יתגלה אליו עכשיו בזו השעה תיכף ומיד. אך הן הדברים, שלא בזכות עצמו בטח כלל וכלל,

למה נגרע - זעקה הפותחת את כל השערים

ידועים דברי הוזה"ק (רע"מ ח"ג קנב:) על יום פסח שני, ביום זה יוצא הכרוז המכריז ואומר 'כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא' (מי שעדיין לא עלה בידו לראות את פני המטרוניתא השכינה) ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי (יבוא ויכנס בימים אלו לראות את פני האדון ה', בטרם ינעלו השערים), אימתי כרוז אכריז, בארבעה עשר לחודש השני (אייר) כי מאז ועד שבעה יומין תרעין פתיחין - השערים פתוחים, ומכאן ולהלאה ינעלו השערים.

והנה כתיב בפרשת 'פסח שני' (במדבר ט ז) ויאמרו האנשים ההמה אליו, אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו'. ולכאורה צריך ביאור מה טענה היא זאת, והרי הם עצמם ענו על שאלתם - 'אנחנו טמאים לנפש אדם'. והטמא אינו יכול להקריב קרבן. הא למה הדבר דומה, לקיטע יד שיבוא וישאל 'למה אנרע מלהניח תפילין דבר יום ביומו'... ועוד דבר פלא מצינו הכא, שזכו אלו הטמאים שהקב"ה חידש להם דבר חדש מן התורה 'תורה חדשה מאתי תצא' מה שלא היה לעולמים. כי אפילו אצל בנות צלפחד שנתחדשה הלכה, כבר אמרו חז"ל (ספרי במדבר, קלד ד"ה ויאמר) שאמר הקב"ה 'כבר כתובה פרשה זו לפני במרום', ועל כן אמר (במדבר כו ז) 'כן בנות צלפחד דוברות'. ואילו כאן יצתה תורה חדשה.

וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בבית ישראל אמור תשכ"ט) שעל כרחק שאותם הטמאים לנפש אדם, לא 'שאלו' 'למה נגרע', אלא הם זעקו מנחמת ליבם, למה נגרע... למה נגרע... ידענו גם ידענו כי טמאים אנחנו, אבל רוצים אנו להיות בכלל המקריבים

לז. בגמרא (חגיגה יג:) איתא שבשעה שנחרב בית המקדש בחורבן בית עולמים, נחסרו לחיות הקודש שני כנפיים מששת כנפיהם, ומבואר שם כי שש כנפיים הם - שניים שמכסים את רגליהם, שניים שמכסים פניהם, ובשניים הם מעופפים (שעמהם הם אומרים שירה), ושניים אלו ה'מעופפים' נלקחו מהם בעת החורבן. ואנו נלמד מכאן שבזמן שחסרים לאדם הכנפיים לעוף ולהתעלות על ידי השתוקקות וכיסופין, הרי הוא במצב של 'לאחר חורבן'... לח. מספרים על הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שפעם ישב בעריכת השולחן הטהור (פר' בהעלותך) והיה כולו אחוז להבים, ואחז הגביע בידו וזרקו מהכא להתם תוך כדי שהוא צועק למה נגרע... למה נגרע... א טענה, א טענה... תורה חדשה מאתי תצא... למה נגרע למה נגרע, והיינו כדברים הנ"ל שעל ידי טענת 'למה נגרע' מוציא הקב"ה אפילו תורה חדשה.

אמור מעתה, זאת עבודת בני ביום הזה, ללמוד מאותם טמאים לנפש שהגבירו בנפשם הפין ותשוקה להקריב קרבן פסח במועדו, ולא התפעלו ממצבם הירוד והפחות שהיו פסולים להקריב הקרבן בגלל טומאתם, וכאשר נלמד מהם להשתוקק ולהרבות געגועין וכיסופין לכל דבר שבקדושה, שתכסוף נפשנו להתקרב אל ה' יותר ויותר, ולהאמין בו בכל לב, אזי ישיט הקב"ה את ידו ויקבל אותנו (כמו שאנו נראים) באהבה וחיבה אין קץ, וירווח לנו ברוח ובגשם כל חוד וחד בדיליה.

נפלאים דברי ה'שם משמואל' (תשא תר"ע) שכתב וז"ל. 'הנה כ"ק אבי אדמו"ר (האבני נור) וצוקללה"ה הכ"מ זי"ע אמר, שאם תהיה לאדם השתוקקות לעבודת השי"ת, אז אי אפשר שיהיה בניהנם, ואם יהיה שמה, ערב הוא בדבר, שהתשוקה ההיא תוציא אותו החוצה משם בחי' עב"ל, ובמקום אחר (קרה תרע"ז) מביא כיוצא בזה 'ובענין שהגיד לי כ"ק אדמו"ר וצוקללה"ה שאיש אשר התשוקה שלו היא תורה ומצוות, אי אפשר שירד לגיהנם, ואפילו אם ירד, הנני ערב בעדו שימהר ויעוף משם בחי' מקשת', עב"ל. כי אין הקב"ה בודק את האדם אלא לפי התשוקה והרצון, כמו שכתוב (תהלים קה ג) 'ישמח לב מבקשי ה'', ולא 'עושי רצון ה'', כי 'מבקשי ה'' אלו החפצים לעשות רצונו באמת².

אלא מכיון שראה את זעקתם והשתוקקותם - 'למה נגרע' היה בטוח שמיד יתגלה ה' ויחדש עבורם תורה חדשה, כי בכוח זעקה כזאת לשרד מערכות שמים וארץ, ובוודאי יענה אותה האלוקים, לכן אמר בוודאות 'עמדו ואשמעה מה יצווה ה' לי'.

עוד יבואר ביסוד זה דברי רש"י (בהעלותך ט א-ב) על הפסוק 'ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו', והוא קרבן הפסח שהקריבו בני ישראל במדבר בשנה השנית לצאתם ממצרים, וברש"י, שמצד 'סדר הדברים' היה צריך להתחיל את 'חומש במדבר' עם פרשה זאת (שהרי פרשת הדגלים שבה התחילה התורה נאמרה להם בחודש 'אייר', לאחר הקריבם את הפסח בחודש 'ניסן' הקודם לו) למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד. וכל הרואה ישתומם, כי מה גנות היא לישראל, והרי 'אנוסים' היו, ולא מלו את בניהם רק מפני שלא נשבה רוח צפונית במדבר - שתרא את מכת המילה (יבמות עב. ומילת הבן מעכבת את האב מלהקריב את הפסח), ומה טענה יש עליהם. ועפ"י האמור יבואר, שאמנם אנוסים היו, והיו פטורים מקרבן פסח, אך אם היו זועקים למה נגרע, כבר היה להם איזו עצה למול אף במדבר (אמרי אמת סוכות, ימים האחרונים של סוכות ד"ה וללוי אמר).

לט. צא ולמד כמה גדולה וחשובה מעלת הרצון, דהנה אמרו חז"ל (מדרש שמואל רבתי פרשה ג) שקודם לידת שמואל הנביא יצאה בת קול ואמרה עתיד להיברא ילד בשם שמואל שיזכה לקבל חזיון נבואה מאת ה', מה עשו בני ישראל ברצונם כי עז שבנם יהיה הנביא, היו כולם קוראים את שם בניהם 'שמואל', למעשה לא זכה להיות הנביא אלא שמואל בנה של חנה. מ"מ הועיל להם הרצון וההשתוקקות שזכו שגם בניהם אמרו נבואה פעם אחת. העמיס כן החיד"א בספרו 'יוסף תהלות' על הפסוק בתהלים (צט ו) 'ושמואל בקוראי שמו', דכיון שקראו שם בניהם 'שמואל' על כן זכו פעם אחת לנבואה. מכאן נלמד כוחו של רצון.

ומפורש כן במדרש (משלי פרשה יב) 'כל מי שישן על מטתו בלילה, וחושב בלבו ואומר, למחר אני משכים ואעשה עם פלוני טובה, עתיד לשמוח עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא', משמע שעל עצם הרצון יטול שכר גדול כזה.

מ. פעם שפך אחד מחסידי הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע את מר לבו לפני רבו, רבי, מלא הנני בשאיפות ורצונות טובים מכף רגל ועד ראש - ללמוד ולהתפלל, אבל, תמיד הם נשארים בגדר 'רצונות' בלבד, ואין הדבר עולה בידי, חוששני שעל מצבת קברי יחקקו 'כאן נטמן בעל השאיפות' (שלא עלה בידו להגשים את שאיפותיו). נענה ה'נתיבות שלום' ואמר, אם אמצא לנגד עיני בעודי מהלך בבית החיים מצבה אשר נכתב עליה 'פה נטמן בעל השאיפות' מיד אעמוד שם לומר כמה פרקי תהילים... וכי קלה היא בעיניך להיות בעל השאיפות, 'הלא זה כל האדם' - להשתוקק ולחפוץ לעשות רצון קונו באהבה.

ל"ג בעומר

למיעל לדוכתא כשאר יומא (ולא יתרחק היום מאתנו), דהא בל יומא ברשותי קיימא' (כל היום הזה שלי הוא), וביום זה נפתחים כל שערי רקיע להריק עלינו שפע עד בלי דימג, ורמו לדבר, יושפע שפע ר'ב ב'בל העולמות, ראשי תיבות רשב"י (טעמי המנהגים).

ואין הדברים אמורים רק על 'אותו היום' באותה שנה, אלא אף בכל שנה ושנה יום ל"ג בעומר הוא יומו

בר יוחאי נמשחת אשורין - רשב"י מבטל גזירות, בפרט ביום זה

יום ל"ג בעומר' - יום קדוש ונורא הוא, המאיר באור מופלא רום מעלה^{מא}, והוא 'יומו של רשב"י' כמו שהוא עצמו אמר באירא (אידר"ז האזינו רצא:) כשגילה סודות התורה ביום פטירתו ועצר את החמה שלא תשקע^{מב} עד שיגמור לגלות את כל הסודות שרצה לגלות אז. ובלשון הזוהר הק' 'והאי יומא לא יתרחק

והאמת תורה דרכה, שע"י השאיפה והרצון האמיתי, יגיע סוף דבר לתכלית הנרצה, וכך איתא במדרש (ויק"ר שמיני יב א) מעשה באדם אחד ששתה ושתה... יין ושכר לשכרה... עד שמכר כלי ביתו בעבור קניית ה'משקה', כראות בניו את מצבו של אביהם, נענו ואמרו 'אין אבינו משאיר לירושתנו אפילו שווה פרוטה'. נתחכמו הבנים, והשקו את האב עד הגיעו לשכרותו של לוט, ואז תפסוהו והניחוהו בבית העלמין - כדי שיתפקח שם משכרותו, וכשיקוץ משנתו לא ידע מי הביאו הלום, יתחרט על שתייתו המופרזת, והכל יבוא על מקומו בשלום. מה עשה הקב"ה, שלח בסמוך לבית העלמין כמה סוחרי יין עם חמורים טעונים יין לרחצה, לפתע שמעו הסוחרים קול אנגריא - קול מלחמה, על כן השאירו את החמורים הטעונים בבית העלמין, וברחו משם כל עוד נשמתם באפם, ועדיין היה השיכור הלז ישן את שנתו העמוקה מן היין. אחר זמן הקיץ האיש והנה רואה מעל ראשו נוד יין, לא חשב רבות מי הוא ומי שם את היין - אלא קם מקומו התיר את הנוד וחזר לשכב על הארץ כשפי הברזא בתוך פיו, ומנטפת טיפין טיפין - יין לתוך פיו, בלא שום טירחה כלל וכלל.

כעבור ג' ימים, אמרו הבנים לעצמם וכי כך אנו נוהגין עם אבינו, הבה נלך ונראה מה מצבו. מה מאד נבהלו ונשתוממו לראות את אביהם שוכב ושותה... ושותה... נענו הבנים ואמרו אף כאן לא עזב אותך ה', עשו ביניהם תקנה שמהיום והלאה כל יום ישקה אחד מהבנים את אביהם יין.

ממעשה זה למדנו עד כמה גדול כוחו של רצון, כי כמה ניסים ונפלאות נעשו לו לאותו שיכור - שלפי הנראה מדברי המדרש לא היה ידוע כאחד מ'צדיקי הדור', ומן השמים נסתבב שישמעו קול הנראה כקול מלחמה, ואף השאירו את החביות בבית הקברות, אם כן קל וחומר שלא ימנע ה' את הטוב לכל הרוצים לילך בדרך הטוב והישר. מא. ידוע על הרה"ק מקאליסק זי"ע שבעת טבילתו במקוה ביום ל"ג בעומר אמר בלהט אש קודש הריני מקבל עלי קדושת היום (הילולא דרשב"י סה).

מב. והוא אחד מהטעמים שנתן הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (ל"ג בעומר ו) למנהג שנהגו להרבות ביום זה בהדלקת נרות, ובהדלקות גדולות לכבוד התנא האלוקי רשב"י, לזכר שביום זה נתרבה אור היום באיחור שקיעת החמה. ולהראות כי כל האורות בטלים לאור הגדול, האור הגנוז שגילה אז רשב"י בסודות התורה.

מג. על הרה"ק רבי משה מראזוואדאו זי"ע (בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ונכדו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע) מספרים ששמו נודע כמחולל אותות ומופתים הרבה למעלה מדרך הטבע. והורה לכל הזקוקים לישועה, אם בבריות גופא, אם בפרנסה, בזרע של קיימא או בכל עניין שהוא, שיבואו אליו ביום ל"ג בעומר, באמרו 'לבי ובשרי ירננו אל קל חי' (תהלים פד ג) - לבי ר"ת 'ל"ב יום', כלומר, אחר יום ל"ב לעומר בא כוחו של ובשרי ר"ת 'רשב"י', ואז הוא היום המסוגל להתפלל ולקיים - ירננו אל קל חי, כי אז הקב"ה מקבל התפילה.

הוא היה אומר, אין בכל השנה כולה זמן טוב יותר מאשר ל"ג בעומר. ובהתקרב צללי ערב לנטות היה אומר, לו היה כח בידי הייתי תופס את החמה בשיניים שלא תשקע, ולא יפרד מאתנו יום ל"ג בעומר לעולמים (החכמה מאין עמ' קלא).

על כוח מיוחד זה מסופר, שפעם הגיע הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע לשהות בצל קורתו של מחותנו - הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בימים שלפני ל"ג בעומר. והיה זה בשנים שכבר היה הרה"ק מדזיקוב חלוש מאד, אך

דרשב"י. כידוע מאמרו של רשב"י (סוכה מה: ועיי"ש) 'יכול' אנימד לפטור את כל העולם כולו^מ מן הדין^מ, ואמרו

לכבודו של האורח הגדול יצא מגדרו ואירח אותו בכל הכבוד הראוי, בתוך הדברים בישר ה'דברי חיים' למחותנו כי הוא עתיד להישאר בעירו כמה ימים, אמר לו הרה"ק מדזיקוב כי אמנם חלוש הוא מאד וכבר פסק מלערוך את שולחנו בקרב קהל החסידים, אבל לכבודו דמר אערוך שולחן ביום ל"ג בעומר, אבל זאת אבקש ממכם – מחותן, שתאמרו לי מתי תהיו מוכנים אחר עבודתכם הקד' שתוכלו לבוא לשולחני, אמר לו ה'דברי חיים' כי יהיה מוכן בשעה שתיים בצהריים, בהגיע השעה המדוברת ועדיין אין כל זכר לבואו של ה'דברי חיים', הלך אחד מהחסידים לאכסניא של ה'דברי חיים' להודיעו כי הרבי מדזיקוב ממתין עליו שיבוא לסעודה כפי שהבטיח, משהגיע החסיד לבית האכסניא פנה אל משמשו של ה'דברי חיים' שיכנסו להביא את רבם לסעודת רבו, אמרו לו המשמשים – אנו יראים להיכנס, שכן הרבי כבר סגור ומסוגר כמה וכמה שעות, אם רצונך בכך היכנס אליו... המשמש שהבין את פני הדברים נסוג מפחד ויראה, וחזר אל בית הרה"ק מדזיקוב.

אז החליט הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו כי הוא ילך אל ה'דברי חיים' – שהרי הוא מצווה ב'כיבוד אב', בלב פועם דפק ר' משה על דלת חדרו של הדב"ח, והדלת נפתחה, ויאמר ר' משה ל'דברי חיים' - אבי הקדוש מצפה לבואכם. כשמוע הדב"ח את דבריו, הכניסו פנימה – והדלת סגר אחריהם, ולא נשמע קולם חוצה, כי אם קול פסיעות המהלכים בחדר הנה והנה. לאחר שעה ארוכה יצאו השניים את פתח הבית, ופניו של ר' משה בערו כלפידי אש, לימים רמז הרה"ק מראזוואדאוו ואמר, באותה שעה הסביר לי ה'דברי חיים' את שורש הסוד הגדול של יום ל"ג בעומר (דמשק אליעזר, צח).

מד. עפ"י תורת הרז, יש לכוון בכל יום מימי הספירה תיבה אחת ממזמור 'למנצח בנגינות מזמור שיר', ויום ל"ג בעומר הוא כנגד תיבת 'אלקים', והוא ר"ת יכול אני לפטור את העולם מן הדין (אם נחשוב אותיות מ' וה' שני פעמים). כי ביום זה כל דינין מתעברין מינה ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין.

מה. ויש לפרש הטעם שנכפל הלשון 'כל העולם כולו', ולא אמר 'יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין', או 'את העולם כולו', שהנה כתב הלבוש (או"ח תקפ"ב ס"ח) שאין לומר בנוסח התפילה בראש השנה 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך' שהרי זה כפל הלשון, רק יאמרו 'מלוך על העולם כולו', אמנם הט"ז (שם סק"ח) מיישב, לפי מה דקיי"ל בכל התורה ש'רובו ככולו', מעתה, אם נאמר רק 'מלוך על העולם כולו בכבודך' היה אפשר לפרש שהכוונה היא על רוב העולם בלבד שאף זה נכלל ב'כולו', לכן אנו מאריכים בלשונונו לומר שימלוך הקב"ה על כל העולם כולו, ולא רק על רובו. על דרך זה יתפרש גם בלשון שהעיד רשב"י על עצמו 'יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין', שלא תאמר שיש בכוחו של רבי שמעון לפטור רק את רוב העולם או רק לרוב מיני הקשיים והצרות, אלא כל העולם כולו יפטרו בזכותו מכל דינים ומכל צרה ועקתא בכלל ובפרט ברוח ובגשם בזה ובבא, איש איש בנגעו ומכאובו.

מו. אומרים משם הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע, כך מנהגו של עולם, כשיש לאדם דין בבית המשפט, יפנה מיד ל'עורך דין' (לועזר), אך לא די לו בשכירת עורך הדין עד שיגולל בפניו 'דברים כהויתן' – מה היה ואיך היה, ורק כך יהא ביד עורך הדין לסדר טענותיו בפני ה'שופט'. כעין זה נמי אצל רשב"י, שהוא אכן 'עורך דין' גדול ורם ויכול לפטור אותנו מן הדין, אך עלינו מוטל לפרט לפניו את כל בקשותינו, שיפעל עבורנו כל טוב.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד לא אבה לקבל קוויטלעך (פתקאות בבקשת רחמים) בהיותו על ציון התנא רשב"י, והיה אומר כאן אפשר לכל אחד לבקש בעצמו בעדו ובעד ביתו. הוא היה אומר שלאחר ההשתטחות על ציון הקודש במירון – לא יסעו לשום 'מקום קדוש' אחר, כי במירון משאירים את כל חבילת הצרות, ואם יוצא האדם בהרגשה שעדיין נושא הוא את משא צרותיו, הרי זה ידיים מוכיחות שכלל לא היה אצל רבי שמעון. ב' הנהגות הללו נהג גם הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע.

כתב הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל (בית הלחמי פרשת פקודי) שבימי בחרותו בשנת תרפ"ז שהה בחג הסוכות בעיר מונקאטש, וביומא דהלולא של הרה"ק ה'דרכי תשובה' זי"ע עלה לציונו יחד עם בנו הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע. מנהגו של המנחת אלעזר היה לזמר את הפיוט 'בר יוחאי' על ציון אביו (להורות על ענין והתקשרות אביו עם רשב"י, שחיבר ג' כרכים ביאורים על התיקוני הוזה"ק), וכן עשה בשנה זו ג"כ, לאחמ"כ פתח וביאר את הזמר 'בר יוחאי' שבו אנו אומרים 'אשרי העם הם לומדיך', והלשון 'לומדיך' צ"ב, כי מן הראוי היה לומר אשרי לומדי תורתך או חיבורך, ומהו 'לומדיך'

באר הפרשה - בהר

צדיקים (שפתי צדיק ל"ג בעומר א, שו"ת מהרש"ם הקדמה לח"ב) שבכל שנה ביומא ההילולא הוא עומד וממליץ טוב על בני ישראל לפוטרים מן הדין, ומבטל את כל הגזירות²¹. וכן נשמע הקול ממערת רשב"י בעת שנכנסה מיטתו בלהב אש למקום מנוחתו במירון 'זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה פטריין (מקטרגים, וי"מ 'דינים' השורים בעולם) ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך' (סוף

איד"ז זוהר רצו:), ומבואר בספרים שבכל שנה ושנה ביום הזה 'נשקטים כל המקטרגים, ומתבטלים כל הדינים' בזכותו דרשב"י.

איתא בזה"ק (שמות טו.) 'כל העולמות העליונים מזדעזעין מרשב"י ועליו נאמר (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא ירא' מ"ח, בוא וראה עובדא נוראה המובאת בזוהר

שנראה כמו שהם מלמדים לרשב"י איזה לימוד, וביאר המנח"א, שהכוונה למה שהולכים בעת צרה לקברי הצדיקים לבקש מהם שיתפללו לבטל הגזירה, כי פעמים שמסתירים ומעלימים מהצדיקים את הגזירות, שהרי 'הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה', ומעלימים מהם את הגזירות כדי שלא יבטלום, ולכן באים בני ישראל על קברי הצדיקים לקיים הם לומדיך - שהם מלמדים את הצדיק את הנעשה והנשמע בזה העולם - כי כל לבב דזוי וכל ראש לחלי, להודיע לצדיקים השוכנים במרומים אלו גזירות קשות ניתכות על ראש בני ישראל חדשים לבקרים ל"ע... למען ירעישו בשמי השמים שישים דמעוטינו בנאדו ויצילנו מכל גזירות קשות ויגזור עלינו גזירות טובות ישועות ונחמות (ובזאת החל המנחת אלעזר לפרט בפני אביו באריכות את הצרות העוברות עליו).

מז. כאשר ביקר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע בארה"ק עלה לאתרא קדישא מירון בדרכו לציון התנ"א רשב"י, והנה בעת עלייתו במעלה ההר כשהוא מלווה בנאמניו - הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות מימינו והמשב"ק הרה"ח רבי חיים בער ז"ל משמאלו. ניגש באמצע הדרך 'בר נש' אחד ומסר פיתקא בידי רבי חיים בער, משפתחו רח"ב נבהל עד עמקי נשמתו כי מצא כתוב בפיתקא שאם יהי' ה'מנחת אלעזר' להיכנס אל מערת הציון הקדוש הרי אחת דתו ל... רח"ל (כידוע היה הרה"ק מגדולי לוחמי מלחמות ה' ברמה, והחפשיים זממו להרגו). גם רבי אשר זעליג נחרד עד עמקי נשמתו (כי הבינו שאין הדבר 'איום' סרק בלבד, אלא הם מסוגלים לבוא לידי מעשה) ולא ידעו מה לעשות, הרה"ק שהבחין בסערת רוחם שאלם לפשר הדבר, הראו לו המלווים את הפיתקא ואת הנאמר בה, מיד הרגיעם הרה"ק, הנה נכנסים אנו לרבי שמעון, דעו נא כי אין כל שליטה למלאך המוות במקומו של רבי שמעון.

כתיב ב'זוהר חדש' (מדרש רות קד.) פ"א היה רבי שמעון מהלך בדרך, משנכנס לעיר 'לוד' באו אליו אנשי העיר וסיפרו ש'דבר' (מגיפה) קשה שולט על העיר. סובב ר' שמעון סביבות העיר וראה אנשים רבים המוטלים ללא רוח חיים, נענה רשב"י ואמר 'כל האי במתא ואנא הכא, גזרנא דליבטיל' (האיך ייתכן, שהמגיפה קיימת ואני כאן, גזרני שתבטל המגיפה). תיכף נשמעה בת קול המכרזת ואומרת למלאכים הממונים על המגיפה צאו ממקום זה, כי רשב"י נמצא כאן, והקב"ה גוזר גזירה והוא מבטל. באותה שעה היה רבי חנינא בלוד, ומשראה מעשה זה בא לפני רבי מאיר וסיפר לו מאי דהוה, נענה רבי מאיר ואמר, מי הוא זה שיכול לעמוד על רוב שבחו של רשב"י, פתח ואמר 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים עליה קטורת' (במדבר יז יא), וכתוב (פסוק יב) 'ויקח אהרן וכו' והנה החל הנגף בעם', וכתוב (פסוק יג) 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', כולי האי אצטריך ליה למשה למטרח, ורשב"י במימריה הקב"ה גוזר והוא מבטל מותנא, היינו שמשה היה צריך לטרוח בפעולות שונות עם הקטורת כדי לבטל המגפה, ואילו רשב"י עשה כן 'בדיבורו'.

ובכל ימות השנה הדברים אמורים, ק"ו ביום שאמר עליו רשב"י 'האי יומא ברשותי קאי'. והנה, רבים מקשים, מדוע ביום פטירת משה רבינו נוהגין אבלות ויום תענית. ואילו ביום ל"ג בעומר - יום פטירת הרשב"י אנו עושים ליום שמחה וצהלה (בפשטות, כי בפטירת משה רבינו נשתכחו הרבה הלכות, ואילו בל"ג בעומר האיר רשב"י את כל העולם בהתגלות האדרא קדישא, על כן יום חג הוא לנו), יש שביארו על פי מה דאיתא בזה"ק (שמות טו.) **רשב"י לא גזר מעולם תענית שימלאו משאלותיו, אלא היה גוזר והקב"ה מקיים, ובדיבור פיו היה מבטל את כל הגזירות** (משא"כ שאר הצדיקים ואף משה רבינו, הוצרכו להתענות בכדי לבטל גזירות רעות מעל עם ה') לכן ביום ההילולא שלו אין מתענים, כי אותו צדיק לא הוצרך להתענות לעולמים על הגזירות. ואדרבה מתוך שמחתנו בהאי יומא נזכה לפעול ישועה רבה עזרה ופדות. **מח.** גופא דעובדא הכי הוה, פעם אחת ישב רבי שמעון, והיה בנו רבי אלעזר עומד אצלו ומפרש רזי החכמה, והיו פניהם מאירות כשמש, ודבריהם עולים עד לרקיע, כן ישבו במשך שני ימים שלמים - לא אכלו ולא

אף אם אין בעולם שלושם צדיקים, די לנו בזכותם של עשרים צדיקים לקיום העולם דכתיב (שם לא) 'לא אשחית בעבור העשרים'. ואם אין אפילו עשרים צדיקים בעולם, די בזכותם של עשרה צדיקים להציל את העולם מחורבן כי כה אמר ה' (שם לב) 'לא אשחית בעבור העשרה'. ואם אפילו עשרה צדיקים אין בנמצא, לא ימוטו מוסדי תבל בזכות שני צדיקים - אני ובני, דהכי כתיב (דברים יט טו) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לג ו) 'בדבר ה' שמים נעשו'. ואם גם שני צדיקים אינם, ישנו צדיק אחד ואני הוא וכתיב (משלי י כה) 'וצדיק יסוד עולם'. באותה שעה יצתה בת קול מן השמים ואמרה 'זכאה חולקך רבי שמעון, דקודשא בריך הוא גזר לעילא, ואת מבטל לתתא, בוודאי עלך אתמר (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה' (אשרי חלקך רשב"י שהקב"ה גזר גזירה בשמים ממעל, ואתה מבטלה בארץ מתחת, ועליך הכתוב אומר 'רצון יראיו יעשה').

והנה, קדושת היום של ל"ג בעומר כעין קדושת יום הכיפורים לענין מחילת העוונות וטהרת נפשות ישראל מכל חטא, וכן אמר הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע להרה"ק משינאווא זי"ע, דענין יום הכיפורים הוא, שאהרן הכהן שהוא בחינת 'הוד' נכנס לקדשי קדשים שאף הוא בחינת 'הוד', והכי נמי בל"ג בעומר מתעורר בחינת 'הוד שבהוד', והיינו הך מ"ט,

הקדוש (השמטות ח"א ע"פ ואברהם היה יהיה) זמנא חדא יצא רשב"י וראה בעיני קדשו חשכות ואפילה גדולה היורדת לעולם. אמר רשב"י לרבי אלעזר בנו, בא עמי ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות בעת בעולמו. הלכו ומצאו מלאך אחד גדול כהר גדול, ומפיו יוצאים שלושם להבות של אש. שאלו רשב"י, היכן פניך מועדות, ומה בדעתך לעשות עתה בעולם. ענה המלאך - להחריב את כל העולם כולו, כי גזירה יש מלפני הבורא שבכל עת מוכרחים להיות בעולם שלושם צדיקים דכתיב (בראשית יח יח) 'ואברהם היו יהיה' - יהיה בנמטריא ל', וכעת יש בעולם פחות משלושם צדיקים, לכן, שלחני הבורא להחריב את העולם כולו. אמר לו רשב"י במטותא מינך, חזור נא אל הקב"ה ואמור לו בר יוחאי שכיה בארעא (הרי רשב"י נמצא בזה העולם), פנה המלאך אל הקב"ה ואמר לו 'מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי' - הלא ידוע לפניך מה שאמר לי רשב"י. אמר לו הקב"ה, לך והחריב את העולם כולו ולא תשגח ביה בבר יוחאי (אל תשגח בדברי בר יוחאי), משחזר המלאך ורשב"י ראהו שוב, אמר לו רשב"י אם לא תסתלק אגזור עליך שלא תוכל שוב לעלות

והם קשורים בשלשלאות בהרי חושך, (יומא סז: וברש"י, ד"ה עזא). אלא, חזור אל בורא עולם, ואמור לו,

שתו ולא היו יודעים אם הוא יום או לילה. משיצאו, נענה רבי שמעון בתיבות הפסוק (שמות לד כח) 'ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה...'.

משסיפר רבי חייא מעשה זה לרבי, התפלא רבי על כך, ואמר לו אביו רבן שמעון בן גמליאל - בני, הרי רשב"י הוא אריה גם בנו ר"א אריה הוא, ואין רשב"י כשאר אריות, אלא עליו נאמר 'אריה שאג מי לא ירא' - ומה עולמות שלמעלה מזדעזעין ממנו, אנו על אחת כמה וכמה, איש שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל וביקש, אלא הוא גזר והקב"ה גזר מקיים, הקב"ה גזר והוא מבטל...

מ"ט. נוראות אמרו בגודל מעלת האי יומא רבא, כי הנה איתא בגמ' (ברכות נח.) וההוד - זה בית המקדש ולפי זה יש לומר כי 'הוד שבהוד' היינו 'קדש הקדשים' וללמד, כי ל"ג בעומר שעניינו 'הוד שבהוד' הרי קדושתו היא כנגד קדש הקדשים, וזהו שייסד הפייטן בר יוחאי בקדש הקדשים.

בספר 'הילולא דרשב"י' מביא (הערה מא) שפעם דיבר הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע מענין גדלות ל"ג בעומר, נענה בנו הרה"ק רבי זונדל זי"ע ואמר, שהוא כמו יוהכ"פ. נענה ה'שר שלום' בלבת אש וקודש ואמר, אכן יפה כיוונת. שנה אחת ביום ל"ג בעומר בעת עריכת שולחנו הטהור הזכיר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע את מאמרם ז"ל (ביצה ט:): 'הידור מצוה עד שלישי', ושאל הרי הקב"ה מקיים את כל התורה כולה (עי' ברכות ו.), ובמה שייך אצלו הידור מצוה עד שלישי, אלא, כמו שאמרו ז"ל (סוכה נב:): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', ובמצוה זו מהדר הקב"ה 'עד שלישי', שאחר שנלחם האדם עם יצרו ועשה שני שלישי, עושה הקב"ה עבורו את השליש הנותר.

רשב"י לכל, אפילו לפחותים – אין מי שיאמר אין לי שייכות
וחיזוק מרשב"י

איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קו: קו.)² מי שיש
לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י, כשם
שהש"ת הוא ה' לכל, כך רשב"י הוא רשב"י לכל³,
אפילו לפחותים⁴. והיינו שלכל אחד מבני ישראל -
באיזה מקום ומצב שהוא נמצא יש לו חיזוק גדול מכוחו
ואורו של רשב"י⁵. ובפרט אם יקיים את תחילת דברי

ואפשר לפעול בו ישועות כביום הכיפורים (הובא באוהב
שלום השלם ח"ב עמו' י"ח, מפי הגרש"א זעלמענרייך זצ"ל אבר"ק
טשאקאווא). והרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"ב רפ).
כתב, שמדת 'הוד שבהוד' היא בבחינת 'כתר', ומתעורר
ה'עת רצון' שנגלה הקב"ה לישראל בעת מתן תורה
בזמן מלא רחמים. ורמו לה, וז"ל. ולפע"ד, כי הוא יום
ל"ג - למ"ד גימ"ל במלואו גמטריא 'זקן' שהוא רצון
העליון בחינת יוה"ב בידוע.

והנה ימי הספירה – ימי הטהרה, מ"ט יום הם, נמצא שביום ל"ג בעומר כבר עברו שני שלישי מימי הספירה,
ועד יום זה עמלים בני ישראל לטהר נפשם מכל סיג ופגם. אך מיום זה ואילך מהדר הקב"ה ומטהר את בני ישראל
מכל טומאותם, ואומר 'וזרקתי עליכם מים טהורים', והיינו שביום זה מכפר הקב"ה לבני ישראל על כל עוונותיהם
(הובא בדובר שלום להרב אברהם חיים שמחה בונם מיכלזאהן זצ"ל).

באותו ה'טיש' ישבו הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, הרה"ק השר שלום
התלהב באלו הדיבורים משך כג' רבע השעה (וכך כותב ה'דובר שלום' - הרה"צ מצאנו ישב בכל משך העת נשען על השולחן ושתי
ידיו על מצחו. והרה"צ מקאמינקא זלגו עיניו דמעות כשטף מים רבים).

בדרך צחות אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, שבל"ג בעומר כלולים כל השלש רגלים, כי שחיתת הכבשים
(שהיה נהוג בין הרבה מבני עדות המזרח) סמוך למערה הוא כנגד חג הפסח, ההרים שמסביב הציון רומזים לחג השבועות
שהרי שניתנה תורה בהר סיני בחג השבועות, והאוהלים שמקימים הבאים לשהות במירון הוא כנגד חג הסוכות דבעינן
דירת עראי. והוסיף חכם אחד עוד, עפ"י המעשה הידוע שהרה"ק מרוז'ין שאל פעם את אחד מחסידיו מבני ארץ
ישראל, היאך נראית ההילולא ביום ל"ג בעומר במירון, תיאר החסיד בפני רבו שבפנים המערה – יוהכ"פ, ומחוץ למערה
– שמחת תורה, ומאד הפליא הרוז'ינער את דבריו, ולפי זה יש עוד שני מועדים ביום הזה.

נ. במכתב תמיכה לרגל יסוד הישיבה ומושב זקנים במירון (המוכרת כיום כה'ישיבה' שבהר ממעל לבנין של ציון הקודש) כתב
הרה"ק ה'ינוקא' מפרנקפורט זי"ע. וז"ל, ב"ה סטאלין, הנה מה טוב ומה נעים אשר יסדו חברים יראי ה' אגודת
אחים לקבוע עתים לתורה ולעבודה במקום קודש הקדשים על ציון התנא האלוקי הרשב"י ור"א בנו זיע"א, וידוע
מאמר א"ז הרה"צ האלקי זצוקלה"ה על מאמר הכתוב (איוב יט כו) 'מבשר"י אחזה אלו-ה' (מבשר"י ר"ת רשב"י), וגם
מאמרו הקדוש אשר רשב"י הוא לכל אפי' לפחותים (ובפרט במקום מנוחת כבודו), שכל מי שיש לו אמונה בו יש לו
אחיזה בו, בודאי יתעוררו ויאירו הלכבות ההוגים שם בתורה. ואמרתי לפעלא טבא יישר כחם ונתתי דמי קדימה,
ואי"ה אהי' בתומכים בסך עשרים ר"כ מדי שנה בשנה, וממני יראו וכן יעשו כל אנ"ש איש איש כמתנת ידו
וזכותם יגן עלינו ועכ"י. כעתירת הדו"ש ברב טוב לבני ישראל. וחתם ישראל בהרב מו"ה אשר זצלה"ה מסטאלין.
נא. יש ממליצים עפ"י הביאור הידוע בפסוק (תהילים קמה ט) 'טוב ה' לכל' - שלכל הצרות (והבעיות) טוב לפנות אל
ה', אמור מעתה לבאר בדברי ה'בית אהרן', רשב"י לכל – לכל סוגי ומיני צרות ומעוקות, טוב לבוא ולהתפלל
על קברו (או) להתפלל בזכותו ויושיענו ה' באותות ובמופתים.

נב. יש שהסמיכו לכך את דברי הרמב"ם בפ"ה המשניות (פרה ג ג) שאין כל נפקא מינה וחילוק בין האיש אשר
מעולם לא נטמא ובין מי שנטמא ואחר כך טבל והזה, ולא עוד אלא שזה אשר הוזה עליו מעלה יתירה יש
בו שהכתוב דן עליו ואמר שהוא טהור. אף לדידן נאמר, לכל ישראל האיר – רשב"י לכל, בין לפחותים בין לשאינם
פחותים, אלא שמעלה יתירה יש לפחותים – שה'בית אהרן' העיד עליו שיש לו שייכות לרשב"י.

וכבר אמרו אדם ובהמה תושיע ה' בגמטריא רשב"י (מגדיל ישועות מלכו מבארניב נה), ללמד שאפילו מי שהוא בבחי'
'בהמה' גם כן רשב"י מושיעו מכל צרה.

נג. בשנת תרצ"ה ביקרו בארה"ק בני הרה"ק ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ זי"ע (בעודו בחיים חיותו) ועלו למירון בל"ג בעומר,
ומפני הדוחק והצפיפות ששררו במערה הכריזו 'מאכט'ס פלאץ פאר די וויז'ניצער קינדער' (פנו מקום לבני הרבי מויז'ניץ),
כדי שיוכלו לגשת אל הציון, צעקה זקנה אחת 'אצל רבי שמעון כולם נחשבים כבנים', ה'אמרי חיים' נהנה מאד

ואש לחכה סביבותיה, והלכה המיטה בעצמה למקום מנוחתה באת"ק מירון, באותה שעה יצתה בת קול ואמרה 'עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון' (בואו, האספו לשמוח בשמחת הרשב"י).

ה'בית אהרן' מי שיש לו אמונה ברשב"י, ויאמין בכוחו דרשב"י, הן בכלל, הן בפרט - בהאי יומא, בתוקף קדושת יום ל"ג בעומר כי קדוש היום לאדונינו. וימלא רצונו של רשב"י - שנשמח כולנו בשמחה רבה ויתירה, ועי"ז יושפע שפע רב"י.

על מעשה זה כתב הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זי"ע (הילולא דרשב"י) שללא כל ספק, בראותנו את השמחה הגדולה שיש על ציון הקודש, ברירא לן שעד עצם היום הזה בכל ל"ג בעומר נכנסת אותה בת קול בלבו של כל יהודי, להיות עולין ומתכנשין למקום מנוחת קדשו דרשב"י, ולשמוח בשמחת פני הארון ה' ביום שמחתו"י.

עולו ואתכנשו - מעלת העליה לציון הקדוש ביום זה ובכל עת

מסופר בזוה"ק (האוינו אידר"ז רצו): כל סדר הלוייתו של רשב"י (עי' ספר 'כוחו דרשב"י' מערכת ד'), דבשעה שליוו בית ישראל את מיטתו דרשב"י, עברו ליד הכפר 'ציפרי' הסמוכה למירון, ובני 'ציפרי' לא הניחו לנושאי המיטה לעבור ממקומם, מאחר ורצו שרשב"י יהיה קבור אצלם. עמדו בני ציפרי ומקלות בידיהם מחד גיסא, ובני מירון עמדו וצווחו מאידך גיסא שהם רוצים את רשב"י אצלם, אדהכי והכי התרוממה המיטה באוויר

כתב ה'של"ה' הק' באגרותיו 'על מקום אש להבת שלהבת, ציונו הטהור של רשב"י לומדים הזוהר באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה ניסים יארעו

מדבריה והיה חוזר עליהם שכולם כבני רבי שמעון... (והרי ידוע שרחמי האב על הבן אינו תלוי בהתנהגות הבן אם היא ראויה או לא, בכל אופן אפילו אם הוא 'מן הפחותים' תגבר אהבת אב על הבן).

נד. כה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק (בראשית ל ב) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, לא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהש"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה שלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאין מאמינים בי בשלמות, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע. הוסיף המהר"י ואמר 'התחת אלוקים אנכי' (בניחותא), כי הצדיק הוא בבחי' 'תחת אלוקים', הקב"ה גוזר וצדיק מבטל.

נה. כתב ב'סידור בית רחל' להגה"ק רבי נפתלי כ"ץ זי"ע, שיש בשירת הזמר 'בר יוחאי' סגולה נפלא להארת הנשמה (ומבאר שם עפ"י דרכו) ומבואר שם דהיינו גם למי שאינו מבין ומשיג בסודות הזמר.

נו. סיפר לי אחד מ'בעלי המעשה' שזכה לקחת לאת"ק מירון את הגה"ח ר' שמחה מונד זצ"ל מחסידי קמאי. והנה, כל ימיו היה ר' שמחה נוסע למירון בל"ג בעומר, ואף כשעלה גילו למעלה מבן תשעים שנה לא וויתר על כך, ואכן, כמה אברכים התנדבו להתלוות אליו לעזרו ולתמכו בכל הדרך הארוכה, משנשאל רבי שמחה, הרי כל כך קשה עליו ועל מלוויו הדרך והעליה להר ברגל, מדוע לא יסע מע"כ מירונה ביום אחר כשאין טורח הדרך רבה כ"כ. ענה להם רבי שמחה, הבדל וחילוק גדול בין העליה לציון הקדוש בכל השנה ליום ל"ג בעומר, והרי מדרך העולם, כשבא מאן דהו לביתו של הגביר' להתרימו לצרכי צדקה, יתיישב בעה"ב ויבדוק את ה'המלצות' שבידו וכו' וכו', ורק לאחמ"כ יחליט אם בקשה זו הגונה היא ועליו להעניק לו נתינה הגונה. כל זה בביתו של הגביר, אבל, בעמדו בסעודת נישואי בנו יפזר מממונו בהרחבה לכל הפושט יד, ולא יעיין בטיבם של המבקשים, שהרי עתה 'עת שמחה' היא לו.

כיו"ב נמי אצל רשב"י - יום ל"ג בעומר הוא זמן 'הילולא' שלו, והריהו עומד ומשפיע על כל המשתתפים שפע ברכות וכל טוב, מבלי לבדוק בציציותיהם. האם נכונה בקשתם וכדומה, אלא הוא מעניק ומשפיע השפעות טובות בלי גבול, מעתה תבינו מדוע הנני מטריח את עצמי ליסע דייקא בל"ג בעומר.

שאלו פעם את אחד מבני ירושלים מתי הוא נוסע לחוג את ל"ג בעומר במירון, ענה היהודי, מלפני ה'קבלת פנים' עד אחר ה'מצוה טאנץ', כשמחת הנישואין של קרובי.

באר הפרשה - ביהר

הערוך לנר באלמונה. והועתק מהעתקת כת"י השל"ה אגרות מסעו בשנת שפ"ח).

ובן כתב 'רבינו עובדיה מברטנורא' ז"ע במכתבו לאחיו (הובא בספרו 'דרכי ציון' תחילת אגרת השנית, עיי"ש) ב"ח

שם^נ, כי צריכים ללמוד הזוהר באימה וביראה ובדבקות גדולה, ואח"כ לשמוח הלב שמחה רוחניות ולא שום אבלות ועצבות, כי באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים ונדבות ומתפללים תפלות^{נח} (גרפס בקובץ שומר ציון הנאמן שנת תר"ג, גליון קמ"א, שיו"ל ע"י

נז. מכאן תצא הקריאה לכל אחד מאחינו בני ישראל המסובלים בסבלם - איש איש בנגעו ומכאובו, ברוח ובגשם, אף אם נראה לו כי מרוב צרותיו ותלאותיו הקרקע נשמטת מתחת רגליו וכבר כשל כח הסבל, ישמע למה שהביאו בספרי קורות הימים (מסע מירון עמוד קיא, ועוד) מעשה נורא בשם רבי יוסף סופר שנתיישב בצפת בשנת תקכ"ב, וז"ל. וכשיצא הרעש (רעידת אדמה שהייתה בצפת ומירון) על הארץ בחדש חשון תקכ"ב, באו כל הישמעאלים והערלים שבאותו מקום אל הבנין של רשב"י ז"ל, והדלת הייתה סגורה (שכן לפי התיאור הזמנים ההם היה בנין הציון סגור יום ולילה כי מעט יהודים דרים במירון ורוב היושבים בעיר ישמעאלים וערלים, והמפתחות היו אצל שמש הדר בצפת שהיה בא ופותח לאחר שינותנים לו מה שמגיע לו עבור זה), וצעקו כולם - 'רבי שמעון, רבי שמעון, מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחסוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב - פתח פתחך', ומיד נפתחה הדלת מאליה, והלכו כולם לפנים, וגם בני ביתם ונשיהם ניצלו, ולא היה להם היזק כלל. ועכשיו הוא (רשב"י) חשוב בעיניהם מאד ביותר.

כשהיה רעש שני (בו' כסלו) ברחו כולם, יהודים וערלים וישמעאלים לבנין של רשב"י ז"ל כבפעם הראשונה, וכשבאו קרוב לשם ראו כולם שהבנין כולו הגביה והתנשא למעלה, וקפץ באוויר כמו אדם - מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, והכיפה שמלמעלה של הבנין התחלקה לשני חלקים, לחצאין, והיו פתוחים לשנים, כיוון שראו זאת נפלה חרדה גדולה עליהם ונתחלחלו מאד, ופתחו כולם וצעקו 'רבי שמעון, רבי שמעון, אם הבנין שלך כך הוא, מה יהא סופנו...'. וזה היה יותר מחצי שעה, ואחר כך שקטה הארץ, שקט הרעש, ועמד הבנין על מקומו. הכיפה של מעלה שנחלקה לשני חלקים נתחברה יחדיו כבראשונה ולא היה היזק כלל. והאנשים שבאו לשם ראו הנס הגדול בזה הבנין, בחוץ ובפנים, (ובדקו) אם יש איזה סימן או איזה חריץ בבנין ולא נמצא כלל שום סימן או סדק בחומה שהייתה כבראשונה, עכ"ל. נמצינו למדים שבמקום הלז - מקום מנוחת התנא האלוקי רשב"י אין כלל שעבוד ל'דרכי הטבע', ואם כל מציאות הבנין שעל הציון למעלה מטבע העולם הוא, כ"ש לכל הבאים להתפלל בו, שבוודאי תפרוץ ישועתם מחוץ לגדרי הטבע, ויוושעו בכל מיני ישועות וברכות עד בלי די - כי כמה ניסים יארעו שם. ואם ניסי ניסים נעשו עבור 'ישמעאלים וערלים' על אחת כמה וכמה שייעשו ניסים ונפלאות כל אחד ואחד מזרע ישראל, ואף אם הוא מ'הפחותים' הרי פשיטא שעדיף הוא מ'הפחותים' שבפחותים'...

נח. כך הובא בספר 'לולי תורתך' וז"ל (בשינוי), כששכב מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל על ערש דווי בשלהי קיץ תשי"ט דיבר בשבח מעלת התפילה במקום ציון רבי שמעון בר יוחאי במירון, שכן שמע מאביו מרן הגרי"ח ז"ע שאמר אין מירון ביי רבי שמעון איז א גרוסער מקום תפילה (במירון אצל רבי שמעון הוא מקום גדול להתפלל שם).

עוד מביא שם, באחד השבועות דחודש הרחמים והסליחות בשנה הנ"ל, לאחר שכל השבוע כולו היה הרב שך זצ"ל עומד רתוק לפני מטתו של מרן הגרי"ז זצ"ל, ושמע בקשה זו בעצמו מפיו, זירז עצמו במהרה לעשות רצון צדיק, וכבר מיד בליל שישי מועד בואו לביתו שב'בני ברק', עלה לשיבה דשם לאחר סדר מוסר ומעריב, ניגש להגאון רבי יוסף ליס זצ"ל וסיפר לו שמרן הגרי"ז גילה את דעתו ורצונו שיעלו מירונה להתפלל ולהעתיר בעדו שם לפני בעל הרחמים שישלח דברו וירפאהו, הלך רבי יוסף והודיע הדברים לפני רבי דוד פרנקל זצ"ל, מיד חברו להם יחדיו ארבעה עשרה גדולי תורה (אחר מהם הגה"ק בעל הקהילות יעקב שהביע את רצונו העז להשתתף בנסיעה זו) ונסעו יחדיו לאת"ק מירון, וה' הצליח דרכם שגמרו ביחד את ספר התהלים, והפצירו בבקשה רבה ותפילה וזעקה שיחוס הקב"ה על שארית הפליטה להשאיר בתוכם 'חי וקיים' את הגרי"ז.

ויהי ביום ראשון בשבת, כשחזר הרב שך לירושלים ועמד בצל קורתו ליד מיטתו, מיד כשראוהו אורו עיניו, ושאלו, נו, הייתם אצל רבי שמעון... וענהו ב'כן', כשהוא מתאר בפניו סדר הנסיעה והמשתתפים בה... וממש קרנו אור פני הגרי"ז ומאד הודה על כך (הוסיף הרב שך לומר, נס היה עמדי שנסענו, כי אם לא, מה הייתי עונה להגאון).

אייר יום מיתתו באים מכל הסביבות ומדליקין אבוקות זמי לנו גדול כהאריז"ל זי"ע שבעצמו עלה לאתרא גדולות... שהרבה עקרות נפקרו וחולים נתרפאו¹⁷ בנדר קדישא - ציון המצוינת במירון, כמו"ש מוהר"ח וויטאל זי"ע ב'שער הכוונות' (שער ו' ענין ל"ג לעומר), ענין ונדבה שהתנדבו למקום ההוא.

נט. צא ולמד כמה ישועות אפשר לפעול על קברם של צדיקים, כמו שאמרו בסוטה (יד.) כפי שהוסיף בהגהות הב"ח (אות א) 'מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה, שעתיד ביהמ"ק ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבכיה ויתחננו למשה, ויאמרו לו, משה רבינו, עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם'. מכאן נראה גודל כוחה של התפילה על קברו של הצדיק שאינה שבה ריקם, שהרי חשש הקב"ה מכך ולכן הוצרך להסתיר את מקום קבורת משה רבינו... ראה עד היכן הדברים מגיעים.

הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע היה אומר ש'מרון' (ללא י') הוא ר"ת מלך רופא נאמן ורחמן (לוח היום יום, הגאון משאמלויא, אגרות לחם שלמה אגרת צג).

כהקדמה לכל הסיפורים המובאים כאן, עלינו לומר כי מעשיות כאלו מתרחשים מידי יום ביומן בזכות התנא רשב"י, ודבר יום ביומו שומעים 'אותות ומופתים' שפועלים אחינו בני ישראל בציון הקודש בדברים שהם למעלה מדרך הטבע ממש, יכלה הנייר והם לא יכלו, ואטו כי רוכלא ליחשיב וליזיל. ולא באנו אלא להביא טיפה מטיפה שבים הגדול כפי ששמענו לעורר הלבבות.

שמעו נא רבותי למעשה נורא נס ופלא מחוץ לכל גדרי הטבע שאירע לפני פחות משנה (סיון תשע"ח), שמעתי בהיותי באת"ק מירון מבעל המעשה, והוא ת"ח מופלג, בקי בכל מכמני תורה כל רז לא אניס ליה, גבוה משכמו ולמעלה, ירא שמים מרבים, נודע בשערים, הלה מרבה לפקוד את ציון התנא האלוקי רשב"י. זה כמה שנים שכליותיו (kidneys) פסקו מלפעול באופן קשה ביותר (מס' 17, למבינים בדבר), והוכרח לעבור טיפולי דיאליזה (dialysis) מידי לילה בלילה, מבית החולים נתנו לו מכשיר ובכל לילה נכנס למיטתו והיה מחבר עצמו למשך כ-10 שעות לאותו מכשיר, אף בהיותו במירון בשבתות היה מטפל בעצמו כן, כי לא ניתנה לו רשות מאת הרופא להחסיר אפילו לילה אחת כי נפשו תלויה בזה, מלבד כל זאת היה עליו להתייצב לפני הרופא פעם אחת בכל חודש 'לדעת את שלום כליותיו ומה יעשה בהן' (שהרי טיפולי הדיאליזה נעשו בביתו ולא בביה"ח).

אט אט החמיר מאד מצבו, ובלית ברירה הוחלט לערוך בו 'השתלה' (kidney transplant), כידוע שחסד גמל הבורא עם ברואיו, וברא בכל בריותיו שתי כליותיו כשאפשר לחיות עם אחת מהנה ואת השניה 'לתרום' לזקוקים אליה, וכבר נמצא תורם, הוקבע זמן להשתלה בבית החולים ב'קולומביה' שבארה"ב (Columbia USA) גם סילק כל התשלום בסך \$ 180,000 טבין ותקילין.

אבל, בכדי שיהיה גופו מוכן ומזומן לעריכת ההשתלה עבר בדיקות מקיפות לרוב, ומכורח המציאות הכריחוהו לעבור סדרת טיפולי שיניים – לתקן את הניתן לתקן, ומה שלא ניתן לעקור לגמרי, כי אם ישנו חור אפילו הקטן ביותר באחד משיניו מסוכנים חייו, שמא יסתתר באותו חור 'חיידק' (bacteria) ויזיקנו, בדקו ומצאו כי בכדי להציל את השיניים נדרש סך 130,000 שקלים, ולגודל הסכום דחה את האיש את הענין, עד תחילת ימות הקיץ תשע"ח, אז 'באו מים עד נפש' ובלית ברירה קבע תור אצל רופא השיניים בשבוע שאחר חג השבועות.

לקראת יום השבת וחג השבועות שחל במוצאי שב"ק נסע מירון לעירנו לאת"ק מירון כדרכו בקודש, במוצאי החג ניגש אל ציון הקודש, ואלו היו דבריו בהתחננו לפני הבורא בזכות רבי שמעון ענני זכותו יגן עלינו, רפואה שלימה תרפאנו בזכות אדונו בר יוחאי... רבי שמעון, נצרך אנכי ל'נס' קטן, וכבר לימדונו חז"ל שמלומד בניסים אתה (כלשון הגמרא מעילה יז) ובעצמך אמרת יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, על של עתה באתי, שני כליות בגופי, ולנס קטן אני נצרך – שישונו לפעולתם כבראשונה...

כל בר דעת יודע שבקשה זו היא מחוץ לגדרי הטבע, ונחשב הדבר כ'תחיית המתים' ממש, שהרי בדרכי הטבע ה'כלייה' שאינה עושה פעולתה שוב אין לה תקנה כלל... ולא ביקש האיש הלזה על 'נס קטן' אלא על נס כקריעת ים סוף... אמנם ברוב אמונתו בהקב"ה ובזכותיה דרשב"י היה פשוט בעיניו שאין זה אלא נס קטן, וכדבר של מה בכך...

באר הפרשה - ביהר

בימים שלאחר חג השבועות הגיע זמנו להיבדק אצל הרופא כמנהגו אחת לשלושים יום, והנה הוא רואה כי פני הרופא מחליפים צבעים, ומרוב תדהמה, התרגשות ופליאה זועק כיצד... מה קרה... מה... נבהל האיש כהוגן, בפחדו כי רב, מי יודע מה קרה לכלייתי, הרופא מיהר לקרוא לרופא גדול ממנו הממונה עליו, וזה קרא להוד מעלת הפרופסור (professor), וכולם נענו בפליאה ותדהמה, אדון נכבד, אין בידינו כל הסבר רפואי לכך, אירע עמך מה שלא אירע עם איש בעולם, נתקיים בך 'אחרי בלותי הייתה לי עדנה', כליותיך עובדים ועושים פעולתם כאחד האדם... הגידה נא לנו, מה עשית, איזה טיפול ואצל איזה רופא היית, אמר להם האיש, הלכתי לרופא הגדול, מחולל הפלאות הרי הוא רשב"י, המלומד בניסים והוא 'טיפל' בי כראוי...

ולא נרגעה דעתם של הרופאים, עד שפקדו עליו – הבה ננסה לעבור את השבוע הבא מבלי טיפולי דיאליזה, וככלות השבוע שוב הנה ונבדוק אותך... וכן עשה – אחרי כמה שנים שהתמיד בדבר ולא החסיר לבצע את הדיאליזה אפילו לילה אחת מלילותיו, כעבור שבוע שב אל הרופא שמצא את כליותיו פועלים כרגיל, ועדיין לא הסכים לשחררו מבלי כלום – שכאמור, מעולם ועד עתה לא נשמע כדבר הזה, שהכליות שפסקו מלעבוד, ועוד באופן חמור כזה, ישובו לפעול כאילו לא עבר עליהם כל חולי, לכן אמרו לו, עתה נעשה נסיון של שבועיים מבלי הדיאליזה, יחדיו נגיע לשלושה שבועות רצופות מבלי דיאליזה, ובזה ניווכח להכיר מצבך האמיתי, ואכן, הנס שרשב"י עשה עמו חי וקיים, וכעבור שבועיים אמרו לו הרופאים, אדון נכבד אין לנו כל הסבר, אבל, הינך בריא לחלוטין, שוב לביתך, לך אכול בשמחה לחמך, והחזר לנו את מכשיר הדיאליזה... ומאז הכל מכנים אותו רבי מרדכי בעל הנס.

ונביא כאן מעשה נפלא שנשלח ב'מכתב' בשנת תשע"ז. וכה כתוב שם, מעשה שהייתי עד לכך אות ומופת שאירע בזכותא דרשב"י בל"ג בעומר, לפני יותר מחמישים שנה, בשכונת הורנשטיין בירושלים, בעת הדלקת המדורה ע"י חסידות באיאן.

שנה לפני אותו ל"ג בעומר נפצע אחי אנושות בתאונת דרכים בנסיעתו מצרפת לשווייץ, כשהרכב בו נסע וישב ע"י הנהג, התדרדר במורד הר גבוה עד לתהום. בחסדי שמים הזעיקו עוברי הדרכים את אנשי ה'הצלה' שהוכרחו לחתוך את דפנות הרכב ע"מ לחלץ ממנו את הנוסעים שהיה גופם דחוק בתוך הרכב. הללו הובילוהו לבית החולים, שם היה נתון לחסדי גויים 'נוצרים' שונאי ישראל (אין כאן המקום להאריך ב'נסיונות' שעברו עליו כאיש יהודי חרדי בודד ויחיד במצב נורא...) בחסדי ורחמי שמים נחלץ האח לאיטו ממצב סכנה עד שהיה 'מציאות' ואפשרות להעבירו לשווייץ – קרוב לבני משפחתו וצאצאיו.

עברה שנה, ולקראת פסח זכה לעלות לארץ הקודש עם ב"ב ומשפחתו לחוג את חג המצות בא"י, ונשארו שם לזמן ארוך. השמחה בין בני המשפחה גאתה וגדלה – לראותו חי וקיים ומדדה על רגליו בעזרת קביים (אחרי שרופאים מומחים גדולים מאד החליטו בחדשים הראשונים אחר התאונה, שכדי שהוא ישאר בין החיים חייבים לכרות את שני רגליו ל"ע).

בליל ל"ג בעומר הביאו את אחי להדלקה הנ"ל, והנה, אחר שזקני החסידים יצקו שמן והעלו את להב האש, מתוך שירה ושמחה וריקודים – לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי... לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי... והנה, אחי העומד לידי כשהוא נשען על הקביים, ואף אני תומך בו, ולפתע... הוא אומר לי בלשון נחרצת, הנה אנוכי הולך וזורק את הקביים לתוך המדורה... אף אני עניתי לעומתו בקול נחרץ ותקיף – שלא כדרכי – ח"ו, אל תעשה כן. אבל, בטרם סיפק בידו להשיב לי, אזר אחי אומץ, התקרב בכוחות עצמו ללהבות האש, כשאני ממחר אחריו – מתוך אחריות, ועד שקרבתי אליו נשתתקו כלי הזמר בראותם איך שהוא באמונתו התמימה זורק אחד מהקביים אל האש... ובתוך כדי דיבור זורק גם את השני בכח לא לו ללשונו האש אשר אכלום בין כמה רגעים, ונאבדו שני הקביים מן העולם. ומיד החל בכוחות אדירים להשתמש ברגליו ולהלך בהם – אף שלפי דעת הרופאים הם היו רפויים מבלי שיהא יכולת לרפאותם, ועד היום הינו מהלך כאחד האדם...

והאמת נאמר, אף שאם היה נמלך מתחילה לא היו מורים לו לעשות כן, אבל זאת למדנו על תוקף וחוזק האמונה בכוחו דרשב"י שמעמיד את האדם על רגליו. אגב, אותו יהודי הבטיח ליושב במרומים, שכשיתרפאו רגליו ירקוד בהם לשמח חתנים בחתונתם – ועד היום ההבטחה מתקיימת ברגשות הודיה.

שמעתי מבעלי המעשה, בשנת ה'תשע"ה אירע דבר בבית אחד מאנ"ש מק"ק 'תולדות אהרן' בעיה"ק ירושלים תובב"א, שעקרת הבית החלה (בשלהי החורף) להרגיש לחץ נורא בעיניה וראייתה נחלשה מיום ליום, בצר לה פנתה לרופאים מומחים, והללו לא מצאו את מקור מחלתה, בלית ברירה קבעו לערוך לה בדיקת סי טי (c. t.) ונקבע זמנה

ביום ל"ג בעומר בבקרו של יום, באותו היום מיהרה לבית הרופא ומיד אחר עריכת הצילומים הספיקה להצטרף לקבוצת חסידי תו"א הנוסעים מירונה – כי התשובות והתוצאות של בדיקת הסי טי לא יגיעו רק לאחר עשרים וארבע שעות מעת לעת, בהגיעה למירון כמעט שלא הצליחה לראות בעיניה את ההדלקה של הרבי אלא בכתה ללא הרף בתחינה אל ה' שיאיר עיניה וירפא אותה בתכלית הבריאות, אחר ההדלקה נכנסה ל'מערה' מקום הציון של התנ"א רשב"י ובמשך דקות ספורות התפללה על מצבה הקשה... ויהי ממחרת, ותשכם האשה בבוקר והנה היא רואה כאחד האדם... גם כל הלחץ זה הדחק חלף כליל מביני עיניה. אלא שחזקה עליה פקודת הרופא שעליה לבוא לשמוע את תוצאות בדיקת הסי טי, ותתייצב האשה לפניו ובטרם פתחה את פיה לומר לו כי הכל חלף ועבר החל הרופא לומר לה כי נתגלה בצילומים שיש 'בצקת' (נפיחות) נוראה בעיניה, וחייבים בדחיפות לנתח בעיניה כי בלא זה מסוכנת היא לאבד את מאור עיניה לפתע בעודה מהלכת ברחוב העיר... אמרה לו האשה, היום בבוקר למחרת נסיעתי למירון פקח ה' את עיני, גם כל הלחץ פרח לו... ומה לעיני ולניתוח... הרופא שלא הבין את אשר לפניו, אמר לה – מכל מקום עליך לבוא בכל שבוע להיבדק, כי לפי הבדיקה שנערכה לפני ככ"ד שעות נראית הבצקת כמסוכנת מאד, עשתה האשה כמצוותו, עד שכעבור שבועה שבועות שנבדקה בכל שבוע הודה לה הרופא כי אין כל טעם לטרוח ומעתה משוחררת היא לביתה. זאת ועוד, כי מקץ תשעה ירחים נולד לה בנה הבכור (לאחר כמה שנים מהנישואין) למזל"ט.

הבט וראה אלו ניסים ונפלאות אירעו לה מרגע לרגע מחוץ לדרך הטבע, כי באותו היום הראו הבדיקות על בצקת נוראה ומסוכנת – כאן לפני רשב"י, וכאן לאחר רשב"י ששבה להיות כאחד האדם בבריאות השלימה. עוד מעשה אספר ביודעי ומכירי מתושבי קרית מאור חיים בצפת, שבערב פסח תשע"ו אירעה תאונה נוראה, בה נדרס ילד כבן שלוש, כתוצאה מכך נזדעזע מוחו ואיבד את הכרתו והובל לבית החולים, מיד אחד החג שלחוהו רופאי בית החולים למכון שיקום בטענתם שאזלה ידם מעזור לו, והנה, כב' שבועות קודם ל"ג בעומר נסעו הורי הילד מירונה לרשב"י, שם שפכו שיח כי בכוונתם היה לערוך בשנה זו 'חאלאקע' לבנם הקטן, ועדיין הם עומדים ומבקשים שיזכו להביאו הנה כשהוא מהלך על רגליו... לא נאריך, אבל זאת אומר כי ביום ל"ג בעומר בא הילד כשהוא עומד ומהלך על רגליו וערכו בו חאלאקע, ויהי לפלא, כנגד כל 'נבואות' הרופאים ל"ע.

בליל שב"ק לך לך תשע"ז סיפר לי אברך חשוב ממשפחת 'תלמידי חכמים', על אביו הרב ש. שבחודש אדר העבר (תשע"ו) גילו הרופאים שה'מחלה' מקננת בקרבו, והוחלט לנתח אותו בנסיון להציל את חייו, כל בני המשפחה נסעו למירון (רק אברכים) ולמדו כל הדרך, ובהגיעם לציון הקודש אמרו יחדיו כל ספר תהלים בדמעות, ופעלו מיד פעלו פעולת טוב, כאשר לאחמ"כ באו לערוך 'צילום' לפני הניתוח מצאוהו נקי לחלוטין.

סיפר לי אחד מידידי הקרוב בלבו לאת"ק מירון, ומרבה לפקוד את המקום, שאחד מעשרות המופתים אשר עיניו ראו ולא זר, בנכדו הקטן שהוריו הביאוהו מארה"ב לפני ג' שנים לקיים מנהג ה'חאלאקע', קטן זה היסב להוריו הרבה עגמ"נ ו'דאגה', מכיוון שלא התפתח כראוי, לא דיבר ולא הלך, וגם לא שלט על עשיית צרכיו, וראה זה פלא, על המטוס בדרכו חזרה ממירון לארה"ב אירעו שני ניסים כאחד... הקטן פתח את פיו וביקש מאמו שתכניסנו לבית הכסא דשם. ויהי לפלא.

סיפר לי רב חשוב מדרי ארה"ב מעשה שהיה עד לו בשנת ה'תשנ"ג, הלה היה לומד עם חברותא בכל יום כמה שעות באשמורת הבוקר. ויהי היום וערבי פסחים היה, התקשרה אליו זוגתו של החברותא, וביקשתו שיבוא במהירות לביתם – ולא אמרה לו במה דברים אמורים, בהגיעו ראה שהחברותא שוכב במיטתו חלוש וחסר אונים, ופתח לספר לו, שזה עתה חזר מ'הרופא' שגילה אצלו את המחלה ל"ע באופן נורא ביותר, ואף הוסיף הרופא לומר שאין ביד הרופאים לעשות מאומה, אפילו לא בגדר השתדלות, וכל פעולה אך לריק תהיה, ובזה הוא מודיעו שלא נותרו לו יותר משני חדשים לחיות עלי אדמות. החל בעל המעשה לדבר על לבו של החולה דיבורי אמונה וטללי נוחם, לאחמ"כ הוסיף, בכל שנה הנני נוסע לעלות וליראות בל"ג בעומר למירון, בשנה זו הנך מצטרף עמי, ותראה פלאות. החולה הביט בו ממיטתו ואמר לו, וכי הכלים תדבר, כי מי יודע אם עוד אזכה להיות בהאי עלמא ביום ל"ג בעומר, הרי לפי דברי הרופאים...

אחר הפסח קנה הלה טיקעט (כרטיס טיסה) לנסיעה לארץ ישראל לקראת ל"ג בעומר, ומבית סוכן הנסיעות התקשר אל החברותא ואמר לו, הנני קונה טיקעט גם עבורך, שהרי ממילא אין לך מה להפסיד (לפי טענת הרופאים). ואכן יצאו הידידים לחוג את יום ל"ג בעומר במירון.

באר הפרשה - ביה

באותה שנה חל ל"ג בעומר במוצאי מנוחה, בליל שבת קודש פנה אל החולה ואמר לו, עתה אין כל כך דוחק ב'מערה', הבה ניכנס יחדיו ונעתיר בתחינה רבה בציון הקדוש. נכנס החולה והתיישב סמוך ונראה לציון הקדוש, ושפך את נפשו בבכי ותחנונים באמירת כל ספר תהלים מרישא עד גמירא; משסיים פנה ואמר, מרגיש אנכי שאבן גדולה נגולה מעל לבי, והנני משאירה כאן בהיכלא דרשב"י. לאחר ל"ג בעומר משחזרו לארה"ב הציעו הרופאים לנסות 'ניתוח' כלשהו - כי ממילא אין מה להפסיד, ומשפתחו את גופו של החולה נדהמו לראות שאכן, את אשר ראו - נכונה ראו, אך אין זה ה'מחלה' אלא ענין אחר לגמרי, שאינו מסוכן כלל וכלל.

'חכמים' הללו לא האמינו למראה עיניהם, על כן נטלו מעט ממה שמצאו, ושלחו אותה לכמה בתי חולים גדולים ברחבי תבל - בכדי שיבדקו האם המחלה עודנה ח"ו, או לאו. בערב חג השבועות התקשר החולה אל החברותא והתחיל לבכות בבכי רב בעודו מדבר עמו, החברותא החל מרטט בידיו ורגליו, בחששו... אך חברו נענה לעומתו, בוכה אנכי כי זה עתה נתחייבתי ב'מזמור לתודה', דכעת חזרו ה'תשובות' שאין בגופי כל זכר למחלה. ואכן האריך היהודי עוד רבות בשנים, כשבכל אותן השנים עלה מידי שנה בשנה למירון להילולא דרשב"י.

וכבר אמרו בצחות שהאבנים הרבים הפזורים בדרך בואכה מירון. הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רשב"י.

סיפר הרה"ח ר' נתנאל אייזנבאך מזקני ירושלים של מעלה מעשה שהיה בשנת תש"ט והוא עד לה, בימים ההם לא היו היהודים יכולים לנסוע מהר הצופים לשכונת מגוריהם בירושלים כי אם בשיירות שמורות ומיוחדות, ואף זה היה רק אחת לב' שבועות, באחד הימים ירה אחד מהישמעאלים ימ"ש ופגע בבחור אחד - אוד מוצל מאש שעלה לארה"ק אחר ה'מלחמה', והוא היה היחידי שנותר בחיים מתוך כל בני משפחתו שעלו על מוקדה הי"ד, ושמו 'גדליה מאיראוויטש', החץ פגע ברגלו של הבחור, אך לא היתה דרך להביאו אל בית החולים 'שערי צדק', כי לא הייתה להם שיירה כראוי. רק כעבור כמעט שבועיים ימים הוכנס הבחור לבית הרפואה.

הרופאים שבדקוהו קבעו תיכף ומיד שמחמת הזמן הרב שעבר נזדהמה רגלו באופן נורא ומסוכן, ואין ברירה אחרת כי אם לכרות את רגלו, ובכך יצילו לכה"פ את חייו. מעשה זה היה סמוך ונראה לל"ג בעומר, בהתקרב יום ההילולא קדישא אמר הבחור לסובביו, כי ברצונו לעלות 'לרגל' - לציונו הקדוש של רשב"י לכבוד ההילולא קדישא, ושם יפעל את ישועתו, סובביו דחוהו בהלוך ודחה, שהרי נסיעה כזאת רחוקה היא מהמציאות, כי בימים ההם היתה הדרך למירון ארוכה וקשה עד מאד, ובפרט שבחור זה לא היה ביכולתו לשבת כי אם לשכב, והיאך ישאוהו בשכיבה מירושלים ועד מירון וחוזר חלילה, אך הבחור לא אבה להסכים לכל התירוצים, בלית ברירה שכרו החברים רכב משא גדול (טראק), הבריחו את הבחור מבית החולים, והשכיבוהו ברכב המשא כשרגלו עטופה בהרבה רטיות למיניהם, ושמו את פניהם אל עבר ציון התנא האלוקי. אחרי תלאות הדרך מצאו עצמם באת"ק מירון, בהגיעם שמה הורידו את הבחור הובילוהו עד לפני הציון הקדוש, והבחור החל תיכף להתפלל מקירות לבו, וכה זעק, 'רבי שמעון, אנא, פעל נא לי ישועה ורפואה, כי נותרתי אחד מעיר ואחד ממשפחה, כל קרובי נרצחו בידי זדים מרצחים. ואיככה אננה בית ישראל אם יכרתו את רגלי, ולא יעמוד שם ושארית מכל משפחתי ובית אבותי'... כה שכב הבחור ובכה נוראות. אחר גמרו הניחו אותו החברים שוכב על אחד החלונות ויצאו לחצר הציון לרקידה של מצווה. אחר זמן באו כמה מחבריו אל החלון אשר הוא שוכב שם - אך. הילד איננו... עד שמצאוהו רוקד בחצר, ונשתוממו עד מאד 'כי צד הרגל'... סיפר הבחור שהגיע אליו איזה זקן... וגער בו, מה לך שוכב כאן, קום, קום וצא החצר רקוד עם עם חברך, וכן עשה...

סיפור זה שמעתי מכלי ראשון מתושבי בני ברק, וכה סיפר, שבנו הקטן נפל למשכב בחולי מסוכן רח"ל, הרופאים החלו לטפל בו בטיפולים שונים וקשים, אך למגינת לבם ראו שהמחלה הנוראה מקוננת בגופו באופן קשה ביותר, וכמעט אין הרפואות משפיעות עליו לטובה, הרופאים נתיאשו והודו שאין בידם לרפאותו ולהושיעו. נשבר לב האב עם לבות כל בני המשפחה... כעבור כמה ימים פנו ידידי האב אליו ואמרו - עד עכשיו עשו הרופאים מה שבידם לעשות, מעתה נעשה אנו כיהודים מה שיש בכוחנו לעשות, ונתאספו כמנין מידידי לעלות בצוותא לאת"ק מירון לקרוע שערי שמים בתפילה לרפואתו השלימה של הילד.

טרם נסיעתם פנה אליהם האב ואמר אף אני ברצוני להשתתף במסע הקודש ואף את הילד החלש עד מאד אקח עמי מכוסה בסדינים עבים - שממילא אין מה להפסיד (לגבי סכנת חייו בטלטולי הדרכים) מנסיעה זו. בבואם לפני המלך באת"ק מירון השכיבו את הילד על ספסל אצל הציון, והתחילו לומר פרקי תהלים בציבור מעומק הלב

ובהשתפכות הנפש על רפואת הילד החולה והאומלל. באמצע התהלים התפתל הילד מיסוריו ובכה מאין הפוגות, כמובן שלנוכח בכיותיו נקרע לבבם של המתפללים וגברו תפילותיהם יותר ויותר בתחינה ובזעקה לפני הקב"ה בזכות התנא הא' רשב"י, וכך הוסיפו להתפלל עד שגמרו פעמיים את ספר התהלים מרישא ועד גמירא.

וראה זה פלא – פלאי פלאים, לפתע ביקש הילד 'הביאו לי מים לשתות כי צמאתי', ויהי לפלא כי מזה זמן רב לא אכל הילד ולא שתה דרך הפה כי אם ע"י תחליפי מזון בוורידיו, ואכן, מיד נתנו לו לשתות והתחיל להתחזק קימעא, משחזרו הביתה הציע האב לבדוק שוב את הילד אצל הרופא, הרופא התפלא מאד מן השינויים לטובה שהתרחשו בגופו ולא הבין איך יתכן כדבר הזה, ומיד המליץ לעשות עוד סידרת טיפולים לרפא את החולי, ולאחר זמן מה יצא החולה מכלל סכנה עד שהתהלך בחוץ על משענתו, ובסוף נתרפא כליל.

מעשה באחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש יצ"ו בקיץ שנת תשע"ה בא בנו בקשרי אירוסין והוקבע זמן החתונה לחודש חשון תשע"ו, משקרב מועד הנישואין ולרש אין כל, הוחלט בלית ברירה שהנ"ל יסע בחודש אלול לארה"ב לזכות אחינו בני ישראל במצוות צדקה שתעמוד להם לזכות בימי הדין של תשע"ו. נפשו של האברך עגמה עליו מאד שיצטרך להתגלגל בצידי דרכים בנסיונות ברוחניות ובגשמיות בחודש נשגב זה במקום לשבת כדרכו ב'אלול' על התורה ועל העבודה, ע"כ החיש פעמיו לציון הרשב"י שם התפלל מעומקא דליבא שלא יצטרך כלל לנדוד בדרכים בחודש אלול...

אחר שפרק מועקת לבו וסיים לומר תהלים נכנס ל'קאווע שטיבל' (חדר קפה) שבחצר הציון הקדוש, והנה נפגש שם עם ידיד נעוריו הדר בארה"ב שזה עידן ועידנים לא ראהו ולא שמע ממנו, אחר ברכת 'שלום עליכם – עליכם שלום' נענה ידידו מאליו ללא כל בקשה ורמיזה מצידו, הנה שמעתי כי הינך עומד להשיא את בנך, הרי לך טשעק (צ"ק) על סך עשרת אלפי דאלער... סכום שסייע והציל את האברך, ואף ניצול מגזירת גלות, ולא הוצרך ליסע לארה"ב (האברך מוסיף שממילא לא היה מרוויח יותר מזה בנסיעתו, וכאן הרוויח גם את דמי הכרטיס שנמנעה ממנו הוצאה זאת).

שמעו נא סיפור נורא ששמעתי מבעל המעשה (מדרי ארה"ב), בשנת תשנ"ז חלתה נוות ביתו במחלה קשה ב'כבד', וסבלה ייסורים קשים ומרים במשך כחמש עשרה שנים, עד שהחליטו הרופאים כי חייבים להשתיל בתוכה 'כבד' אחר (היינו שלוקחים כבד מגוי מיד אחר מיתתו, ושותלים אותו בגוף החולה), אלא שבאותו הזמן לא היה תחת ידם 'כבד' שמתאים לה, לסוג ה'דם' שלה וכו' (כידוע שבזה צריך הכל להיות באופן מדויק). ידידו של בעל מעשה מתושבי עיה"ק ירושלים (מחשובי בני חבורתנו בירושלים) היה מחזקו בדברי אמונה ובטחון הסועדים את הלב, ואף היה משתטח על קברי צדיקים בכל עת ועונה ומעורר רחמי שמים מרובים עבור משפחת ידידו.

כה עברו עליה שנים קשות עד שבשנת תשע"ב הוחמר מצבה מאד, בערב שבת שקודם ל"ג בעומר שלח הבעל את ידידו לשבות שבתו באת"ק מירון (יש שכינו בחיבה את השבת הזאת בשם 'שבת אויפרוף', כי יום ל"ג בעומר הוא הילולא, מלשון שמחת נישואין, וא"כ שבת שלפניו כשבת עליה לתורה ייחשב) שיקרע שם שערי רחמים לרפואתה השלימה, וכך עשה, במשך כל השב"ק התחנן הלה ללא הרף במערת רשב"י לרחמי שמים.

וישמע ה' לקול תפילתו, ובאותו זמן שהלה שפך תפילות כמים באת"ק מירון אירעה תאונת דרכים (עקסידענ"ט) בניו יארק, ונהרג אז גוי ש'כבדו' היה ראוי ומתאים לחולה הנ"ל, אך דא עקא שהיו שני גויים אחרים ברחבי ניו יארק שאף הם המתינו (לפניה) זמן רב ל'השתלת כבד'. מהנהלת בית החולים ניסו להשיג את הגוי הראשון ברשימה אך ללא הועיל, ומשלא הצליחו להשיגו פנו אל הגוי השני, הלה מיהר לבוא, וכבר הכינו אותו הרופאים לניתוח (כידוע ניתוח זה הוא הקשה מכל הניתוחים ל"ע). אך משקרב הלה אל החדר המיועד, החל מרתת מאימה וחזר בו, ושב לביתו.

הרופא המפורסם ד"ר בראהן שנכח בבית החולים מיהר להתקשר בעצם יום השבת (מטעמי פיקוח נפש) לאחד הרבנים העוסק בסיוע לאחינו בני ישראל בענייני רפואה – אולי יש אחד מאחינו בני ישראל הזקוק ל'כבד' – כי לא הרי הכבד כשאר האברים שיש למחר בו ככל האפשר להשתיל בגוף החדש. הרב חיפש ומצא ברשימותיו כי כבד זה מתאים לחולנית זו, מיהר הרב להתקשר אל בני המשפחה, והנה על פי דרך הטבע לא היו עונים לו על הטלפון בעצם יום השבת קודש, כי לא היו עונים רק לטלפון שראו כי הוא מ'בית החולים' המיוחד שבמאנהעטען (מנהטן), ולא מבארא פארק – מקום מגורי אותו הרב שליט"א, אך כעת משהתקשר הרב הרים אחד הפעוטות את הטלפון בטעות גמורה ושמעוהו מודיע על הכבד על כן מיהרו לביה"ח ונצלו חייה.

ביום שני שאחרי שבת זו – בטרם נתקדש ל"ג בעומר בעולם שחל ביום חמישי באותה שנה, כבר עמדה החולה כשהיא מהלכת על רגליה בבריאות השלימה. ויהי לנס.

באר הפרשה - ביהר

כתב ב'משנת חסידים' (סידור תפילה, י"ל באמטרדם בשנת תקכ"ה, חודש אייר פ"א ג-ז) לפי שפסקו תלמידי ר"ע מלמות ביום זה, וסמך או חמישה תלמידים שמהם יצאה תורה, וביניהם הרשב"י... מצווה לשמוח (ביום זה) שמחת רשב"י, ואם דר בא"י ילך לשמוח על קברו, ושם ישמח שמחה גדולה^ס, וכ"ש אם הוא פעם הראשונה שמגלה ראש בנו ומניח הפאות, שהוא מצווה^{סב}...

כתב הגאון רבי שמואל העליר זצוק"ל גאב"ד דעיה"ק צפת"ו בספרו 'כבוד מלכים' (בסוף הספר) ואעיד

מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג בעומר על קבר הרשב"י ורבי אלעזר אשר קבורים בעיר מירון בנוודע, ואוכלים ושמחים שם, ואני ראיתי למורי ז"ל שהלך שם פעם אחת ביום ל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים הראשונים של השבוע ההוא... והה"ר יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהלך עם בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג היהודים^ס, ועשה שם יום משתה ושמחה.

מעשה באיש יהודי מבני ירושלים שבנו נחלה ופנה אל הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע בבכותו את מצב בנו, הורה לו רבי דוד סע נא לאתרא קדישא מירון ותפעל ישועתך על ציון התנ"א רבי שמעון יוחאי, אמר לו היהודי כבר הייתי במירון, אמר לו רבי דוד, נו, סע שוב, וכי מי שכבר ביקר אצל הרופא ועדיין לא נתרפא לא ישוב אל הרופא הלך ושוב עד שיתרפא...

ס. טעם נחמד למנהג זה שמעתי מכ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א ממעשה שהביאו בגמרא (מעילה יז.) 'פעם אחת גזרה המלכות גזירה, שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי (פירשי גילח השער שעל מצחו, והניח השער של אחריו כעין בלורית שהעכו"ם עושין, כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי), והלך וישב עמהם לבטל בחכמתו את הגזירות, אמר להם (ר' ראובן) מי שיש לו אויב יעני או יעשיר, אמרו לו יעני. אמר להם, אם כן, לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו, אמרו טוב אמרת, ובטלו הגזירה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא, אמרו לו יכחיש, אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו, אמרו לו טוב אמרת ותבטל הגזירה על המילה. אחר זמן הכירה המלכות ש"יהודי" בא ובערמה ביטל את הגזירות, מכיוון שכן החזירו את כל הגזירות לקדמותם, אמרו החכמים, מי ילך ויבטל הגזרות, ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים, יצא לקראתו 'בן תמליון' (שד, ששמו כן, ושאלם) רצונכם אבוא עמכם, בכה ר' שמעון ואמר, מה שפחה של בית אבא (הגר המצרית) נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת, יבא הנס מכל מקום, קדים הוא על בברתיה דקיסר (הקדים השד טרם הגיע רשב"י לשם, ונכנס לבתו של הקיסר), בהגיעו לשם אמר רשב"י - 'בן תמליון צא, בן תמליון צא', מכיוון שקרא לו רשב"י יצא השד והלך לו, אמר להם המלך, בקשו ככל אשר תאוה נפשכם, הכניסו אותם לגנזי המלכות כדי שיוכלו לקחת מה שהם חפצים, לאות הכרת הטוב שהצילו את בתו של המלך, מצאו שם את 'איגרת גזירה' זו, נטלוה וקרעוה.

ומכאן, שמעלה מיוחדת היה לרשב"י שביטל בכוחו את הגזירה כשהוא לבוש בבגדי היהודים ואף שערותיו עמדו לו כיהודי... זכר לדבר, עושים 'חלאקה' לילדי ישראל במירון, שהרי גזירת השערות מתוך הזהירות בלא תקיפו פאת' היא היא סימן היכר שבין בני"י לשאינם בני"י, ויש בזה זכר לנס הגדול שנעשה בכוחו של רשב"י בימים ההם.

וכבר אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א (לקט אמרים ח"ב עמוד דש) וז"ל. כי הרי רשב"י הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו (שבת קלח:), ולכן בתחילת חינוך הילדים כשמכניסים אותם לתלמוד תורה אז הוא הזמן הנכון להביאם אל רשב"י, כמי שאומרים הלא הבטחתם שלא תשכח התורה מפי זרעו, הנה הבאנו לכם איפוא את זרעו המיועדים להכניס לחדרי תורה, שזכותכם תגן שלא תשכח התורה מפיהם.

סא. ואף התנא רשב"י בכבודו ובעצמו יוצא לקראת העולים על ציונו ושמח בשמחתם, כידוע דבר המעשה שסיפר הרה"ק משינאווע זי"ע (ששמע בעת ביקורו בארה"ק) שפעם אחת רקד האריז"ל ותלמידיו בחצר הציון הק' ביום ל"ג בעומר ורקד עמהם איזה זמן גבוה משכמו ומעלה, ואחר הריקודים גילה האר"י שהזקן היה רשב"י בכבודו ובעצמו (עיי' טעמי המנהגים כל אריכות הדברים שרקד עם האר"י וה'חרדים' יחדיו).

סב. ובכלל, ידועים דברי הזהר הקדוש (בא לח.) על הפסוק (שמות לד כג) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' - מאן פני האדון ה' דא רשב"י, ואף שהדברים עמוקים, מכל מקום חזינו כאן כי ענין העליה לרגל' שכהיום שחרב הבית אין בידינו לקיימו, עדיין שייך לדידן בעליה לציונו של התנא האלוקי רשב"י.

הוא ימליץ טוב - סגולת היום לפעול בו גדולות ונצורות מצינו בתורתן של רבותינו שזה היום מסוגל לפעול בו כל מיני ישועות - 'לכל ישראל האיר', כל חד וחד במצבו הן ברוח^{סג} הן בגשם^{סד}. ובפרט בשלש אלה, בני חיי ומוזני, וכדלהלן.

בני^{סה} - הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שם אות כב) מביא משמיה דזקינו הרה"ק הי"שם שלמה זי"ע שהרוצה להיפקד בזרעא היא וקיימא יעתיר על כך בברכת 'רפאנו', כי ענין זה נכלל בכלל 'רפואה', וביום זה שהוא בחינת 'הוד' מסוגל לבקש על רפואת, כי

אני כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים אשר אבותם ראו וסיפרו להם כי הרה"ק ר' חיים בן עטר (ה'אור החיים) זי"ע היה פעם בהילולא פעיה"ק צפת, ובשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים משם אל 'המקדש', ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה גועה בבהמה וצועק - היכן אני השפל נכנס למקום להבת שלהבת, קוב"ה וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה. ובעת ההילולא היה שמה שמה גדולה.

ידוע כי רבים נהגו לקיים מימרא זו כפשוטה, ועולים להשתטח על ציון הקודש 'שלש פעמים בשנה', ונהרא נהרא ופשוטיה.

וכה כתב ה'חרדים' בהקדמת ספרו, אמר המחבר, בהיות חברים מקשיבים אצל ציון רשב"י, עוסקים באמרותיו אמרות טהורות כדרכנו פעמים בשנה מעת לעת ומפקידה לפקידה...

סג. כתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש יא) וז"ל, ויום ל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י, כי מת אז, והיה למעלה הילולא [בבחינת] 'הנערה באה אל המלך' וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו יום ההוא לשוב בתשובה, כי זכות רשב"י מסייעת להבא לטהר, ולא לבלות זמן בעו"ה בהבלי עולם, אשר הוא לצדיק לצער, עכ"ל. סד. וגם בענין הזיווגים, ידוע מה שאמרו צדיקים שיום זה מסוגל למציאת זיווג הגון, כי רבי שמעון 'הציל הלחוצים', ומי לנו 'לחוך' כמי שממתין לזיווג...

מעשה שהיה בשנת ה'תשע"ד, משפחה אחת מדרי ארה"ק שבנם הבחור כבר עמד בפרק 'האיש מקדש' זה עידן ועידנים, ועדיין לא היה נראה כי הלה יערוך בזמן הקרוב 'סיום' על 'פרק' זה, והיו עיני ההורים רואות וכלות ואין לאל ידם להושיע, ביום ל"ג בעומר נסעה אם המשפחה לאת"ק מירון לשפוך שיח לפני אדון כל, שיחיש ויושיע כבר אותם ואת בנם גם יחד בזכות התנא האלוקי רשב"י, על אם הדרך דיברה האם עם האב בפל' (סעלפאן), וכה אמרה, כי לאחרונה נזכרה שטרם הולדת בנם זה הבטיחה אצל הרשב"י שכאשר יעזרם הבורא ויוולד להם בן למזל טוב יקראו את שמו בישראל - שמעון (כסגולה הידועה לזש"ק והובאה בשבחין דרשב"י עמו' ה), ומשום מה בהגיע עת השמחה נשתכח הדבר מליבם, ונקרא שמו בישראל 'זעליג', ומי יודע אם ענין זה הוא המעכב את הזיווג...

מיד נדברו ההורים עם מורם ורבם - אחד מהרבנים החשובים פה בארה"ק, יעץ להם הרב שבבוא האם לפני המלך בהיכל הקודש במירון תזכיר הבטחה זו, ותאמר שם שהרי הם מוסיפים זה כעת את השם 'שמעון' לבנם, ומעתה יקרא שמו בישראל 'שמעון זעליג', וכדי שלא לעורר רעש מיותר ב'קריאת שם' (בפרט בבחור במצב כזה), על כן בשבת הבעל"ט יעלה הבחור ב'עליה לתורה' ושם יקראהו הגבאי - 'עמוד הבחור שמעון זעליג בן...', ואף יעשה לאחר מכן 'מי שברוך... הוא יברך את הבחור שמעון זעליג... בעבור...', ובזה יבוא הענין על מקומו בשלום, וכך עשתה האם, כשאך למותר להוסיף כמה דמעות שפכה כמים בציון הקדוש, שיחוס ה' וירחם עליהם.

בשבת שלאחר ל"ג בעומר התפללו הבחור ואביו בביהמ"ד שהם רגילים בו, ובעת קריאת התורה הכריז הגבאי, 'עמוד הבחור שמעון זעליג בן...'. מיד אחר התפילה ניגש אחד המתפללים ששמו 'זעליג', ושאל את הגבאי מדוע קראת לבחור 'עמוד הבחור שמעון זעליג', מעולם ידעתי ששמו 'זעליג' בלבד, אמר לו הגבאי וכי מה אכפת לך, כך אמר לי אביו ששמו כן, אמר לו האברך - הבט נא וראה, בתי בגרה והיא בעידן ה'שידוכים', וזה מכבר אמרתי לעצמי, בחור כמותו הייתי רוצה לקחת לחתן לבתי, אלא שעד עתה חשבתי כי שמו כשמי - זעליג, והרי הננו מקפידים על צוואת רבי יהודה החסיד (כג) שלא להשתדך כששם החותן כשם החתן, אבל אם שמו אינו כשמי אלא אף 'שמעון' שמו, אם כן, אין מתאים לי לקחת לחתן יותר מבחור זה... ותוך כמה ימים (לפני שבת הבאה) נגמר הדבר בכי טוב.

סה. איתא מהרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (שער יששכר, אייר, מאמר גל עיני אות ה) על הא דאיתא (מכות יז): 'אמר רבא דילידא אימיה כרבי שמעון תלד, ואי לא לא תלד'. וברש"י (ד"ה דילידא) כל שאמו יולדת תבקש רחמים יהי רצון שיהא כרבי שמעון. ולפי פשוטו אין הדברים מובנים, וכי כל כך ביד כל איש לבקש שבנו יגדל ויתעלה לרום המדרגות כרשב"י.

'בורא רפואות' (בברכת יוצר) הוא כנגד מידת ההוד, ו'הוד חיי - כמו שמביא הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שער יששכר שבהוד' הוא רפואה בתכלית השלימות, נמצא שאף מאמרי חודש אייר מאמר גל עיני אות י) כי 'שמעון בן פקידת עקרות מסגולות היום הגדול הזה"ס. יוחאי' בגימטריא 'מחיה מתים' ס"ו.

ומבאר ה'מנחת אלעזר', כי אכן גדול ואדיר כוחו של האי יומא קדישא - יום ל"ג בעומר, עד שבידינו לבקש ולהתפלל על בנים כרשב"י, כי כל תפילה מתקבלת בשמי מרום ביום זה. ואנן נעני ונאמר, שאין הדברים אמורים דיקא ביולדת. אלא אף על עצמו ועל נפשות בניו ובנותיו יש ביד כל אחד ואחד לפעול - שיגדלו ויהיו כרבי שמעון, כשירבה בתפילה ותחנונים להתעלות בתורה ויראה טהורה, וכל מידה נכונה וטובה, ובזה יזכו הכל לרוות נחת דקדושה מכל יו"ח.

סו. איתא במדרש (שהש"ר א) אמר רבי אידי, מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, באו הבעל והאשה לפני רשב"י, ואמרו לו, רצוננו להתגרש זה מזה. אמר להם רשב"י, חייכם, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים (נפרדים) אלא מתוך מאכל ומשתה. הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט, ועשו סעודה גדולה, בתוך הסעודה נתנה לו האשה יין ושיכרתו יותר מדאי, כיון שנתישבה דעתו עליו, אמר לה, בתי, ראי - כל חפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה, ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא. בחצי הלילה נייעור האיש משינתו כשפג היין, אמר לה, בתי היכן אני נתון, אמרה ליה בבית אבא, אמר לה מה לי בבית אביך, אמרה לו - ולא כך אמרת לי בערב 'כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך', אין לי חפץ טוב בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רשב"י, ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך, מה הקב"ה פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות, והרי דברים קל וחומר, ומה אם בשר ודם מכיוון שאמר לבו"ד כמותו אין לי חפץ בעולם טוב ממך נפקדו, ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה עאכ"ו.

סז. ידוע מה שסיפר הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זי"ע (הילולא דרשב"י) מה שענינו ראו ולא זר, בל"ג בעומר שנת תרפ"ג, שהגיעה אשה אחת למירון ובנה הקטן עמה - בן שנולד לה לאחר שנים רבות מאד של ציפיה לישועה, והבטיחו היא ובעלה שאם יזכו לבן יביאוהו מירונה לגוזז פאת ראשו בשמחת ה'חאלאקע', ואכן תפילתם נענתה ולתקופת השנה נולד להם בן למזל טוב. כאשר הבטיחו כן קיימו, ומשבא הילד לגיל שלוש הביאתו אמו לתגלחת בציון הרשב"י. (ואילו אביו נשאר בביתו ולא עלה בידו לעלות מירונה). והנה באותה שנה היה ל"ג בעומר ביום שישי בשבת, ורוב העם נשאו לשבות שבתם בצילא דמהימנותא אצל רשב"י, ביום השב"ק בעת שהתפלל הרא"ז מוסף במנין האחרון סמוך לחצות היום - נשמע לפתע קול רעש גדול מאחד החדרים הקטנים הבנויים מעל לציון - כי באותו פרק אחזה מחלת הח"ר הנוראה את הילד הנ"ל, ושבק חיים לכל חי, וכפי שמעיד הגרא"ז מרגליות בכתביו 'אני בעיני ראיתי את הילד מונח על הארץ ירוק ומת'. וציוו הרופאים שהיו שם מטעם הממשלה מצפת"ו לעשות 'הסגר' על הציון, כי היתה מחלה זו מסוכנת לדבק אחרים בה, השערים ננעלו אין יוצא ואין בא, ושאגות נוראות החלו להישמע, אבות נשאו מבחוץ ועולליהם בתוך המערה, ונשמע קול צעקה ובכיה בכל המקום ההוא, ועל כולם נשמע קול בכי מאם הילד שמת, שבנה הראשון והיחידי אשר נולד לאחר שנות ציפייה והביאה אותו על תגלחתו הראשונה אינו ונהפך לתוגה שמחתה. ולא היה איש מהנמצאים שהיה יכול לעשות קידוש - מרוב צער, לפתע קמה אם הילד וחגרה מותניה כאשת חיל, נטלה את בנה המת על ידיה וירדה עמו למטה לביה"כ שעל הציון הקדוש, ובקול מר צווחה, רבי שמעון, רבי שמעון... הנה הבאתי הלום את בני היחידי אשר נתן לי ה' בזכותך, וקיימתי נדרי להביאו אליך על תגלחתו הראשונה, אל נא תשבית את שמחתי ואת שמחת בעלי היושב ומצפה לנו שנחזור מציון קדשך...', ואח"כ קמה ואמרה, צדיק צדיק הנני מניחתו לפניך כמו שהוא, ואנא ממך שאל תביישני ואל תחזיר פני ריקם, ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהבאתיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושמן בעולם, וידעו הכל כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ. ולסגולה סגרו הדלת, ורק הילד נשאר שמה. כעבור איזה רגעים... והקול נשמע מבית הכנסת - צעקת הילד לאמו, וה'חכם' שהיה שם פתח הדלת, והנה הילד קם על רגליו וצועק אמי תני לי מים כי צמא אני, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל באו לראות את הילד החי, ועמדו כל הקהל ובירכו ברכת 'מחיה המתים'... ואפילו אנשי השלטון הגויים השתאו לראות את הנס הגדול ופתחו את שערי המערה לרווחה לכל הבאים.

זעוד, שתיבות 'שמעון בר יוחאי' עולים במכוון כמספר 'ורפאתיו' (אורה ושמה להרה"ק מבארניב דף כ, הובא בהילולא דרשב"י הערה סז). ולא זו בלבד, אלא כמו שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס השלם אות רלא) שיום זה מסוגל ביותר לעורר בו עניין הרפואה ומי שצריך לקחת רפואה (תרופות) יתחיל בל"ג בעומר, כי 'בורא רפואות' מכוון כנגד 'הוד' (פרע"ח שער ק"ש פרק א). ואם בן יום ל"ג בעומר שהוא ספירת 'הוד שבהוד' הרי הוא מסוגל לבוא לתכלית הרפואה'.

מתאמרא בשם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע שהקשה על דברי הזוהר הידועים על יום י"ד אייר - פסח שני (הנוכרים לעיל) 'כרוזא כרוז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי' (כל מי שרוצה לבוא וליראות את פני האדון ה', יכול לבוא באלו הימים לראותו בטרם ינעלו את השערים), אימתי כרוז אכרוז, בארבעה עשר לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי (כרוז זה יוצא ביום י"ד אייר, ומאו ועד ז' ימים עדיין פתוחים השערים, ולאחר מכן ינעלו אלו השערים), ע"כ'. ולכאורה קצת צריך ביאור מדוע אין משאירים את השערים פתוחים לרווחה לפליטת עמו בית ישראל. אלא, שלאחר ל"ג בעומר (החל בשבוע של הוד) אין בל צורך להשאיר את השערים פתוחים - כי כבר נכנסו כל בני ישראל, ואף פעלו כל משאלות לבם למזכה ביום ל"ג בעומר, כי הוא יום שבו פעל כל איש מישראל פעולתו לטוב בכל מאי דבעי^{סט}.

מזוני - למדנו מדבריו של הרה"ק ה'חת"ם סופר' זי"ע בתשובותיו (יו"ד רל"ג), כי הנה אמרו במדרש (מדרש זה אינו לפנינו) שבצאת בני ישראל ממצרים, לקחו עמם חררת מצה, וממנה ניזונו למשך ל' יום, ואז הלכו במדבר שלושת ימים בלא לחם, ויהי ביום השלישי, ביום י"ח אייר - ל"ג בעומר, החל הקב"ה להמטיר לחם מן השמים. ומסיים ה'חת"ם סופר' וראוי לעשות לזה זכר טוב. ואם בן אף עניין המזוני יש בהאי יומא רבה. שהרי ביום זה המטיר הקב"ה לחם מן השמים^{סח}.

ונודע על כוחו הגדול של רשב"י להשפיע שפע 'מזוני' לעולם, וכדאיתא ב'ירושלמי' (ברכות פ"ט ה"ח) רבי באמת אמרו, שאין כל ספק, שאם יעמוד אדם בציון הקדוש, ויזעק ויתפלל - ולא יפסיק, כאותה אם רחמנית שצווחה לרחמים על חיי בנה. יפעל כל משאלות לבו בכל מיני ישועות, אפילו אם יצטרך רבי שמעון לפעול אצל היושב במרומים לשדד עבורו את כל מערכות הטבע, אלא שעליו לבקש כאותה אם המבקשת על חיי בנה היחיד... אף הגרא"ז מרגליות סיפר על עצמו, שסבל פעם כאבים ויסורים בגרונו, והרופאים המליצו לו שיעשה ניתוח על הגרון, אולם הוא חשש מכך מאד, ע"כ נסע למירון וגמר 'תהלים' על הציון הקדוש, באמצע אמירתו תקף אותו שיעול חזק אשר גרם לו להקיא דם ועמו יצאו כל הפסולת שהיו תקועים בגרונו, ושוב לא היה צריך לעשות עוד ניתוח.

סח. איתא מהרה"ק הישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל י"ד שבט, ב) שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום הוא לצדיק כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצילו. עכ"ל.

עפ"י יש לומר, שבהילולא דרשב"י הרי הוא כחתן היוצא מחופתו, ו'שטר כתובה' בידו לכל המשתתפים בשמחתו הן בקירוב מקום הן בקירוב הלב, ובכתובתו כתוב 'ואנא אפלא ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי' (אזון ואפרנס), והרי הוא כמחייב עצמו להשפיע לנו בני חיי ומזוני וכל הצטרכויותינו בהרחבה מרובה.

סט. שמעתי על עשיר אחד הדר בנ"י. שבארה"ב, שנסע פעם לאת"ק מירון. ויהי בעת השתטחותו על הציון הקדוש נכנסו באזניו תפילות היהודי שעמד בסמוך לו, והיה הלה שופך את מר ליבו על החובות האדירים שהוא שקוע בהם עד צווארו, וביקש והתחנן שבזכותא דרשב"י ישלח לו הבורא ישועה גדולה - חמישים אלף דאלער טבין ותקילין, תפילה זו לא מצאה חן בעיני העשיר הלז, באמרו, וכי כך מגשמים את התפילה אצל הרשב"י, בשלמא אם היה מבקש על נחת דקדושה או אפילו על בריאות גוף ונפש, ניחא, אבל כזאת זילותא - לדבר אצל הרשב"י על מעות... (כי אותו עשיר טוב לו לא הבין ללבו של העני), ובתוך כך הגה בליבו איזה רעיון היאך 'לסדר' ולחנך עני שבור זה, נבר במקום המיוחד ל'קוויטלעך' הוציא את הקוויטל של העני ומצא כתוב בה את מקום מגורי העני, וגמר

עפ"י יש לומר, שבהילולא דרשב"י הרי הוא כחתן היוצא מחופתו, ו'שטר כתובה' בידו לכל המשתתפים בשמחתו הן בקירוב מקום הן בקירוב הלב, ובכתובתו כתוב 'ואנא אפלא ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי' (אזון ואפרנס), והרי הוא כמחייב עצמו להשפיע לנו בני חיי ומזוני וכל הצטרכויותינו בהרחבה מרובה.

סט. שמעתי על עשיר אחד הדר בנ"י. שבארה"ב, שנסע פעם לאת"ק מירון. ויהי בעת השתטחותו על הציון הקדוש נכנסו באזניו תפילות היהודי שעמד בסמוך לו, והיה הלה שופך את מר ליבו על החובות האדירים שהוא שקוע בהם עד צווארו, וביקש והתחנן שבזכותא דרשב"י ישלח לו הבורא ישועה גדולה - חמישים אלף דאלער טבין ותקילין, תפילה זו לא מצאה חן בעיני העשיר הלז, באמרו, וכי כך מגשמים את התפילה אצל הרשב"י, בשלמא אם היה מבקש על נחת דקדושה או אפילו על בריאות גוף ונפש, ניחא, אבל כזאת זילותא - לדבר אצל הרשב"י על מעות... (כי אותו עשיר טוב לו לא הבין ללבו של העני), ובתוך כך הגה בליבו איזה רעיון היאך 'לסדר' ולחנך עני שבור זה, נבר במקום המיוחד ל'קוויטלעך' הוציא את הקוויטל של העני ומצא כתוב בה את מקום מגורי העני, וגמר

זהיום עצמו גורם, ואף מי שאינו זוכה לעלות וליראות באתרא קדישא מירון, מבל מקום יש בידו לפעול בכל מקום שהוא נמצא, כי גדול וקדוש היום לאדונינו לקבל תפילתנו ולשמוע שזועתנו בזכותא דרשב"י, וכמו שאמר רשב"י ב'אידרא' שיום זה ברשותו הוא - דהא בל יומא ברשותי קיימא (פר' האוינו רצ"א: הובא לעיל), ובכל מקום שבעולם שרויים בני ישראל ביומו של רשב"י, וכמו שהוא עצמו אמר יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין" - אף מי שאינו בנמצא אצלו (סוכה מה:), עוד אמרו (פסחים נא:): 'כראי הוא רבי שמעון לסמוך בין בפניו בין שלא בפניו'". והרבה צדיקים קדושי עליון שבארצות הגולה פעלו גדולות ונצורות בהאי יומא, על

אומר שבחזרתו לביתו יכתוב לו טשעק (צ"ק) על סך חמישים אלף דאלער, ובמקום החתימה יחתום 'רשב"י, וישלח את הטשעק לביתו של היהודי - שכמובן לא יהיה לו מה לעשות עם טשעק ב'חתימה' כזו, אך הלה 'יתחנך' ויבין כי אין לדבר עניני חולין כאלו ליד ציונו הקדוש של הרשב"י, ואכן, מיד בחזרו לביתו הוציא הלה את זממו לפועל, ובזה נחה דעתו...

כעבור כמה שבועות ראה העשיר כי יצא מחשבון הבאנק שלו סך של חמישים אלף דאלער טבין ותקילין, פשפש וחקר אחר הוצאותיו והכנסותיו ולא הצליח להבין מהותה של 'הוצאה' זו, מי הוציא מחשבונו סך כזה, בפרט שלכל האנשים אשר הוא עומד עמם בקשרי מסחרו הרי הוא משלם סכומים שאינם 'עגולים' כסכום זה, באין מענה ל'חקירתו', פנה לבדוק את תצלום הטשעק שעל ידו הוציאו סכום זה, והנה רואה הוא כי זהו הטשעק שהוא עצמו שלח אל פלוני ופלוני, ומרוב בהלה ורוגזה שכח וחתם בשיגרא דידו את 'חתימת ידו', או אז ראה העשיר כי תפילת העני שביקש ב'תמימות' בזכותא דרשב"י חמישים אלף דאלער - נענתה בשלימות, ולא עוד אלא שהוא היה השליח ממעל למלא משאלת לבו, ושלח אליו את כל הסכום בפעם אחת לביתו, בלא טלטולי דרכים וכדו'...

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע מעשה באשה עשירה אחת (שהיה בעת ביקורו של הדב"ש בצעירותו במירון בל"ג בעומר), שבאה לציין הרשב"י לבקש מרשב"י שימליץ טוב עליה כי שלחה אניה בלב ים מלאה בסחורה יקרה, וביקשה שיעבור הכל בשלום ותרוויח במסחרה. בגישתה אל הציין, שמעה קול אשה עניה מבקשת לחם לפי טפיה ומעות לנישואי שתי בנותיה... פנתה אליה העשירה בשאלה לכמה מעות הינך נצרכת, ענתה כך וכך, מיד הוציאה העשירה מכיסה את כל הסכום ונתנה לה ככל צרכה, ובזה הסתובב אל הציין ואמרה, 'רבי שמעון, הנה זאת האשה פעלה כל משאלות לבה, אנא, עזור לי גם כן.... ותפעל בשמים ממעל שיהיה לי שמירה עליונה על נכסי ועל הספינה השטה בים הגדול'.

והיה ה'דברי שמואל' מפליא בדבריו, כי אותה עשירה לא פנתה לאמר, ענני אלוקי בזכות הצדקה הגדולה שעשיתי עתה, אלא באמונתה ביקשה שזכות הרשב"י תעמוד לה, כי לא יוכל רשב"י להחזיר פני שואליו ריקם (מזקנים אתבונן). ע. הגרעק"א מציין ב'גליון הש"ס' (שם) למאמרו של רשב"י (אדר"ג פט"ז), 'רשב"י אמר, מנין שאין ישראל רואים פני גיהנם לעולם, משלו משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו שדה זיבורית, באו בני אדם והשכירוהו בעשרת כורין חיטים בשנה, זבלוה, עדרוה, השקוה וכסחוה, ולא הכניסו ממנה אלא כור אחד חיטים בשנה. אמר להם המלך מהו זה, אמרו לו אדונינו המלך אתה יודע בשדה שנתת לנו שמתחילה לא הכנסת ממנה כלום ועכשיו שזבלנוה וכיסחנוה והשקנוה מים לא הכנסנו ממנה אלא כור אחד חיטים בלבד. כך עתידים ישראל לומר לפני הקב"ה ריבונו של עולם אתה יודע ביצר הרע שהוא מסית בנו שנאמר (תהלים קג טו) כי הוא ידע יצרנו'. והיינו שאין כל מקום לטענה על בני ישראל מדוע לא עליתם יותר במעלות התורה והיראה, כי בלא עבודתם ויגיעתם - לעמוד כנגד פיתויי היצר, לא היו מגיעים אף למעט תורה ועבודה שהגיעו, ובתשובה זו פטר רשב"י את כל העולם כולו מן הדין.

וראה שם בביאור 'בנין יהושע', שאין נפטר מדין זה אלא מי שבשם 'ישראל' יכונה, היינו דיקא אלו שעשו פעולות רבות - בתורה ובמעשים טובים, אך לא הצליחו לגבור על יצרם, ולכך מדייק רשב"י שאין 'ישראל' רואים פני גיהנום ר"ל מי שמכונה בשם ישראל ומתחכם בעצמו לעשות פעולות רבות לבער היצה"ר מקרבו - אדם כזה לא יראה פני גיהנום לעולם.

וכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ל"ג בעומר, בתחילת דבריו) רשב"י מזכך גופן של ישראל לעולם. עא. לעת זקנותו של הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע השתוקק מאוד לנסוע למירון קודם ראש השנה, באמרו שעומדים לקראת יום הדין, ומוכרח הוא לקחת את ה'לויער' (עורך דין) המומחה והגדול ביותר שיוציא לצדק

אף שהיו רחוקים ת"ק פרסאות ממקום אש להבת זבפרט אם ילמדו מאמרי רשב"י המפורים בש"ס, או שלהבת ע"ב.

דיננו, אמנם הגבאים הפצירו בו מאוד לבל יסע עקב חולשת גופו, עד שאמר שישאלו את בנו הרה"ק הישועת משה' זי"ע שכהן אז כרב שיכון ויזניץ, גם הוא פסק ש'אסור' לרבי לנסוע עד מירון, אז 'קיבל' האמ"ח את ה'פסק', כי אמר שצריך לשמוע בקול ה'מרא דאתרא'... ותחת כן נסע לירושלים להתפלל בכותל המערבי. לאחר מכן עלה לבית נכדו כ"ק אדמו"ר מסלונישליט"א לנוח מעט, והגיע הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע לדרוש בשלומו ולברך ולהתברך לקראת ראש השנה, פתח האמ"ח וסיפר לו שרצה מאוד לנסוע למירון עד שגזר עליו המרא דאתרא שלא ייסע, נענה לו ה'נתיבות שלום' בלשון הגמ' (פסחים נא:) 'כדאי הוא רבי שמעון בן יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו, שמח האמ"ח בדבריו ומיד הוסיף כי אצל רבי שמעון תמיד נחשב 'בפניו', כי איתא בזוה"ק 'מאן פני האדון ה' דא רשב"י'...

עב. מעתה יראה כל איש באשר הוא למלא את האי יומא קדישא, לעסוק בתורתו של רשב"י ובאידרא קדישא, או באמירת תהילים, וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בין בפניו ובין שלא בפניו.

הא למה זה דומה לרופא שעשה מעשה מרקחת לחולי מסויים, והוא שולח תרופה זו בכל קצוות תבל, והדבר פשוט, שאף אם יעמוד הרופא במקום אחד והחולה יטול את הרפואה בסוף העולם יזכה הלה להתרפא, והכי נמי מצודתו של רשב"י פרוסה מסוף העולם ועד סופו, וכל מי שיטול 'תרופותיו' יתרפא ברוחניות ובגשמיות, ו'תרופות' אלו הינם החיזוק בכל ענייני תורה ועבודה ויראת שמים, ועי"ז יזכה להיושע בכל משאלותיו לטובה.

ומכל מקום, מעלה גדולה ויתירה יש לאלו הזוכים לעלות למירון ולשהות סמוך ונראה לציון הקדוש, דהא בודאי יעדיף החולה ליטול את הרפואה כאשר הרופא המומחה ניצב על ידו ובודק ורואה בכל עת מצבו ומעמדו, ועל דרך זה מעלה גדולה שיש לאלו הנמצאים בקירבת מקום ובמחיצתו של רשב"י המשקיף ומשיג עליהם, 'וכדרך שבא לראות כך בא להראות' (מלשון הגמ' חגיגה ב.).

ראה נא בנוהג שבעולם, מעמידים בכל ארץ ועיר בניין גדול שמשמם מעבירים את זרם החשמ"ל (עלקטריק) והנה אפשר שיעמוד אדם בסמוך ממש לאותו הבניין וחשכה לו, לעומתו יש המקבלים 'אורה' אף במרחק גדול מאד, וההפרש ביניהם, כי הללו התחברו לאותו זרם ב'חוטים' ועבותות (חוטי חשמ"ל) ע"כ יש בביתם אורה ושמחה.. והנמשל, אם 'יתחבר' לרשב"י מציונו (וימשוך חוטים) עד ביתו ומקומו תאיר לו זכותו וכוחו דרשב"י למרחק מרחקים...

בענין זה יש לציין מעשה נורא שהתרחש בארה"ב בשנת תשע"ג, בתחילת השנה הושיבו השלטונות כמה וכמה יהודים יראים ושלמים בבית האסורים, מחמת איזה עניין שהוא. אחד מהאסורים היה יהודי שנהג לעלות מפעם לפעם במשך ימות השנה וק"ו בל"ג בעומר לאת"ק מירון, גם עתה משנתפס רצה ליסע מיד לארה"ק למירון לבקש רחמים לביטול הגזירה, אך השלטון כבר עיכב בעדו מלצאת את גבולות ארצם, ושלח את בנו שימהר ליסע לאת"ק מירון, וכן עשה הבן.

על כולנה הצטער היהודי צער רב, ולא פסיק פומיה מלהתאונן שמעודו לא החסיר מלעלות להסתופף בצילא דרשב"י, ועתה בשנה זו הרי הוא נתון בכבלי בית האסורים ולא יוכל ליסע למירון (כי הושיבום שם לזמן ארוך). נענה אחד הבנים ואמר לו דרך נחמה, אכן בשנה זו אינך יכול ליסע לרשב"י, אך ברור לי שרשב"י בוא יבוא אליך, והיו דיבוריו נראים כחוכא ואיטלולא.

בהגיע שבת ערב ל"ג בעומר (שחל ביום א') ישב היהודי בכלאו, ומירר בבכי מרוב השתוקקותו לשהות בצילו דרשב"י, וכפי שהגדיר זאת ה'יושב' כל קירות בית האסורים היו רטובים באותו שבת מדמעות. ואכן, במוצאי מנוחה פרצה שריפה בבית האסורים, או אז - 'בקעה מצאו' היהודים ה'יושבים' - והחלו לרקוד סביב לשונות האש ושוררו 'בר יוחאי'... תורתו מגן לנו... היא מאירת עינינו... הוא ימליץ טוב בעדינו אדוננו בר יוחאי'. למחרת היום הודיעו להם מטעם השלטון כי עקב השריפה הרי הם משוחררים לביתם, וראו הכל שלא זו בלבד שרבי שמעון הגיע אל תוככי בית האסורים, והביא להם אבוקה לרקוד בשמחה, אלא אף גם זאת הוציאם מן השביה.

שמעתי מבעל המעשה הי"ו, שלפני כמה שנים 'נתפס' בידי שוטרי המלכות על שעבר על חוקי המדינה, הללו אסרו אותו תחת מסגר ובריה, ובמשך כמה שבועות המתין לגזר דין שישיתו עליו השופטים, למותר לציין שבני משפחתו פעלו ועשו כל מיני השתדלויות שבעולם כדי לשחררו, אולם כל ה'עסקנים' אמרו שלפי הנראה אין מנוס משיבה בבית האסורים למשך כארבעה שבועות לכל הפחות, והימים 'ימי הספירה' היו, בהגיע ליל ל"ג בעומר נזכר

המנחה 'נחם את אבלי ציון' בהתאבלו על ירושלים, ואף ביום ל"ג בעומר בהיותו על ציון הרשב"י אמר בתפילתו 'נחם', לאחר שגמר תפילת 'שמונה עשרה', אמר לו האריז"ל, ראיתי בהקיץ את רשב"י עומד על קברו וציוונו לשאלך מדוע הנך משבית את שמחתו הגדולה ואומר נחם ביום זה מכובד (לא עבר חודש ימים ואחד מבניו מת על פניו ל"ע). ומכלל לאו נשמע הן, כמה שמחה יש לפני רשב"י כשאנו שמחים ביומו הגדול^{עה}.

כתב ב'שו"ת מהרי"ל' (החדשות, סמן קד) על דבר שאלה שנשאל אודות מי שאסור לו לאכול חוץ לביתו רק בסעודת מצוה (מחמת נדר שגדר), ושאל השואל מה נחשב סעודת מצוה. השיב המהרי"ל שבוודאי נחשבת

הציון ממש (מאור עינים ישמה לב מס' שבת, ועיין לקמן במאמר 'בסוד תורה הבהיר'), והלומד מאמרי רשב"י נעשה מתלמידיו^{עה}.

שמן ששון – ההדלקה והשמחה הגדולה ביום ההילולא **איתא** מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אייר מאמר ג אות ג) 'אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא כטבע, דכתיב (משלי יג ט) 'אור צדיקים ישמח' ע"ד.

ידועים ומפורסמים דברי מוה"ר רבינו חיים וויטאל זי"ע (שער הכוונות דרוש ו' ענין ל"ג לעומר) שהעיד הר' אברהם הלוי זי"ע שהיה רגיל לומר בכל יום בתפילת

ביומא דהילולא של רשב"י, ופרץ בדמעות שלישי ובכה מאין הפוגות על מצבו הקשה, וידר נדר לאמר, שאם יהיה אלוקים עמו ויצילו מן הבור הזה בזכות אדונונו בר יוחאי יסע למירון כדי להודות לה' על חסדיו המרובים שגמל עמו, ואכן לא עבר זמן רב ולפתע נכנס אחד משומרי בית האסורים וציוה עליו להתלוות אליו, ולתדהמתו שחרוהו על אתר... בעצם היום הזה הופיע האיש בביתו הניח כמה ממטלטליו והודיע לבני הבית כי אצה לו הדרך לעלות מירונה, בני משפחתו ניסו לדבר אל לבו שלא יעשה כן, כי מן הנראה הינו עיף ויגע מכל אשר עליו בשבועות האחרונים, אולם הוא לא שמע אליהם, והודיעם שעליו לקיים נדרו, להודות ולהלל להשי"ת על הציון המצויינת באתרא קדישא מירון, ואכן בשמחה ובששון הגיע לציון הקדוש ושהה שם עד למוצאי ל"ג בעומר, כשהוא מודה להקב"ה בשבח ושירה על כל החסד שעשה עמו.

עג. ועד כמה יכול אדם להתרומם בתורה, יתבונן בעצמו ויציר בדעתו, שאין איש בדורנו שיעלה על דעתו, כי חשוב הוא שבבואו לעולם העליון יושיבוהו בהיכלא דרשב"י, ואילו כאן בזה העולם, הרשות נתונה בידי כל אחד להיכנס להיכל קדשו של רשב"י, על ידי שישב אצל הגמרא וילמד מאמרותיו של רבי שמעון קדישא. **עד.** וכן כתב מהרי"ל מפלטישאן (בפתח ספרו שו"ת מהרי"ל, יו"ל בשנת תרל"ג) 'אני זכיתי ג"כ להיות בל"ג בעומר במירון, אחי ורעי אין אני יכול להעלות על הכתב גודל השמחה, אשרי מי שראה זאת... ומי שהוא במירון מרגיש בחוש שהשמחה היא בכח הרשב"י שרוצה שיהיה משתה ושמחה בזה היום.

ואנן נחזי, האיך רוקדים ומפזזים אלו עם אלו - כל בני ישראל הנמצאים שם במירון, מבלי להביט אחד על מהותו של חברו - ואף עם אלו שבמשך כל השנה לא היו באים במגע עמהם, אלא, כולם אהובים וכולם שמחים בשמחתו של רשב"י.

וכך מתאר רבי אברהם רוזאניס את ההילולא במירון בשנת תרכ"ז, וז"ל, עד אור הבוקר לא נחו ולא שקטו מרוב צהלה ושמחה ויהי אלה הלכו לנוח ואחרים באו תחתיהם, כל היום הוא וכל הלילה שאחריו כזה. ולא אעמיס עלי עול כבד להודיעך בפרטות ולהראותך המראות השמחות בכל רגע ושעה שונים למיניהם וכל מי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו... איש באחיו ידובקו, קול יתנו ברוב עוז, אלה מפה דוגלים כאיילים ואלה ישירו, אלה ישתו ואלה יספקו כפיים מפזזים ומכרכרים בכל עוז. אבק שריפה נחשב לאין, לא ידעתי אל מה אדמה לך, אשוה לנגדך השמחה אשר הרגשתי אז בקירות לבבי, דימיתי שכבר בא המשיח לישראל והנני רואה בשמחת בית השואבה בתוככי ירושלים נפלאות המראה הזה בעיני.

עה. הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע סיפר שבאחת השנים בנסיעתו של רבו הקדוש למירון לפני ל"ג בעומר, נענה רבי שלומ'קה קודם הנסיעה ואמר לר' אליהו שברצונו לנום מעט, וכאשר יבואו כל הנוסעים ויעמדו הכן לנסיעה יודיע לו. לאחר כמה רגעים הודיע לו ר"א שהקהל עומדים הכן לנסיעה, בהיכנסו לחדר הבחין ר' אליהו שכל הכר והכסת של רבי שלומ'קה ספוגים עד כלות מדמעות עיניו, וכבר הבין מה הייתה תנומתו...

ועודה זו כסעודת מצווה, זו"ל. וסעודת מצווה הוי בעל ברית, מילה ופדיון הבן, וסיום מסכתא, וכל היבא דנהנה מסעודת ת"ח כאילו נהנה מזיו שכינה כמו שדרשו רבותינו ז"ל מסעודת יתרו (ברכות סד). הילכך ל"ג בעומר נמי סעודת מצווה הוי, עכ"ל (כלומר, שהרי היא סעודת הרשב"י).

ואף מי שאינו זוכה לעלות לאת"ק מירון ירבה בשמחה לכבוד היום וכמו שכתב ה'חיד"א' (מורה באצבע אות רכג) 'ירבה בשמחה לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יום ההילולא שלו, ונודע שרצינו שישמחו ביום זה' (ואין המדובר דווקא באת"ק מירון) ויש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג בעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפורים בזוהר ואידרא זוטא והוא מנהג יפה.

ואף מי שאינו זוכה לעלות לאת"ק מירון ירבה בשמחה לכבוד היום וכמו שכתב ה'חיד"א' (מורה באצבע אות רכג) 'ירבה בשמחה לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יום ההילולא שלו, ונודע שרצינו שישמחו ביום זה' (ואין המדובר דווקא באת"ק מירון) ויש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג בעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפורים בזוהר ואידרא זוטא והוא מנהג יפה.

מיד משעלה רבי שלומ'קה על גבי הרכב, (עזב את כל בכיו) החל לעורר את כל היושבים להיות ב'שמחה' ב'שמחה'. תוך כדי הנסיעה הסתובב אל רבי אליהו, ב'הרגישו' שהוא מתענה ביום זה, והורה לו להפסיק את תעניתו תיכף, כי ביום שנוסעים לרשב"י הוא יום שמחה, ו'זה היום נגילה ונשמחה בו'.

הרה"ק ה'חתם סופר' זצ"ל (וכן נהג בעל האמרי האש הובא בזכרון יהודא) שבימי ספירת העומר היה מוסר שיעור לפני תלמידיו בישיבה במסכת שבועות, וכל יום למדו דף אחד (עיין בשו"ת חת"ס אה"ע סימן ק בד"ה ותשו' הרשב"א שכתב בזה"ל ובכל שנה בלמדי שבועות עם התלמידים אמרתי ק' זה...), וכיון שיש מ"ט דפים סיימו את המסכתא בחג השבועות [ויש הלומדים מסכת סוטה, שגם בה יש מ"ט דפים], וביום ל"ג לימד דף ל"ד [כי כל מסכתא מתחילה בדף ב', כנודע] וכאשר הגיע לדברי הגמרא בעמוד ב' 'רבי שמעון אומר... מחכו עלה במערבא', הסביר ואמר בדרך רמז, שבמערבא - זה ארץ ישראל 'מחכו' מלשון שמחה בדברי רבי שמעון, לרמז על השמחה בל"ג בעומר מחמת הילולא דרשב"י (הובא בבני שלשים וילקט יוסף אות קפב).

עו. הרה"ק האדה"ז מסאדיגורא זי"ע היה מדבר בגדולת ה'הדלקה' על גג הציון (שאביו הרה"ק מרוז"ן זי"ע קנה את זכות ההדלקה לו ולזרעו אחריו), והיה אומר ששמונים אלף נשמות יש להם תיקון בעת ההדלקה. יש מהצדיקים שנהגו להשליך אל אש היקוד את ה'כיפה' שמעל לראשם, וכך אף נהג כ"ק אאדמו"ר זי"ע ואביו הרה"ק רבי משה מרדכי זי"ע. מעשה שהיה בירושלים עיה"ק בימי הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע, בחור מבני ירושלים שנטרפה דעתו עליו ל"ע, ואחד משגינותיו היה שללא הרף היה משליך את ה'כיפה' מעל ראשו. נכנס אביו אצל ר' דוד'ל ותינה בפניו את מר מצבו של בנו, ויהי בימים אחדים לאחר חג הפסח, בהגיע זמנו של ר' דוד'ל לצאת בשיירות בדרך הארוכה בואכה מירון, קרא לאביו של הבחור, ואמר לו שיצטרף לשיירתו יחד עם בנו. משך כל הדרך סבל האב מרורות בבושות נוראות מזה הבן, שבכל 'הפסקה' שעשו על אם הדרך היה הבחור בורח ונעלם, והיו צריכים לחפש אחריו, וכהנה וכהנה. עד שבעזהשי"ת הגיעו בשעה טובה ומוצלחת למירון.

בעת ההדלקה על גג הציון, ניגש ר' דוד'ל אל הבחור והוריד מעל ראשו את כובעו ואת הכיפה, את הכובע השליך למטה, ואילו את הכיפה השליך אל תוככי לשונות האש. והנה, ברגע זה הניח הבחור את ידו על ראשו והתחיל לצעוק 'א קאפל א קאפל' (הבו לי כיפה לכסות ראשי), וישתוממו כל העם, בראותם כי הבחור נהפך לאיש אחר ודעתו חזרה אליו, כי זה עידן ועידינים שלא שמעו מפיו איזה דיבור כאחד מן הישוב, ולא עוד אלא שבו בדבר שקלקל - שזרק תמיד את הכיפה, בו בדבר תיקון - שזעק הבו לי את הכיפה.

ולנו יאמר, שלא דווקא ב'שוטים' וחסרי דעה' מדובר כאן, אלא כל אחד ואחד ושגינותיו שלו... אפשר לו לשורפם באשו של רשב"י. ומכאן ואילך יצליח דרכו.

עז. הרמ"מ ראב"ן מתאר באופן נפלא ב'מסע מירון' את כל סדר ההילולא (שנת תרמ"ח) שהיה נוכח אז במירון, ובסוף דבריו כתב, זו"ל. גם שמן זית כ"א קנה ויצוק לתוכו - לכבוד התנא, אז נגשו המדליקים (את ההדלקה על גג הציון)

עד היום הזה, ולא עוד, אלא שבזכות זה זכה להעמיד תלמיד גדול כרשב"י, שמי לנו גדול הימנו.

בסוד תורה הבהיר - העסק במאמרי רבי שמעון בנגלה ובנסתר כבר הבאנו דברי חז"ל 'כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בין בפניו ובין שלא בפניו' (פסחים נא:). כי יש בחינת השתטחות על הציון גם מרחוק - כשעוסק במאמריו, וכן מצינו לרשב"י עצמו כן, כדאיתא בגמרא (יבמות צו.) 'אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אנורה באהלך עולמים וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רשב"י כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר.

ובמהרש"א (שם) כתב וז"ל. שהיה נהנה בו אילו אמרו בשמו.

וכן אמר רשב"י במדרש תנחומא (כי תשא ג) על הפסוק (קהלת ה יא) 'מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון... בעשירי תורה אני מדבר ולא בעשירי ממון, כיצד היה אדם גדול ועשיר בתורה למד תלמידים הרבה ורביץ תורה ברבים ושבע מן התורה, אף על פי שהוא מת אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון, אלא יושבין ועוסקין תלמידיו בתורה ובתלמוד ובהלכה ואגדות ואומרים תלמידיו הלכות ושמועות משמו ומזכירין שמו בכל שעה ואין מניחין אותו לישון בקבר, וכן אמר רשב"ל אמר רבי עקיבא וכן אמר רשב"י אין תלמידיו מניחין אותו לישון בקבר שנאמר (שה"ש ז) דובב שפתי ישנים, הוי והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, עכ"ל ע"ה.

והאריך בזה הרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (ישמח לב, בריש דבריו עמ"ס שבת) 'ובדורות האחרונים, כשלומדים

במערות צורים שעמדת - שמחת היום שלא נכנעו תחת היאוש

איתא בגמרא (יבמות סב:) 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת', ולכן אנו נוהגים מקצת דיני אבלות באלו הימים, וכתב ה'בית יוסף' (סי' תצ"ג) בשם רבי זרחיה הלוי, שאין הכוונה עד העצרת ממש, אלא עד 'פרוס העצרת' - כב' שבועות קודם העצרת והוא ביום ל"ג בעומר, שבו פסקו מלמות.

וכתב הרמ"א בסיומן זה (ס"ב) שנתנו בשמחה ביום זה. ומקשה ה'פרי חדש' (שם) 'מה טיבה של שמחה זו, ואי משום שפסקו מלמות, וכי זו שמחה היא שלא נשאר בהם מי שימות ל"ע. ומתריץ ה'חיד"א' ('שוב עין' [סימן י"ח] סימן תצ"ג דין ב, וכע"ז ב'פרי חדש'), שהשמחה היא על התלמידים שהעמיד ר' עקיבא באותו היום, כדאיתא שם בהמשך הסוגיא, 'עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם (לימדם את תורתו), רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע. והם הם העמידו תורה'. ואין לך שמחה גדולה כשמחה זו שהעמידו את התורה מחדש.

עתה בינו והתבוננו נוראות. קודם הפסח עמד רבי עקיבא בראשות ישיבה של כ"ד אלפים תלמידים, כולם גדולי תורה. ויהי אך יצוא יצא הפסח החלו מתים לו תלמידיו על פניו בזה אחר זה ה"י (חשוב נא כמה 'הלויות' היו בכל יום ויום). הרי עפ"י טבע אנושי היה על ר"ע לנמשו הכל, ולהוכיח שיש בזה משום סימן מן השמים שאין רוצים את ישיבתו, והיה שב אל ביתו... אבל חפוי ראש, סגור ומסוגר... אך רבי עקיבא לא שת לבו לכל אלה - אלא אמר 'תורה מה תהא עליה', עמד והתחיל הכל מ'בראשית', קיבץ את חמשת התלמידים למדם את תורתו ומשם יצאה תורה לישראל

ברגש שמחה וטוב לב, וידליקו מטפחת משוחה בשמן, וישליכו אל אגן השמן. וכל העומדים - בעינים צופיות עומדים, מקווים לאור. ויהי ברגע הראשונה בצאת שביב אש, כעלות הלהב, וירונו העם ותבקע הארץ לקול הרנה והשמחה, לא ראיתי ואבותי לא סיפרו לי לשמע אוזן הנהייתה כמוהו. ומקובל הוא ביד יושבי ארצנו הקדושה כי נשמת התנא האלוקי רשב"י תתנוסס על הדלקתו. אז לקחתי את גליון רשימת שמות קרובי ואוהבי... התפללתי, בקשתי ותחנתי בעדם כי יגן עליהם זכות התנא הקדוש להאיר נרם בשפע והצלחה בגופם ונפשם.

ע"ה. וכן איתא ב'ספר חסידים' (סי' רכד) וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו שם, ומליצים טובה עליו.

גם ייחשב זה האיש כמי שהוא משפיע טובה לצדיק, וכן כתב בנו של הרה"ק ה'שפת אמת' מבערו'אן זי"ע בהקדמת בן המחבר (לספר שפ"א) וז"ל. שמעתי מאמ"ו זצוק"ל שאמר לי כי טוב יותר לעיין בספר הצדיק מלהשתמח על קברו כי ע"י העיון בספרו מתדבק יותר בחי' וקדושת והשפעת שורש נשמתו ומלמעלה ישפיע עליו ע"י שהוא (העוסק בתורתו) משפיע לו (לצדיק), כמ"ש דובב שפתי ישנים ונעשו בבחי' משפיעים זה לזה ע"ט.

תורתו אומנותו - מעלת עסק התורה, במשנת רשב"י יום זה - יום ל"ג בעומר, הוא היום שבו החיה רבי עקיבא את העולם משממונו והעמיד את התורה בעולם וכנזכר לעיל, גם בזה היום 'הסמך' רבי עקיבא את רשב"י (שדי חמד, ערך 'ארץ ישראל' ו). וכן תניא בגמרא (שבת קלח:): 'רשב"י אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר (דברים לא כא) כי לא תשכח מפי זרעו'.

דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים וכו', ולכך מחיה אותו שמכנים החיות בהדברים, שלכך אמרו 'שפתותיו דובבות בקבר', שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו באמור וכו', ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד'.

וזוהב שרשב"י בעצמו יבוא להתחבר עמו, כדאיתא ב'ערות דבש' (ה"ב דרוש ז) וז"ל. ביבמות (צו: 'מאי דכתיב (תהלים סא, ה) 'אגורה באהלך עולמים' - וכי אפשר לאדם להיות דר בב' עולמות, אלא שיאמרו דבר שמועה משמו בזה העולם ושפתותיו דובבות בקבר'... אבל בשאומרים דבר שמועה מפיו אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם... ולכך שפיר אמרינן שדוד המלך דר בב' עולמות, א. בעולם הנצחי, ב. בזה העולם - בלומדים האומרים דבר שמועה מפיו, עכ"ל. והיינו שהוא כשוכן בתוככי הלומדים את מאמריו.

וכך אמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל ח"א דף י"ד, י"ד שבט תרנ"ו אות א), וז"ל. על ידי שמזכירים את הצדיק בזה העולם יש עליה ופקידה לטובה לכל ישראל.

הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע מביא בשם אביו הרה"ק הרשב"ב זי"ע (אגרות קודש מוהרי"צ ח"ח עמוד קל) כשיהודי לומד תורה של איזה צדיק, בא מלאך ממחנה מיכאל להיכל הצדיק ומבשרהו 'בשורה טובה' שפלוגי בן פלוגי לומד בספרו, והצדיק בעל הספר מעורר רחמים על הלומד ובני ביתו, כי המלאכים יודעים היטב איזו 'בשורה טובה' יש בזה לצדיק שעוסקים בתורתו בעולם הזה, עד כאן דבריו (בתרגום ללשון הקודש).

וכתב הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע בפתיחת ספר 'בית אברהם', מאמר חז"ל (ירושלמי שקלים פרק ב' הלכה ה') "אין עושים נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרונם", וז"ל, כי הענין שמתפללים על קבר הצדיק הוא שעל ידי זה מתקשרים עם נפשו רוחו ונשמתו כמובא בזוהר הק' פרשת תרומה, ובהיות וניצוץ מנפש הצדיק הוא עטוף בדיבורו, ודבריו חיים וקיימים (כלשון היסוד העבודה' במכתב ס"ד) אפשר להתקשר איתם בכל מקום על ידי דבריהם הקדושים, עכ"ל. עוד כתב שם, מרן מהר"ש זי"ע (הדברי שמואל) פעם אחד בי"א חשוון - בהלולא של כ"ק א"ז בעל יסוד העבודה זי"ע, דברו על גודל ענין לימוד ספריו הקדושים, אמר, כי הצדיק בעולם הזה הוא בבחינת הולך, וכשנסתלק אז הוא בחינת עומד, וכשחוזרים על דבריהם הקדושים מחויב הצדיק לעזור להם, ונהיה לבחינת מהלך, ומקויים בו ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה" (זכריה ג ז). עכ"ל.

וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פרשת נח עמוד י"ב ד"ה ענין) וז"ל. בהלולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים ספורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק וכמו שכתב מרן א"ז ז"ל במכתבו (הובא לעיל)...עכ"ל.

ע"ט. כתב הרה"ק מזאלאוויץ זי"ע בספרו 'ברית אברם' (סוף הפטרת שבת הגדול) וז"ל, שמעתי מרבי ישראל בעל שם טוב זללה"ה, כי אין הצדיק יכול לעלות ממדרגה למדרגה לאחר מותו, אם לא שדנין אותו על קלות שבקלות. ואחר שכבר דנו אותו על קלות שבקלות אי אפשר עוד לבוא למדרגה יותר - רק כאשר בני אדם מספרים למטה מתורה ומעשים טובים שלו, אז בא הצדיק שספרו ממנו לעליה גדולה. וכן בכל פעם ופעם שמספרים איש אל רעהו מן יראי ה' הנפטרים אז יש להצדיק הנ"ל עליה וכו' וגם להאנשים המספרים יש להם עליה. עכ"ל.

פ. בגמ' (שבת קלח:): כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו', רשב"י אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל וכו'. וביארו בדרך משל לאחד שנפל מראש הגג של בניין בן מאה קומות, שכל הרואה

באר הפרשה - בהר

לקליה' (היכלו של הקב"ה היא התורה, ובשעה שהיהודי יושב ועוסק בתורה עומד שם הקב"ה ומקשיב לקולו)^ג.

עוד איתא בזוה"ק שהיושב ועוסק בשעשועי אורייתא, הרי הוא אחוז ודבוק בקודשא בריך הוא (זוה"ק ח"ג ט.ו.), כי התורה הקדושה היא עצם הקב"ה (שם ח"א כד. ח"ב ט.). והמשכיל בעת ההיא ידבק בדברי תורה מבלי להרפות מהם אפילו שעה אחת... שהרי ע"י עסק התורה יקנה קדושה רבה מן השמים, והרי הוא מתקשר ומתדבק בקוב"ה נותן התורה (עיי' 'תניא' פ"ד ופ"ה)^ד. ואף אם אינו מבין תלמודו לא יתייאש אלא ידע כי

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק ל"ג בעומר אות א) וז"ל. **ובכל שנה בשבא יום זה יבול כל אדם לזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבעל פה, ולכן קבעוהו למועד פא.**

ע"ב, שומה עלינו לעסוק בענין לימוד ועסק התורה במשנתו של רשב"י אשר 'תורתו אומנותו', לדעת כי מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד^ה (ברכות ח.). ובזוהר הק' (ויקהל ר א) איתא, 'היכלא דקוב"ה אורייתא איהו, וכר בר נש עסוק באורייתא קוב"ה קאים תמן ואצית

אומר מתוך יאוש - וודאי ימות זה הנופל, ואין שום סיכוי בדרך הטבע שיוותר בחיים לאחר נפילה כזאת, עד שבא אחד ואמר לא אתן לו למות כי אתן לו יד גדולה לתפסו שלא ייחבט בקרקע, כיו"ב, ראו חז"ל הקדושים ברוח קדשם את הירידה בתר ירידה שתשרור בדור אחרון, עד שאמרו שלפי המצב החשוך והנורא אין שום דרך שלא תשתכח תורה, הכריז רשב"י ח"ו שתשתכח תורה מישראל, אלא בכוחי הגדול אושיט להם חבל הצלה שיוכלו לאחוז בו ולהניצל כי יכול אני לפטור את כל העולם כולו.

פא. סיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו (מדרכו בקודש היה נזהר מאד שלא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל), **באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא ותוספות,** ואם כן בואו ונחשב חשבוננו של עולם באיזה פנים נעלה להראות אצל רשב"י, כאדם או...

פב. הנה בהלכות סוכה נפסק כי סכך פסול בצידי הסוכה - עד ארבע אמות נחשב כ'דופן עקומה' ועדיין כשרה הסוכה, יש שרמזו בהאי מילתא, כי אף מי שהוא 'עקום' לגמרי - ואין הנהגתו ראויה כל כך, מכל מקום כל עוד שהוא מונח בתוככי 'ארבע אמות של הלכה' עדיין 'מוחלים' לו. כי אפילו אם חטא הרי 'המאור שבה יחזירנו למוטב' (איכ"ר פתיחתא ב), וכדאיתא במדרש (ילקוט ירמיה רמז רפב) 'רב הונא ורבי ירמיה ורבי חייא בר אבא, כתיב (ירמיה טז יא) 'אותי עזבו ואת תורת לא שמרו', הלואי אותי עזבו ותורת שמרו (שהקב"ה מתאונן ואומר על ישראל שהלואי שהיו עוסקים בתורה למרות שחטאו), שאילו תורת שמרו מתוך שהיו מתעסקין בה היתה מחזירתן למוטב'.

וכבר היה מעשה באיש עני ואביון שהגיעו בניו לפרק האיש מקדש, לרוב עניותו וחובותיו שהשתרגו למעלה ראש החליט כי הוא מסכים לכל שידוך ב'תנאי' קודם למעשה, שהצד השני מתחייב על כל ההוצאות מהחל ועד כלה... ויהי היום, הוצע לפניו שידוך עם כל 'מעלות' - בלי רגלים ובלי ידיים, בלי ראש ובלי דעת, ללא אב וללא אם, 'העיקר' אינו חסר מן הספר, כלומר, כי הדמים והמעוות נשפכים בביתם כמים, ואכן, בסימן ובמזל טוב עלה וצמח כגן רטוב אותו הזיווג... ויהי ממחרת החתונה, והנה, אויה, שוד ושבר... כי נתברר שאותו המחותן דומה ל'איש חסיד היה' שאין בידו אפילו שוה פרוטה... מיהר החתן לגלות לאביו והלה מיהר לשדכן וגער בו עד כמעט כדי הכאה - למה רימיתני, לשקר בפני כי 'יש דמים' בבית המחותן... אמר לו השדכן, שמע בני, כל 'מעלות' שמנית בפניכם אמת הם - ולא רק מפי השמועה, כי עתה אחר הנישואין כבר חזיתם זאת בעיניכם, ואלא מאי ב'מעלה' אחת שקרת, נו, כל שדכן אומר איזה שקר, כיו"ב, כל חסרון שיש בו ביהודי - כל עוד שהוא עוסק בתורה 'התורה מכפרת', אבל בלא זה אינו שווה מאומה כאותו 'נעבעך' שמעלה אחת זו כיפרה על כל שאר החסרונות, אבל בלא זה ישלחנה חפשי מביתו.

פג. הגה"ק החזו"א זי"ע היה מעודד את הלימוד בספר הזוהר כלימוד מוסר הטוב ביותר (מעשה איש ח"ג עמוד צה). ושמעתי מוסיפים שאמר שיש בו מוסר רב לחיזוק עסק התורה כי בכל דף מדפי הזוה"ק מוזכר מעלתם של עוסקי תורה.

פד. איתא בגמרא (פסחים ק"ב). כשהיה רבי עקיבא חבוש בבית האסורים אמר לו רשב"י רבי למדני תורה אמר איני מלמדך אמר לו אם אין אתה מלמדני, אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות, וכל הרואה יתמה וכי יעלה על הדעת

יומם ולילה' - על ידי לימוד התורה נעשה הוא מנהיג העולם, אם ירצה יהפוך לילה ליום, ואם ירצה יהפוך יום ללילה (מוכא גם בקובץ בא"י עט עמוד קכ"ו בהערה ה).

לכל ישראל האיר - גמילות חסד במשנת רשב"י

איתא במדרש (תנחומא, ויחי ה) אמר רשב"י כל העוזר את ישראל כאלו עוזר את השכינה שנאמר (שופטים ה כג) 'אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת ה', וכי צריך הוא לסיוע, אלא ללמדך, שכל העוזר לישראל כאלו עוזר את השכינה, עכ"ל פ"ו.

איתא בזוהר הק' (קפה.) שכל מה שלומד האדם בהאי עלמא ואינו מבין את לימודו, יבינהו בעולם הבא (עיי"ש).

וכך איתא בזוה"ק (ח"ב קסא.) שהקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', כך נמי כל יהודי ויהודי 'איסתכל באורייתא ומקיים עלמא' - בשעה שהוא 'מסתכל' ועוסק בתורה הרי הוא מעמיד את העולם על תילו, וכל העולם עומד בזכותו פ"ה.

במו שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע על נוסח התפילה כי הם חיינו ואורך ימינו - אם התורה הקדושה היא מקור חיותנו ועוסק בה תמיד. אזי 'ובהם נהגה

שרשב"י היה מאיים על רבו הגדול ב'מסירה למלכות', ומבאר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע שלא בא רשב"י לאיים עליו, אלא לגלות לרבו את המציאות - אדם מישראל בלא תורה יורד עד דיוטא התחתונה עד שבא לידי מסירת רבו למלכות... (וכן מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, שבשבעות היה מרים את ידו, ואומר 'אי לאו האי יומא מי יודע אם היד הזו לא הייתה שופכת דמים חלילה').

פה. לאידך, בלא תורה אוי לו ואוי לסביבתו, הנה איתא בגמרא (נדרים מט:) שרבי יהודה היה שותה בלילי פסחים 'ארבע כוסות יין', והיין גרם לו לכאב הראש לכן הוצרך לחגור את צדעיו מפסח ועד עצרת (לשכך את כאבי ראשו), רבים שאלו, וכי ביום הפורים לא שתה יין, והרי לא מצאנו שהיה חוגר צדעיו מפורים ועד ה... מדוע דייקא היין שבפסח גרם לו כאב הראש, ועוד מה אירע לו בעצרת שנתרפא מכאביו, ואמר הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל בדרך צחות, כי בני ישראל יצאו ממצרים לחירות עולם אולם עדיין לא קבלו את התורה עד חג השבועות, ואכן אדם 'בן חורין' שאין לו עול התורה עליו הוא 'כאב ראש' גדול כי תוצאותיו מי ישורנה (קול יהודה חג הפסח).

פו. איתא בגמ' (ר"ה יח.) 'רבה ואב"י מדבית עלי קאתו (שנגזר עליהם שימותו בקיצור ימים ושנים ל"ע) רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין, אב"י דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין'. ותמה הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע, שהלא באותו הזמן שעסק אב"י בגמילות חסדים היה רבה שקוע בתורה, ומדוע נגרע חלקו של רבה, וכי יתכן שמאחר שעסק בתורה יפסיד ולא יאריכו לו שנותיו. ותירץ שאכן אין אדם 'מפסיד' מלימוד התורה, כי בין לרבה ובין לאב"י נקצב מלעילא אותם שנות חיים, אלא שהזמן שיהודי עוסק בו עבור רעהו להיטיב עימו אינו נחשב מחשבון החיים הקצוב לו, שהרי אינו מתעסק עתה בענייניו הפרטיים ואינו חי כעת לעצמו, וממילא האריך אב"י עוד עשרים שנה. איתא בזוה"ק (ויחי ריח.) רבי יצחק תלמידו של רשב"י נכנס אל רבי יהודה ואמר לו כי מרגיש על עצמו שהוא נוטה למות... משם הלכו שניהם אל רבי שמעון, וירא רבי שמעון כי מלאך המוות מרקד לפני ר' יצחק, אחז רשב"י בידו של ר' יצחק, ואמר הריני גוזר שכל מי שרגיל להיכנס הנה בכל עת יכנס, ומי שאינו רגיל להיכנס - לא יכנס, כלומר, שמלאך המוות שאינו רגיל כאן לא יכנס. נכנסו ר' יצחק ור' יהודה, ומלאך המוות נשאר מבחוץ. שאל רשב"י את ר' יצחק אם כבר ראה את אביו מהעולם העליון, כי אם ראה כבר אין בידו להושיעו (סימן זה היה מסור בידי אותם שרפים לביור ענין המיתה, ואין לדין עסק בזה), ענה ר' יצחק, עדיין לא ראיתי את אבי, פנה רשב"י לשמים, ואמר, את ר' יצחק הנני צריך כאן בעולם כי הוא אחד מז' העיניים שלי (מהאידרא), ונענה מן השמים שאכן ישאר ר' יצחק בין החיים, אך ביום הסתלקותו של רשב"י יצטרך להביא עמו את ר' יצחק (וכך הוזה, לפני שנסתלק רשב"י מהעולם, אמר לבנו שיראה אם ר' יצחק נמצא בבית, דאנא מערבנא ליה, פי' שאנכי ערכת לישמי להביאו עמי לעולם העליון, אידרא זוטא, פר' האזינו רפז:). נרדם ר' יצחק, ואביו נגלה אליו, וסיפר לו, שהכל כבר היה מוכן לקראת עלייתו לעולם העליון, והוא (אביו) וכל קדושי מעלה היו מוכנים כיום חג לקבל את פניו. ורק צער קטן היה עוד בלבו על שלא יזכה רבי יצחק ללמד תורה לבנו הקטן. והדברים עתיקים וידועים.

הרה"ק מסאווראן זי"ע הראה ממקום אחר בזוה"ק (בשלח סא.) את המשך המעשה, וכך כתיב שם, פעם אחת היה רבי יצחק מהלך בדרך ופגש בו עני אחד, ויבקשהו העני, 'הב לי נדבה שאוכל להחיות בה את נפשי ונפשות בני

באר הפרשה - ביהר

בדין). וכעין זה גם בח"ב (קצח). **תא חזי זבאה חולקיה דבר נש כד מסכנא אערע לגביה, דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא חזי דשדר ליה (שעני זה 'מתנה' הוא ששלח לו הקב"ה).**

במה דברים אמורים, עלינו ללמוד ארחות צדיק ביומא דהילולא שלו, ללכת בכל דרכיו במעשה צדקה וחסד^{פז}, ואכשר דרא שנותנים אכילה ושתיה^{פח} כדי שבעה לעולים להסתופף בציון הרשב"י^{פט}, וכל המרבה הרי זה משובת, כן הדברים אמורים שיחום

וכך איתא מפורש בזוהר הקדוש (בראשית ח"א קד). רבי אלעזר אמר, תא חזי כמה אנהג קב"ה מיבו עם כל בריין, וכל שכן לאינן דאולי באורחוי, דאפילו בזמנא דבעי למידן עלמא, איהו גרים למאן דרחים ליה למוזי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא, דתנינן בשעתא דקב"ה רחים ליה לבר נש משדר ליה דורונא, ומאן איהו מסכנא, בגין דיוזבי ביה. (פי' בוא וראה עד כמה מטיב הקב"ה עם כל הבריות, וכ"ש להולכים בדרכיו, שאפילו בזמן שהוא דן את העולם, גורם לאותו שאוהבו - שיזכה בדין מבעוד מועד, על ידי ששולח לו 'מתנה' - עני המזכהו בצדקה, והוא הגורם לו לזכות

ביתי, ענהו רבי יצחק, אין תחת ידי אלא מחצית המעה, ומה תוכל לקנות בה. אמר לו העני, אף תחת ידי חצי מעה, אצרף אותה עם המחצית שתתן לי, ואקנה בו דבר מה להשיב את הנפש. נתן לו רבי יצחק את חצי המעה שבידו. בלילה ההוא הראו לרבי יצחק בחלום, איך שהוא עובר את הים הגדול, ורצו להשליכו לתוכו, והנה רואה הוא כי רשב"י מושיט ידו להצילו - להוציאו מן המים הזידונים, אך אין ידיו של רשב"י קרובות דיים לידיו של ר' יצחק, ואז... מגיע העני שבאותו היום החיה את נפשו, ומחבר את ידי ר' יצחק עם ידי רשב"י (כחיבורם של שתי חצאי המעות), ואז עלה בידי רשב"י להציל את ר' יצחק ממוות לחיים. משהשכים רבי יצחק משנתו נפל בפיו הפסוק (תהלים מא ב) 'אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' (ואמרו חז"ל, שהמשכים ונפל לו פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה, ברכות נה:). והיינו שאף שהצלנו הייתה ע"י רשב"י, מכל מקום לא בא לידי הצלה זו מבלעדי הצדקה שעשה עם העני.

איתא במדרש (ויק"ר לד ב) וז"ל, היתה ככר בעשר פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא תשעה ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל ככר ואכלה ושבתה נפשו עליו (ובכך השיב נפשו), אמר לו הקב"ה אף אתה בשעה שנפשך מצפצפת לצאת מתוך גופך אני משיבה לך, לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך. פז. איתא בזוהר הקדוש (ח"ב צ"ב), שכל יום ויום בו יהודי גומל חסד עם רעהו, עומד לו יום זה כאפוטרופוס (הדואג לכל מחסורם של היתומים) בשמים.

וכך כותב השל"ה הקדוש זי"ע (במס' פסחים סוף פרק נר מצוה) על הפסוק (תהילים נב ג) 'חסד קל כל היום', ראוי לאדם שלא יעבור עליו יום אחד מימי חייו שלא יעשה בו חסד עם רעהו בין בגופו ובין בממונו. פח. וכאן המקום להביא את שיטת רבי שמעון בברכות (זוהר הק' ריש פרשת עקב) דברכת הנהנין דאורייתא היא, והרי באתרא דמר פסקינן כוותיה, אמור מעתה, דכשם שבקריאת 'פרשת זכור' מקפידים לדייק ולדקדק בכל אות ותיבה לאומרה כהוגן מפני שקריאתה מן התורה היא, כמו כן נמי בהיות האדם באתרא קדישא מירון יזהר ביותר לברך הברכות במתינות ובקול רם שלא לזרוק הברכה מפיו ולברכם בכוונה שלימה, שהרי אליבא דרשב"י מקיים בזה מצוה מן התורה, ובאתרא דמר נקטינן כוותיה.

עפ"י הדברים האלה מבאר הגה"צ רבי אריה צבי מקוז'גלוב זצ"ל (בשו"ת ארץ צבי סימן כז, ומסיים, 'זה חידשתי במירון בל"ג בעומר תרצ"ה לפ"ק') את הפסוק (בראשית מט כא) 'נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר' ומתרגם אונקלוס 'ואחסנתיה תהי מעבדא פירין יהון מודן ומברכין עליהון', פירוש שחלקו ונחלתו תעשה פירות שיהיו מודים ומברכים עליהם, והעירו איך מפרש בקרא ענין ברכת הפירות שאינה אלא מדבריהם, ועוד למה נזכר כן רק בברכתו של נפתלי ולא אצל אחרים, אולם הערה חדא מיתרצת בחברתה, דשיטת רשב"י שברכת הנהנין מן התורה היא, וקיימא לן כרבנן, דיחיד ורבים הלכה כרבים, אמנם במירון שהיא בחלקו של נפתלי קיימא לן כוותיה דרבי שמעון משום דהוה אתרא דמר, ולכן דוקא בברכתו של נפתלי נזכרה חובת ברכת הנהנין מדאורייתא, כי בחלקו נקטינן כשיטת רבי שמעון שיש חיוב מן התורה לברך ברכות אלו.

פט. בימים קדמונים היה הרה"ח יונה לבל ז"ל מנהל את בית התבשיל במירון במשך כל השנה, וביותר ביום הגדול ל"ג בעומר שהיה עומד כל היום ממש ומחלק מאכל ומשקה להעולים לציון הקדוש, כל היום היה הגרא"ז

נא, כי בשמים ממעל ישנם שלושה בתי דינים, האחד בי"ד של עשרים ושלושה (דוגמת הסנהדרין קטנה), השני של שבעים ואחד (בעין הסנהדרין הגדולה בלשכת הגזית), והשלישי, הקב"ה בכבודו ובעצמו יושב ודן. וכל מי שזוכה - מכניסים אותו להיות נידון אצל הקב"ה, ואז יוצא בוודאי כולו זכאי, כי בשאר בתי הדין יש מחייבים ומזכים, אבל אצל הו"ה יתברך שמו הכל הוא טוב גמור, חסד ורחמים מלא כבודו, בדכתיב (תהלים קל ד) 'כי עמך הסליחה'²³. וביאר בביאור 'שער המלך', מי

כל אחד על כבודו²⁴ וגופו של חברו²⁵ בשעת הלחץ זו הדחק.

ובבלל זה הוא עניין 'המעביר על מידותיו' שלא ישיב אדם לחברו מנה אחת אפיים, אלא יגמול טובה תחת רעה, וכדאיתא בזוה"ק (וזהר חדש כרך א, פר' בראשית דף לב). שכשחלה רבי שמעון, והגיע היום שבו עלה והתעלה רבי שמעון - לשמי רום. נכנסו אליו רבי פנחס בן יאיר ועוד מתלמידיו, ואמר להם רבי שמעון, דעו

מרגליות זי"ע עוקב אחר עבודתו של ר' יונה. אצל הגרא"ז היה יום ל"ג בעומר כיום הכיפורים ממש, מחצות הלילה עד אור הבוקר היה לומד את האידרא כשהוא עוטה בגדי לבן, לאחמ"כ התפלל עם ה'ניץ', וממשיך בעבודת היום בריקודים, וכו'. לאידך, היה ר' יונה עוקב אחר עבודת הקודש של הגרא"ז, והיה לבו נחמץ בקרבו על שהוא עוסק כל היום בענייני מאכל ומשתה, ובטרדתו כי רבה אין בידו להתפלל אפילו תפילה אחת בכוונה ובמתינות.

לקראת הערב הרהיב ר' יונה עוז בנפשו, ניגש אל רא"ז ושפך בפניו את לבו, באמרו, רבי קדוש, אתם זוכים במלא חפניים של 'ל"ג בעומר' ואילו אני משחיר את ידי כל היום, ועתה נותרו לי רק כעשר דקות לתפילת מנחה, ועוד עשר דקות לומר מעט תהלים. אמר לו רא"ז, אכן, לי יש 'ל"ג בעומר', אבל רוצה אני לעשות עמך 'עסק', לפטור אותך מתפילת המנחה איני יכול, אבל במקום לומר תהלים משך עשר דקות, המשך נא בחלוקת האוכל והשתי, ותמורת עבודתך בעשר דקות הללו אתן לך את כל ה'ל"ג בעומר שלי... (ספר שערי מירון).

אגב אורחא, שמעתי מ'חכם אחד' מדוע יש שפע אדיר של מאכל ומשתה באת"ק מירון ואילו שינה איננה עולה כלל בנקל... כי לרשב"י נעשה נס המערה בענייני מאכל ומשתה, שהרי 'שם נברא מעין לו וחרוב למאכלו, ואותו נס נמשך עד היום הזה, אבל לגבי שינה לא נעשה נס...

צ. הן בעשה טוב הן בסור מרע - שלא לבייש את חברו, ויזכור כי רשב"י הוא 'מרא דשמעתתא' שאמר 'נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים' (ברכות מג:).

צא. פעם נסע הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע עם קהל אנשי שלומו לשבות בצילא דמהימנותא בציון הרשב"י במירון. בליל שבת קודש פנו מרבית העם לתת מעט תנומה לעפעפיהם, בפרט אלו שהיו עייפים מאד מעמל וטורח הדרך ביום השישי, אך היה שם 'חכם' אחד שהסתובב וקרא פרקי תהילים בקול רם. פנה אליו רבי שלומ'קה והעיר לו, שיראו עיניו כי רבים הישנים כאן, וימחל נא להנמיך את קולו, אך חכם זה ענה ואמר 'וכי מי יוכל לישון ולהירדם בליל שבת קודש הלא ליל שימורים הוא לה", ובפרט באת"ק מירון... רבי שלומ'קה לא השיב לו מאומה, אך לא חלפו רגעים ספורים והנה כבה האור בהיכל הקודש וממילא כבר לא יכול היה הלה להמשיך בתהילותיו, ולצער את אחינו בית ישראל.

וכבר ביאר כ"ק האדמו"ר מליבאוויטש זי"ע, שלכאורה יש להקשות דבכל מקום ה'ימין' חשובה היא, אם כן מדוע ברא הקב"ה 'לבו' של אדם (שהוא עיקר חיותו) בצד שמאל (של הגוף). אלא ע"כ, שלבו של אדם לא נברא עבור עצמו, אלא עבור חברו - שירגיש את רעהו ואת מחסוריו, ומכיוון שהעומד זה לנגד זה שמאלו של זה כנגד ימינו של זה ע"כ ברא את הלב בשמאלו כדי שימצא לבו לימין חברו... כי זה תכלית ביאתו לעולם...

עוד אמרו שזה כל האדם - לחזק ולעודד את רעהו בדיבורים טובים, שהרי כך כתיב ויהי האדם לנפש חיה, ובתרגום - 'לרוח ממללא'. כלומר שעל שם כוח הדיבור נחשב ויהי לאדם. אמור מעתה למה נעשה כוחו של דיבור, וכי לעצמו הוא נעשה, והרי אין איש המדבר אל עצמו אלא אל רעהו... (כי העיניים משמשים את האדם לראות בעצמו, וכן באזניו 'הוא' שומע, ואילו הדיבור נעשה לדבר אל זולתו... ורק מי שמחזיק עצמו 'פיקח הדור' ידבר ויתיעץ עם עצמו כי אין לו עוד ידיד חכם כמוהו...) אלא וודאי עיקר בריאת האדם ועיקר מהותו הוא עבור השני ובוזה כתיב 'ויהי האדם'.

צב. וביארו, שעל כן אמרינן בנוסח הקדיש בימי הדין 'לעילא ולעילא', שאנו מבקשים שידון אותנו למעלה מבית דין הראשון ולמעלה מבית הדין השני. אלא הקב"ה בעצמו ידון אותנו לטובה.

בורסקי בשוק של בשמים, שכל ריחות הטובים שבעולם נמצאים שם. כיו"ב בין הקב"ה לבני ישראל, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם' (הדומה לשוק של בורסקי), פירוש, שבני ישראל נמצאים בגלות 'בארץ אויביהם' מקום הקליפות והטומאה המאוסים כשוק של בורסקי, אעפ"כ לא מאסתים ולא געלתים, ומדוע, לכלתם - בגין כלתם (כיון דכתיב 'לְכַתְּמָם' חסר וא"ו דרש 'לכלתם' מלשון כלה) זו ה'שכינה' הנמצאת עם בני ישראל אף בעמקי שאול, ולכן אוהבם הקב"ה, ולרוב אהבתו אותם נדמה לו המקום כמשכן ריח הטוב שבעולם. עכדה"ק צ"ה.

וביותר מצינו בזוה"ק (ח"ב ה:) אלמלי הווי יודעין בני נשא רחמותא דרחים קוב"ה לישראל, הווי

הוא הזוכה להיות נידון לפני ממ"ה הקב"ה ולא לפני בית דינו - זה האיש המעביר על מידותיו", ואכן הוא נידון לאתרו לגן עדן צ"ד.

בני חביבי - אהבת הקב"ה לבניו, גם לרחוקים ביאור וחיווק נפלא מצינו בתורתו של רשב"י בזוה"ק (ח"ג קטו:) בפרשת בחוקותי על הפסוק (כו מד) 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם'. בדרך משל, למי שנשא אשה ומקום מדורה בשוק של בורסקי (ששורה שם ריח רע מאד), הרי לרוב אהבתה ילך הבעל לגור אצלה במקומה, אף שאילולי מושבה במקום זה לא היו רגליו דורכות מעולם שם, דמפני שהיא נמצאת שם דומה בעיניו השוק של

צג. ובכלל 'המעביר על מידותיו' לוותר כל איש משלו לרעהו - ברוח ובגשם, ושנינו ב'משנת רשב"י' - בזוהר הקדוש (מקץ דף רא:) כי מסוגלות הוותרנות להרבות עליו שפע רב טוב, ואף יזכה לניסים גדולים. וכמסופר שם, יתיב רבי אבא אתרעא דאבבא דלוד - רבי אבא ישב על פתח העיר לוד, והנה רואה הוא אדם היושב ונמ את שנתו על בליטה היוצאת מהר גבוה, הבחין רבי אבא שתוך כדי שנתו מתקרב אליו נחש גדול ומבקש להמיתו, אך בטרם שהכישו הנחש יצא מתוך ההר שרץ הנקרא 'קוסטפא דגורדנא' והרג את הנחש. כשהקיץ האיש משנתו נגלה לנגד עיניו נחש מת, תכף קם ממקומו ופנה להמשיך בדרכו, ואז נפלה ה'בליטה' שישב עליה אל העמק שמתחת להר, ונמצא שניצול האדם ב' פעמים ממיתה וודאית.

ניגש רבי אבא אל היהודי, ושאלו 'מה מעשיך', כי ראיתי שהקרה הקב"ה לפניך נס אחר נס, ואין זה לחינם, נענה היהודי ואמר לו לרבי אבא, מימי לא היה אדם שעשה לי איזה רעה ולא מחלתי לו, ואף אם לא יכולתי למחול לו, אזי לא עליתי על מיטתי טרם שמחלתי לו ולכל מי שציער והקניט אותי, ולא נטרתי להם שנאה כל היום. ולא עוד, אלא הנני משתדל מאותו היום והלאה להטיב לו באחריתו.

בכה רבי אבא, כמה גדולים מעשיו של אלו, ואף יותר מיוסף הצדיק, כי הוא גמל טובה עם אחיו, ואילו אדם זה גומל טובה תחת רעה לכל בני עולם, ראוי הוא זה שיעשה עמו הקב"ה נס על נס.

עלינו להתבונן במעשה זה, ללמוד מהיהודי הלז, כי לפי הנראה מדברי ה'זוהר הקדוש' אין המדובר דייקא בצדיק, חסיד או פרוש, אלא איש פשוט ורגיל. ומ"מ זכה לניסים גדולים כאלו למעלה מכל גדרי הטבע, כי גדולים עד מאד מעשי 'בין אדם לחברו' בכלל, ומעביר על מידתו בפרט.

צד. ביאר הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע, את מאמר חז"ל (יומא כג.) 'המעביר על מידותיו מעבירין לו על פשעיו', כי הבה נתבונן היאך יש ביד 'בשר ודם' להעביר על מידותיו, והרי פלוני ירד לחייו... אלא כי באמונתו הינו אומר לעצמו, וכי פלוני הזיק אותי, לא כי, אלא ה' אמר לו קלל... כך נמי יענה לעומתו הבורא, וכי פלוני חטא נגדי, לא כי, אלא יצרו הרע אמר לו חטא... א"כ יש לפטרו מהעונש המוטל על עוברי עבירה.

צה. כי באמת, כל ענין ההסתרה אינו אלא 'דמיון' הנראה לאדם כאילו הקב"ה התרחק ממנו, ובאמת אין למחשבות הללו כל שחר ואמת. כי הקב"ה מלוא כל הארץ כבודו - ואהבתו לא תסור ממנו לעולמים, ואין ה'ריחוק' אלא מצד דמיונו שנראה לו כך. וכך רמזו בעלי הרמז לבאר מה שציוונו הבורא יתב"ש למול את הבן כשהוא בן שמונת ימים - והרי משמעותה של 'כריתת הברית' היא בין שנים האוהבים זה את זה שלרוב אהבתם הם כורתים ברית לחזק אהבתם לעולמי עולמים. אבל קטן זה שאין בו דעת כלל וכלל, ואינו מכיר אפילו את סובביו גם לא את אמו יולדתו, מה 'כריתת ברית' יש כאן - על מה ולמה הוא כורת ברית. אלא ביאור הדברים, כי להורות את האמור לעיל באה תורה, דלכן יש לכרות ברית עם הקטן בן שמונת ימים שאין בו כל דעת ידיעה והבנה, ואומרים לו, הנה אף כאשר תגדל ותהיה לפעמים במצב כעין זה, שתהיה מוקף בבלבולים, ולא תדע מה נעשה עמך מימין

זכר כתוב ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ב) 'אפילו הגדיל אדם מאה עבירות זו למעלה מזו ועשה תשובה הריני עמו ברחמים ואקבל את תשובתו, ואפילו עומד אדם ומחרף בלפי מעלה ויחזור ויעשה תשובה אתה הקב"ה מוחל לו על בולם. על כן, חזקו נא אימצו נא, הרי הקב"ה פושט ידו אליכם באהבה בכל עת ובכל שעה, יקבל כל איש על עצמו מכאן ולהבא לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש ויישב לו בזה ובבא¹³.

משם הרה"ק ממונקאטש זי"ע אמרו לבאר את דברי הגמרא (עי' ביצה מ.) 'רבי שמעון לית ליה מוקצה בין בימות החמה בין בימות הגשמים, שגם אותם בהמות היוצאות מהעיר ורועות באגם ואינם שבות כלל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים אינם מוקצה, ומרמז בזה, שאף המרוחק מאד שלא ראינוהו קרוב אל ה' בין בקיץ בין בחורף - אינו מרוחק ואינו נדחה¹⁴.

איתא בגמ' (סנהדרין עא.) רשב"י אומר, 'בן סורר ומורה לא היה ולא נברא', ולמה נכתב, דרוש וקבל

שואגין ככפיריא למירדף אבתריה (אילו היו יודעים בני האדם עד כמה גדולה אהבת ה' לישראל, היו שואגים ככפיר לרדוף אחריו).

ולא תבהל נפשו לומר, בושתי וגם נבלמתי - כיצד תדבר אלי גבוהה, בעניי אהבת ה' כשהנני חוטא ופושע נורא, כי אכן, הקב"ה יושב ומצפה לתשובתו, ואף לפי דבריו שנסתמה בפניו דרך התשובה אין זה אלא בדרך הישר, אבל כבר אמר בן רשב"י במסכת סנהדרין (קג.) שאף למנשה שהרבה לחטוא ולא היה מי שהגיע לתכלית הרוע כמוהו - נכנס הקב"ה לפנים משורת הדין וחתר לו חתירה מיוחדת להצילו. וז"ל. א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב (דה"י ב' לג יג) 'וישמע אליו ויחתר לו', ויעתר לו מיבעי ליה, מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין. וברש"י, מדת הדין היתה מעכבת שלא להקביל פני מנשה בתשובה, ועשה הקב"ה מחתרת ברקיע ופשט ידו וקבלו בלא ידיעת מדת הדין, אמור מעתה שלא ננעלו דרכי התשובה אפילו בפני הפחות שבישראל¹⁵.

ומשמאל כקטן בן שמונת ימים, גם אז הנך קשור בברית אהבת עולם עם הבורא יתב"ש, כי הקב"ה נמצא עמך 'בקרוב' אליך, בכל עת ובכל שעה, בכל מצב ובכל קושי 'ובוודאי שם נמצא השי"ת.

צו. האף אמנם שאין ביד כל אדם לעלות לראש הפיסגה ביום אחד, מ"מ יעשה ככל יכלתו וה' יגמור בעדו. כדאיתא במדרש (ויק"ר ג ה) מעשה באגריפס המלך שאיוותה נפשו להקריב ביום אחד אלף עולות קרבנות לה'. על כן ציווה הכהן הגדול שבאותו יום לא יקריבו בני אהרן הכוהנים שאר קרבנות נדבה מלבד קרבנותיו של המלך, כך יספיק הזמן להקריב את כל האלף עולות. באמצע היום הגיע עני אחד אל הכהן וביקש מעמו שיקריב עבורו שני תורים, אך הכהן סירב מהטעם האמור. בכה העני ואמר לו, את פרנסתי אתה חותך, וסיפר, בכל יום אלוקי בעזרי ואני צד ארבעה תורים. שניים מהם מקריב הנני למזבח ושניים הנותרים לוקח אני לצורך פרנסתי. ועתה, אם לא תיקח מעמי את שני התורים למזבח, אתה חותך את פרנסתי ושמה למחר לא יחיש לי הבורא ארבעה תורים. לקח הכהן והקריב את שני התורים. באותו יום גילו מן השמים בחלום הלילה לאגריפס. הנה הקרבת היום אלף עולות לרצון לפני ה', אך שני התורים של העני הלזה שהקריבם בכל לבו עלו לרצון אף יותר מכל אלף העולות...

ויזכור את דברי ה'פסיקתא' (פיסקא שובה ישראל פ"ט), וז"ל שובה ישראל עד ה' אלוקיך לבן מלך שהיה רחוק מאביו מהלך מאה יום, אמרו לו אוהביו, חזור אצל אביך, אמר להם איני יכול שלח אביו ואמר לו הלך מה שאתה יכול לפי כחך ואני בא אצלך בשאר הדרך, כך אמר הקב"ה לישראל שובה אלי ואשובה אליכם, עכ"ל.

צז. ולכל הרואים עצמם מרוחקים מן הקדושה ודרך הטוב נענה ונאמר, הנה כל מקור הדין ש'כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה', נלמד ב'גזירה שוה' מהפסוק בפרשת אמור (כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ולמדו גזירה שוה 'תוך - תוך' מהנאמר בעדת קרח נאמר (במדבר טז כא) 'הבדלו מתוך העדה', ושם היו 'עשרה' ומקורו מ'עדה - עדה' מהמרגלים שנאמר בהם (שם יד כז) 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', שאף הם היו עשרה [שהרי יהושע וכלב לא היו בכללם, מגילה כג:]). ולכאורה תמוה שכל ה'לימוד' לכל דבר שבקדושה - ילמדו דייקא מכל החוטאים בבני ישראל, כעדת קרח ועדת המרגלים. אלא אמר הרה"ק רבי מנדל מרימינוב זי"ע שאדרבה הא גופא באה הגמ' ללמדנו, שאפילו רשעים גמורים כקרח ועדתו וכמרגלים הרי ה'תוך' - בפנימיותם 'טוב' הם, ועדיין תקנה יש להם, כי כל מעשיהם הרעים אינם אלא כמלבוש חיצוני, ומהם נלמד על כל דבר שבקדושה.

צח. הנה כתיב בפרשתן (כה נב) 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם...' וברש"י, שטרי קודם. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (עיי' ליקוטי הרי"ם פר' בהר), שלעולם אין היהודי נדחה, ולהיכן שרק יפול וירד בידו לעלות

על מחשבותיו ולהאמין שהקב"ה משגיח עליו בכל צעד ושעל ואינו מפקירו ח"ו בשום אופן^פ.

ויסוד ועיקר העבודה הוא 'אל תבט מאחריך', ובכך פירשו הטעם שאומרים בתפילה ה' מְלֶכֶּה, ה' מְלֶכֶּה, ה' ימלוך לעולם ועד, ומקדימים את ההוה לפני העבר, כי ראשית חכמה הוא להביט רק על ההוה ולהמליך את ה' מעתה, ורק לאחר מכן להמליכו על העבר ועל העתיד.

נוראות מצינו בזה הענין בראשית דרכם של בני ישראל בצאתם ממצרים, כי כבר כתב הר"ן (פסחים כח. מדה"ר) ז"ל, ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה' אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד לעצמו, מבאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ל. והרי במשך באותן החמישים יום נפלו בני ישראל כמה וכמה פעמים, כאשר באו אילימה ולא מצאו מים - וילונו על משה, וכן ברפידים - ויבוא עמלק, ואעפ"כ לא נפלו בקרבם לחשוב שאבדה תקוותם, ואפילו לא התחילו למנות

שכר. יש שביארו בענין זה, שהרי מבואר בגמ' (שם ע"ב) הטעם שבן סורר ומורה חייב מיתה אף שלא עבר על עבירות שחייבים עליהם מיתה, כי סופו שיושב בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב, וכנגד זה אמר רבי שמעון לא היה ולא נברא, שלא תיתכן מציאות כזאת שנחליט כבר עתה על יהודי שבוודאי יבוא לידי חיוב מיתה, כי אפילו הרשע הגדול ביותר יש לו תקוה להיטיב דרכיו - כי לא תשכח מפי זרעו, 'ואפילו לפחותים'^ט.

יש שהמליצו בן בדברי רשב"י בזוה"ק בעוד מקום (ח"ג קבח. לפי כמה מהמפרשים) דגבי חבקוק נאמר (ג ב) 'ה' שמעתי שְׁמַעְךָ יראתי, ואמר בזוה"ק שרק לגביהם (דורו של חבקוק) נאמרה מידה זו של 'יראה', ולהם ראוי להחזיק במדת היראה, אבל אנן בחביבותא תליא מילתא'. באן גילה והכריז רשב"י לכל בני ישראל שידעו שכל אחד מהם חביב מאד בעיני אלוקים, וגם אם אמר האדם בלבו מתוך דמיונו שהקב"ה עומד מרחוק ומעלים עיניו לעתות בצרה, טעות בידו, כי הקב"ה אוהב אותו ומרחם עליו כרחם אב על בנים, לפיכך עליו להתגבר

ולשוב אל אדונו הראשון זה הקב"ה, וכפי הכלל בהלכות הלוואה שהשדה והקרקע תעבור לידי מי שנשתעבדו לו ראשונה, גם נפשות בני ישראל 'שעבודם' קודם לה' (בתנאי שיצעק אל ה' וישמע 'קולו', כי כל כוחו של השעבוד להיות ראשונה לאחרים, הוא בשטר הוא 'דאית ליה קלא').

צט. ועיין ב'ספר החיים' לאחי המהר"ל (גאולה וישועה פ"ה) ז"ל, ורז"ל אמרו על ענין בן סורר ומורה לא היה ולא נברא, ודרש זה הוא מה שכתב בספר הזוהר (ח"ג קצז:): שהוא רמז לישראל שהם בני סוררים וזה לא היה ולא נברא, דלא עלה על דעת אביהם שבשמים להחליף אותה באומה אחרת.

ק. ואדרבה, באותם זמנים ומצבים קשים, יכול האדם להשיג עוד יותר מאשר בימים כתיקונם. מעשה בבחור יתום שסבל מרורות בחייו מקשיים שונים ומשונים, ולכל מקום שפנה נתקל בקשיים רבים ומכשולות לאין ספור, נכנס אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע ובכה לפניו במר נפשו על כל הקשיים האלה המוצאים אותו בכל עת ובכל שעה, מלבד היותו יתום ובודד בעולמו, והתבטא לאמר שהרי הוא מרגיש כאילו ומכניסים לו משמים מכשולות באופני (גלגלי) חייו ואינו יכול לנסוע בהם כרגיל ובמנוחה.

נענה הרבי ואמר, הנה שני כלי רכב ישנם בעולם. יש רכב רגיל שבו נוסעים בני האדם ממקום למקום, ויש את ה'טאנק' שהוא כלי רכב לעתות מלחמה. והנה בעוד שהרכב הפשוט נוסע במהירות גדולה מבלי כל קושי, הרי שהטאנק נוסע לאיטו ואינו יכול למהר בדרכו כל כך, סיבת הדבר נעוצה בשרשראות הברזל הכבדים החגורים על אופני הטאנק, הם אלה המונעים מעמו את הנסיעה המהירה מחמת כובדם. אך מאידך גיסא במקום הרים וטרשים אי אפשר לרכב הרגיל לזוז ממקומו כלל, ואילו הטאנק לא די בכך שהרי הוא יכול ליסע בכל מקום שהוא, אלא יש בכוחו אף לשבר סלעים ובתים ולנסוע כאוות נפשו כשבדרכו רומס הוא את כל הבא בדרכו, ואף כוח גדול זה אין לו אלא עבור אלא השרשראות הכבדות השוברות ורומסות את הכל.

אף אתה כן, סיים הפני מנחם בעידודו לבחור, כי דייקא אלו הקשיים הנערמים בדרכך ואינם נותנים לך להמשיך בקלילות ובמהירות, דיקא הם אלה המביאים לך כוח רב בידך לשבור ולנתץ את כל כוחות הרע ולהתעלות בקרבת אלוקים באופן שאין לשער. כי דייקא מתוך הקושי יכול האדם לצמוח ולגדול בעדי עדיים, ולפום צערא אגרא.

שלא יוכל לשוב בתשובה, מכל מקום אם הוא שב בתשובה ואומר לבוראו מעתה רצוני לשוב אליך, הרי קודשא ב"ה מקבל את תשובתו. דבר זה למדנו מהא דכתיב (ירמיה כב כד) אשר נשבע הקב"ה חי אני נאום ה', כי אם יהיה יבניהו בן יהויקים מלך יהודה וגו' ומבטיחו הקב"ה ונתתיך ביד מבקשי נפשך וביד אשר אתה יגור מפניהם וביד נבוכדראצר מלך בבל וביד הכשדים וגו' וכתיב כתבו את האיש הזה ערירי- שנשבע הקב"ה שלא יזכה לזרע בר קיימא, ובתר דתב בתויבתא ולאחר ששב יבניה בתשובה לפני המקום, מה כתיב (דבה"י א ג) וכני יבניה אסיר בנו - הרי לך שאף שנשבע הקב"ה שלא יהיה לו זרע של קיימא, מכל מקום אחר ששב בתשובה נולד לו בנו. מכאן למדים דתשובה שבוח התשובה הוא שהיא מתבר משברת כמה גזרין ודינין כמה גזירות ודינים שנגזרו, והיא שוברת כמה שלשלאין דפרזלא כמה שלשלאות של ברזל. ולית מאן דקיימא קמי תויבתא ואין לך דבר שעומד כנגד כוחה של תשובה.

בגין כך המורם ממה שלמדנו, הוא שבר נש דא זה האדם, אע"ג דפשע ביה ופגים באתרא דלא אצטריך אף אם הרבה בפשעים ופגמים רבים ועצומים. הרי באם ותב לקמיה אם שב הוא לפני בוראו מקבל ליה מקבל הקב"ה את תשובתו וחס עליה והרי הוא מרחם עליו... עכ"ל. והרבה התעוררות תשובה נוכל ליקח מדברים נוראים אלה.

אוצר של יראת שמים - יראת שמים במשנת רשב"י
איתא בגמרא (ברכות לג:) 'אמר רבי חנינא משום רשב"י אין לו להקב"ה בבית גנוזו אלא אוצר של יראת שמים'. וכבר איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' (אמור תרנ"ב)

קא. דיבור נפלא שמעתי מהגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א הקב"ה נותן לנו מתנה גדולה, ששמה 'העתיד', אך היצר שצרה עינו (ער פארגינט נישט) במתנה זו שקבלו בני ישראל, מסיח ומבלבל דעתם עם מחשבות ה'עבר', למען יפסידו מתנת שמים. (יש שאמרו כזאת בשינוי, הקב"ה נתן מתנה את 'העתיד' לתקן על ידו את 'העבר', אך היצר מבלבל ומושך את העתיד אחרי העבר).

הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה מספר על אחד שהיה מתופף בתוף, ובתוך כדי עבודתו סטר לו מאן דהו על לחיו, נענה המתופף ואמר 'וכי אפסיק מעבודתי, לא כי, אלא א פאטש געכאפט און פריילאך געקלאפט' (פי' אכן קבלתי סטירה, אך עדיין אכה בתוף בשמחה)... וזהו מעיקרי העבודה שאף אם סופגים מכה אזי ממשיכים בעבודה. קב. בספר 'שפתי צדיק' הובא (בסוף ח"א) 'צוואתנו' לדורותינו, שם ציווה הרה"ק לזרעו וז"ל. 'נא תלמדו בעמוד זה בכל עת התעוררות לב לשוב, שמחזק לב הבא לשוב אף אחר עוונות רבים'.

מחדש, אלא עדיין 'היו מונין כל אחד לעצמו', והמשיכו כל אחד בעבודתו לספור דבר יום ביומו כאילו לא אירע מאומה ועדיין במדרגתם הראשונה הם עומדים, ובשכר זה זכו לקבל תורה מסיני. כי אכן זאת היא ההכנה הראויה לקבלת התורה - להתחזק בכל עת מבלי להתייאש^{קא}.

ובאמת מה לו לאדם כי ילון על ריחוקו מהקב"ה אין לו אלא לפנות לבו מכל רע ומיד ימצא את הקב"ה שוכן בקרבו וקרוב אליו, וכבר אמר קרא (משלי כג כו) 'תנה בני לך לי', כי הלב הוא 'בית מדור' לשכינה באדם, והוא המקום אשר דרכו קרוב האדם אצל הקב"ה, כדאיתא בזוהר הקדוש (ו"ה רות צו:) אמר רבי נחוניא בן הקנה לחכמים, בני, אין קרוב לפני המקום בלבו של האדם, וניהא קמיה יותר מכל קרבנות ועולות, וכתיב (תהלים עג כו) 'צור לבבי וחלקי אלוקים לעולם', והיינו שהקב"ה נקרא חלקי וצורי על ידי לבבי.

ושבת עד - ענין התשובה במשנת רשב"י

הא לכם דברים נפלאים בעניין התשובה מספר הזוהר הקדוש (פרשת תצוה קו:) קב, וז"ל. תנינן, כך למדנו לית מילי בעלמא דקיימא קמי תשובה אין לך דבר בעולם שיכול לעמוד מפני התשובה, ולבולא קוב"ה מקבל וודאי - כל מי שבא לשוב מקבל אותו הקב"ה בוודאות. ואי תב ואם שב האדם בתויבתא בתשובה הא אודמן לקבל אורח חיים הרי מוזמן לו דרך החיים. ואע"ג דפגים מה דפגים זאת אף אם פגם האדם, על ידי שישב בתשובה בולא אתתקן כל פגמיו מתתקנים וכולא אתהדרר על תיקוניה וכל מה שעשה חוזר לטובו על ידי תיקונו.

ועד כדי כך גדול כוח התשובה, עד דהא אפילו במה דאית ביה אומאה אף מי שהקב"ה נשבע עליו

באר הפרשה - ביהר

בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע כי בל"ג בעומר חדא ברגעא חדא זוכה לכל המדרגות' ושמעתי בשם הרבי ר' בונם ז"ל, כי דבר זה הוא מיגיעת רשב"י ע"ה.

בתב הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (צדקת הצדיק קבו) כי מה שאמרו בזוה"ק (היי שרה קבט.) שאף החוטא הגדול ביותר אם ישוב בתשובה, הרי 'בשעתא ה'קד', מחמת יראתו יתברך - שלא לתור

קג. רמז נתן בה הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, כי מצינו בתהלים (יט ה-י) חמשה עניינים המדברים אודות 'תורה ויראה' - כל אחד בנוי מחמש תיבות, ואלו הם א. תורת ה' תמימה משיבת נפש. ב. עדות ה' נאמנה מחכימת פתי. ג. פקודי ה' ישרים משמחי לב. ד. מצות ה' ברה מאירת עיניים. ה. יראת ה' טהורה עומדת לעד. נמצא שיראת ה' טהורה עומדת לעד היא הלשון החמישית שיש בה חמש תיבות, והרי"ז ה'חמישי שבחמישי' והוא כנגד יום ל"ג בעומר שגם הוא 'חמישי שבחמישי' - יום החמישי שבשבוע החמישי של ספירת העומר, מכאן סמך למה ששינו שהיום הזה מסוגל לקנות בו 'יראת שמים'.

קד. ובפרט הדברים אמורים לאלו הנוסעים ביום הגדול ל"ג בעומר איש איש ממקומו לאתרא קדישא מירון שתהא הנסיעה על טהרת הקודש בשמירת עיניים כדת וכנכון, והכי כתיב בזוה"ק (תיקו"ז תיקון ע' דף לא.), וכל דינין תליין כדיבורא, וכן בעינינו, כמו דאוקמוה מארי מתניתין (ב"ב קלא.) אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, עכ"ל. כלומר שדינו של אדם תלוי בשמירתו על עיניו ופיו.

סייעתא מיוחדת יש לכל הרוצים להסתופף בצל קורתו של רשב"י ביום שמחת לבו, וכך סיפר אחד מבני החבורה, שבשנת תשע"ג נסע ברכבו לאתרא קדישא מירון ביום ההילולא, ועמו היו עוד שלושה אברכים ובחור. כידוע, דרכם של הבאים ברכבם למירון, שבהגיעם עד לפני מעלה ההר העולה מירונה, יוצאים הם מרכבם ועולים לאוטובוסים (באסעס) מיוחדים המובילים את המון העם לציון הקדוש (ואין רשות מטעם השלטונות להיכנס עם רכב פרטי במעלה ההר כי אם ליחידים ממש). בהגיעם אל אותו המקום בו הוצרכו להשאיר את רכבם, ראה הבחור כי אין הדרכים ראויים עבורו מחמת שמירת עינים... אמר הבחור לבני לויתו שאינו מסכים לילך עמם - כי בוודאי רשב"י 'מוותר' על עליה לרגל שכזו, והריהו נשאר כאן. לא הועילו כל הפצרותיהם של האברכים, ואף כאשר הציעו לו שיעצום את עיניו מראות ברע והם ישאוהו לא אבה לשמוע להם, וכך הוזה.

אחר שעות מספר חזרו האברכים אל הרכב, והחלו לחזור לביתם, או אז פנה הבחור ואמר ל'בעל העגלה' בבקשה ממך, נסה נא לעבור את השער (מחסום) אולי נוכל ליסע עד הציון הקדוש - דברים אלו היו להדיא 'דברים שאין בהם טעם כל עיקר', שהרי ממונים רבים עומדים בכל שער וגדר, לשמור שלא יעבור מי שאין לו רשות מיוחדת לעבור, אבל האברך החליט לנסות - אך ורק בכדי להראות לבחור שלא יועילו לו כל רצונותיו. אך ראו זה פלא, אותו 'שומר' שעמד במקום וחסם את הדרך, היה עסוק באותו זמן בשיחה 'חשובה' בפלא' (סעל) עם מאן דהו, ובשמעו את הרכב אשר לפניו מצפצף ועולה, פתח מיד את השער ונתן לו רשות לעבור, וכך המשיכו ועברו על פני ששה מהשומרים, וכולם נתנו להם להיכנס - למעלה מדרך הטבע, עד שעלו והגיעו ברכבם עד הציון הקדוש... בראות בני החבורה עד כמה רשב"י מסייע לכל החפצים לעלות אליו בקדושה של מעלה. נזכרו במאמרו של בעל ההילולא - אמר רבי חנינא משום רשב"י (ברכות לג:) 'אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים'.

'מעשה אבות סימן לבנים' כי מצינו שיוסף הצדיק כבר תיקן להם לישראל שיסעו 'נסיעות' רק באופן הנקרא בארה"ק 'מהדרין' - ובאמת אינו 'מהדרין' אלא מעיקר דדינא, וכך פי' הגאון ר' יוסף נחמיה קורניצער זי"ע בפסוק שבפרשת ויגש (מה כו-כז) 'ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם, וידברו אליו את כל דברי יוסף... וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם, וז"ל (בשינוי). עיין ברש"י ז"ל שכבר נתעוררו חז"ל לתת טעם מה סימן מצא בעגלות שעי"ז חייתה רוחו והאמין לדבריהם. והיה נראה לפענ"ד ענין חדש, שהרי פרעה אמר ליוסף 'ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם וכו', ולכאורה צריך ביאור למה פרט לכם, לטפכם, ולנשיכם, היה לו לומר קחו לכם עגלות ובואו הנה. ונראה עפ"י עניות דעתי, עפ"י דברי קדושת זקני בעל חתם סופר זצ"ל ב'תורת משה' (פרשת נצבים) דכתיב אתם נצבים וכו' כל איש ישראל טפכם ונשיכם... כי בהקהל העם יחד לפני משה חשש שמא יבואו לידי כשלון תערובות אנשים ונשים גם יחד, לכן הפסיק ה'טף' בין איש ישראל לנשיהם - שיעשה כמין מחיצה והפסק בין האנשים והנשים, עיי"ש כי מתוק הוא. והנה,

אחרי לבו ואחרי עיניו^ק, וכפי שאמר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק בראשית א) לבאר בדברי חז"ל (ברכות ח.) 'מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד', שאין הכוונה ארבע אמותיו^ק, ובנפש בזאת שורה הקב"ה^ק. רק על מי שלומד ההלכה, אלא למי שמקיים ההלכה, וכגון המהלך ברחוב ושומר עיניו מראות ברע זה נכלל בכלל אין לו להקב"ה בעולמו אלא יהודי זה המקדש

הגם שהיה יוסף הצדיק שלם בכל מדה ומעלה של צדקות חסידות ופרישות, אך העולה על כלנה הוא מדתו מדת יסוד יוסף, ונעלה קדושתו בענין גדר מן הערוה, ואין ספק כי גדולתו בענין זה עשתה רושם על העם השוכן בתוכו, כי ישיבת צדיק במקום עושה רושם, עד שגם פרעה ידע והבין כי אחי יוסף הצדיק בוודאי נשמרים ונזהרים ביתר שאת מכל ענין תערובות, ונבלה הוא להם לבוא וליסע האנשים על הנשים גם יחד, על כן אמר זאת עשו קחו עגלות כאלו לכם לטפכם ולנשיכם, פי' עגלות המתוקנות לכך - שהטף יפסיק בין לכם ונשיכם, ודו"ק. והנה בבוא אחי יוסף ליעקב וספרו 'עוד יוסף חי' אעפ"י שהוא יושב בארץ מצרים בערות הארץ בין שטופי זמה בכל זאת עודנו באמונתו יחיה, ומדת יסוד יוסף לא נפגעה. ולא עוד, אלא שהוא מושל בכל ארץ מצרים, ומדתו זאת עשתה רושם לטובה גם על העם אשר הוא יושב בו, ויפג לב יעקב - כי לא האמין ששייך להיות קדושה כזאת במצרים ארץ הזימה, אולם אחרי רואו העגלות אשר שלח, כי המה באחת מתוקנים על טהרת הצניעות והפרישות כדת ישראל שיהיה הפסק בין אנשים ונשים - ותחי רוח יעקב, מזה נוכח לדעת כי באמת עוד יסוד יוסף חי, וכי רוחו מושלת בארץ מצרים.

קה. שמעתי מהרה"ח ר"ח זילבערמאן שליט"א בהפלגת ה'יראת שמים' של החלבן הנודע בעיה"ק ירושלים הגה"צ ר' בצלאל מילכגער אשר היה בקי בכל התורה כולה ומ"מ לא אבה להשתמש בכתרה של תורה ובחר לעצמו להיות חלבן, מדרכם של החלבנים היה להלך בכד שלהם ובהגיעם לבית הקונה היו מודדים בכלי המדידה ושופכים ממנו לתוך כדי הלוקחים, והנה חלקו של ר' בצלאל היה לסובב בין הבתים באזור 'רחביה' בירושלים, ולרוב יראת שמים שבערה בקרבו חשש מהנשים היוצאות לקראת בואו, על כן פתח פיו בתפילה באמירת כמה פרקי תהלים שלא ישל, לאחמ"כ טבל כובעו בציר הדגים מלוחים למען יהא ריחו נודף למרחק מרחקים, ולא יוכל לעמוד מסביבו אף יותר מארבע אמות, וכך הרוויח שהנשים אשר הוצרכו לקנות החלב היו מתרחקות ממנו כמטחווי קשת כי לא היה בידי בר אנוש לסבול אותו הריח, על כן הן היו מניחות את הכד מחוץ לביתן, ואינן משתהות לידו אפילו רגע כמימריה אלא מיד בורחות ביתה פנימה כל עוד נשימתם באפם. אותו הריח לא סר מעליו למשך כל היום אבל זה כל 'אוצרו' - יראת שמים הנשמרת לו בבית גנזיו של הבורא.

קו. כן שמעתי מהגה"צ רבי פינחס רוזנבוים זצ"ל שפעם שאל הגה"צ המפו' רבי משה וואלפסאן רב דקהל 'אמונת ישראל' שליט"א את החסיד המופלג ר' ניסן פילטשיק זצ"ל כיצד זכה לבנים חשובים בליעה"ר (באותם הימים שלא הכל 'הצליחו' בחינוך הדורות), ויען ר' ניסן, ויאמר, אולי על שם שהייתי נוהג ללכת עם בני ביתי לנקות את בית הכסא שבביהמ"ד, א"ל ר"מ לא כן - לא זו הסיבה, אמר לו ר' ניסן, אולי על שזכיתי להסתופף בצל ארבעה אדמור"ים לבית קארלין, גם לזה לא הסכים ר"מ, עד שסיפר לו ר' ניסן, שבבחרותו שררה העניות בביתם והוכרח להיות רוכל כדי לפרנס את אמו האלמנה ובני משפחתו, באחד הבתים שנתדפק נפתחה הדלת וההיא מטרוניתא ניסתה להכניסו בכוח לביתה על כן גנבה מאתו את ה'סחורה' לביתה פנימה, כראות ר' ניסן שאש בוערת תחת רגליו, עזב את כל הסחורה שהייתה שייכת לבעליה וברח בגפו למרחקים... בהסכמה להישאר בעל חוב גדול ולא לעבור על מצוות הבורא, אחר מעשה כזה הרגיש ר' ניסן קרבת אלוקים עצומה, חיפש אחר גג הכי גבוה במאנהעטען, עלה לראשו והחל מרקד ומפזז לכבוד השי"ת על קרבתו העצומה אליו... בשירה ובזמרה על כה קרוב הוא אל ה'. א"ל ר"מ, אכן נודע הדבר, על כגון דא באת על שכרך השלם.

והוא ע"ד מאמר הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע (בית אהרן דף קנז.) 'כל חללי דעלמא אינם שוים כלל נגד חוט השערה של יראה'.

העיד הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע על עצמו, שניסה לעבוד את השי"ת בהרבה דרכים שונות כמספר שערות שיש לו בראשו, אך בסוף ראה שעבודת השי"ת היא אך ורק ע"י 'א האר יראת שמים' (חוט השערה של יראת שמים).

הוא היה מפרש בדרך צחות את דברי נעים זמירות ישראל (תהלים לג, טז-יז) 'אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח, שקר הסוס לתשועה וברוב חילו לא ימלט', שאין המלך מלכי המלכים 'נושע ברב חיל' אלו הצדיקים

באר הפרשה - ביה

מסוים, במקום פלוני, הנך נכנס לספק פיקוח נפש... יעצור בעצמו, ולא ירוץ אחריו כמשתגע. אלא יתבונן קמעא במהות הצעתו, כי כל כוחו של היצר אינו אלא בכוח הדמיון - שמדמה לאדם כאילו מציע לו דברים ערבים ומתוקים, אבל כשיתבונן קמעא מיד יכיר את האמת, ויראה כי הכל דמיונות שווא ומדוחים, ובקל יתגבר עליו^{קט}.

בשעה שהציבור מתפללין - תפילה בציבור במשנת רשב"י איתא בגמרא (ברכות ח.) אמר ר' יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב (תהלים סט יד) 'ואני תפילתי לך ה'

בחלק מחלקי ה'יראה' ללמוד מטכסיסי היצר - ולהלך בדרך המהלכת לנגדו. הנה, עיקר דרכו של היצר להבעיר בלבו של היהודי את התשוקה והחמדה להבלי עולם עד שיהא נראה לו כי אם לא יעלה בידו עשות כך וכך ייהפך כל העולם כולו לתוהו ובוהו, אין לנו עצה אחרת כנגדו רק לצננו ולקררו, בזה שידחה אותו לפרק זמן אפילו קצר ביותר, וכאשר ידחה את היצר לזמן מה, יקויים בו 'כיון דאידחי אידחי'.

על כן, בבוא היצר עם שלל רעיונות ועצות, עשה כך, לך במקום פלוני, ל'כלי' פלוני אתה נצרך ל'צורך פרנסה'...^{קח} אם לא תאכל או תשתה מאכל

שיש להם הרבה חסידים, גיבור הכובש את יצרו ג"כ אינו ניצול, גם שקר הוא מה שאומרים העולם להיות כאותו הסוס המסגף עצמו למעט בשינה ולישן רק כשינת הסוס, כי גם זה אין מושיע כביכול את הקב"ה לתת לו נחת רוח, וכן ברוב חילו זו מצוות צדקה 'לא ימלט', אל מי מביט ומשתוקק הקב"ה - הנה עין ה' - אל יראיו למי שיש לו יראת הבורא למייחלים לחסדו - אלו המייחלים תמיד לחסדיו יתב"ש (הובא בשולחן הטהור להרה"ק בעל השומר אמונים זי"ע, מבוא השער).

קז. מתאמרא משמם של אדמו"ר"י בית ליובאוויטש שהיו אומרים, ש'נבדל' (היינו מלאך עליון או נשמת צדיק הנמצאת כבר בגן עדן) מקנאים ביהודי החי בעולם הזה בשעה שנלחם עם יצרו לשמור את עיניו בלכתו ברחובה של עיר.

וזו לשון הרמב"ם בספר היד החזקה (הלכות תשובה ד' ד') 'והוא אינו יודע שראיית העינים עוון גדול שהיא גורמת לגופן של עריות שנאמר (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'.

קח. ידוע המעשה המובא בגמ' (שבת לג:) שישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לפניהם, פתח רבי יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו (של מלכות רומי), תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות, רבי יוסי שתק, נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן וכו', מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס. והקשה המהרש"א (ח"א ד"ה כמה) מהמבואר בגמ' (ע"ז ב:) שלעתיד לבוא תעמוד מלכות רומי לדין, 'אמר להם הקב"ה במאי עסקתם, אומרים לפניו רבש"ע הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו הרבה כסף וזהב הרבינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים וכו' מרחצאות לעדן בהן עצמכם וכו', ולכאורה עולה שדברי רשב"י הם כדברי הקב"ה ואילו רבי יהודה סבר ממש כטענת רומי, ותמוה לומר כן. ומבאר המהרש"א, דבוודאי גם רבי יהודה סובר שלא עשו אלא לצורך עצמם, אלא שסתם דבריו מפני אימת המלכות. אך קצת קשה כי כל שיחתם הייתה רק בהצנע, ואם יהודה בן גרים לא היה מוציא הדברים חוצה לא הייתה בריה בעולם יודעת מה דיברו התנאים בינם לבין עצמם.

יש שתירצו שרבי יהודה לא אמר שהגויים עצמם נאים ח"ו אלא דקדק בלשונו לומר כמה נאים מעשיהן של אומה זו, שאף שלא עשו אלא בשביל עצמם אך סוף סוף מעשיהם נאים ומתוקנים ויש בהם תועלת גם לישראל. אמנם רשב"י לגודל שנאתו את הרע וכדכתיב (תהילים צז י) 'אוהבי ה' שנאו רע' לא היה יכול לשמוע אפילו צד מעלה במעשיהם, ומיד אמר שכל מה שעשו אלא לצורך עצמם ואין לשבחם כלל, ומעתה תדע, כי זוהי משנתו של רשב"י, שנת את הרע והרחק מן הכיעור בתכלית ההרחקה (וכגון כל ה'כלים' המיוצרים חדשים לבקרים, במקום שיש בהם איזה חשש אפילו רחוק) אף אם נדמה שיש בזה איזו תועלת ותכלית טוב (צורך פרנסה וכיו"ב), כי עצם היותו רע תרחיק אותך ממנו.

קט. ידוע דבר המעשה בבחור שהחל נופל מטה מטה, וכל המחנכים שבירושלים הרימו את ידיהם בייאוש ממנו, כשמוע הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועה זי"ע את אשר אירע עמו - שלח לקרוא לו, אך כמה מה'חכמים' אמרו כי אינו מן הראוי שיבזבז הרבי את זמנו לריק על זה הבחור - כי רבים וטובי המחנכים לא יכלו לו. אך הרבי בשלו, כמובן שהביאו את הבחור אל מול פני הקודש, ויען הרה"ק ויאמר, דע לך כי נחת רוח מרובה יש לבורא עולם מכל בר ישראל הנלחם עם יצרו יותר מנחת רוח שיש לו מהמלאכים - אף אם לבסוף נצחו היצר. והנה אמרו

אם לאו, ואם הטא ועוון בידו אין תפילתו מתקבלת רח"ל. אך ולא בזה את 'תפילתם' לשון רבים, כי כשמכליל אדם עצמו בתוך הציבור אין הקב"ה מבזה את תפילתו אף אם חוטא ופושע הוא ותפילתו עולה לרצון לפני אדון כל. עפ"י דברים אלו ביאר הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע (בביאורו לאבות 'רוח חיים') את דברי התנא באבות (ב יג) 'הוי זהיר בקריאת שמע ובתפילה... ואל תהי רשע בפני עצמך'. שלאחר אמרו 'הוי זהיר בתפילה' הוסיף 'עצה טובה' שלא יתפלל האדם ביחידות 'ואל תהי רשע' שלא תבוא לידי דקדוק בשמים וימצאו שרשע אתה, מאחר ותתפלל בפני עצמך' כי אז יפשפשו במעשיך, אלא התפלל עם הציבור ואז תעלה התפילה בלא חיפוש יתר.

בזכות רבי שמעון עננו זכותו יגן עלינו, לטוב לנו כל הימים², אב הרחמן שמע קולנו בהילולא דבר יוחאי, תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדינו. וכידוע בשם הרה"ק בעל ה'צבי לצדיק' מבלאווב זי"ע שאמר פעם בל"ג בעומר 'אי אפשר לדעת מתי נוכח לגאולה השלימה, אבל נראה לי שזה יהיה בל"ג בעומר, דאם איז משיח'ס טאג, כי היום מוזכר ונקי מאד, ולכן הוא מיועד לגדולות ונשגבות³ (הובא בשיח זקנים ח"ב ע' רמז).

עת רצון' אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפלל, ע"כ ויש להסמך את לשון הפסוק שנאמר (ישעיה מט ה) 'בעת רצון עניתך וביום ישועה עזרתך'.

עוד איתא שם אין הקב"ה מואם בתפילתן של רבים שנאמר (איוב לו ה) 'הן קל כביר ולא ימאס'. ומפורש בן בזוה"ק (ח"ב רמה:) שהמתפלל ביחידות בודקין אותו ואת תפילתו אם ראויה היא ליענות, אבל כשמתפלל עם הציבור אין בודקים אחריו כלל, ותפילתו עולה יחד עם תפילת הציבור עד לכסא הכבוד ותפילתו נשמעת.

ואכן איתא בזוה"ק (בראשית רלה.) שהמתפלל עם הציבור אף אם נפשו מדובקת בחטאים ופשעים אין הקב"ה מדקדק עמו ביחידות אלא מקבל את תפילתו בתוך שאר הציבור. אך המוציא א"ע מן הכלל ומתפלל ביחידות, מדקדקין עמו בשמים לראות האם יש בידו די זכויות לקבלת תפילתו. ובוה מבאר בזוה"ק את הכתוב (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם'. כי ערער הוא המרמו למתפלל ביחידות כערער בערבה, ולכך אמר פנה אל תפילת הערער משמתפלל האדם ביחידות הרי הקב"ה מדקדק בתפילתו ובכל מעשיו לראות האם ראוי הוא שיקבלו את תפילתו

חז"ל (במדרש על הפסוק בקהלת ד יג) כי היצר נקרא 'מלך זקן וכסיל', והנה את פקודת המלך שומרים לקיים על אתר, ללא שום שהיות עיכובים ומניעות, וזאת אבקשך אל תעשה את היצר למלך, אלא דחהו אפילו במעט. סוף דבר שנעשה הבחור הנ"ל לחשובי קרתא דשופריא.

קי. וכשיטתו של רשב"י ששפע הבא בזכות הצדיק נשאר לעולם, כדאיתא ב'ספרי' (פרשת עקב פסקא לח) לגבי ענין הברכה שהצדיקים מביאים אתם לכל מקום שהם הולכים, כשבא יעקב אצל לבן ברכה באת לרגליו... ירד יוסף אצל פוטיפר ברכה באת לרגליו... ירד יעקב אצל פרעה ברכה באת לרגליו, ובמה ברכו שנפסקו שנות הרעב בטרם זמנם, וסבר תנא קמא שאחרי מות יעקב חזרו שנות הרעב לשמש עד מילוי זמנם (שבע שנים), רשב"י אומר אין זה קידוש השם, שדברי צדיקים קיימים בחייהם ובטלים לאחר מיתתם, אלא שפע הבא ע"י הצדיק קיים לעד ולעולמי עולמים.

קיא. בטרם נסע הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע בעל ה'בית עין' להשתקע בארץ ישראל הלך להיפרד מהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, אשר ציוה עליו 'זאלסט זיך אויס-וויינען די אויגען פאר רבי שמעון', פירוש, שיבכה ויוריד פלגי דמעות אצל רשב"י להביא לימות המשיח ולהחיש פעמי ישועה בקרוב, ואח"כ הוסיף ואמר, שאילו היה הוא עולה לארץ ישראל היה עולה אל המערה ומפציר בתפילה ובוקע חלוני רקיע עד שהיו זוכים לגאולה.

ומשום הכי הגם ש'לב שופכים נכחך כמים' איש איש על נגעו ומכאובו, ומשיחים צקון לחשם לפני אבינו שבשמים במירון שיושעו בזכות אדוננו בר יוחאי, מכל מקום אסור להסיח דעת מן הגלות וצער השכינה המגוללת באפר בשנות הגלות, ומעומק הלב חייבים להתחנן ולהרבות בבקשה 'אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד', שכבר כלו כל הקיצין ומוכרחים אנחנו להיגאל בשמחת עולם, בב"א.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת בהר תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

לימד את הבן כראוי ויביאהו אצל אביו ויאמר כבר למד כראוי תעשה לו כור המבחן. ויבחנוהו המלך וימצאהו שלם בכל וישמח שמחה גדולה ויצו לתת לאותו חכם מן האוצר לו מאה אלף זהובים וגם נתן לו אות של הכבוד והשררה. ויען החכם ויאמר למלך עוד נשאר דבר אחד שצריך אני ללמדו ודי לזה זמן שעה אחת על כן תשלח אותו לביתי ואלמדהו. ויאמר טוב הדבר וישלח את בנו לבית החכם והנה החכם סגר הדלת ויתפוס את בן המלך ויתן בסד רגליו ויכהו חמשים מקלות על רגליו עד כי התחיל הדם להיות שותת כזרם מים והבן צועק ואין מושיע לו. אח"כ הניח אותו תוך עגלה אחת וישלחהו אצל אביו ויאמר המלך את בנו צועק וגונח והדם שותת מרגליו. ויאמר מה לך ויספר לאביו. והמלך נתמלא חימה וגזר לתלות את החכם על העץ. אך צוה שיביאהו אצלו קודם הצליבה לשאל אותו על מעשה הרע שעשה ויביאהו לפני המלך ויאמר כבר גזרתי לצלוב אותך ואם יש קשה מצליבה הייתי עושה לך ורק הגד לי מה השטות הזאת שעלתה בדעתך להרע לבני רעה כזאת ואבדת בידיים שגר העצום והכבוד שהיית לוקח. ויאמר החכם אני נאמן במלאכתי ולא אעשה רמיה לכך השלמתי מלאכתי היום בדבר הזה שעשיתי. מתחלה אשאלך אם אתה רוצה לעשות בנך סוחר או מלך הלא בודאי שרצונך לעשותו מלך במקומך ולכן מסרתו לי העיקר הוא ללמדו תכסיסי מלכות. וכן עשיתי ולמדתי ובדקת אותו ומצאתו שלם ורק הוא עדיין חסר דבר אחד שהוא עיקר וצורך גדול בתכסיסי המלוכה. יען מלך במשפט יעמיד ארץ וכל אדם שעושה דבר חוץ לשורה יביאו משפטו לפניו אך העונש צריך להיות כפי מדרגת החטא. ויזדמן שיבא לפניו דין אדם אחד שגנב מאה דינרים והוא יחרוץ עליו משפט להכותו אלף מקלות והוא מחמת שבימיו אפילו פרעוש לא עקצו מחמת השמירה שעושים לו אינו יודע כמה הוא שיעור צער המקלות. ובאמת אם יכהו שלש מאות ימות ואם חמש מאות יהיה גופו חתיכות חתיכות. אך כיון שגזר אלף מקלות דבר המלך אין להשיב יכהו וזה ימות מיתה משונה על גניבת מאה דינר. כמה עוול עשה זה במשפט. לכך הכינתו מקלות שיעור שיוכל לסבול. כדי שיוכל לשער צער המקלות עד כמה מגיע בעשרה, ועד כמה מגיע החמשים ועוד ועוד. ואז ידע לגזור העונש הראוי לפי העון. וישמח המלך על דבריו ויוסיף לו מתנה יותר על מתנתו." (בן איש חי)

אל תקח מאתו נשך ותרבית יראת מאלקיך וחי אחיך עמך: את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אצלך (כה, לו - ז)

נ"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן ברבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריואל"ל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרים שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים ריואל"ל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים ריואל"ל והרי זה עול גדול שא"א לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנו', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שבל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבדואי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחוזו, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אנחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אנחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקבריהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחוזת עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתייחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלנו

ובשנה השביעית שבתו יהיה לארץ שבת לה' (כה, ז)
כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התוה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך השש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת.

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י)

בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשבות האדמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדוייק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם נ"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש נ"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן ציוותה התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בז' שנות השמיטה.

(מטה משה סי' תע"ג. מובא בטל"א)

וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצויתי את ברכתי לכם (כה, כ - כא)

כתב בספר "צרור המור": ענין השמיטה והיובל, יש להם סודות עמוקים ודברים שהם כבשונו של עולם. ולפי הנגלה הוא שורש כל התורה כולה ויסוד העולם כולו, כי העולם א"א להתקיים אלא עניים עם עשירים. ובענין השמיטה והיובל רצה השי"ת שיהיו שווים עניים ועשירים, כדכתיב לך ולעבדך (לעיל ז), וכתוב ואכלו אביוני עמך (שמות כג, יא). וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחיו תלויים לו מנגד, ובבקר יאמר מי יתן ערב, מפחד לבבו ועניותו. אבל העשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח העני ואינו יודע במכאוביו.

ולכן רצתה התורה להביא שנת השמיטה והיובל, שיהיו ב' שנים רצופים קדושות. באופן שאפילו העשיר נושא עינו לשמים, אחר שאין זורעים וקוצרים. ואומר מה אוכל ומה אשתה, כדי שידע ויזכר צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ובדאגה. ואחר שהעשיר בשנים או בשלשה שנים נושא עינו לשמים, ואומר מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק עניות. באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו, יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל. ויאמר אני בשתי שנים של שמיטה ויובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה והייתי אומר מה אוכל ומה אשתה. מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה, ועיניו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם פורש אין להם, בענין שבזה יזכור העני וירחם עליו. וז"ש בכאן וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו, וצויתי את ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים. בענין שזהו יסוד התורה והעולם, כאומרו אמרתי עולם חסד יבנה".

כעין זה ממש כתב בספר "בן איש חי" והוסיף בזה משל: "למלך שהיה לו בן יחיד אשר הוא יורש העצר שלו ויביא חכם אחד בקי בכל חכמות ומסר בנו בידו ללמדו כל חכמה ובפרט מה שנוגע בתכסיסי המלוכה. והחכם

וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים רי"א"ל כסף וערכה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו הירושים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיך" שצורך על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחריך נשך ותרבית תקום בתחית המתים, שתחיה אתה ואחריך עמך ולא תשאיר בקבר, וזהו "וחי אחריך עמך" שתחיה אתה ואחריך ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזות נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חי)

מאוצרות המגידים

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" – לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותממה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם היית אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח – כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אנה, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס."

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק – במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקה לעברה באמרה: "קחי, קחי..." פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושיננו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו.

(יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו וצוית את ברכתנו לכם בשנה הששית ועשת את תבואה שלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי,

הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו שמסביבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמייהר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי". "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה ססיפור מוזר, הרהר לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ"לא דתי" ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הר מאיר למקום הפגשה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתנו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילווח אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקרן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביט ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניח יבול יפהפה?!" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשעה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעניינינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשביט את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סיטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו

מהחלקאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבת שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצוה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקת לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך"? הררת לי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקובק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, הנהגה מהמתח.

"ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!"

"פי חמשה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סטונאי בשלוש - שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סטונאי של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חיי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חודשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, ב)

בטחון - עזיבת הכל בידי הקב"ה

שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

שורש הענין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהש"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד הש"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השנייה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השנייה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומוחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים.

"אברחה ממך - אליך"

מרבן הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי.

ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה; מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל ("ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?! ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור ("או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ור' יהושע אומרין איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בר"ה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מרבן הגרי"ז צ"ל מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עונוני" - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט? "אברחה ממך - אליך!" - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפיהמ"ש ר"ה פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח, וממילא גם לא יגיע אל ה', אין לו תקוה. חייבים את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל בר"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמובן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי!

כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, וצריך לטפל בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעז"ה - תפילה וכו'.

לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל הש"ת - הש"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאיך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניה לעומק הלב אל הרב"ש"ע - הוא ההצלה של האדם.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוקקים לחתן את ילדיהם?"

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבתי שאסתדר, ובי"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתו, ואתו ואתו? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!

הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחבריך?

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי'ל ובער'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני קאמריקאי, ואל צ'ינג צ'ינג ססיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורבבה מימינך", אבל - אליך לא יגש!

(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלואה עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכ"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקפינן, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהוה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלואה עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלואה העני עובר בלא תשימונו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים בטחונוני בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חיי של הגר"ח זוננפלד זצ"ל:

בגודל מידת בטחונו, לא נמנע הגר"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבנו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"כ תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה איני רוצה אפילו מגוי, כי איני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצערן של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפלתי, וכל ימייה לא התאוננה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

גרים היינו בשכונתו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהריים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב וביבשנות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהריים.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מרן הגר"ח זצ"ל בענין ה"בטחון", ושמעתיה מר' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה', ואז באמת יהיו בסכנה!

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לכך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

"ואנא מגברא דלית ליה בעינא!"

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עבד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהברות את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "ברא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה וניס" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזוהו דקא בכי וחיין, ונפק צוציאת דנורא מאפותיה" - בתוך שנתו בכה וחיין, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתעורר משנתו, שאלוהו: 'מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה', אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותו: 'עד מתי אצטער בהאי עלמא' - עד מתי אסבול את העניות... 'ואמר לי: אלעזר בני, ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני?' - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתילד במזל של מזונות. 'אמר לי לקמיה, כולי האם ואפשר' - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם אילד בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמר לי: דחיי טפי או דחיינא"? - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותר לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, "אמר לי: דחיי" - "אל הקב"ה שעברו עליו כבר רוב שנות חיי, ונותרו לו מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמר לי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא ל"ג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיין בתוך שנתו.

"אמר לי, האי ותו לא"? - האם לא אקבל יותר מ"ג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יהבנא"? - ומה אתן לחבריך? "אמר לי: ואנא מגברא דלית ליה בעינא"?! - וכי אני מבקש ממי שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תוכל ליתן גם לאחרים!?"

"מחיין באסקולטא אפותאי" - הכהו הקב"ה באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גירי בן גירי" - הכיתי בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווה בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהיום את אחד מיסודות היהדות.

"יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחברי? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקוט"ש יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר עפ"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י יש עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן את כל ילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדי לחתן כל ילד הוא יצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר ילדים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי כיום? - בבנק יש לו 'אובדרדפט' של אלפיים ש"ח... ובעז"ה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה!?" כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

ויהי הדבר לפלא, כי מימיה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי אשתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תני פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתגיש לו אשתו הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיו ובירך ברכת המוציא, אמרה לו:

– רצייתי להטעימך הטעם כשאינן לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער היולדים שאין לי במה להשביע רעבונם. באמרה מלים אלה פרצה בבכי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכננו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנגד את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר. דחק עצמו ואכל שיעור קזית שיוכל לברך עליו ברהמ"ז דרבנן, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפינת החדר השני, כשדמעותיה נגרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של אשתו, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברהמ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אמנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

ובדברו כדברים האלה שם את ה'דזובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים סובב ימינה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לדרך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך ככוון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרזתי את צעדי בכדי להמציא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..."

(האיש על החומה)

בפרשת השבוע, ישנה מצוה. המצוה הזאת עוסקת באיסור אונאה. יש אונאת ממון ויש אונאת דברים, אלה שני סוגים של אונאות.

אונאת ממון, זה נושא אחד שהתורה עוסקת (כה, יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו – זה אונאת ממון. (כה, יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

אומר רש"י – ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חברו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך **באה התורה ומוזהירה כאן** – אל תגיד התכוונתי לטובה. הקב"ה יודע מה היתה כוונתך.

ספר החינוך, במצוה של"ח, עוסק במצוה הזו, של איסור אונאת דברים, **אני רוצה ברשותכם לקרוא כמה שורות מתוך דבריו:**

שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר, שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם... שרש מצוה זו ידוע כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם, וקשה המחלוקת כמה קללות וכמה תקלות תלויות בה.

מדיני המצוה. כמה אזהרות וכמה זרזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לבישם, והפליגו בדבר עד שאמרו (שם), שלא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה

ממשיכים חז"ל ואומרים - אם היו חמרים מבקשין תבואה ממונו לא יאמרו להם לנו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם - בן אדם מחפש הלוואה, מחפש גמ"ח, ואתה יודע, שהבן אדם שאתה שולח אותו אליו, אין לו אפשרות בכלל לעזור לו, אתה עובר על איסור אונאה.

ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב - אתה רוצה לקנות, ואתה יודע שאין לך כסף לקנות. אתה בא למוכר, אתה אומר לו "אני רוצה לקנות", ואתה יודע שאין לך כסף בכלל, זה איסור אונאה.

זה נפוץ היום מאוד, אנשים שמחכים בתחנות לאוטובוסים, ובשלטים מופיע שהאוטובוס שהם צריכים יגיע בעוד חצי שעה. מה עושים חצי שעה?!

נכנס לחנות נעליים ומתחיל למדוד את כל הנעליים בחנות, עד שנשאר לו שלוש דקות לאוטובוס.

אומר לבעל החנות - לא ראיתי מספיק דוגמאות, אבוא בלי נדר פעם אחרת.

אדם שעושה את זה, עובר על איסור אונאה. הדבר הכי פשוט הוא, להיכנס לבעל החנות, ולהגיד לו תשמע, אני יכל להעלות אותך על סולם שלוש פעמים למדוד נעליים, בא אני יקל עליך, אני בסכ"ה רוצה מזגן. במקום להטריד אותך, ושתעלה על סולמות, אני אומר לך - אני לא מתכוון לקנות, אני רק רוצה לשבת בחנות, עד שיגיע האוטובוס. אותו דבר אדם שסתם נכנס לחנות לשאול שאלות - כמה עולה מיקרוגול, כמה עולה זה כמה עולה זה...
חז"ל אומרים, שהוא נוטע אשליות בלב המוכר. אבל אם אתה נכנס לחנות במטרה, שבאמת אתה רוצה לקנות מוצר מסוים, אבל אתה פשוט עושה "סקר שוק", אז אתה אומר למוכר "אני מתעניין במחיר של המוצר הזה", אז זה בסדר.

אל תיטע בו אשליות, אומרים חז"ל, כאילו אתה קונה. כי ברגע שאתה נכנס לו לחנות, הוא כבר מתחיל לפנטז על הרווח שהוא הולך לעשות על המוצר שתקנה ממנו.

תגיד לו על ההתחלה, שאתה לא מתכוון לקנות מוצר כרגע, יצאת ידי חובה. השיעור שלנו היום, הוא לא להביא דוגמאות לאונאה, לכן הבאתי רק מגוון דוגמאות, כדי שיהיה לנו איזה שהיא מידה לדבר.

ראיתי בספר אחד, שיהודי יקר מהעיר צפת כתבו, ושם הוא מביא כל מיני דוגמאות לאיסורי אונאה, בין היתר הוא מדבר על הרכישות שאנשים עושים כיום, דרך האינטרנט, כי הרכישות יותר זולות שם.

אדם יכל לרכוש נעליים של חברה ידועה בחמישים אחוז פחות, אבל באינטרנט אין לך מדידות כמו בחנות, אז איך תדע איזה מידה אתה צריך בנעל מסוימת?

אתה הולך לחנות שליד הבית, אומר למוכר תביא לי בבקשה את הנעל הזאת של נייק, מידה 41.... לא זה קצת רחב לי, תביא לי את הדגם השני, מודד מסתכל, יופי זה מתאים!

מוריד את הנעל, רום את הדגם ואומר למוכר תודה רבה, אבוא פעם אחרת כבר.

הלך והזמין את אותה נעל באינטרנט, וכך חסך חמישים אחוז. עשה את זה, חסך חמישים אחוז, אבל עבר על איסור אונאה - אתה מצער את המוכר, מריץ אותו על הסולם, כדי שאתה תקנה ביותר זול אחר-כך. זה איסור אונאה, צריך לדעת שאסור לעשות את זה. אתה יכל לעשות את זה, אם אתה מיידע אותם.

תגיד למוכר - תשמע, אני מתכוון לקנות באינטרנט את הנעל, יותר בזול, אז תעשה טובה ותעזור לי.

כל הדברים האלה, קדושים לאיסורי אונאה. הבאנו רק את הדברים האלה, כדי שנחוש את זה על בשרנו, על מה מדובר כאן, באיסורי אונאה, מה הרגישות של רבותינו, סביב העניין הזה לצער אדם, גם אם אתה לא פוגע בו ואתה עולב בו, שאתה אומר לו זכור מעשיך הראשונים, תזכור מי היה אביך, מי היה סבך.

כאן זה לא ככה, כאן אתה עושה לו נקודות אחרות, שנוגעות לגמרי באפיקים אחרים, אבל גם זה נקרא בשם אונאה, כי אתה מצער את האדם.

ממשיכה הגמרא (בבא מציעא) עד כמה הענין של האונאה חמור - א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו וויקרא כה-יז/לו/מג {ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אומר זה ניתן

להישכון וזה לא ניתן להישכון צער של הגוף אי אפשר להשיב, וצער ממוני אפשר להשיב.
מסיימת הגמרא ואומרת, דבר שמאוד מאוד אקטואלי - אמר רב לעולם היא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתי מצויה אונאתה קרובה - הנשים מאוד רגישות למילים שאתה מוציא מהפה. הגבר באופן עקרוני, הוא יותר חזק, אתה אומר לו משהו, לא תמיד על המקום הוא מתפרץ, אבל אצל אישה, היא יותר רגישה, וברגע שאתה פותח את "הצרות" של הלשון, לפעמים זה יכל להביא אותה לדמעה, וחז"ל אומרים, שאדם צריך להיזהר שלא לפגוע באשתו.

כולנו מכירים את דברי הגמרא (כתובות ט"ב, ב) - **דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתייה שמעתא הוה מסכיא דביתיה השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחית דמעתיא מעינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה -** רב רחומי התעכב בבית המדרש, אשתו הורידה דמעות, יצאה קורה מבית המדרש ונפלה על ראשו, והרגה אותו במקום.

שואל ר' חיים שמולביץ בספרו - מה היא הרוויחה? היא בכתה כי בעלה איחר, אז היא הורידה דמעות. מה היא הרוויחה?

אמר ר' חיים שמולביץ - זה פירוש הדבר, כוחה של דמעה. הכוח שיש לדמעה של אישה, פועל דברים עצומים בשמים.

אומרים חז"ל - אף עפ"י, שכל השערים ננעלה, שערי דמעה לא ננעלו. ברגע שהאדם מוריד דמעות, אז השערים המיוחדים, הנקראים שערי דמעה, נפתחים, והדינים בשמיים נעשים אחרת לגמרי.

ממשיכים חז"ל ואומרים (גמרא בבא מציעא) - א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהילים לט-יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז-ז) הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך

אומרים המפרשים - בכל דבר שהקב"ה שולח מלאך, המלאך לא "נוסע בטיסה ישירה", הגמרא בברכות אומרת, שיש מלאך שיש לו שתי תחנות יש מלאך שיש לו ארבע תחנות, מלאך המוות יש לו שמונה תחנות. הקב"ה אין לו תחנות, ברגע שהוא יוצא, הוא מיד נפרע מבני האדם, ולכן האיסור אונאה כ"כ חמור - **נבדו אנך** - הקב"ה בעצמו, "מחזיק" את הפלס, כדי להעניש אנשים, שיש בהם ענייני אונאה שמצערם אנשים.

ממשיכה הגמרא ואומרת - א"ר אבהו ג' אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל וע"ז.

מה הכוח שיש לענין של אונאה, ששום דבר לא ננעל בפניהם? אז רוב המפרשים אומרים, שהסיבה היא, כי אנשים שאתה מציק להם, דומעים. אנשים שאתה מצער אותם, הם פורצים בבכי.

יכול להיות שהם לא עושים את זה בפניך, יכול להיות שהם הולכים הביתה ושם הם עושים את זה, כשהכל סגור. אבל באופן עקרוני, אם אתה פוגע בבן-אדם, גם אם זה לא פורץ עכשיו, זה יפורץ יום אחרי, ואחרי שאדם דומע, הדמעות פועלות בשמים - כל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה, ולכן הדמעות הללו, פועלות את פעולתן, וכותבים המפרשים - שאף עפ"י שבכל מצוה, אתה יכל להגיד - זכות עולה לו. יש לו זכויות. הקב"ה יכל לעקב א תזה, בסיבות מסוימות, בענייני אונאה, שום דבר לא מעכב, הקב"ה בא דין וחשבון עם אדם שמצער את הזולת, ולכן אומר ספר החינוך, שהמצוה הזאת היא כ"כ נוראה וכ"כ חזקה, בגלל ענייני המחלוקת, שבני אדם מצערים אחד את השני.

לכן באה התורה והזהירה, על איסורי האונאה. (ברוך שאמר)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)
וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר.
"כל שומר שבת... שכרו הרבה מאד".

לפעמים נראה כי שמירת השבת מסכנת את האדם ועלולה לפגוע בו, אולם שוב ושוב מוכח כי ההפך הוא הנכון, ודוקא בזכות ההקפדה על שמירת השבת זוכה האדם לנסים ולנפלאות.

בספר "זכרון יעקב" מובא בענין זה המעשה הבא. בעיר קטנה בליטא במחוז קובנא חי לו יהודי נכבד מאד, איש ספר ובעל בעמיו, לפרנסתו נהל האישי בית מרוזח, ומלבד מרתף של יין הקים שם גם

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לזה הצור יפרע את חובו" ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי שליט"א:

באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכירו, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכריע בדיון תורה שיש לשני אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיון תורה, ולשם כך יש את בתי הדיון שבהם יושבים דינים שעוסקים בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיון תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..." הדבר עורר את סקרנותי והתענייני לדעת במה המדבר.

ספר האישי: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלית בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעול בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל לגלג חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבורו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדובר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חוסך בהוצאות השבת בביתי למרות המצב הדחוק שנקלעתי אליו.

את כל הדין ודברים הוזה ספר האיש לרבי אליהו מן ב"ר מצוה" כשסים האיש את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השווה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבתי, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק ביניהם."

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לענין?" אני הוא שמעון..

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים שליט"א וספר לו כל אותו מעשה, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, אשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התייחס לגופו של ענין ואמר:

בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונו מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותך ולתמך בי, הסכמתי, אבל עכשיו שירדת מנכסך, אינני רוצה לפלל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכי תיתני שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

מקום שעשועים (כמו ביליארד), והאצילים הפולנים אהבו מאד להתאסף, להשתעשע שם ולהשתכר להנאתם.

חיי הכבוד והרוחה שהיו מנת חלקו של היהודי לא הסיחו את דעתו מקביעת עתים לתורה, ונעימותו גרמה לו שיהיה נכבד ורצוי לכל יודעיו ומכריו.

בשנת קצ"א, עם סיום מרידת הפולנים, שבו צבאות רוסיה מורשא ואחד הגנרלים הרוסיים בחר לעבר עם כל גדודיו דרך אותה עיר, הוא הגיע לשם בליל שבת כשהוא וכל חיליו עיפים ויגיעים מטלטולי הדרכים.

כשמע שבעיר קיים בית מרוז ומרתף יין, שלח מיד אחד ממושרתיו על היהודי כדי לקנות ממנו יין טוב.

כשראה הגנרל את המשרת שב בידיים ריקות, כעס מאד, הוא שלח אל היהודי שני חילים נוספים שיעבירו בשמו פקדה נחרצת "עליו למכר להם יין ללא שהיות!"

אולם החילים שבו וסיפרו כי היהודי השיב להם, שלו אסור לסחר ולמכר בשבת קדש, אך הוא מסכים לתת לגנרל את המפחות בית המרוז, שיקח בעצמו כל דבר שיחפץ בו לבו.

כשנמסרה התשובה האמיצה לגנרל התעוררו בו רגשי התפעלות כלפי בעל בית המרוז, והוא בקש לפגש אותו פנים אל פנים, ולהתחקות אחר מהותו, האם הוא רק יהודי חצוף ועז פנים המעז להשיב ריקם את פני הגנרל הגודל בתשובות מתגרות, או שמדבר באמת באדם ערכי, המוכן למסר את כל רכושו עבור עקרונות דתו.

בא אל בית היהודי, ונדהם, הבית הגדול והמפאר היה מואב היטב, ומנורות רבות דולקות הציצות מכל פנה, נקיון וסדר נפלאים שררו בו, השלחן היה ערוך ברב הדר, בני הבית היו לבושים במלבושים מלכותיים, ואצילות פניו של בעל הבית נכרה מכל תנועותיו, אפילו גוי מגשם כמוהו יכול היה להבחין על נקלה באוירה של קדשה ומלכות החופפת על הבית.

הוא הציג את עצמו לפני היהודי, ונסה להבין, איך יתכן שלמרות תארי הכבוד המרבים שלו, ומעמדו החשוב הוא מעז להשיב פניו ריקם.

השיב היהודי, "יסלח לי כבודי, אבל ישנו בעולם אחד שהוא גודל ונכבד ומרום ממך, וגם גדול ונכבד מאנשים חשובים ממך, הלא הוא הקב"ה. כל העולם כלו חייבים לשמע לו, וכשהוא מצוה אותי שלא אעסק במשא ומתן בשבת, מה ביכלתי לעשות!?"

אבל אדוני הנכבד, אם כבר זכיתי כעת לכבוד הגדול בבקורך האישי בבית, אשמח מאד לארח אותך, אלא ממך, השאר אצלי, וכבד אותי בכבוד הגדול הזה!"

נהנה הגנרל מתשובת היהודי, ונשאיר בביתו, עד מהרה הגש לשלחן יין טוב, והגנרל התענג עליו, בנוסף לכך גם טעם מכל המאכלים היהודיים המסורתיים אשר נעמו לו מאד.

בצאתו מן הבית הושיע ליהודי מטבע זהב גדולה, ובקש לשלם על הוצאות הארוח, אך היהודי טרב, חלילה לי לקחת כסף על הוצאות שבת קדש, הלא מראש אמרתי ששכרי הוא עצם הכבוד על ארוח שר נעלה ונכבד כמון.

שמע הגנרל את דבריו, הוציא מכסו את פנקסו האישי, רשם את שמו ונפרד ממנו בידיות רבה,

חלפו שנים מספר, הגנרל הספיק להתקדם בתפקידו, והפך למפקח הראשי על כל בתי הסוהר במדינה, והנה ארעה התפתחות פוליטית דרמטית, מארגן המרד נתפס וכל נירותיו חרמו, בין השאר נמצא מזכר בהם מנהגו להתארח עם אצילים בבית המרוז היהודי באחת הערים במחוז קובנא.

תוך שעות בודדות הפתע היהודי לגלות בביתו משלחת שוטרים עם עגלה מכוסה, וללא שום הסבר נוסף מצא את עצמו כפות בתוכה ומובל לוילנא, שם נאסר בבית הכלא במקום מבודד, כאחד האסירים המסכנים ביותר.

ביום מן הימים הגיע מפקח בתי הכלא לבקור, הוא הכיר את בעל האכסניה, והתפלא מאד על כליאתו בכלל, ובפרט בתנאים המחמירים הללו "מה קורה פה, יהודי נכבד?" שאל, והיהודי השיב "כמון כמוני לא אדע על מה מאשימים אותי."

המפקח התגיס לטפול אישי בענין, וכשנודע דבר האשמה, אסף את שרי המועצה ואמר לפנייהם "אני ערב בעד היהודי הזה שהוא נקי מעוון מרד! הוא בעל אכסניה פשוט, ומאין לו לדעת את מזמת אורחיו ומבקריו?!" הוא הוסיף וספר כמה התפעל ממנו במפגש שהיה ביניהם, והשרים אשר התפעלו מאד למשמע הדברים, מהרו להוציאו לחפשי.

כשהגיע היהודי לביתו, הוא ברך ברכת הגומל על הנס שנעשה לו, ועם זאת לא רצה לסמוך על מעשה נסים, ולא נח עד שמכר את ביתו ואת כל אשר לו ועבר לגור בארץ הקדש.

(ומתוק האור - שבת קודש)

הוסיף רבי חיים: לגבי הנדון הראשון, יש ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלום, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמך בראובן, ובזכות זה יעזרה ה' וישבו וירווח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כשמעון ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים שליט"א שעל שמעון להמשיך ולתמך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושלחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"עונג שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים שליט"א והשמיע בפניו את סברתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינא דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכוננו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ריק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו "הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתן של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמעתם על לחים ולבם עלה על גדותיו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא איך יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שיוודע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול.

(ומתוך האור – שבת קודש)

הפרשה עוסקת בנושא אונאת דברים, ואמרנו, שכדי להידבק בקב"ה צריך להיזהר מצער הזולת.

אומרת הגמרא {מסכת ב"מ נט, א} - אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר {איכה ג-ח} גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר {תהילים לט-יג} שמעה תפלתי ה' ושועתי האיזנה אל דמעתי אל תחרש.

בדרך הדרוש

שלח: וזה שזכר כאן בהר סיני שהיה על ידי כפיה ויש טענת מודעה, מכל מקום במצות שמיטה שחובת קרקע מוכרחים אתם לקיים אף אם תצו להזויר, כי הקרקע עצמה דורשת שתהיה שובת בשביעית, ועיין בספר בית דוד: לפרנסה, להכי כתבה תורה ובמרבית לא תתן אכלך, לא תרבה בהוצאות גדולות על אכלך והוצאות הבית ממילא (פרדס יוסף)

את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (מכאן, כי רמב"ם).

(פרדס יוסף)

שלח: וזה שזכר כאן בהר סיני שהיה על ידי כפיה ויש טענת מודעה, מכל מקום במצות שמיטה שחובת קרקע מוכרחים אתם לקיים אף אם תצו להזויר, כי הקרקע עצמה דורשת שתהיה שובת בשביעית, ועיין בספר בית דוד: לפרנסה, להכי כתבה תורה ובמרבית לא תתן אכלך, לא תרבה בהוצאות גדולות על אכלך והוצאות הבית ממילא (פרדס יוסף)

את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (מכאן, כי רמב"ם).

(פרדס יוסף)

יודבר ה' אל משה בהר סיני לאמרו: (כה, א) עוד י"ל לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש כ"ב דף רל"ח ד"ה ומכל מקום] שיהרשב"א [עין חידושי הרמב"ן שבת פ"ח.]. הקשה למה נענשו ישראל לגלות, הרי היה להם טענת מודעה דכפה עליהם הר כגיגית [שבת פ"ח.]. ותיירץ דלא ניתנה ארץ ישראל רק בשביל התורה, והוכרחו לגלות מארץ ישראל כי זה מגיע רק אם יקיימו התורה עיין שם. הרי דמעת מודעה רק על מצות חובת הגוף, אבל התלויות בקרקע לא חלה מודעה דהקרקע דורשת את

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

מאצורת אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ונפשי כעפר תהיה - לכל מצותיך

“ונדבר ה' אל משה בהר סיני לאמר” (כה א)

”מה ענין שמטיה אצל הר סיני, והלאו כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמטיה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כלן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנוגה בתורת כהנים” (רש”י).

מדוע בחרה התורה דוקא במצוה זו ללמדנו פלל זה?

פרט רבי יוסף ישראל דייטש רבה של באלאטא-ארמוט:

הר סיני הנו סמל הענוה, וכפי שאמרו חכמים (סוטה ה א) שהתורה נתנה עליו לפי שהיה נמוך וענו מכל ההרים. מדת הענוה היא תנאי ללמוד התורה וקיום המצוות בכלל, ולקיים מצוות השמיטה בפרט, שכן אדם הסבור

כי רכושו וקניינו הם פרי כחו ועצם ידו, לא יוכל להפקיר את שדותיו ולהפנות מלעבדם במשך שנה שלמה. לפיכך

דוקא במצוה זו קבעה התורה נהגון אב לכל המצוות כלן, שכשם שא אפשר לקיים מצוה זו בכל אם פן שם האדם

את עצמו בכחית 'הר סיני', כך בכל המצוות כלן - אי אפשר לזמן כראוי מבלי להיות ענוה וישל בך.

על נחיצות הענוה לקיים התורה והמצוות נוכל ללמד אף מנף שאנו מסמיכים בתפלת 'אלמי נצור' את בקשת

'ונפשי כעפר לכל תהיה', לבקשת 'פתח לבי בתורתך ואחרי מצותיך תחדוך נפשי'.

ברכת 'על ספירת היובל'

”וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים” (כה ח)

בימי בית המקדש היו הסנהדרין מונים מדי שנה את שנות היובל, כפי שאנו מונים בימינו את 'ספירת העמר'. ואחר ארבעים ותשע שנים שהו שבע שמיטות, היו

קובעים את היובל, כפי שהצטיינו בפסוק זה.

כתב החזקוני כי אף על פי שמינו שנות היובל היא מצות עשה, לא היו בית דין מברכים לפני קיומה כפי שמברכים לפני 'ספירת העמר'. לפי שלא תקנו לברך אלא על מצוה

שביסודה היא חובת יחיד, אף על מצוה שהיא חובת הצבור כמצוה זו, לא תקנו לברך.

אולם בעלי התוספות נחלקו על יסוד זה וסוברים שאף לפני מינו שנות היובל היו בית דין מברכים: "אשר קדשנו במצוותיו וצננו על ספירת היובל".

ספר המצוות לרמב"ם לשם קמ: תוספות כתבות עב א"ה וספרה: באור הר"ש משאנן לתורת כהנים בהר כה ב: 'חוקני'

'חרות' הכתובה בתורה

”וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל ישיבה” (כה י)

את תבת "דרוך" תרגם אונקלוס: "חרותא". לפי זה יש לתמוה מפני מה בתפלותינו שנתקנו בלשון הקדש אנו

נוקטים את לשון התרגום: 'חרות', ולא את לשון הכתוב: 'דרוך', כך בתפלת שמונה עשרה: 'תקע בשופר גדול

לחרותנו, וכן בתפלת ערבית: 'ויוצא את עמו ישראל מתוכך לחרות עולם', ואף בתפלת חג הפסח אנו

אומרים: 'ותתן לנו... את חג המצות הזה - זמן חרותנו'?

רבי אברהם איטאל גורביץ ראש ישיבת 'גר משה' הביא כי אף לתבת 'חרות' יש מקור בתורה, שכן על הפסוק

(שמות יז א): 'וישבנו ונחנו לפני פי החרות' פרש רש"י: "היא פיתום, ועכשו נקרא פי החרות' על שם שנעשו בני

חוריו", הרי שנקטה התורה אף את לשון 'חרות'.

אור אברהם

רזי אמונים

'אוצר' של 'אמן'

”ונתנה הארץ פריה” (כה ט)

ראשי התבות: "ונתנה הארץ פריה" הם בגימטריה 'אמן' והמלה 'אמן' במלזיה (אל"ף מ"ם נו"ן) היא בגימטריה 'אוצר'; מכאן שהמקפיד על עגנית אמן זוכה שתשרה הברכה במינו שישלח בפנקסו ונגנסי. וכפי שקכת השל"ה (מס' תמיד אות פ) כי המקפיד על עגנית אמן 'פותח המקור העליון - מקור מים חיים'.

אהבת ישראל; אות לפי עמי קנח

'שבענו מטובה' בזכות 'ותן ברכה'

”ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה” (כה ט)

פרט רבי שלמה קלוגר:

בגמרא (עניני ח ב) מבאר שכאשר רעב ומגפה שולטים בעולם כאחד, יש להתפלל על בטול הרעב, שכאשר

בא השלש - ממילא תתפטר המגפה, שאין הקדוש ברוך הוא מעניק שבע אלא על מנת שיחיו בו הבריות, ככתוב

(תהלים קמה טו): "פותח את ידך ומשיב"ע לכל ח..."

על פי זה יש לומר, שאף כאשר מברך הקדוש ברוך את יבול ארץ ישראל, אינו עושה זאת אלא בשביל בני

ישראל הדורים בה (ראה ויחזקאל לו ח). לפיכך, בעת שאין ישראל ראויים להגאל מצד מעשיהם, עליהם לבקש על

תבות הארץ שתתברך, וממילא תבא גאלתם והם ישונו לארצם להנות מתבנות הארץ.

לכך רמז הפסוק שלפנינו, שבזכות: "ונתנה הארץ פריה", קיים בכם: "וישבתם לבטח עליה". ולכן אף סדרו לנו

בגשה ברכת השנים: "ותן ברכה על פני האדמה", וממילא נזכה ל: "ושבענו מטובה", שהרי לא נתנה הברכה ביבול הארץ אלא בשביל ישראל.

'לקמת התורה עמי קוסח

'גרים' או 'תושבים'?

"פי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם עמדי" (כה כג)

תבות 'גרים' ותושבים' נראות לכאורה כ'תתי דסתר'?

פרט רבי יוסף פצנובסקי מלודז:

ידועים הם דברי הגמרא (ברכות לה א) בבאור סתירת הפסוקים בתהלים: "לה' הארץ ומלוואה" (כד א), לעמת:

"והארץ נתן לבני אדם" (קטו טו), כי קדם הברכה הארץ שלכת "לה", ולאחר שהאדם מברך על מאכלו ומכיר

בהיות הקדוש ברוך הוא אדון בעולמו, אזי: "והארץ נתן לבני אדם".

יש לומר כי ליסוד זה רמז הכתוב שלפנינו: "פי לי הארץ", ואולם 'גרים' ותושבים אתם עמדי", היותכם 'גרים' או 'תושבים' בה תלוייה במדת היותכם 'עמדי', בהפיקכם במציאות ה' ובשלטיטתו על עולמו.

פרט יוסף

המשפיל אל דל נמלט מצרה

”וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו” (כה לה)

"וכי ימוך אחיך - הדא הוא דכתיב (תהלים מא ב): 'אשרי משפיל אל דל ביום רעה' מלטהו ה" (מדך ויקר לד א).

פרט רבי אלכסנדר הכהן שטיינברגר רבה של קאמארן: דרכו של אדם לחמל על זולתו רק כאשר דחקו נגלה

לעין בהיותו עני וחסר כל. אולם התורה מדגישה: "וכי ימוך" - בלשון עתיד, ללמדך כי עליך לחמל אף על אדם

שעתה נתון רק במשבר המאים להורידו מנכסיו.

על הנוהג כן קראו חכמים את הפסוק: "אשרי משפיל אל דל ביום רעה' מלטהו ה", שפפי שהוא השפיל לראות

את הנולד ולסייע לתברו מיד כשהחלה הצרה לפוקדו, כן ינהגו עמו מן השמים במדה כנגד מדה, ויכר בהפציע

עליו "יום רעה", עוד בטרם תתעצם צרתו 'מלטהו ה'.

מאורות אשי

מתודה ושרץ ביזו

”אל תקח מאתו נשד ותרביית” (כה לו)

בתוף דברי תוכחה שמסר רבי צבי הירש הורוביץ רבה של פרגנפורט לקהל עדתו בענין חמרת אסור רבית, אמר:

כמה נוך הוא עוון רבית, עד שאינו מרפה מן האדם לרגע; הן אף בעצומו של יום הפגורים, בשעה שעומד

האדם בבית הכנסת ומתודה על חטאיו, ממשיך ממונו להתעצם מן הרבית, והרי הוא כ'טובל ושרץ ביזו' אשר

אין כל תועלת בו.

על אנשים כגון אלו קונן הנביא (ישעי' א ה): "על מה תכו עוד תוסיפו סרה" - מפני מה אתם מפים על לבכם בודוי

"על חטא, בשעה ש: 'תוסיפו סרה' - אתם מוסיפים לסור מפצות ה' אלמתיכם כאשר ממונכם ממשיך להתעצם מן הרבית.

'לחמי תודה תוכחת יום א' דסליחות תקס"ט

בספר הזיכרון הקדוש (ויג' רפה ב)
מגלה לנו התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי:

"בשעה שמתפללים ישראל על צרותיהם, קול מכריז בכל העולמות (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. כשם שישראל פתחו שערי ברכה בעגית אמן, כך יפתחו בפניהם שערי רחמים לקבל תפלתם" (ויג' רפה ב).

פותחים שערי תפלה באמירת ברכות השחר בחברותא לפני התפלה.
האט"ס גבויעלט אלע'ס גוט.

הוא ימליץ טוב בעדנו אדונינו בר יוחאי

פרשת בהר

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

הגדולה שבה כל אחד מתמלא ביום הקדוש
ובמקום הקדוש.

איך נגאלים?

ציון הרשב"י זה לא קבה, אלא זה מְשַׁכְּנֵנו של צדיק
חי וקיים שהבטיח לכולנו והוא מצפה שנבוא ונקבל
ונממש את ההבטחה.

מעשי כוחו וגבורתו והמפוזרים בדברי הז"ל
ונשמות ישראל שנוהרות אל מקור האור - כל אלה
מעידים כאלף עדים שמדובר בהבטחה נאמנה:

אתה יכול לזכות לתשובה שלימה ולתיקון שלם
ביום הקדוש הזה!

תשובה שלימה זו ישועה שכוללת את כל
הישועות, כי כאשר זוכים לתשובה שלימה, כמוילא
מתבטלות כל הצרות ונמתקים כל הדינים. אתה
יכול להתפלל על ישועות בכל תחום, אבל אם אתה
חכם, תפתור את כל הבעיות מהשורש ותבקש על
הדבר העיקרי והשורשי, שהוא התשובה שלך. זה
גם הדבר העיקרי שעליו יש לך הבטחה מפורשת
מהצדיק שאתה יכול לדרוש אותו ולקבל.

אז איך תעשה את זה?

כשאתה נמצא בהר מירון, אין צורך להידיחך
ולהידיחך לתוך המבנה פנימה. רבי שמעון נמצא
בכל מקום ושומע אותך מכל נקודה על ההר העיקר
שתגיע ליישוב הדעת ולשקט נפשי. תמצא לך סינה
לעמוד בה ו"להיבלע" בהמון, כמו בתפילת שמונה
עשרה שכולנו ביחד וכל אחד מתייחד עם קונו לבד.

ואז תפנה לרבי שמעון ותגיד לו: "רבי, רבי, אדוננו
הקדוש, אתה הבטחת שלא תשתכח תורה
מישראל על ידך. זה אומר שהבטחת שכולנו נזכה
לתשובה שלימה. עד מתי אני אהיה כל כך רחוק,
עזור לי, קיים את מה שהבטחת ותחזיר אותי
בתשובה שלימה, שאזכה לחזור אל התורה ולזכור
את התורה ולקיים את התורה בשלימות. אתה יכול

המשך בעמוד 3

מאמר

ראש הישיבה

תעלומה במירון

מה נשתנה?

מה גורם למאות אלפי יהודים מכל גווי הקשת,
מכל החוגים ומכל העדות, ומכל רחבי הארץ ואפילו
מחוץ לארץ, לעלות על אוטובוסים דחוסים ביום
קיצו חם ולהיטלטל במשך שעות כל הדרך להר
מירון?

במה מתייחד ר' שמעון בר יוחאי מכל עשרות
ומאות קברי הצדיקים הפרוסים בכל רחבי ארץ
הקדוש, שעושים עסק כל כך גדול מקברו ומיום
ההילולה שלו?

מה הפשר של אופי החגיגה בהר מירון שבה
משמשות מצד אחד שמחה עילאית, שירים
וריקודים, שפע מאכלים ואווירת חג, וממש במקביל
מן הצד השני, התעוררות ובכייה, תפילה ותחנונים,
תשובה וחרטה?

במאמר זה נשתדל בסייעתא דשמיא להסביר
לכל הנוסעים לָשֵׁם קָה הם נוסעים, וניתן עצה טובה
ויקרה כיצד להפיק הרבה יותר מהנסיעה הקדושה
הזאת, כי כאשר האדם יודע את המטרה בנסיעה,
וכל כולו מְנַהֵג וְמוֹכֵן על פי אותה מטרה - הוא
בוודאי יפיק את התועלת הרצויה. ועל אף שלא ניתן
לשער את מעלת הנוסעים והשמחים ביום הקדוש
הזה יהיו אשר יהיו - אך כאשר המטרה לא ברורה,
ניתן בקלות להחטיא את הייעוד של הנסיעה ולאֶבֶד
אוצרות יקרים.

אתה כבר נוסע, אתה כבר זוכה, אתה כבר שם
- עם עוד קצת פְּנִינָן אתה תחזור עם הרבה יותר
כוחות וישועות.

ההבטחה והתקווה

והתשובה לְשֵׁאלוֹת היא זו: כל יהודי, וזה לא משנה
איך הוא נראה ואיך הוא מנהל את חייו - בעומק לבו

מקנת שאיפה אדירה וחסרת מעצורים: להתקרב
לה' ולהיות כרצונו בשלימות, לעזוב את כל ענייני
ההבל והשקר ולעסוק רק בתכלית.

והיצר הרע הגדול והיחיד הוא אך ורק הייאוש,
שהאדם מתייאש חלילה מהגשמת המטרה הגדולה
של נשמתו. רק לאחר הייאוש, יכול היצר הרע
לפתות אותו עם כל שאר סוגי הפיתויים, כגון תאוות
ומידות רעות. אך כאשר יש לאדם תקווה שלימה,
היצר הרע לא יוכל לו.

אבל הצדיקים יחידים הדורות - שזכו לתכלית
ההשגה וידעו בידיעה מוחלטת שאין שום ייאוש
והיה להם הכוח הרוחני לתקן את נשמות ישראל -
היה בכוחם להבטיח הבטחות מרחיקות לְכַת ללכל
נשמות ישראל שיזכו לחזור בתשובה שלימה ויזכו
בתיקונים נפלאים.

"רבי שמעון בר יוחאי הבטיח שלא תישכח תורה
מישראל על ידו", אומר רבי נחמן. הוא הבטיח
שבאור התורה שלו, בכוח האמונה בגדלותו - "ייצאו
מן הגלות ברחמים!"

זה נוגע גם לגאולה של כל עם ישראל, וגם לכל
יהודי ויהודי באופן פרטי שהוא יכול לזכות לגאולה
שלימה, כלומר לצאת מכל הרע שלו, להתנתק
מְכַבְּלֵי העולם הזה, לזכות לתשובה שלימה, לזכות
לחיי תורה מלאים בשמחה אמיתית, לזכות לאמונה
שלימה, לדביקות בה', לעונג בעבודת ה'.

ואכן יש לרשב"י כוח להבטיח. הוא העיד על
עצמו שהוא יכול לסטור את כל העולם מן הדין. זה
נכתב בגמרא. וכל יהודי בעומק נשמתו מרגיש שכל
התקווה שלו למילוי שאיפותיו הכסוסות נמצאת
שם בהר מירון, בתוך המערה, אצל הצדיק הקדוש
רשב"י. לכן אנו רואים את נהירת המונים דווקא
אליו, ולכן יש שם התעוררות גדולה מאוד לתפילה
ולתשובה לצד שמחה אדירה הנובעת מהתקווה

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

להזמנת שיעורים:
052-7611100

מירון

יום ד',
י"ז אייר, ליל י"ח (22/05/19)
הדלקת המדורה המרכזית
במתחם תולדות אברהם יצחק
21:00

אשקלון

יום א',
י"ז אייר (19/05/19)
מוסדות "נחלת דוד"
רח' אורט 13
בשעה 20:30

גיליון 621

י"ג אייר תשע"ט | כח לעומר

ר"ת	כניסה	יציאה	
ירושלים	18:54	20:11	20:47
תל אביב	19:11	20:13	20:45
חיפה	19:06	20:14	20:48
באר שבע	19:11	20:11	20:46

את הגנוז הפסוקסס על התיבות על ע"ז והדך
לבושה ותשחק ליום אחרון, הברו תלמיד
מוקדשתי ויבדלו ר' מאיר ליב בלעקער זכרון-
לברכה, שלרוב עניתו הגדולה פשהגיע עת
נשואי בתו לא היה לו שום מעות להשיאה, אך
להוצאות בגדי פלה, וכנה אלה ונחקה: "בתי
אין לי בפה להשיאך אולם אתן לך זקן נאה"
והבר נגזר ללכוד נשואיה. (שיש"ק ג-שח)

רבי נחמן טולקשינער זכרון-לברכה היה
מקפיד שלא יעבר עליו יום ללא רקוד, ופעם
נשנזר אחר שנכיתו פבר על קטתו, אחר
שקרא פבר קריאת שטעע לעדין לא רקד באתו
יום, ירד מקטתו ורקד לעצמו וקוד למקטתו. (שם
ג-ערב)

א. ב. של החיים

שבת היא יסוד היסודות של היהדות.

השבת היא מקור הגעגועים של הנברא
לברא.

להיות שותף למשהו שנעשה בלעדיו ושאינו לו בו
שום זכות? אלא שעל ידי שמירת השבת של איש
הישראלי הוא מחזק את עיקרי האמונה שלו ושל
זולתו, עיקרים שבעבורם נברא העולם, ובמעשה
זה הוא נעשה שותף למעשה בראשית, שהרי הוא
מעמידו על קיומו.

של האמונה.
טעם נוסף המבואר בפסוקים הוא שיום השבת
הוא יום מנוחה לכל שכבות החברה, שששת ימים
תעבד ועשית כל קלאכה. למען ינוח עבדך
אלהיך לא תעשה כל קלאכה. למען ינוח עבדך
ואמתך כמוך בשבת כולם כמוך, לא משנה אם
אתה מנכ"ל או פועל נגר או איש הייטק, עובד
עירייה או שר ביטחון, כולם שווים לפני המלך, כל
אדם זכאי לזכות להרגיש בן חורין לזמן מה, ולכולם
מגיע מנוחה. זה גם הטעם שלא עושים מלאכה
בבהמות ובחיות ואף לא משתמשים בצמחים
ולא עובדים את האדמה, לחדד את יסוד השוויון
שהוא מועיל מאד לתיקון של חברה. השבת היא
גם תזכורת על הברית בין ה' לעם ישראל, כמאמר
הנביא יחזקאל "וגם את שבתותי נתתי להם להיות
לאות ביני וביניהם לדעת כי אני ה' מקדשם" והיא
האות המרכזית, כי יש שלוש מצוות שנאמר בהם
אות, ברית המילה, תפילין, והשבת, שהיא הציר
המרכזי של האותות ושל כלל התורה, כי השבת
היא שורש כל הימים הטובים, ואלמלי לא התקדשה
השבת, לא היו ימים טובים לא היו, שעל כן תיקנו
מסדרי התפילות לומר: "מקדש השבת ישראל
והזמנים" - ללמדנו, שאלמלי השבת, לא היה ישראל
מתקדשים, וממילא לא היה בכוחם לקדש את
הזמנים. על פי זה מובן מה שאמרו "כל המקדש את
השבת... ואומר: ויכולו השמים והארץ... כאילו נעשה
שותף להקב"ה במעשה בראשית", ואף יכול אדם

כשמחפשים במקורות את הטעמים המרכזיים
של מצוות השבת מוצאים דברים מרתקים שצריך
כל אדם לקרוא ולשנן אותם, וכך השבת שלו תקבל
טעם מתוק יותר.
הטעם הראשון והמרכזי העולה מן הכתובים הוא
שהשבת היא העדות על אמונת חידוש העולם,
האמונה שהעולם נברא יש מאין: "זכור את יום
השבת לקדשו... כי ששית ימים עשה ה' את השמים
ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם וינח ביום
השביעי על כן ברוך ה' את יום השבת ויקדשוהו".

האמונה שהעולם מחודש ולא קדמון מחזקת אצל
האדם את האמונה הפשוטה שלעולם הזה יש בעל
בית, שבידו לחדש דבר כרצונו. זה הטעם הראשון
לשמירת שבת, לזכות לאמונת חידוש העולם. ואם
העולם מחודש ומתחדש בכל עת פירושו שגם אני
יכול להתחדש, לא משנה מה עבר עלי, תמיד אפשר
להתחיל התחלה חדשה, במחשבה דיבור ומעשה
ליצור הויה חדשה וחייבית לעצמי ולסביבתי. הטעם
השני המתבאר מתוך הפסוקים הוא שהשבת היא
זכר ליציאת מצרים, "שמור את יום השבת לקדשו...
ויזכרת כי עבד הייתי מצרים ויצאת ה' אלהיך
משם ביד חזקה וברוע נטויה על פי צנף ה' אלהיך
לעשות את יום השבת" בכל יום צריך לזכור את
יציאת מצרים, כי מציאת מצרים אנו למדים שלא
רק שהבורא ברא את העולם אלא גם שיש השגחה
יש שכן ועונש, וכדי לרענן עיקר חשוב זה נקבע לנו
יום בשבוע כדי שנהיה פנויים לחדש את המצברים

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רחבי ב"ק ההלכה" קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

טעמים: א: כי לא ספר את השבועות רק את
הימים. ב: שלא ספר את המספר רק בראשי
תיבות "ל"ג", ובאופן כזה יש לומר שלא יצא. ג:
ועוד שאין כוונתו לומר מנין ספירת העומר כלל,
אלא לומר שהוא יום טוב כדי שלא יאמר וידוי
וכן עיקר.
ח. מאידך מי ששכח לספור את העומר בליל ל"ג
בעומר, וביום ל"ג בעומר עצמו אמר לחבירו
"היום ל"ג בעומר", או שתיקן את השליח ציבור
כשבא לומר תחנון, ואמר לו "היום ל"ג בעומר",
תיקן בכך את מה שלא ספר היום ויכול לספור
אחר כך בברכה, על סמך זה.
ט. למנהג האשכנזים כל מנהגי האבילות של
ספירת העומר מסתיימים בל"ג בעומר, אמנם
מנהג הספרדים שאין שומעים מנגינות עד יום
ל"ד בעומר בבוקר, אבל מותרים להשתתף
בשמחה לכבוד רבי שמעון ולשמוע את
השידורים מההילולא של רבי שמעון אף שיש
שם כלי נגינה.
י. ולענין תספורת לאשכנזים מותר להסתפר
בבוקר של ל"ג בעומר, ומנהג הספרדים שאין
מסתפרים עד בוקר של ל"ד בעומר.

מענייני ל"ג בעומר

ה. אין אומרים וידוי ותחנונים ביום ל"ג בעומר, ולכן
כבר מנוחה שקודם ל"ג בעומר אין אומרים
תחנון.
ו. יש נוהגים לקחת את ילדיהם הקטנים שהגיעו
לגיל שלש שנים למירון בל"ג לעומר כדי
שיסתפרו תספורת ראשונה בשמחה ובשירים
סמוך לקברי התנאים הקדושים רבי שמעון
בר יוחאי ורבי אלעזר בנו. ויש סמוכין למנהג
זה מדברי רבינו חיים ויטאל בשער הכוונות (דף
סז ע"א) שכתב שכך נהג רבינו האריז"ל כאשר
גיע בנו לגיל שלש, שהעלה אותו למירון וגילה
את שערות ראשו ועשה יום משתה ושמחה,
וכן כתב בשו"ת נחפה בכסף חלק ב' (דף ז' עמוד
ג) שכן נתפשט המנהג בעיר הקודש ירושלים
להרבות שמחה בתופים ובמחולות בתספורת
הראשונה של הקטן, בשביל חיבוש מצוה
שעושים לו פיאות הראש.
ז. אם אמר לחבירו אחר שקיעת החמה של
יום ל"ב בעומר, אל תאמר וידוי כי הלילה ל"ג
לעומר, יוכל לחזור ולספור בברכה, מכמה

א. יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה וחדוה לכבוד
התנא רבי שמעון בר יוחאי, טעם השמחה
ביום זה מובא בשער הכוונות לרבינו האריז"ל
(דף סז עמוד א') שביום זה סמך רבי עקיבא את
רבי שמעון לדיינות והוראה. ויש אומרים שביום
זה נסתר רבי שמעון, ורבי שמעון שמח ביום
פטירתו, ולכן גם אנו שמחים.
ב. שונה יום פטירת רשב"י מפטירת שאר
הצדיקים, ששאר הצדיקים היו עצבים ביום
פטירתם ולכן אנו גם נוהגים בהם תענית וצער
וכגון יום פטירתו של משה רבינו בז' באדר
שנוהגים להתענות בו, מה שאין כן ביום פטירת
רשב"י שהיה שמח ביום זה ורצונו שנשמח.
ג. נוהגים לערוך לימוד בליל ל"ג בעומר במנין,
וללמוד שבחי רבי שמעון בר יוחאי שכתובים
בגמרא ובזוהר הקדוש ומנהג יפה הוא.
ד. יש נוהגים ללכת על קבר רשב"י במירון, ומכל
מקום ההולכים למירון יתרחקו מקלות ראש
וכדומה, ובמקום גילה שם תהא רעדה.

כנס מיוחד, למחברים בלבד! u5812210@gmail.com

חלב שנתעלם מן העין

לפטור את כל העולם מן הדין, תפטור אותי מכל המניעות שמונעות ממני להיות יהודי כשר..."

אל תוותר בקלות

זה ממש כך. כל כך פשוט. אבל אתה צריך להתעקש ולחזור על הדברים שוב ושוב. ככל שאתה מתעקש, האמונה שלך בצדיק מתחזקת; וככל שהאמונה שלך בצדיק מתחזקת, אתה מתקרב לצדיק יותר ויותר ונכלל בו יותר ויותר. זוכה יותר ויותר.

כי האמונה בכוחו של הצדיק היא דבר גדול ועוצמתי ביותר, אפילו אם במציאות אתה רחוק מהצדיק מרחק רחוק כממזרח למערב, כמו שאומר רבי נחמן: "כשמקורב להצדיק, אף שאינו מקבל ממנו כלל, הוא גם כן טוב מאוד. והאמונה לבדה יומאמין בהצדיק, מועיל לעבודת השם יתברך".

כל דיבור שלך קושר ומחבר אותך אל הצדיק וממש מדביק את נשמתך בנשמת הצדיק עד שתזכה למה שאומר רבי נחמן בהמשך: "כשדבוק להצדיק ומאמין בו - נאכל להצדיק ונתהפך למהות הצדיק ממש!".

וכשאתה מתעקש ומפציה, תבקש עליך ועל כל עם ישראל. אנהנו מוחכים לגאולה שלימה, והגאולה תלויה רק בתשובה, כמו שאומר אדונו רבי שמעון בזוהר הקדוש, שאין דבר זה (שהוא הגאולה) תלוי אלא בתשובה - והכוח והמפתח לתשובה של כל עם ישראל נמצא אצלו, ולכן שרים אצלו את מה שנואמר בגמרא על יום הכיפורים: "לפני מי אתם מיטהרים ומי מטרה אתכם". זה הזמן והמקום להתעקש על תשובה לכל עם ישראל.

ובפרט תבקש על הקרובים אליך. זה הזמן לבקש על הילדים שירדו מהדרך, או שאין להם מספיק חום יהודי בלב. זה הזמן לבקש על בן או בת הזוג שיחזרו בתשובה שלימה ו"יבערו" אל ה'. תגיד שוב ושוב את אותן המילים: "רבי אתה הבטחת, תרחם על הבן שלי, על הבת שלי, על אשתי, על בעלי. קרב אתם לתכלית. תן להם לב חדש, לב בשך, רוח נכון..."

מי שמכיר את הצער הזה, יודע שאין דבר יותר כואב וקשה מזה.

אבל יש תקווה! הציון של אדונו הרשב"י ביום ההילולה - זה הזמן וזה המקום לפעול ישועות שלמות ולהחזיר את כל הבנים והבנות לאבינו שבשמיים.

כל הישועות

עם ישראל יקר וקדוש,

אני לא מחדש לכם כלום, אלא רק מגלה לכם את מה שאתם כבר יודעים ומרגישים בבתר לבכם. ראינו ואנו רואים בכל פעם מחדש נסים ונפלאות, ממש בכל נסיעה ונסיעה. וכל אחד כמו שהוא ללא יוצא מן הכלל - יכול לפעול נסים ונפלאות בנסיעה שלו.

סעו לשלום, תגיעו לשלום, תתעקשו ותפעלו, תרקדו ותשמחו, ותחזרו הביתה עם שלום מלאים בישועות, לחיים חדשים, בשמחה ובשלום.

בברכת שבת שלום ומבורך

משמים מנעו ממני לראות את כוס המשקה, ייתכן שישינה שאלה בכשרותו. איני רוצה ללגום הימנו".

"רבי קדוש", כמעט בכה רחמים מעלבון, "האם חלילה חשוד אני בעיני הרב על כשרות? הלא אצל הרב עצמו למדתי את דיני הזהירות בכל ענייני המאכלים, שנים ארוכות הרב סוּךְ עלי בעיניים עצומות. כיצד ייתכן שהסתלב אינו כשר?!"

רבי מרדכי הסכים עימו לחלוטין. ובכל זאת לא אבה לשתות מן הסחלב. במילים רכות פייס את רחמים והמשיך לשוּרר עם כולם את מילות השירים לפי המקאם של אותה השבת.

ביום ראשון נקרא רחמים לביתו של הרב עבאדי. "רחמים, בא נא איתי אל השוק", פנה אליו רבי מרדכי, "אבל אינך מדבר מילה. תן לי לנהל את העניינים". רחמים כמובן הסכים.

הג' ע' ה' ש' נ' י' ש' לחנותו של עלי מוכר החלב, רבי מרדכי פונה אליו בטרוניה: "ח' ו' א' ג' ה' עלי, אמור נא, מדוע זה השבוע לא הסכמת לתת לרחמים שלי מספיק חלב בכדי להכין את הסחלב כמו כל שבוע? האם

קולות השירה גברו והלכו ככל שהתקרבו הרגליים לבית הכנסת הגדול. באחת מערי ארם-צובה, הונהג מנהג קדוש שמקורו בימות קדם: בליל שבת מתאספים חברי הקהילה יחד באמצע הלילה ומשוררים שירות ותשבחות משירת הבקשות עד עלות השחר.

בשעה זו של טרם עלות השחר, עוד הגוש כיבוד קל לפני המשוררים והמתאספים, שכן מעלות השחר ואילך אסור לאכול טרם תפילת שחרית. אחד הכיבודים המיוחדים שהוגש מלבד תה, קפה שחור ושאר מיני מתיקה, היה ספל סחלב חם ומהביל על פי מתכון יהודי שעבר דורי דורות במשפחתו של רחמים.

איש אינו יודע מתי זה התחיל, אבל הדבר היה לעובדה שאין עליה חולק, כמו עובדת היות זקנו של רחמים לבן יצחק כשג: מדי ליל שבת בשעה שלוש לפנות בוקר, היה רחמים מביא סס נחושת עמוס בספלונים קטנים סל אים סחלב רותח ומתוק.

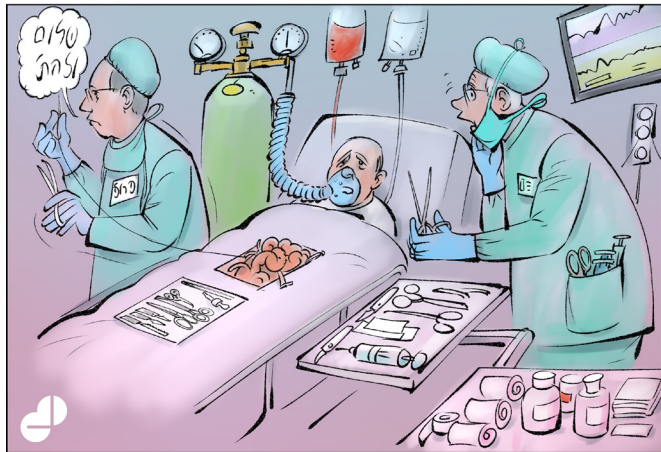
עובר היה מאיש לאיש ומניח לפני כל אחד ספל קטן, כמובן, לא לפני שרוב בית הכנסת

שהיה גם רב העיר, הגאון הצדיק רבי מרדכי עבאדי - היה מקבל ספלון סחלב לחמום את גופו. ברם, באותה שבת, משהו מוזר התרחש. ספלי הסחלב חולקו, אולם הרב כאילו אינו רואה שהניחו לידו ספל מעלה אדים. רחמים עבר ליד הרב לאחר רבע שעה ולחש ביראת כבוד: רבינו, הספל מתקרר, אנא ישתה ממנו הרב.

רבי מרדכי מביט לימין, מביט לשמאל ומושך בכתפיו: "איני רואה כאן שום ספל, על מה אתה מדבר?..."

רחמים נטל את ידו של רבי מרדכי עבאדי והושיטה לכיוון הספל, אך נגעה היד בקצות אצבעותיה בחרסינה החמה ורבי מרדכי נרתע לאחור "אם

מתוך ספר המידות! אבינו

המתחיל בדבר מצוה ואינו גומרה, מורידין אותו מגדלתו. [התנשאות ב']

צרות עין נפלה בך?..."

עלי התקומם כולו: "למה יאמר אל-כביר אל-חכם ככה?! דווקא השבוע התאמצתי מאוד, למרות שנגמר לי חלב הפרות, השלמתי את כמות החלב לרחמים מחלב של נאקה ומכרתי לו במחיר חלב פרה למרות שזהו חלב יקר יותר..."

שמע רחמים שמן השמים שמרו על רבי מרדכי שלא ייכשל שחלב בהמה טמאה, שש ושמה שהצדיק ניצל והצטער על יהודי העיר שונשלו.

מכאן והלאה - קיבל על עצמו - יפקה עיניים בהזירות רבה לבל יבוא מכשול על ידו.

רוצה להכניס את העלון לבית כנסת שלך?

במנוי להפצת העלון

תזכה ב:

הזכות שלך בהפצה:
02-5308000

80 עלונים יאל מיל דמי משלח

40 יום תפילה בכותל

כוס קידוש מתנת ארט

להודות גם על החובות

הוא יתגאה עלי? וכן להפך: מדוע חייב אני להודיע לאשתי שאני מכביר בטובות שהיא עושה עמי? מספיק שאני אומר לה שאני מעריך אותה וכו'.

התשובה לכך היא, שהטענה הזאת היא למעשה טעות נפוצה, שאנשים חושבים שאם הם מודים זו כחיות כבוד, זה גורם לשני שיתגאה עליהם. אבל זהו שקר, זהו תחבולה של היצר הרע. כי אדרבה, כל אדם שמודים לו, הוא רק מתרכך ונעשה יותר עניו, ומקבל רצון להיטיב עוד יותר ויותר, וכל שכן הבעל, שכאשר הוא רואה שאשתו מתבוננת ושמה לב לכל מה שהוא עושה בשבילה, והיא מודה לו ומשבחת אותו על כך, זה נתן לו כח להמשיך ולעשות את כל מה שהוא עושה עד עכשיו ועוד יותר. וכן אשתו מוצאת חן בעיניו, כי אישה כזו שיוצרת להכיר טובה, יש ממש חשק רק לעשות לה עוד ועוד טובות.

וגם בעל שיוזע להחמיא ולהודות לאשתו, אשתו תעשה עבורו יותר, וגם היא יותר תמצא חן בעיניו וכן להפך, כך למשל: כאשר האישה מכירה אפילו בחלק מהטובות שבעלה עושה עמה, יותר קל לה לקבל את הטעויות של בעלה, וגם אם יש לו אילו חסרונות, יש לזה משקל אחר לגמרי. כי לעומת כל הטובות שעושה, זה כבר לא מרגש כמעט, וכך יש לאישה סבלנות לאותם חסרונות, וכמובן היא מלאה תמיד באהבה לבעלה, והוא גם אוהב אותה - הכל מתחיל מהתרגילים של הכרת הטוב המשנים לאדם את כל הסתכלותו על החיים.

המשך למה שכתבנו בשבוע שעבר, זאת יש לדעת שישנה טעות נפוצה אצל בני אדם, שחושבים שצריכים להודות רק על הדברים שהשני לא היה חייב לעשות, והוא עשה אותם לפנים משורת הדין, ואז מגיע לו שידוד לו על הטובה שעשה. לדוגמה: הבעל מחויב בכתובה לפרנס את אשתו, ולכן היא חושבת שאינה צריכה להודות לו על הפרנסה שמביא לה, שהרי הוא רק עשה את תפקידו. או לחילופין - הבעל חושב שלא צריך להודות לאשתו על הטפול בילדים כי זהו תפקידה. וכן על זה הדרך.

אבל זה לא נכון כלל. אלא על כל דבר שהשני עושה, שיש לך הנאה מזה, צריך להודות לו! לדוגמה: הילד צריך להודות להוריו שמגדלים אותו, והוא אינו יכול לומר: הם הביאו אותי לעולם, אם כן זה מובן מאליו שהם צריכים לטפל בי. כי אמנם זה נכון שהם חייבים לטפל בו, אבל הוא צריך להודות להם על כך שהרי סוף כל סוף הוא נהנה מהטיפול שלהם. ועוד דוגמה: כאשר העובד מקבל משכורת מהמעביד, הוא צריך להודות לו על זה, אפילו שהוא עבד בשביל הכסף הזה, ובדין הוא שיקבל משכורתו. וכן המעביד צריך להודות לעובד על העבודה שעשה, אפילו שהוא משלם לו עליה שכר מלא. וכן הוא בכל ענין וענין.

יש שישאלו: מדוע חייבת אני להודיע לבעלי שאני מכירה בטובות שהוא עושה עמי? לא די בכך שאני מכירה בהן בתוך לבי? ואולי אם אחמיא לו יותר מדי

אין אדם מאוס יותר מאדם כפוי טובה. לכן אמרו חז"ל, שאפילו מי שאינו ממש כפוי טובה, רק הוא אינו מכיר בטובה - אסור לעשות לו טובה, ויתרה מזוה אמרו, שכל העושה טובה לאדם שאינו מכיר בטובה, הרי הוא כעובד עבודה זרה. נמצא, מי שיוזע בעצמו שאינו יודע להכיר טובה, אסור לו לתת לאנשים לעשות לו טובות, כי בזה הוא מכשיל אותם בעבודה זרה, ועובר על "לפני עיוור לא תיתן מכשול"...

מדוע החמירו חז"ל כל כך במידה זו? מהו השורש הרע של מדה זו? זו הגאווה שהיא אם כל חטאת, שהאדם הולך עם הרגשה שהכל מגיע לו, כולם צריכים לשרת אותו, והם גם צריכים להודות לו על הזכות לשמש אותו... כאשר אומרים לאשה כזו שהיא צריכה להודות לבעלה, מה היא אומרת: מה? אני צריכה להודות לו? הוא צריך להגיד תודה שיש לו את הזכות לחיות עם אדם נפלא כמוני! שיגיד תודה שאני בכלל מוכנה לחיות אתו! על כל נשימה ונשימה הוא צריך להגיד תודה שזכה להיות נשוי לי! ועוד דורשים שאני אגיד לו תודה? הוא זה שצריך להגיד תודה, שהרי הכל מגיע לי, הוא חייב לי הכל... וכו' וכו'... הכן הרשע בהתגלמותו.

עתה מובן מדוע אמרו חז"ל שאסור לעשות טובה לאדם זה, שהרי הוא הסן הרשע שעושה עצמו עבודה זרה - כלם צריכים להשתחוות לו, לשמש אותו, כלם חייבים לו וכו' וכו', ומי שמסכים עם השקר הזה ועושה לו טובות, נמצא משמש לעבודה זרה.

רבי מסעוד בן רבי יעקב אביחצירא זצוק"ל זיע"א י"ב אייר תרס"ח

עיתו להפטר מן העולם. ביום י"ב באייר תרס"ח ניצחו אראלים את מצוקים ונישבה ארון הקודש, ונסתלק לבית עולמו. כל יהודי תפילת וסביבותיה הגיעו לחלוק לרבם כבוד אחרון וללוותו בדרכו האחרונה.

לאחר שקברו את רבי מסעוד נתקנאו הגויים בכבוד שנתנו לצדיק ולכן באו וחיללו את הקבר והוציאו את רבי מסעוד מקברו ונהגו בו מנהג בזיון. למחרת נודע הדבר ונצטערו ראשי הקהל צער רב, בלילה בא רבי מסעוד לבנו רבי דוד הי"ד - ה"עטרת ראשינו" ואמר כי יען ואחד מחברי החברא קדישא עבר עבירה פלונית, ונגע בו ברגליו בשעת הטהרה טימא אותו במגעו ולכן הוצרך לעבור את הביזיון הזה כדי לטהר את גופו מאותה טומאה, ויבוקש הדבר וימצא שאכן כך היה. זכות הצדיק, זכות תורתו תהא מוגן וצינה בעדנו ובעד כל בית ישראל. אכ"ר.

חברותא בתורת הסוד.

ר' מסעוד קבע לימוד חברותא עם אחד ממובחרי תלמידיו אביו רבי שלמה חיון זצ"ל. יום אחד בעת חזירתו מן הלימוד, הבחין מרן רבי מסעוד בשני שדים גדולים מאוד, הניצבים על אם הדרך, ומבקשים להזיק את העוברים והשבים ובכוח האמונה בכוח אביו גירשם מהמקום והזהירם שאם לא יעלו מהמקום אזי יגזור עליהם בכוח אביו שיטרדו משני עולמות, אך שמעו את איומו של הצדיק והסתלקו מהמקום תכף ומיד. לאחר פטירת מרן "אביר יעקב" זיע"א, קבל רבי מסעוד עליו את כס ההנהגה ונהיה לרב העיר תפילת ונהניג את הקהילה ביד רמה. הרבה במתן צדקה וחסד בגלוי ונסתה והרבה לתת ולפזר ממונו לעניים.

פטירתו: לאחר 28 שנים בהן כיהן ר' מסעוד כרבה של תפילת וסביבותיה, במסירות ונאמנות הגיע

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

ראשון מארבעת בניו של רבי יעקב אביחצירא זצוק"ל היה מרן רבי מסעוד זיע"א, שפנה ע"י אחיו "ארון התורה", על שום שכבר משחר נעוריו ועדי זקנה לא פסיק פומיה מגרסה. ספרים וחיידושי תורה בכתב כמעט שלא נותרו ממרן רבי מסעוד ז"ל והמעט שנותר מכתב ידו של מרן רבי מסעוד הם הפיוטים שכתב, שאת רובם יחד לכבוד שבת קודש. התקשרותו לאביו הייתה להפליא ולא זזה ידו מתוך ידו. הכבוד שרחש לאביו היה להפליא עד שאפילו כשנולד לו בנו בכורו חשש לקרוא לו על שם אביו בשם "יעקב" מן חלילה יהיה שמץ קל של זלזול בכבוד אביו, ואכן בכל משפחת אביחצירא נמנעו מלקרוא על שם הסבא קדישא מרן "אביר יעקב".

רבי מסעוד התאמץ ועמל לרכוש את יסודות תורת הסוד. באחד הימים שאל את אביו שאלה בדברי האר"י, מאז נאות רבי יעקב ללמוד עימו

ההדלקה יכולה להיות
לזכות שלך!
לשוחתפות בהדלקה אצל רשבי"י:
02-5308000
לג בעומר תשע"ט

אם אתה
מחובר אליו באמת
אתה מוזמן לכנס!
u5812210@gmail.com

בדיחות הדעת

חודש לאחר שהעובד החדש התחיל לעבוד פונה אליו המנהל ושואל: "מה ההתחכמות הזאת? בשאלון הקבלה לעבודה כתבת שיש לך חמש שנות ניסיון, ובינתיים התברר לנו שאתה חסר ניסיון לחלוטין!"

"נכון, עונה העובד, אבל אל תשכה שבמודעה ביקשתם עובד בעל דמיון מפותח."

לשפר ולקדם, אבל אתם ב"ה עובדים, מתמודדים ומצליחים.

אם תחשבו שילדכם מטרד, הרי תצרו לכם מטרד. שנו את מחשבותיכם וצרו מציאות חיובית עם ילדכם. אתם מתקשים להיות עם הילדים ולהיות ספק פנו לאיש חינוך שיברר אתכם את הקושי.

והעיקר, כמו שאומר תמיד מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א אהבה, אהבה ושוב אהבה! אהבה זה לא פינוק. אהבה זה להוכיח לילד שאנחנו אוהבים אותו בלי שום סייבה רק בגלל שהוא הילד שלנו.

תוך כדי התייעצות טלפונית סיפרה לי פעם אמה אחת, כי הבת שלה מרגיזה אותה כמעט בכל ערב, בדיק לפני שעת ההשכבה לישון. כעונש על כך היא "מדלגת" עליה בשלב הנשיקות שלפני השינה, ונמנעת מלאחל לה לילה טוב. בהמשך השיחה סיפרה האם, כי לילה אחד היא החליטה בכל זאת לתת לילדה נשיקה ולומר לה כי למרות ההתנהגות שלה, אמה אוהבת אותה. כשסיימה ויצאה מהחדר שמעה האם את הבת מתחילה לבכות הישית מתחת לשמיכה... הילדה הייתה זקוקה לכך כמו אוויר לנשימה. לא מענישים במניעת אהבה. להעניש יש מספיק אפשרויות, אהבה נותנים ללא כל תנאי. אהבה זה לראות את הדברים הטובים של הילד ולהגיד לו אותם. את כל הדברים הכי פשוטים כמו אתה כל כך מוכשר, אתה מצייר נפלא.

תשקיעו בתקשורת המפרגנת עם הילד! משפטי לצאת ידי חובה כגון "וואו איזה יופי" על ציור שהילד הביא מהגן זה לא זה! התעניינו התעניינו אמיתית וכנה, ילדים מרגישים כשזה לא אמיתי. תתעניינו מה הוא צייר, תרדו לפרטים ולסוג הצבע ותפרגנו.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נ"ד: 054-8434435

הערכה או ביקורת פרק יד'

עצמם אחראיים למתרחש בחייהם. הם מבינים שיש בחייהם את הכוח לשנות את חייהם כפי שיבחרו. "בחירה" היא משמעותית בחייהם. השליטה בחייהם היא אינה שליטה באנשים אחרים, אלא בתגובותיהם ופעולותיהם. לאנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה נדמה שכל המתרחש בחייהם הוא מוחץ לשליטתם, ושהכל רק קורה להם. לעיתים הם מנסים לשלוט באנשים אחרים. הם מפרשים את המציאות בצורה מעוותת, מודגשים חלקי מציאות ויחד עם זאת מתעלמים מחלקים אחרים במציאות. נדמה כי החיים מתאכזרים ומתנכרים להם. השים בחוסר כח, חלשים ופגיעים, מרגישים כקורבנות חסרי ישע מבלי יכולת להתמודד עם אתגרים ולקטנים ביותר בחיי היום יום.

אבחון וטיפול

אני כמעט בטוח, שכשקראתם את הפרמטרים של הערכה עצמית נמוכה או גבוהה הכתובים לעיל, מיד ניסיתם לבדוק איפה אתם נמצאים על הסקלה. מטרתו בע"ה הייתה, להעלות את רמת המודעות שלנו. הפרמטרים לעיל טובים גם לאבחון ילדינו. ברגע שזנהה זאת בעצמנו ונבנה את הערכה העצמית שלנו, נגלה עם הזמן שגם הילד שלנו הפך להיות בטוח בעצמו. הערכה עצמית גבוהה תביא לבריאות נפשו של הילד, להצלחה בכל תחומי החיים ולסיפוק אמיתי! כאשר ילד חש שהוא גדל בסביבה תומכת, הרואה את הטוב שבו, הוא ירגיש חשוב ובעל ערך עם תחושה חיובית כזו הוא יהיה מוכן לנסות ולהתנסות, להציב לעצמו יעדים ולהתמודד עם אתגרים. ילד בעל הערכה עצמית גבוהה, ירגיש בטוח לצאת, לחקור, ללמוד, לבדוק מבלי למפוע בשום דבר, הוא בטוח בעצמו, יאמר מה שיש על ליבו, יבקש עזרה אם צריך כשבלבו תמיד הידיעה שאוהבים אותו והוא שווה ונהדר כמו שהוא.

המלצות השבוע:

ראשית העלו את הערכתם העצמית, אתם הורים טובים העושים כמיטב יכולתכם, תמיד יש מה

הנושא שלנו השבוע הוא: השפעת הערכה עצמית על חיינו. הזכרנו כבר שהגורמים המשפיעים על הערכה עצמית של הילד הם בעיקר אנחנו ההורים. נחשוב, מה קורה במשפחה בה ההורים הם בעלי הערכה עצמית נמוכה?

אם נדמה את מובנה האישיות של אדם בעל הערכה עצמית נמוכה- כתהום, ואת מובנה האישיות של אדם בעל הערכה עצמית גבוהה ככסגת הר, אזי התשובה היא: "מאיחודם של שתי תהומות- לעולם לא יצמח הר" ולכן עיקר עבודתנו כהורים היא להעלות את ההערכה העצמית שלנו ושל ילדינו "מהתהום".

השפעת ההערכה העצמית על חיינו

במשפט מסכם אפשר לומר, כי "אין תכונה חשובה יותר להצלחתו של האדם מתכונת הערכה עצמית גבוהה". אין כל ספק, שלמידת הערכה העצמית שלנו, יש השפעה ישירה ומכרעת על הרגשתנו והתנהגותנו ומכאן על איכות החיים שלנו. ולכן, החשיבות שבהבנה מהי הערכה עצמית ראויה, מהם מאפייניה, על מה היא מבוססת וכיצד ניתן לשקם וליצור אותה מחדש באופן ראוי- היא רבה. מה הם ההבדלים בין אנשים בעלי הערכה עצמית גבוהה לאנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה? נציג את ההבדלים בשלושה תחומים (ע"פ מוצ'ינטון):

- א. היחס של האדם לעצמו.
 - ב. רגשותיו בקשר לחיים.
 - ג. במערכות יחסים בין אישיים.
- השבוע הנושא הוא: רגשותיו בקשר לחיים.
ב. רגשותיו בקשר לחיים

אנשים בעלי הערכה עצמית גבוהה נוטלים על עצמם אחריות ומרגישים שיש להם שליטה על כל חלק בחייהם. הם מקבלים את המציאות כמו שהיא, ולא תולים אשמה במציאות. הם מעמידים מטרות הניתנות לביצוע וציפיותיהם ריאליות. הם רואים את

העלמת רבי שמעון בר יוחאי

צ"א אוסדות חוט של חסד"

א"ה תתקיים הללך לכבוד רש"י

בהשתתפות או"ר

הרב **שלום ארוש שליט"א**

המאמץ יתקיים א"ה באירון באתחם

תלגדות אברהם יצחק

סמוך לאמרת הלל הזקן בשעה 21:00,

ביום רביעי, ע"ג י"ח, ע"ג בקומא

(22.05.19)

גברים- דרך מהדרין אמרת הלל הזקן.

נשים- הללך מכיוון אתחם תלגדות ארוח- לילת מזרחית

טיסת תמוז

יום רביעי 7/07 ד' תמוז

יום רביעי 3/07 ל' סיון

נסעת נישעת!

רבי לוי יצחק ברדיצ'ב | רבי נתן ברסלב | הבעל ש"ט נז'בוז' | רבי נחמן ברסלב

02-5812210

ילדון חידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנות

שאלה: איזה דבר יכול אדם אחד לעשות וחמישה אינם יכולים לעשות?

מובא (ויקרא פרק כ ב) על מי שמעבר זרעו לטולק: עם הארץ ורנסייה באבן; וכירש רש"י פירוש ראשון עם שבגנו נבראת הארץ. פירוש שני עם שעתידין לרש את הארץ ע"י סעות הללו: הזוכה: א. אלמגור אלעד

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

אייר | לרעך כמור

עיקר העבודה שלנו להגיע לדרגה של כאיש אחד בלב אחד

לקבלת מטרסם מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותו

al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

גם את האמונה ה' נתן

מעשה ביהודי שבא ללכני וישח לי את צערו, שיש לו דאגות ופחדים. אמרתי לו, שדאגותיו ופחדיו נובעים מכחרון אמונה. ענה היהודי ואמר: אמונה? דוקא זה לא חסר לי.

אמרתי לו: אמן, יש לך אמונה שיש בורא לעולם, אבל חסרה לך אמונה בהשגחה פרטית - שאמתה בידים טובות, שכל מה שעובר עליך, זה מה' יתברך, ושהכל לטובתך הנצחית. אדם שפאמין שהכל לטובה, אין לו שום פחד ודאגה, כי יודע שכל מה שיהיה - זה לטובה. הדאגה והפחד נובעים מהפחיתות שיהיה רע, וזה הכר האמונה, שאמרת שכל מה שיהיה - יהיה רק לטובה. יש מי שפוסחד מפחלה חסידות, או שפוישהו זיק לו, או שניעשו לו עין הרע וכדומה; או שלא יתנו לו דבר קסם שרוצה וכדומה. פחדים ודאגות אלו נובעים מחסר אמונה שהוא בידיו של הקדוש ברוך הוא, ושכל מה שה' עושה - לטובה הוא עושה.

שאל אותי היהודי: אם כן, מה לעשות? איך אצפה לאמונה?

עניתי לו, תבקש מה' יתברך: תן לי אמונה. תן לי להאמין, שכל מה שיקרה איתי, הכל לטובתי. זכני לדעת, שאני בידים שלך, וכל מה שתעשה איתי, הכל לטובה. וזכני לדעת, שאין יסורים ללא תכלית. ואם ברצוני להיות טוב, ואני משתדל לעסוק בתקון

אמרת תודה ונושעת? 052-2240696

רוצה לזכות בהגרלה? גם אתה יכול!

שלה לנו סיפור תודה

ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

מתנה ושמה תודה

052-2240696

תודה לה'.

מסיבת אמנים (חלק ד')

אמרתי תודה ונהיית מלך.

במלים שלי. בכל יום כשאני הולך לישן, לפני שאני קורא קריאת שמע על המטה, וכשאני קם בבוקר, מיד אחרי 'מודה אני' - אני אומר לה' תודה על אבא ועל אמא, תודה לה' על המשפחה ועל החברים, תודה לה' על התורה הקדושה, שמלמדת אותנו מדות טובות, תודה לה' על האמונה והמצוות, שבזכותן אין מריבות.

וקה אני אומר בכל יום עשר עד עשרים תודות, וראיתי המון המון ישועות. ובמיוחד אמרתי תודה על זה שהייתי רגזן, כי בזכות זה למדתי לדבר עם ה' וקבלתי לאט לאט שכל של אמונה שכל מה שבני אדם עושים לי, זה כי ככה ה' רוצה, ומה שה' רוצה - אני מרצה ושמח בכל, ואומר תודה על הכל.

ממש יצאתי מהגיהנם שחייתי בו ונהיה לי גן עדן.

הם הושיבו אותי בסלון על שמירה צבעונית מלכותית, שמו לפני שילחן קטן, והביאו אלי מגש ממכסה של משחק, שבראה כמו מגש מלכותי, על המגש הנחה צלחת ובה עוגות, פרות, במבה, וגם קצת ביסלי וכוס שתיה קרה.

אבא שלי עבר וראה אותי יושב כמו מלך והתחיל לצחק, ואמר לי: "תראה מה התפלה של התודה עושה, לא רק שצרכו אותך אלא ה' שם להם בלב את הרעיון לעשות אותך 'מלך'."

ובאמת, פתאום למדתי, כי אם מבקשים מה' ואומרים לו תודה על הכל - הוא מושיע ונותן כפלים. גם קבלתי אמונה, גם הפעם הלק וגם קבלתי פי שנים. ועכשו אני יודע שבכל פעם שאני שותק, אני מרויח. ואני לאט לאט לומד לומר תודה לה' על הכל, ולא לצער ולא להצטער.

ומאז אני תמיד משתדל להודות לה'

ליקוטים נפלאים פרשת בהר

העקרון שהעולם פועל לפי התורה! נס ופלא מתרחש במחזוריות קבועה של 7 שנים. בהגיע השנה השישית יש יבול גדול פי 3! מאשר כל שנה: על השאלה "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף תבואתנו?" משיבה התורה: "וציית את ברכתי לכם בשנה השישית, ועשתה את התבואה ל-3 השנים!" 1400 שנים ישב עם ישראל על אדמתו והוא חזה בפלא הזה כ-200 פעמים בעקביות, שמיטה אחרי שמיטה. מגלה לנו התורה שזו אינה תכונה מיוחדת לגבי השמיטה אלא היא נכונה לגבי כל התורה כולה. וזה ענין שמיטה אצל הר סיני: הטבע עוזר למי שמקיים תורה ומצוות.

ולשון הרמב"ן: "הניסים הנסתרים הם יסוד התורה כולה. אין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברנו והמקרים שלנו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ביחיד ובין ברבים, אלא, אם יעשה המצוות יצליחנו שכרנו, ואם יעבור עליהם יכריתנו עונשו. הכל בגזירת עליון!"

"ושבתה הארץ שבת לה" (כה, ב)

בפסוק ה' חוזר הכתוב ואומר שוב 'שבת שבתן יהיה לארץ שבת לד'. מה טעמה של כפילות זו. מבאר ה"דברי שיר" ויש לפרש בדרך צחות, אמרו חז"ל (שבת פח) 'ואמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא. ריבוננו של עולם מה לילוד אשה בינינו. אמר להן, לקבל תורה בא. אמרו לפניו, חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, החזר להן תשובה, אמר לפניו ריבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה, 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אמר להן 'למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה, 'זכור את יום השבת לקדשו', כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים לשבות? מעתה כיון שאמר הכתוב 'שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור', ואין ישראל עובדים בשדה בשביעית, אם כן עלול מאן דהו להעלות על דעתו שאין צריכים לשבות בשבת בשנה השביעית, דאם ישבתו בשנה השביעית גם בשבת, אם כן ירד טענת משה רבינו שאמר למלאכים שבתורה מה כתיב 'זכור את יום השבת' כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים לשבות, הא אנחנו גם שובתים ואיננו עושים מלאכה, ולכן חזר הכתוב והדגיש 'שבת לה', שאפילו בשנה השביעית 'שבת לה'.

"ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם

לבתח
עליה" (כה, יט)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, הרי ידוע שאי אפשר לאדם לאכול הרבה מפירות

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר ושבתה הארץ שבת לה" (כה, א, ב)

מה ענין שמיטה אצל הר סיני? הנה כתבו המפרשים: שיעקר טעם מצות השמיטה הוא לחזק ולהשריש האמונה והבטחון בה', כי כל אשר לאדם - ממנו יתברך. וכאשר ישבות מעבודת האדמה, יווכח האדם לדעת כי לא כוחותיו ועמלו מצמיחים לו את פרי הארץ ואז ישליך יבואו אל ה' והיו עיניו נשואות אליו תמיד, שיספק לו די מחסורו. נמצא שכאשר יהיה האדם חדור אמונה ובטחון בה', שוב לא יצטרך להיות טרוד במסחרו ובפרנסתו ולא יקדיש להם את כל עתותיו, אלא יוכל לעסוק בתורה בנחת ובשלות הנפש, מתוך אמונה ובטחון שאדון הארץ ידאג למחייתו ולכלכלתו. וזהו שנאמר: "וידבר ה' אל משה בהר סיני" - וכיצד יוכל לעסוק בתורה ובמצוות שניתנו בסיני? - על ידי "ושבתה הארץ!" שישריש בנפשו את האמונה והבטחון בבורא עולם. ולפי זה, יבוארו דברי חז"ל: 'כי גלות בבל באה להם לישראל בעוון שמיטה' (תנחומא בהר) ולכאורה, הלא מקרא מפורש הוא, שהגלות באה על "עזבם את תורת" (ירמיה ט יב) ומה ענין שמיטה לכאן? אכן, זה וזה - חד הוא. השמיטה והתורה - הן סיבה ומסובב, שעל ידי מצות שמיטה יבואו לידי אמונה ובטחון ויגבירו את למוד התורה ומצוותיה. וכיון שביטלו את הסיבה, שלא קיימו את השמיטה, בטל המסובב ולא עסקו בתורה ונתחייבו גלות. (החיד"א, פני דוד)

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (כה, ב)

ידועה שאלת חז"ל: מה ענין שמיטה אצל הר סיני? אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטיה מסיני אף כל המצוות נאמרו כללותיהם ופרטיהם מסיני. מדוע דווקא למצווה הזו הסמיכה התורה את הידיעה שהיא ניתנה בהר סיני? למה לא הסמיכה זאת, למשל, למצוות תקיעת שופר? אומר החיד"א שרוב בני אדם טרודים על המחיה ועל הפרנסה יומם ולילה ואין להם פנאי להקדיש מזמנם לתורתנו הקדושה שניתנה בסיני. לכן נתן הקב"ה את מצוות השמיטה כדי שנמנע מעבודת האדמה ומחסורנו יתמלא בדרך נס. כך נדע שמפתח הפרנסה ביד ה' לבדו. שהרי ברכת ה' היא תעשיר. (וטועים הסוברים ש"יגעת ומצאת", מדבר על יגיעת כפיים לפרנסה. לא ולא! הרבה דרכים למקום לשלוח לאדם את פרנסתו שבין כה וכה כבר נקבעה בראש השנה. יגעת ומצאת, אמור לגבי דברי תורה! שלא יעלה על דעתך שתשיגם ללא עמל ויגיעה).

כך ידע היהודי שלא יגרע חלקו בפרנסתו אם ירבה בתורה.

תשובה נוספת מפי בעל ה"אמרי יוסף" מספינקא: התורה רוצה להדגיש את

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת בהר

האדם בקביעות, מחמת 'סיבות מופלאות' בסוד העיבור והגלגול.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'גר ותושב וחי עמך', שיש נשמות הבאות מעולם העליון בבחינת 'גר' ששוכנות בגוף האדם רק בשעת המצוה, והרי הוא כ'גר' שאינו דר בקביעות, ויש גם נשמות שהם בבחינת 'תושב' שבאים להתגורר בקביעות בגוף האדם.

ועל שניהם מצוה ה' לאדם 'וחי עמך' - שעליו להביא חיות לאותם הנשמות, כדי שיבואו על תיקונם ושלמותם.

"ולא תונו איש את עמיתו" (כה, יז)

חכמינו מספרים על שמואל שקנה פעם אצל נכרי כד של-זהב בתור כד של ברזל, ובשעה ששילם לו ארבעה זהובים בעד הכד הבליע זהוב אחד (בבא-קמא ק"ז).

והדבר הוא לפלא, מדוע באמת הונה שמואל את הנכרי, ולא עוד אלא שגם גזל ממנו זהוב אחד? ובעיקר, לשם מה מספרים לנו חכמינו דבר זה?

ברם, הכוונה שבדבר היא ממש הפוכה, וחכמינו מספרים בזה את גודל צדקותו של שמואל.

ראה שמואל שיש לו לאותו נכרי כד של זהב, ששוויו עולה בהרבה ממון, ואף-על-פי-כן אינו מבקש בשבילו אלא ארבעה זהובים בלבד. תהה שמואל ולא ידע מה נעשה פה - אם הנכרי אינו יודע שהכד עשוי זהב והוא סבור שאיננו אלא מברזל, אם-כן הרי מן החובה להעמידו על טעותו כדי שלא להונות אותו; ואם אמנם יודע הוא שהכד עשוי זהב, אלא שגנוב הוא עמו ולכן הריהו מוכרו במחיר כה מוזל, אם-כן הרי מצוה היא לקנותו בממון מועט על-מנת להצילו ולהחזירו לבעליו.

מה עשה שמואל? נתן לו חמשה זהובים במקום ארבעה, היינו שהבליע לו זהוב נוסף ("מבליע" פירושו, שנותנים בלא-יודעים יותר מן הדרוש. כמו: "מבליע דמי אתרוג בלולב" - סוכה ל"ט) - על-מנת לבחון בזה את הנכרי: אם יחזיר לו את הזהוב המיותר, הרי יאה זה סימן שהוא אדם הגון וכי איננו יודע שהכד עשוי זהב - אזי יוסיף לו את ההפרש המגיע לו לפי שווי הכד; אבל אם לא יחזיר לו את הזהוב המיותר, הרי יאה זה סימן שהוא גנב וכי גם הכד גנוב הוא - אזי תהא זו מצוה לקנות את הכד בממון מועט על-מנת להחזירו לבעליו...

הוא אשר נתכוונו חכמינו לספר לנו, עד כמה היו התנאים והאמוראים הקדושים נזהרים בדיני הונאה אפילו ביחס לנכרי, וכמה גדולה הייתה חכמתם במעשיהם היומיומיים...

הרה"ק ר' בונם מפשיסחא ז"ל היה אומר: התורה הזהירה שלא להונות את הזולת, ואילו חסיד נוהג לפני משורת-הדין ואסור לו להונות גם את עצמו... אסור לו להשלות את עצמו במדרגות יותר גבוהות מכפי שיש לו באמת...

א לוס שבת

מתוקים, ולכן גם אי אפשר להיות שבעים מזה, ואם כן יאמר האדם איזה תועלת יש בברכת 'ונתנה הארץ פריה'?

ומתוך רבינו הקדוש, שלכן הוסיף הקדוש ברוך הוא והבטיח 'ואכלתם לשובע', שהפירות יהיה בהם ברכה, שאפילו יאכלו מהם קצת, יהיו שבעים מהם.

ובדרך זה מפרש רבינו הקדוש את הנאמר בהמשך 'וציויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלוש השנים', שאפילו אם הארץ תצמיח רק כמוות תבואה שמספיקה לשנה אחת, יעשה ה' יתברך נס, ואחר שיקצרו את התבואה, היא תיכפל ותתרבה מעצמה, כדי שתספיק לשלוש שנים.

נמצאנו למדים: העיקר שיהיה ברכה ב'כסף', שגם אם יש 'קצת כסף' זה ישיביע ויספיק לצרכינו, ואין הברכה תלויה ב'כמות' הפרנסה והכסף, אלא ב'איכות' הפרנסה והברכה השרוייה בה.

"כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (כה, לה)

ה'צרות המור' מבאר סמיכות מצוה זו לשמיטה, כי כל ענין השמיטה באה ללמדנו פרק נכבד ב'הלכות גמילות חסדים'. כי מדרך העולם הוא שהשבע אינו מרגיש את הרעב, ו'בעל היכולת' שתחת רשותו נמצאים כמה וכמה שדות וכרמים וכל טוב אינו מבין לליבו ולמצבו של זה העני הפושט יד ולרש אין כל, וכל מאוויו לפת חרבה ומים לחץ. על כן ציווה הבורא לבעל הקרקעות, אחת לשבע שנים תשבית שדך למשך שנה תמימה, באותה שנה לא תרוויח ממכירת הפירות בדמים יקרים, ובזה תבין ללבו של אחיך האביון, שבכל השנים מהלך הוא בשאלת 'מה נאכל', על כן 'כי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו'.

ויש להסמיך כאן דברי הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע בנוסח ברכות השחר, שכל הברכות בלשון רבים נאמרות, דוגמת 'פוקח עוררים' ו'מלביש ערומים', ומדוע ברכה אחת נאמרת בלשון יחיד - 'שעשה לי כל צרכי ולא כל צרכינו' - בלשון רבים. להורות, שרק בנוגע לו ולצרכי עצמו, יראה את עצמו כמו שהבורא עשה לו כל צרכו. אבל ח"ו שבנוגע לצרכי חברו יחשוב - הרי הקב"ה כבר ממלא כל מחסורו וצרכיו... מה יש לי לבוא ולהיטיב עמו, אלא ישתדל ויעניק לחברו עד כמה שבידו לתת, להחיות נפש כל חי. (באר הפרשה)

"גר ותושב וחי עמך" (כה, לה)

רבינו האור החיים הקדוש כותב בשם המקובלים דבר נפלא, שיש נשמות בעולם העליון שחסר להם איזה מצוה שהם לא עשו בחייהם, וה' יתברך מוריד את אותה נשמה, ותבוא אותה הנשמה ותתגורר עם האדם בשעה שעושה המצוה, כדי שתזכה לתיקון השלם, ואותם נשמות גם מסייעים אותו לעשות המצוה, ולאחר שעושה המצוה הם עוזבים את האדם.

ויש גם לפעמים שנשמה מעולם העליון באה ומשתכנת בגוף

סיפורים נפלאים פרשת בהר

"אל תונו איש את אחיו" (כה, יד)

מסופר על הגה"צ רבי ברוך בער זצ"ל בעל ה"ברכת שמואל", שהציעו לו לכהן כראש ישיבה באחת הישיבות המפורסמות ברחבי ליטא, לצורך זה היה עליו למסור שיעור כללי בפני תלמידי הישיבה בנוכחות רבני הישיבה, כדי לראות אם ימצא חן בעיניהם. רבי ברוך בער הגיע לישיבה ומסר את השיעור. לאחר מסירת השיעור, פנה אליו אחד ממקורביו ושאלו בתמיה, הלא לפני מספר שבועות מסר ראש הישיבה שיעור בפני התלמידים בישיבתו. שיעור שהפליא את כל שומעי לקחו, שיעור שהיה בנוי "כבנין פאר ומלאכת מחשבת". ואילו השיעור הזה לא הגיע כלל למעלתו של אותו שיעור, מדוע איפוא לא מסרתם אותו שיעור? ענה לו רבי ברוך בער: אמת ונכון הדבר. השיעור שאתה מתכוון אליו באמת היה שיעור מיוחד, ונתחדשו שם חידושים עמוקים. אמנם האמת לאמיתה היא שבהכנת השיעור הזה היתה לי סייעתא דשמיא מיוחדת, אינו דומה שיעור זה לכלל השיעורים שהרציתי עד היום. וכפי שהנני מכיר את ערכי ועצמי, אין בכוחי להכין שיעורים כאלו תמידין כסדרן. על כן לא רציתי למסור את השיעור הזה כ"שיעור המבחן", כדי לא לעבור על איסור "אל תונו איש את אחיו". והעדפתי למסור שיעור 'בינוני', שבסייעתא דשמיא יש לי את היכולת להכין.

(לב ישראל להגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל)

"וישבתם על הארץ לבטח" (כה, יח)

בוורשה התגורר יהודי עשיר וירא שמים, סוחר גדול, שהיה שולח אוניות דרך הים לחו"ל. באחד הימים הגיעה ידיעה שכל אוניותיו טבעו בים והוא ירד מנכסיו וכעת הוא עני ואביון. כאשר הגיעה הבשורה, לא רצה אף אחד להודיע לו את הידיעה המרה והנוראה כי חששו לנפשו. רב העיר היה היחיד שהסכים לקבל עליו את התפקיד הקשה לבשר לאותו סוחר את ההודעה המרה. קרא הרב לסוחר והתחיל לדבר עמו בענייני אמונה ויראת שמים, אמר לו שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, ואם מאבדים כסף ורכוש אין צורך להצטער על כך, והעשיר הבין זאת היטב. לאחר מספר שעות שבהן חיזק אותו הרב בענייני אמונה, שאל אותו: "לאחר מה שדיברנו, אילו הייתה טובעת לך אונייה אחת עם סחורה היית מצטער?" ענה לו הסוחר: "ודאי שלא! הרי אמרנו עכשיו שהכל הבל". אמר לו הרב: "מתגובתך על כך עדין אין ראייה שאמונתך איתנה, כיון שאתה עדיין נשאר אדם עשיר, אבל אם יטבעו לך שתים או שלוש אוניות, מה תגיד?" חשב הסוחר מעט ואמר: "גם על טביעה של מספר אוניות לא אצטער". אמר לו הרב: "זו עדין לא ראייה על יראת שמיים אמיתית. ברצוני לשאול אותך: "כיצד תגיב אם כל האוניות שלך יטבעו?" השיב העשיר לרב: "קשה לי לענות באופן ספונטני על שאלה כזו. עלי להתבונן ולחשוב על כך". אמר לו הרב: "יפה דיברת". הוא הכניס את הסוחר לחדר צדדי, נתן בידו את הספר "חובת הלבבות", פתח בשער הביטחון, ולימד אותו שמי שבוטח בה' הוא

עשיר פי כמה וכמה ממי שהוא כימאי שיכול לעשות מבין זהב וכו' וכך למד אתו את כל שער הביטחון. אחרי שלמדו את שער הבטחון בעיון יצא העשיר החוצה ואמר לרב: "עכשיו שלמדתי והתבוננתי, אפילו אם כל אוניותיי יטבעו בים - לא אצטער, כי למדתי שיש לבטוח רק בקב"ה שהוא כל יכול". אמר לו הרב: "אם הגעת לדרגה כזו ולהבנה כזו אומר לך שהגיעה ידיעה ברורה שכל אוניותיך טבעו בים". כאשר שמע זאת העשיר התעלף מיד. הרופאים שנקראו למקום הצליחו להציל את חייו בקושי רב. לאחר מספר ימים הגיע הרב לבקר אותו בבית חולים ושאל אותו: "הלא רגע לפני שבישרתי לך את הידיעה אמרת בשמחה שלא תצטער כלל! מדוע התעלפת ואבדת את ההכרה כאשר שמעת על כך?" השיב לו הסוחר: "כאשר אמרתי לך שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, חשבתי שאוניותיי בים, אז כל העולם הבל הבלים, אבל כשאמרת לי שהאוניות שלי טבעו- התעלפתי!". "כמה קל לאיש עני לבטוח בה', כי מי זולתו יוכל לבטוח? אך כמה קשה לאיש עשיר לבטוח בה', שהרי כל נכסיו קוראים לו בטח בנו!". (רבי משה לייב מסאסוב)

"ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע.. וכי תאמרו מה נאכל... (כה, יט-כ)

"אם ישאלו מה נאכל- יהיה צורך לצוות על הברכה. ברם, אילו הייתה בהם אמונה תמימה ולא היו מקשים קושיות, כי אז כבר הייתה הברכה מצויה מאליה..." (נועם אלימלך בשם אחיו ר' זושא)

התולה בטחונו בקב"ה לא ידמה לו אף פעם שמישהו פגע בפרנסתו או בכבודו, שהרי אין אדם נוגע במוכן לחברו. מסופר על הצדיק מאפטא, בעל ה"אוהב ישראל", שסיפרו לו שיש מוזג יין באחת העיירות שכל ברכותיו מתקיימות והתפרסם הדבר בציבור ורבים נהרו להתברך מפיהו. התעניין הרב מאפטא במה גדול כוחו: האם משורש קדושה ואותו מוזג הוא צדיק נסתר שמסתיר את צדקותו בעבודה בחנות, או אולי חס ושלום המוזג הזה פועל בכוחות הטומאה. החליט הצדיק לנסוע ולתהות על קנקנו של אותו מוזג. הוא הוריד את בגדי הרבנות ונסע בבגדים פשוטים לאותה עיירה. באותה תקופה, כל יהודי היה מכניס אורחים נפלא, ועל כן לא היה זה מוזר שהוא פנה אל המוזג ושאל האם הוא יכול לשהות בביתו מס' ימים. המוזג חשב שהוא הלך פשוט וקיבל אותו בחפץ לב והקצה לו מקום. ה"אוהב ישראל" עקב אחרי התנהגותו של המוזג בלא ידיעתו כדי לגלות האם הוא צדיק נסתר, אך לא ראה בו הנהגה יתירה של צדיקות נסתרת, ומנגד - גם לא ראה בו צד של טומאה. היה זה יהודי פשוט ותמים המתפלל בבוקר, נמצא כל היום בבית המזיגה, ובלילה לומד מעט. הרב לא ראה בהתנהגותו התנהגות יוצאת דופן.

לאחר מספר ימי מעקב הוא גילה למוזג מי הוא. כשנודע למוזג לפני מי הוא עומד, נרעד בחרדת קודש. שמו של הרב מאפטא היה מפורסם

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בהר

ואמר לו 'אני רוצה שתגיד לי על מה אתה בוכה כל כך. תגיד לי, אולי אוכל לעזור'.

אמר לו האברך 'יש לי שמונה ילדים, הבית צר מאוד, ואני מבקש מאבא שבשמים שיעזור לי'. כשמוע האיש הנ"ל את הדברים יוצאים מלבו הטהור של אותו אברך, אמר לו 'שטוף את פניך מהדמעות, כי שמע ה' את תפלתך וראה את דמעותיך, ואני זכיתי להיות השליח'. קום ובוא עמי. האיש הנ"ל התקשר לאחד הקבלנים הגדולים בירושלים, רכש עבורו דירה של חמישה חדרים בקומה ראשונה, ונתן אותה לאברך במתנה.

האברך בא לכולל, ערך סעודת הודאה, וסיפר לכולם על השגחתו הפרטית של מי שאמר והיה העולם. כששמעו האברכים את הסיפור הנפלא שקרה, ביקשו מראש הכולל אחדים מהם לנסוע לכותל המערבי כדי להתפלל, וקיבלו אישור. נסעו לכותל, והחלו בקריאת התהילים, כשעין אחת מול הספר והעין השניה מחפשת את העשיר הנדבן. והנה ניגש אליהם מישהו, אלא שבמקום שהוא יתן להם צדקה - הוא ביקש צדקה, וכן היה במשך כל זמן שהותם. בחזרתם שאלו את ראש הכולל 'למה ומדוע קרה כך רק לך?' אמר להם ראש הכולל 'האברך הראשון שקרא לה' האמין בה' ולא בבשר ודם. לכן ה' שלח לו את מבוקשו. אבל אתם, שחיפשתם בשר ודם, זו התוצאה'.

"אל תקח מאתו נשך ותרבית" (כה, לו)

אחד מראשי הקהילה של פרעשבורג שהיה ידוע כגביר וסוחר גדול איתרע מזלו והחל לרדת מטה מטה ועמד לפני פשיטת רגל, בצר לו ניגש לחתם סופר שיתן לו עצה ותושיה, החתם סופר לאחר ששמע את מצבו הלך ונתן לו את כל כספו בסך מאה זהובים ונתן לו בתור הלוואה ואמר לו שישע ללייפציג וד' יהיה בעזרו, וכך הוה שנסע ללייפציג והצליח מאוד, כשחזר חשב לעצמו שמן הראוי היה שיקנה איזה מתנה לחתם סופר לאות הכרת הטוב אשר גמל עמו ולפי שהחתם סופר היה מבין ביהלומים קנה לו טבעת זהב משובצת באבן יקרה, וכשהגיע לפרעשבורג נכנס מיד אל הרב ואמר, רבי, ברכתך נתקיימה הרי לפניך את מאה הזהובים על פרעון החוב וזו מתנה קטנה על החסד הגדול שעשית עמדי, נטל החתם סופר את הטבעת והפליא מאוד את היופי שבו ואמר מתוך התפעלות "מימי לא ראיתי אבן טובה ויפה כזה, האיש היה מלא שמחה שאכן הביא את המתנה הנכונה, והחתם סופר מהפך ומהפך באבן ואינו חדל מלהתפעל, "אבן יקרה זכה כמים ללא שמץ ודופי", ובאמרו זאת החזיר לו את האבן ואמר לו אמנם שזה מאוד יפה אבל מכיון שהלווית לך אסור עלי לקבלה משום ריבית, לאחר שיצא משם הרהיב עוז אחד מתלמידיו של החתם סופר ושאל, יסלח לי רבי, אם לא היה בדעתו לקבל את המתנה מפני מה שמח כל כך והרבה בשבח הטבעת בהתפעלות ובשמחה רבה, השיב לו החתם סופר, שמחתי על שבאה לידי לקיים מצוה גדולה כל כך שלא לקחת ריבית שכן מתי מזדמן לידי רב בישראל לקיים מצוה שכזאת, ולכן עכשיו שבאה לידי בדרך לא צפויה מצוה זו וקיימתיה, היתה גדולה השמחה אצלי.

בכל קהילות ישראל. אמר לו ה"אוהב ישראל": אני גוזר עליך לגלות לי מדוע מתקיימות ברכותיך". אמר לו המוזג: "רבי, אינני יודע למה ברכותי מתקיימות, אך אני יודע מתי הן התחילו להתקיים ועל כך אני מוכן לספר.

היתה תקופה שבה ההכנסות מבית המזיגה הלכו ופחתו, סוד הצלחה הפך להיות סוד כישלון. כל יום נוסף שפתחתי את בית המזיגה הייתי מפסיד כספים עד שיום אחד השלכתי את המפתחות ואמרתי לאשתי שבית המזיגה נסגר. ישבתי בבית שבוע-שבועיים, המצב הכלכלי בבית התדרדר, ואשתי בקשה שאסע לעיירה הסמוכה ואחפש לי שותף, ואולי בעזרת השם נחזור לדרך המלך. אני סרבתי. קשה היה לי לשתף מישהו בעסקי.

כאשר ראיתי שאין מנוס ואין פתרון, לקחתי את הסוס והעגלה, ובדרכי לעיירה, בין שמיים וארץ ובין השדות, בחיק הטבע, עלה במוחי רעיון שהשרה עלי שמחה עצומה. ירדתי מהעגלה, הרמתי ידי כלפי מעלה ואמרתי: "ריבונו של עולם, אשתי לוחצת עלי לקחת שותף, ואינני רוצה, אבל אני עושה אותך ריבונו של עולם לשותף שלי! בכל הרווחים נתחלק." התמלאתי שמחה עצומה על הרעיון. נסעתי לעיירה הסמוכה ופניתי לסוחר שתמיד קניתי ממנו יין וביקשתי חבית בהקפה. הסוחר האמין בי ונתן לי חבית יין. חזרתי לביתי ואמרתי לאשתי: "ברוך השם, מצאתי שותף טוב". אשתי פחדה לשאול שאלות ולא הטרידה אותי כלל. דבר ראשון לקחתי קופה גדולה והנחתי על השולחן. הקופה היא של הקב"ה ומעכשיו כל פרוטה של רווח - חצי בקופה וחצי במגירה. כאשר הקופה התמלאה, קניתי בכסף חלות ויין, וחילקתי לעניים. מאז התחילו ברכותי להתקיים." חייך ה"אוהב ישראל" ואמר לו: "עכשיו הכל מובן. זו גמרא מפורשת: שני אנשים העושים שותפות אמת: אין צורך ששניהם יחתמו על הצ'ק, אלא מספיקה חתימה של אחד מהם. אם אחד חותם - השני צריך לפרוע. עשית שותפות אמת עם הקב"ה ולכן אתה מברך והקב"ה מקיים". יהי רצון שנזכה כולנו לבטוח בקב"ה ולעשות איתו שותפות אמת בלימוד התורה, בפרנסה ובכל תחומי החיים.

"וצייתני את ברכתי לכם" (כה, כא)

מעשה באברך מבני ברק, אב לשמונה ילדים, שהמצב הכלכלי היה דחוק מאוד, ובבית שני חדרים וחצי. הוא הרגיש שהגיעו מים עד נפש, והחליט לשפוך את נפשו לפני ה' יתברך. הודיע לראש הכולל שהוא חייב לנסוע לירושלים עיר הקודש לפקוד את שריד בית מקדשנו, הכותל המערבי, שהשכינה לא זזה משם לעולם. כשהגיע לכותל המערבי לקח את ספר התהילים, התייפח בבכי והחל לקרוא מילה במילה.

והנה ניגש אליו אדם מסוים ושאל 'למה אתה בוכה? אולי אני יכול לעזור לך'. אבל האברך, שהעדיף לשקוע במזמורי התהילים ולדבר עם אלוקיו, אמר לאיש הנ"ל 'תעזוב אותי בבקשה, אתה לא יכול לעזור לי'. קם ממקומו, חיפש מקום יותר צדדי כדי לבכות לאלוקיו בלא הפרעות, והמשיך לקרוא ביתר שאת. אבל האיש הנ"ל שוב הופיע

{ אז נדברו }

פרשת בהר תשע"ט | גליון מספר: 418 | לסדר: "וישבתם על הארץ לבטח"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **ביוזמל** בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

כל דאלים גבר... קדימה... אלימות... הקרב על החיים...

בחושן משפט יש מושג שקוראים לו "כל דאלים גבר..." יש שטחים אפורים שלא ברור מי הבעל הבית... אין אפשרות להכריע למי זה שייך... ואז הכלל הוא: כל דאלים גבר... מי שיש לו יותר כח... ויותר שרירים הוא זה שיקח... בפשטות איך כולנו מבינים את המושג הזה??? שהיות ואין הכרעה... אז אין ברירה... אלא לתת לאריה להיות מלך החיות... ומי שיהיה הכי בריון והכי חזק ינצח... לא ככה???!

אבל לא!!! רבינו הרא"ש אומר שזה סוג של בירור... היות ויש לנו פה חפץ שאנחנו בדרך הרגילה לא מצליחים לברר למי זה שייך... אז יש לנו דרך מיוחדת איך לברר את זה... פותחים את המגרש... מניחים את החפץ באמצע... בבקשה... תריבו על זה... בא נראה מי ילך על כל הקופה וינצח... אומר הרא"ש: מי שזה באמת שייך לו הוא יהיה הכי אליים!! והוא ילך עד הסוף והוא גם ינצח!!!

ממילא כל דאלים גבר זה לא סוג של בריונות... אלא סוג של בירור... כי מי שזה באמת נוגע אליו... וזה באמת שייך אליו... הוא מפשיל שריוולים ומכוין את כל האקדחים ולכן מגיע לו גם לנצח...

את המסר הזה אנחנו צריכים לקחת לעצמנו...

אתה רוצה שאני אסביר לך בעברית מה זה "כל דאלים גבר"??? בבקשה: כשיש ויכוחים בין שני אנשים... מהר מאוד נכנסים אנשים זרים לתמונה... או שזה המשטרה והבית משפט או הבית דין... ואז כל העסק נהיה ממלכתי או דפלומטי... יש דיונים... שומעים שני צדדים... מציעים פשרות... אבל ברגע שכולם זזים לצד ואומרים לך: אדוני... קדימה... הכביש פתוח... תפעיל שרירים ובא נראה אותך... צא לדרך... כאן אתה פתאום מוצא את עצמך מנחית כזה אגרוף על השולחן... ומכריז בשאגה: היו לא תהיה!!! או היו כן תהיה!!! זה בדיוק מה שקורה במלחמת היצר... ביום יום יש כל הזמן דיונים ותיווכים בין היצר הטוב ליצר הרע... יום אחד אתה בחיזוק ויום אחד אתה בריפיון... יום אחד אתה מאשים את כל הצוות של הישיבה בזה שאתה לא יוצא מהמיטה... יום אחד אתה מנסה להשתנות... אולי נלך לחיזוק... וכל היום נערכים דיונים שלא נגמרים בין היצר הטוב ליצר הרע... ואתה מקשיב בסבלנות לשני הצדדים... כן... אתה מאוד דפלומט... עד שיום אחד אתה פתאום נצמד לקיר ואז אתה מרגיש שכולם זזים לצד... ואז פתאום אתה מרגיש קריאה מבפנים...

קדימה!! אדוני היקר... אתה פה הבוס... אתה פה המחליט!! אתה פה מקבל ההחלטות!! ותכלס... תדפוק על השלחן ותחליט איפה אתה... כל דאלים גבר... הכל תלוי בשרירים שלך... הכל תלוי ברצון שלך... וברגע שאתה קולט שזה באמת תלוי רק בך!!! אתה פתאום מגלה שיש לך מספיק שרירים!!! אתה מספיק אליים בשביל לעמוד על דעתך!!! רק מה?? עד עכשיו הרגשת שיש פה ניידון... יש פה ישיבה ומשגיח וצוות ויש לי טענות עליהם... או יש פה בחורים לא טובים שהם גוררים אותי ואני נורא מסכן והם אשמים בכל הירידה הרוחנית שלי... וכל מה שצריך זה בסה"כ להזיז את כולם לצד ולהגיד לך: אדוני!!! תשכח מזה!!! אתה הבעל הבית... הכל תלוי בך... הכל מתחיל ונגמר בך... תפשיל שריוולים... תעשה שרירים... ותתחיל לדהור קדימה... **כל דאלים גבר!!!** איפה שבן אדם מתנהג בכוחנות יתירה זה סוג של הוכחה שזה בוער אצלו ואמיתי אצלו וזה שייך לו ומגיע לו ביושר!!!

אם אתה יושב בישיבה ונגרר אחרי בחורים לא טובים... ואתה יושב כל היום בחדר ממורמר וכל הזמן מחפש אשמים למה זה קורה לך... אז יופי... מצאת אשמים... אבל תכלס... התירוצים האלו לא באמת מתקבלים... ומסיבה מאוד פשוטה: כי בינינו... אם הייתי לוקח לך את המקום בחדר אוכל... האם היית נשאר בחדר בפנים נפולות ומאשים אותי שבגללי אין לך מקום?? לא!!! אלא מאי?? היית מגיע כמו חמום מוח ומרים אותי עם הכסא כאדם המעביר פקק מעל פי צלוחית" ומראה לי מה זה כל דאלים גבר... ואם הייתי שואל אותך למה?? היית שואג לי לתוך האוזן: כי זה שלי!!!!!!!

אז יופי... אם באמת אכפת לך לגדול בתורה ובעבודת ה'... ורק אלה ואלה מוציאים אותך מהלימוד ומורידים אותך ברוחניות וכו'... קדימה... כל דאלים גבר... תצא עעעעעליהם חמום מוח בדיוק כמו שהיית יוצא על מישהו שנגע לך במשהו שבאמת שייך לך... ותבהיר להם חד משמעית: הרוחניות היא שלי!!!!!! ואתם תעופו מכאן לכל הרוחות ואל תעיזו לאיים על השיעור קומה הרוחני והאנושי שלי... בשמים מחכים לאלימות הזו שלך!! מחכים לשרירים שלך!! מחכים לראות עד כמה אתה שייך לזה... כי שוב: כשלקחו לך משהו ששייך לך ידעת להרים קול זעקה ולעמוד על שלך... אז איפה אתה עכשיו... בשמים מצמידים אותך לקיר והקב"ה מזמין את השאגה הזו... את הכל דאלים גבר הזה...

בעולם הגדול אנשים יודעים לעמוד על שלהם... בן אדם יודע לעשות שרירים כי הוא יודע שבנפשו הוא... ואילו דווקא בעבודת ה' יש לפעמים תחושה כזו מחבתת של דרכי נועם... אדוני... כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם!!! זה החיים שלי!!! ואני לא הולך למכור את החיים שלי... אני לא אתן לחברה ולכל מיני זוטות להכריע את גורל החיים שלי... כל פעם שמגיע אלי בחור ומספר לי על חבר לא טוב שיש לו... שהוא מוריד אותנו... ולא יודע איך להתפטר ממנו... לא נעים לי... ואם אני אנתק איתו קשר הוא יפגע... ומה יגידו החברים... אני שואל אותנו: אדוני היקר... תחשוב שאתה תמשיך איתו ככה עוד שנה שנתיים... ואז למפרע... אתה לפתע תקלוט שהוא הרס לך את החיים וכעת אתה סמרטוט בגללו... כשתקלוט את זה אתה פתאום תחליף דיסק ואתה תתנהג כמו חיה פצועה... אתה תבעט בו בעיטה אחורית בשיא העוצמה... ותעיף אותו על טיל ולא תתחשב בו לרגע... נכון? אז למה אתה מחכה?? אתה מחכה שזה יקרה ורק אז תזכר להתנהג כמו אליים?? עכשיו תהיה אליים!! עכשיו תעמוד על שלך!!! עכשיו תעמוד על נפשך ועל היידישקייט עם אגרופים קמוצים מכל החלטה: עבודת ה' היא שלי!!!!!! הרוחניות זה החיים שלי!! ויסעו מרפידים ורק ככה מגיעים להר סיני.

ניתן לקנות חוברת "בשוא גלי"ו"

על ענייני ל"ג בעומר והמסתעף.

ניתן לקנות בכתובות אלו בלבד:

בני ברק חז"א 34 פינת דסלר משפ' דרייפוס
קיבוץ גלויות 9

ירושלים: בית ונג' רח' הרב פרנק 29 קומה ב'
רמות- רובין 47 קומה ב'

קרית ספר מרומי שדה 3 052-7174781
ברכפלד-- 0533109169 (כולל טרות שלמה)
חיפה: דמוס שכפולית.

אודות האולטימטום: תענוגים או תורה...

הרמב"ם אומר בהלכות תלמוד תורה: שאין דברי תורה מתקיימים באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה... תמיד כשהייתי קורא את הרמב"ם הזה הייתי מרגיש החמצה בלב... הרמב"ם אומר לי: אין ברירה... אם אתה רוצה להיות תלמיד חכם אתה חייב להיפרד מהתענוגים... אי אפשר להנות מהחיים וללמוד תורה...

אאאוף... קשה לי להיפרד מהתענוגים... אני כן רוצה ליהנות מהחיים... אבל מה אפשר לעשות... הרמב"ם מציב לי אולטימטום או תענוגים או תורה...

ככה תמיד הרגשתי... עד שהשנה בערב פסח... החלטתי שאני הולך לקנות יין ככה משובח לפסח... עכשיו: בשקט בשקט... לא לפרסום... אני לא מבין מהחיים שלי... אבל הגעתי לחנות היינות עם פרצוף קשוח... כאילו אני מבין... ובקשתי מהיין... תביא משהו טוב לפסח... משהו בשמונים שקל... הוא נותן לי לטעום... ואני שותה ככה ברצינות... איכך... זה בכלל לא מתוק... אה... אז הוא ראה עם מי יש לו עסק... אז הוא התחיל להסביר לי: נכון... זה יין לא כ"כ טעים!! אבל יש לו סיומת כזו מעניינת... סיומת עגולה... (מה זה עגולה? אין לי מושג... מה שבטוח... זה ח"ו לא משולש...) טוב... תביא עוד משהו לטעום... אתה רואה? זה יותר טעים... יותר מתוק... אבל פחות חזק... ותשתה גם את זה... זה אמנם פחות טעים אבל יותר חזק... עם סיומת יבישה...

בקיצור: אני אמנם לא כ"כ הבנתי מה הוא אמר... דבר אחד כן קלטתי... קלטתי שהיית ואני לא מבין מהחיים שלי... אז אני מגיע כמו ילד שרוצה ממתק... שיהיה מתוק... הכי מתוק שיש... ככה אני מגיע ומבקש יין טעים... שיהיה מתוק... שיהיה בו המון סוכר... ותכל'ס... מי שמבין בין יודע... שטעים זה סוג מאוד מסוים של טעם!! כי חוץ מטעים יש חזק... יש סיומת... יש כל מיני דברים אחרים בין שהם הרבה יותר דומינטיים מהעוד כמה כפות סוכר שהם דחפו שם... שבשלב זה לא צריך יין... אפשר גם לקנות שוקולד אפיה... הוא יותר מתוק...

הוא הדין כאן!! אנחנו נמצאים בדור שאנחנו מאוד מאוד אוהבים תענוגים... מאוד אוהבים להנות... כל מילה שניה שלנו זה להנות... אתה נהנה או לא נהנה? וצריך לדעת שהנאות האלו המוכרות לנו... זה סוג מאוד מסוים של הנאה!! כי מי שמבין באמת בהנאה יודע שחוף מטעים... יש גם חזק... יש גם סיומת... יש גם סיפוק... יש הנאות קצת יותר ברמה מאשר סוכר... ממילא... כשהרמב"ם אומר לך: שאין דברי תורה מתקיימים באלו שלומדין מתוך עידון... אל דאגה... הרמב"ם לא עומד עליו עם מקל... וכל דבר שהוא ערב וטוב ונעים... הוא נהיה פסול!! לא!! הוא מדבר על סוג מאוד מסוים של הנאות שיש לנו... שבגלל שאנחנו מצומצמים... אז זה הדבר היחיד שאנחנו יודעים... אומר לך הרמב"ם: תפסיק להכיר רק את ההנאה של עידון... תפקח את העיניים... תתחיל להבין ביניה של תורה... האם פעם יצא לך ליהנות מהנאה של חזק... מהנאה של "ממית עצמו עליהם"? אל תהיה לי כמו אדון אז נדברו שמגיע לחנות יינות ומבקש יין מתוק עם הכי הרבה סוכר... זה לא נובע אצלו מרצון לייך הכי משובח. אלא מפרמיטיביות וחוסר הבנה בהנאות... תפתח ראש... תתחיל להבין ביינות... תתחיל להבין במתיקות אמיתית של תורה... עונג של חזק... נאריך בזה בהזדמנות...

הממציא הראשון בהסטוריה!!! זה יכול להיות אתה!!!

קראתי פעם על ההיסטוריה של המכוניות... מתי יצא הרכב הראשון ומי הוציא אותו ואיך זה התחיל...? וראיתי דבר מדהים... שעקרונות המכונית הראשונה בהיסטוריה יצאה כבר בשנת התק"ל!!! זאת אומרת: כבר בתקופה של הגאון ובעל התניא... כבר אז באופן עקרוני היה אפשר להתחיל לנסוע במכונית... ההמצאה האדירה הזו כבר אז ירדה לעולם... רק מה? איפה זה נתקע? למה זה התעכב קרוב למה שנה עד שזה יצא???

כי מי שהמציא את המכונית הראשונה... היו לו שתי בעיות!!! הבעיה הראשונה: לא היה לו מספיק בטחון עצמי!!! דבר שני: הוא שכח לעשות בלמים במכונית!!! והוא באמת המציא את המכונית... ובנה כמו ידיו את המכונית הראשונה בהסטוריה... המכונית הייתה נראית כמו מרכבה של סוסים... רק נוסעת לבד... מעצמה... והנה... הגיע היום להשיק את זה לראשונה... והממציא יצא בהתרגשות לשבילי העיירה עם ה"מרכבה" המיוחדת שלו... והנה... כל העיירה רואים מרכבה מוזרה שנוסעת מעצמה בלי סוסים... ומשום מה אנשי העיירה לא היו בקטע להתלהב... ובמקום להתפעל מההמצאה האדירה הם התחילו לצחוק עליו... מה זה מרכבה שנוסעת בלי סוסים... איזה מין דבר מוזר ומשונה זה... תבין: במקום להיות המומים מההמצאה האדירה ולנסות להבין איך זה יכול להיות ואיך עשית את זה... הם משום בחרו לזלזל בזה... (אתה שואל איך יכול להיות שככה הייתה התגובה שלהם? זה ממש לא שאלה!!! אני מכיר הרבה מקרים כאלו... אני מכיר המון בחורים בני עליה... שלא ראו את ההשקעה שלהם בעבודת ה' ואת עבודת המידות הנאצלת שלהם זה פשוט מעורר השתאות... ותכל'ס... בשטח בסביבה הקרובה שלהם... במקום להעריך אותם... רק צוחקים עליהם ומזלזלים בהם... כך שאני ממש לא מתפלל איך יכול ואותו אחד יושב לו כמו איזה מסכן בתוך הכרכרה שנוסעת לבד... וכולם צוחקים עליו ורצים אחריו... (ואולי אפילו זרקו עליו קצת בובקסס...) והוא ממש נעלב שככה צוחקים עליו... אבל הוא נשאר יושב על הכרכרה האוטומטית... ואז!!! קרה עוד דבר!!!! פתאום בום!!! הכרכרה נתקעה באיזה עץ ונעצרה... ולמה היא נתקעה?? כי מנוע הוא ידע לעשות... אבל בלמים הוא משום מה שכח לעשות... אז המכונית כבר בנסיעה הראשונה נתקעה והתקלקלה וזהו!!! כאן זה כבר היה הכר ששבר את גב הגמל!!! גם צחקו עליו... וגם זה נתקע... זהו... הוא ירד בבושת פנים מהכרכרה הזו... וגנז אותה לנצח...

אני חושב שיש בסיפור הזה מוסר השכל אדיר: תאר לעצמך שהיית פונה אליו ואומר: ממציא יקר... מה אתה נעלב? מה אתה מתייחס לאנשי העיירה הפרמיטיביים האלו?? יש לך מושג איזה המצאה אדירה אתה מחזיק בידיים?? אתה יודע שבעוד מאתיים שנה זה יהיה הכלי תחבורה מספר אחד בעולם?? אז מה אכפת לך שצוחקים עליך... וגם הבלמים ששכחת לעשות... נו... אז שכחת לעשות... בינינו... בלמים זה לא החכמה הגדולה... בלמים יש גם לסוס ועגלה... אז שכחת לעשות אותם... נו... זה הנושא?? תבין שיש לך עסק עם המכונית הראשונה בעולם... אל תתייחס למי שצחק עליך... ואל תתרגש מפשלות נקודתיות וטכניות כמו בלמים ששכחת לעשות... אבל לא!!! הצחק והלגול על הסביבה הפרמיטיבית והבלמים שהוא שכח לעשות... גרמו לכן אדם לגנוז ולקבור את ההמצאה הגדולה ביותר בעולם לעוד מאה שנים!!!

יושב לו בחור בן עליה... אתה יודע מי אתה?? אתה יודע איזה כח אתה?? העקשנות שלך... העמל שלך... המוח היחודי שיש רק לך בלימוד התורה זה המצאה!!! זו המצאה יחודית שרק אתה משיק אותה לעולם... זה כח יחיד שאין אותו בכל העולם כולו!! רק מה?? מגיעים כמה ליצינים... כמה בחורים שההיגיון זה לא החלק החזק שלהם... והם מזלזלים... צוחקים... והם כבר כמעט משפיעים עליך!!! הם כמעט מצליחים לשבור אותך!!

אל תתן להם את זה!! אל תחזור על הטעות של הממציא הראשון של הרכב... הוא... שיהיה בריא... גזז את הרכב הראשון בהיסטוריה בגלל כמה איכריים פרמיטיביים שצחקו עליו... אבל אתה לא תהיה כזה!!! אתה תחייך עליהם בחזרה ותגיד להם... תמשיכו לצחוק... תמשיכו "להבין"... תמשיכו לחשוב שאתם החכמים הגדולים שיכולים לצחוק על כולם... אני קצת בונה את המכונית שלי!! בונה את האישיות שלי... ויום יבא ותחפשו אותי!!!

ואני אומר לך שככה זה!!! לאט לאט מיום ליום החיוכים המזופתים לאט לאט נמחקים... כל אלו שזלזלו בך מתחילים לאט לאט לבוסס בבוץ שהם בחרו לבוסס בו... ואתה מתחיל לפרוץ... אתה מתחיל לנסוע על רכב במהירות 160... והם נשארים שם בכפר... ממשיכים להיות איכרים... הם רק יכולים לספר בגאווה לנכדים שלהם שפעם הם היו חברים שלך... עד שאתה הפלגת לדרוך והמשתכח הלאה... ואילו הם נשארו באותו מקום... ככה זה!!!

המוסר השכל השני שטמון כאן: זה שהמציא את המכונית הראשונה... איפה הייתה הפשלה שלו?? בבלמים!!! הטעות שלו הייתה בפרט מאוד שולי... בחלק מאוד לא דומיננטי... ושם זה נתקע... כך גם אצלנו זה ככה: הרבה פעמים ההצלחות הגדולות שלנו נתקעות על שטויות!!! על פרטים קטנים... בחור מתחיל ללמוד טוב... מתחיל לעשות שטייג... ואז מגיע פה איזה קושי... או איזה דף קשה... ונאלצת לדלג... ובדיק היית מצונן... והכל ביחד נהיה כזה מעורבב... וגם יש לך איזה דמיונות של קנאה ותחרות ונדמה לך שהוא יותר ממך וכו' וכו' ואז נהיה לך תחושה כללית של הרגשה דפוקה וחוסר שביעות רצון... ויאלה... זהו... מרימים ידיים... ותכל'ס... אם היית יושב עם דף ועט ומנסה לחשוב... רגע... מה קרה... יום אחד לא הרגשתי טוב... ביום השני לא הלך עם החברותא... ואח"כ היה לי דימיונות שאני לא שווה כלום... נו... לכן מה?? לכן מרימים דגל לבן... כך... אותו אחד שהמציא את הרכב הראשון... פה היה לו איזה בעיה שולית עם הבלמים... ופה היה לו איזה מישהו שצחק עליו... ושתי ההרגשות הדפוקות האלו התערבבו לו ביחד... ויאלה... גונזים את הרכב הראשון בהיסטוריה!!! אסור שהטעות הזו תקרה גם לך!!! גם אם בדיק היום מישהו זרק לך מילה לא במקום... ובדיק אתמול לא הבנת את השיעור... ובדיק השבוע החברותא לא הרגיש טוב... והכל ביחד יצר כזה הרגשה דפוקה... זה לא אומר שאתה צריך לעבור לאספנות... אתה עדיין המצאה אדירה!!! ואתה עדיין הבשורה של הקב"ה... ועיני כולם נשואות אליך... תפוס את עצמך בידיים... אל תבוש מפני המלעיגים עליך בעבודת ה'... אל תתרגש משום נפילה נקודתית... וגם לא מעשר נפילות נקודתיות ביחד... שבע יפול צדיק וקם... אתה עדיין ההפתעה של כלל ישראל!!!

הההלו:

מה אתה עושה עם עצמן בחיים???

המושג ששמו "ביטול תורה!!" אין בחור ואברך שלא מתחככים ומתמודדים עם המצפון הזה יום יום או אפילו שעה שעה... תמיד הסתבכתי עם ההגדרה של זה... מה נקרא "ביטול תורה"? מצד אחד הגמ' אומרת שמי ששח שיחה בטילה כבר עובר בעשה ד' ודברת בם' ומצד שני: וכי כל דקה שאני מדבר או לא לומד אז אני כבר עובר על ביטול תורה... אם ככה העסק אבוד מראש... אני מרים ידיים מראש... אין לי מה להתחיל... בקיצור: הנושא הזה לא היה כ"כ מטופל... עכ"פ אצלי... וכשהנושא לא מטופל... אז זה דפוק מכל הכיוונים... כי להתחיל להתחזק להקפיד שלא לבטל תורה אני אפילו לא מתחיל... כי אני יודע שזה אבוד מראש... ואילו מצד שני להרגיש דפוק?? אני כן מרגיש... כל פעם שאני מדבר עם מישהו יותר מידי הרבה אז אני מרגיש הרגשה כזו של ביטול תורה... בקיצור: זה נקרא לצאת קרח מכל הכיוונים... **אבל!! איש בשורה אני:** אני לעצמי מצאתי את ההגדרה הנכונה של ביטול תורה... עכ"פ לטעמי... אני מודיע מראש: לא בטוח שאני צודק... יתכן שאתה לא תסכים איתי... יהיו כאלו אפילו שירצו לזרוק עלי סטנדרים... אין בעיה!!! בתנאי שאתם מביאים איתכם הסבר חילופי שיניח את הדעת... (לכה"פ לכם...) אבל להשאיר את הנושא הזה לא מטופל... זה לא בא בחשבון...

ובכן: בשביל להבין מה זה ביטול תורה... קודם כל צריך אחת ולתמיד להגדיר מה פירוש המילולי של "תורה!!" אז ככה: כשהיינו בישיבה קטנה אמרו לנו ש**תורה** הכוונה היא לשבת וללמוד תורה... ואם בחג השבועות היה קבלת תורה אז מה קבלנו שם?? קבלנו את סדר א' עיון וסדר ב' בקיאות... וכמובן שהגיע הזמן לגדול בשנה ולהבין את הדברים ברובד קצת יותר פנימי ובוגר... ולהבין מהי ההגדרה של **תורה**... מה קבלנו בקבלת **התורה**... **מה זה ה"דבר" הזה שקוראים לו תורה???**

ובכן: בקיצור נמרץ: (אל תדאג... לא כבד...) יש **תורה!!** ויש **מצוות!!**

מה ההבדל בין תורה ל--מצוות?? ההבדל הוא כן:

מצוות זה ציוויים נקודתיים מה יהודי צריך לעשות במקרים מסוימים... אתה קם בבוקר?? **יש מצוה** לקרא ק"ש ולהניח תפילין... אתה רוצה לאכול תפוח?? **יש ציווי** להפריש תרומות ומעשרות... אתה רוצה לאכול ארוחת בוקר?? **יש ציווי** לברך ברכת המזון...

עד כאן מצוות!!! והנה... ב"ה גמרתי לקיים את כל המצוות... גמרתי להתפלל... גמרתי לקרא ק"ש ולהניח תפילין... גמרתי לאכול ולברך ברכת המזון... את כל זה גמרתי... ועכשיו!!! אני יוצא לרחוב... ומסתכל ימינה ושמאלה קדימה ואחורה... **רגע... מה אני כעת עושה עם עצמי???** כן... **מה אני עושה** עם התפוח...? אני יודע... צריך להפריש תרו"מ...

מה אני עושה עם הבשר...?? אני יודע... מולח אותו ובודק את כשרותו...

מה אני עושה עם אבא שלי??? אני יודע... מצוה לכבד אותו...

אבל מה אני עושה עם עצמי??

זה כבר לא שייך למצוות!!! זה כבר תורה!!!

התורה היא דרך חיים מה אני עושה עם עצמי!!

התורה היא הוראה... הוראת חיי!! מה אני אמור לעשות עם עצמי!!

בחג השבועות **הייתה קבלת התורה!!!** הקב"ה ביום הזה התגלה לכל יהודי ויהודי ומסר לו את הוראת חיי... את תכלית חיי... אתה פה לא לחינם... לא הגעת לחמם את הכסא... יש לך תפקיד... והתורה היא מפת הדרכים שממנה אתה אמור להוציא כל פעם את השליחות שלך מה אתה צריך לעשות עם עצמן כל רגע... זו ההגדרה של תורה!!!

וכעת תקשיב טוב טוב: זה א' ב' של שיעורי בית שכל יהודי צריך לעשות עם עצמו בעיקר!!! **בעיקר בימים אלו לקראת יום מתן תורה!!!**

תנחש למה?? כי בחג השבועות... מה קבלנו???

קבלנו את **התורה!!!** לא!! לא קבלנו מצוות... **קבלנו תורה!!!**

את התרי"ג מצוות קבלנו לאורך כל הארבעים שנה במדבר... כל כמה זמן משה רבינו כינס אותנו ולימד אותנו עוד מצוה מתרי"ג מצוות... זה עדיין לא תורה!!! תורה זה יעוד החיים בעצמם!!! במתן תורה הקב"ה פנה לכל יהודי ואמר לו: אתה תפקיד!!! אתה לא סתם מטחנת בשר עם שמונים שנות אחריות... יש לך משימה בחיים!! אני צריך אותך פה איתי... ואתה צריך לזהות מה השליחות הכללית שלך בחיים בעבודת ה' וגם באופן פרטני מה אתה צריך לעשות בכל יום ובכל שעה. **זה תורה!**

וזה בדיוק מה שהאר"י הקדוש אומר: שחג השבועות זה יום גדול... למה?? כי **עיקר הוראת חיי האדם בשנה הקרובה תלוים ביום זה**... וכולם מסתבכים עם המשפט הזה של האר"י... כי יש כאלו שמוציאים מזה שחג שבועות זה כביכול יום הדין... ואז שואלים: מה... הרי ראש השנה זה יום הדין?? ממתי שמענו שחג השבועות זה יום הדין??

והתשובה היא פשוטה מאוד: בראש השנה נגזר **משמים** שאתה תחיה!!!

ואילו בחג השבועות **אתה בעצמך גוזר** מה אתה הולך לעשות עם החיים האלו!! אני מכיר המון אנשים שנגזר עליהם לחיות בשנה הקרובה... אבל מה הם עושים עם החיים שלהם? מה הם עושים עם עצמם?? זה כבר תלוי בהם... זה כבר תלוי בחג השבועות... זה כבר לא תלוי ביום הדין שזה שייך לרבש"ע... זה כבר יום הדין שתלוי בך... אתה תחליט האם לקחת את העניינים ברצינות ולהתחיל להגדיר לעצמך מה אני עושה עם החיים שלי או לא... **עכשיו**

מה באמת אדם צריך לעשות עם החיים שלי?? זה כבר באמת תורה שלימה... בשביל זה יש תורה... ולכל אחד יש את התורה וההוראה הפרטית שלו לפי הנתונים שלו מה היעוד שלו בעולם... יש אדם שהיעוד שלו הוא לשבת וללמוד בכלל כל החיים ובשעות הערב לחנך את הילדים שלו לתורה... זה מה שהוא עושה עם החיים שלו... ויש אדם שהיעוד שלו הוא לצאת בבוקר לפרנס את המשפחה... ובערב ללכת לעסוק בתורה... זו תכניית החיים שלו... ויש אחד שהיעוד שלו זה לכתוב אז נדברו וכשהוא גומר לשבת וללמוד... וכמובן שהיעוד של החיים זה לא רק בגגדול... זה גם יורד לפרטים הכי קטנים... כל יהודי צריך לסגור את הלו"ז היומיומי שלו מול התורה... וזה כמובן משתנה מיום ליום ומשעה לשעה ומאחד לשני...

עד כאן הסברתי מה זה תורה!!!! אחרי שהבנו מה זה תורה...

כעת ניגש לשאלה הבאה: מה זה **ביטול** תורה???

פשוט מאוד: אם תורה זה היעוד של החיים שלי!!! אז כל שינוי והיסח דעת מהיעוד של החיים זה ביטול תורה... **וכאן יש טעות מאוד גדולה!**

מהי הטעות?? לדוגמא: לפניך בחור שיושב ולומד בהתמדה סדר א' וסדר ב'... והנה יום אחד מישהו הביא לחדר עיתון... והוא התחיל לקרא איזה כתבה מעניינת והוא לא יכל לעזוב את זה... ובמקום לעלות לסדר ב' הוא נשאר בחדר וקרא עיתון... זה ביטול תורה?? **ברור!! ביטול תורה!!!**

לעומת זאת: אני מכיר אדם שהיעוד שלו בחיים זה לעבוד לפרנסתו... מידי בוקר אותו יהודי יוצא לעבוד כדי להביא טרף לביתו... והנה... צהרים אחד הוא ישב וקרא איזה עיתון... וזו הייתה כתבה מאוד מעניינת... ו... והוא החליט שהוא "מברייז" ולא מגיע לעבודה... הוא עשה לעצמו את החשבון... אז יורידו לי במשכורת... מה אכפת לי... לא מתחשק לי להגיע היום... תעשה משהו... ואני עומד ושואל:

האם אותו יהודי עבר על ביטול תורה?? התשובה היא **כן!!!**

כעת שים לב: למה?? למה אותו יהודי עבר על ביטול תורה??

אז כששאלתי את השאלה הזו מה כולם ענו לי?? כולם ענו לי בלומד'ס... שהרי כל ההיתר שלך לא ללמוד זה כי אתה צריך ללכת לעבוד... אבל אם היום בצהרים לא הלכת לעבוד... אז בזמן הזה אתה יכול לשבת וללמוד... ולכן אם אתה לא לומד זה ביטול תורה...

לא!!! זה לא נכון!! לא זו הסיבה שזה ביטול תורה!!

הסיבה היא הרבה יותר ישר ולעניין: יהודי יקר: כפי שסיכמנו היעוד שלך זה לצאת לעבוד!!! התורה אמרה לך לצאת לעבוד!! וממילא בשעות האלו זו השליחות וזה היעוד שלך בעולם... ולכן: אם אתה

שמים לא תעזרו... כי יראת שמים יכולה לעזור למי שכבר התעורר... ורק צריך לעזור לו להתרומם מהמיטה... אבל מי שלא מסוגל בכלל להתעורר אין עם מי לדבר... **כאן צריך סיבה!!!** הסיבה זה ההצתת אליה... זה המצת הראשון... ממילא בחור יקר: אם עובר עליך עוד יום ועוד יום מדכא... שאתה פשוט לא מצליח לקום בבוקר... ואתה אובד עצות... אתה מרגיש שהגוף שלך מצפצף עליך וכפשוט לא מתעורר... ואתה מנסה להפוך את העולם... מה עושים??

עזוב... תפסיק להשקיע בעוד שעות מעורר... או בעוד וועקער שישפוך עליך שתי כוסות ולא כוס אחת... או בעוד איזה קנס כספי וכו'... **העבודה שלך היא במישור אחר לגמרי...** שב עם עצמך בכובד ראש... קח דף ועט... ותחליט על תאריך של מועד החתונה שלך!! נניח שאתה כעת בועד רביעי... ולפי התחזית ומה שמקובל אצלך בישיבה אתה אמור להתחתן בועד ששי... בא נחליט מתי?? בזמן קיץ או בזמן חורף?? נו... מהר... תחליט... אין לי זמן... מתי אתה רוצה להתחתן?? חורף או קיץ?? חורף?? אין בעיה... תכתוב למטה תאריך: **נניח כ"ז טבת התשפ"א!!!** מקובל עליך?? **ובכן: כידוע...** כבר כתבתי כאן בעלון שכל בן אדם עובר שתי לוויית בחיים... הלווייה **השניה** היא לאחר מאה ועשרים... ואילו הלווייה **הראשונה** היא בחופה... ובכן: כפי שסיכמנו (ונתרוצו הצדדים) בכ"ז טבת התשפ"א (פחות או יותר) הולכת להיות הלווייה שלך לחופה!!! וקיי"ל שכשמלווים את האדם לבית עולמו... לא הולכים איתו לא כסף וזהב ולא שעות שינה ולא שעות רבות של נייעס בחדר... ולא פיצוח גרעינים וגם לא שני תירוצים... רק מה הולך איתו?? מה שהוא עשה עם עצמו!!!

ובכ"ז טבת הולכת להיות הלווייה הראשונה והשמחה בעזה"ש בחיין!!!

אתה חייב להגיע לשם עם משהו בידיים!!! זה ברור????

השאלה היא מה?? בשביל זה יש לך כעת דף... והדף הזה כעת כמעט ריק... ואתה מוכרח לעשות שיעורי בית זריזים ולמלאות אותו איכשהו בתכנית מסודרת... תתייעץ עם הרבנים שלך... תעשה חשבון נפש... תעשה התבודדות... לא יודע מה... דבר אחד ברור: עד חג השבועות אתה חייב למלאות איכשהו את הלוח זמנים מול התורה... שהתורה תורה לך מה היעדים!!! אם זה כל סדר נזיקין... או כל סדר מועד... או שו"ע או"ח... מקסימום אם אתה מסתבך פשוט תגש ותשאל את אבא שלך ואת כל המבוגרים מאיתנו שמתרפקים על הגיל הזה ואומרים: הוי... כמה תבל שלא נצלנו אותו... לך תשאל אותם ל-מה הם בדיוק מתכוונים... **זה?? הגדרת את היעד?? הצלחת להגדיר לעצמך מה היעד שלך ע"פ תורה** בשנתיים הקרובות בכלל ובחודש הזה בפרט ועד היממה הקרובה לפרטי פרטים... (כן... צריך שזה יהיה מתורגם לפרטי פרטים... לתכניה מעשית ליממה הקרובה... לא רק תכנית גלובלית לטווח של שנתיים) אם תעשה את זה ברצינות אמיתית... פתאום תראה שאתה מצליח להתעורר בבוקר... בטח!!! יש לך סיבה!! יש לך בשביל מה!!! יש לך תורה!! יש לך יעד בחיים!!! אחרי שיש לך כבר יעד בחיים... אחרי שאתה כבר מתעורר בבוקר... כאן צריך בסה"כ כמה טיפות קטנות של יראת שמים... ואתה כבר מתגבר כארי לעבודת הבורא... בהצלחה...

כעת לקרא ק"ש ואם הוא ישן... וכי זה נקרא שהוא עובר על ביטול תורה?? וכי מי שאוכל נבלות וטרפות... היעלה על הדעת שזה יחשב ביטול תורה... כי התורה הרי אומרת לך לאכול כשר... ואתה מבטל את התורה?? **מה התשובה??**

כפי שכבר הקדמתי לעיל... מצווה זה ציווי נקודתי!! ותורה זו הוראת החיים!!! כשאני עובר על ציווי נקודתי... כאן **בטלתי מצווה**... אבל מתי אני מבטל תורה?? **כשאני עובר על היעד שלי בעצמי**... זאת אומרת: לדוגמא: אם במקום לקום בבוקר ולהתחיל יום אני ממשיך לישון ועל הדרך אני כמובן גם מפסיד זמן ק"ש ותפילה... אז ככה: מצד הק"ש ותפילה... **כאן בטלתי מצווה**... אבל מצד השלפצפץ והבריחה מהמציאות של היעד שלי בחיים... **זה כבר ביטול תורה!!! ולמאי נפקא מינה??**

לדוגמא: בחור שקם באחד עשרה בבוקר... כולם צועקים עליו... איפה היראת שמים שלך... מה עם קריאת שמע... מה עם תפילה... ה' ישמור...

ואני חושב שזה טעות!!! עזוב כעת את הק"ש ותפילה... עזוב **מצוות**...

בא נדבר על תורה!!! איפה אתה!!! **איפה אתה בעצמך!!!** איפה היעד שלך בחיים... אתה עד כדי כך סמרטוט שאין לך בשביל מה לקום בבוקר... זו הנקודה!! **על זה צריך לעשות את השיעור בית העיקריים!!!**

בחור יקר: אם יש לך נטיה להישאר במיטה ולא לקום בבוקר... ואתה רוצה באמת לעבוד על זה ולמגר את התופעה עד הסוף... אל תתחיל לעבוד מהמקום של יראת שמים שלי... אוי... מה עם ק"ש... אוי... איך אני כבר מאחר זמן תפילה... **לא! אל תתחיל מהזית הזו! אל תתחיל ממצוות!!!** תתחיל מהמקום היותר בסיסי... **תתחיל מהמקום של תורה!!!** תשב בינך לבין עצמך ותחשוב: **מה אני עושה עם עצמי??** מה היעד שלי בחיי העולם שהקב"ה נטע בתוכי?? לאן אני חותר בחיים שלי? **בזה התמקד!!!** תכנס מטבחון עם התורה ותסגור יחד איתה את הקצוות מה היעד שלי בעולם ואיזה תוכן אני יוצק לעצמי בחיים... שזה מה שיוציא אותי מהמיטה... (ושוב: כמובן אתה צריך בסופו של דבר לסגור את המסקנות מול איש שמייצג את התורה... תלמיד חכם שמכיר אותך לעומק...) בקיצור: קודם תסביר לעצמך **בשביל מה לקום!!!** שיהיה לך בשביל מה...

אני מכיר בחורים שיש להם יראת שמים מופלגת... ובכל זאת לקום בבוקר נורא נורא קשה להם... **ולמה???** כי בשביל לקום בבוקר לא מספיק יראת שמים... **צריך בעיקר סיבה!!!** תן לי סיבה ויעוד למה לצאת מהמיטה!!! ומניסיון אישי רב בתחום הזה (בתור אחד שהייתי מעורר בישיבה במשך קרוב לאחד עשרה שנים) ההגדרה שמצאתי לזה היא כך:

מי שיש לו סיבה לקום בבוקר... הוא כבר מתעורר בבוקר!!! רק מה?? קשה לו. בשביל זה יש יראת שמים... שהיראת שמים עוזרת לו להתרומם מהמיטה... **לעומת זאת:** מי שאין לו סיבה לקום בבוקר... הוא ישן מידי חזק... **הוא בכלל לא מתעורר!!!** (כי הוא והשינה תאומים... גם השינה היא ביטול הסיבה וגם הוא בעצמו שרוי בביטול הסיבה... ולכן הוא והשינה משתלבים באופן כזה חזק שמים רבים ששפכתי עליו לא יוכלו להקיץ את השינה העמוקה הזו... וזה לא בצניעות אלא זו ההגדרה) כאן יראת

לא הולך לעבוד... **זה עצמו ביטול תורה!!!** אתה מבטל את היעוד שלך!! אתה מבטל את התורה שהורתה לך שהשליחות שלך כעת זה לעבוד... הבנת את הנקודה?? בן אדם שלא עושה כלום הוא עובר על ביטול תורה!!! **לא בגלל** שהוא יכול ללמוד ולא לומד... אלא בגלל שהוא לא עושה את מה שהוא צריך לעשות!!! התורה לא בהכרח מבקשת ממך ללמוד כל היום... רוב האנשים בעולם לא אוחזים במדרגה שהם יכולים לשבת וללמוד כל היום... אבל מה כן?? התורה כן דורשת מכל בן אדם בעולם שיתאם איתה (כמובן יחד עם הרב שלו... שהוא מייצג את התורה ומעמיד אותך על האמת) מה הוא עושה עם עצמו בחיים... איך הוא מצדיק את קיומו וממלא את חייו בתוכן שיש בו מן השליחות שלו בעולם... התורה מבהירה לי בצורה חד משמעית: אתה נשלחת לכאן בשביל מטרה!! בשביל כבוד שמים ובשביל להמליך את הקב"ה בעולם!! ומה שנדרש ממך זה לזהות את הפינה היחודית והמשבצת הנקודתית שלך כיצד ואיפה ואין אתה מבצע את זה... אז יש כאלו שזכו והיעוד שלהם בכבוד שמים זה לשבת באהלה של תורה מבוקר עד לילה... ואם הם יתבטלו מזה... **אז הם עוברים על ביטול תורה**... ויש יהודי שהיעוד שלו בכבוד שמים זה לכתוב את אז נדברו... ואם שבוע אחד הוא "יבריז" ולא יתחשק לו להוציא את העלון **זה ביטול תורה**... ולא בגלל שהוא לא למד... אלא בגלל שהוא לא עשה את היעד שלו!!! ויש יהודי אחר שהיעוד שלו זה לצאת לעבוד לפרנסתו בשביל לגדל את הבנים של הקב"ה ולהטריף אותם לחם חוק... ואם הוא יום אחד יבריז מהעבודה בלי סיבה מוצדקת הוא עובר על ביטול תורה... על ביטול היעד שלו בכבוד שמים...

ורק כדי לשבר את האחזן אני אתן לך עוד דוגמא וממנה תקיש הלאה:

כשאני מגיע לשבת אצל אבא שלי... אני מגיע כמובן ביום ששי... ואז תמיד יש לי יצר הרע מיוחד לקרא את העיתון של יום ששי... ובדרך כלל אני לא כ"כ עומד בניסיון... וברור לי שברגעים האלו שאני קורא את העיתון זה ביטול תורה!! **ולמה??** **למה זה ביטול תורה??** כי הייתי יכול באותה שעה לשבת וללמוד...? לא!! מבטיח לך שבלאו הכי לא הייתי לומד בשעה הזו... נו... אז למה זה בכל זאת ביטול תורה?? כי ההללו... תסתכל ימינה ושמאלה ותראה מה קורה סביבך... עוד שעה שבת... ועדיין אין מפה לבנה על השלחן... עדיין לא גמרו להדיח כלים... נו... אז מה התורה מורה לי כעת לעשות?? שצריך כעת להפשיל שרוולים ולעזור בבית!!! וממילא אם אני כעת הולך לקרא עיתון אני **מבטל תורה**... למה?? כי התורה אומרת לי כעת לעשות משהו מסוים ואני לא עושה אותו... לזה יקרא ביטול תורה!!! (זה מה שכתוב בגמ' בע"ז שמי שהולך למועדונים ולכל מיני אצטדיונים עובר משום ביטול תורה והשאלה המתבקשת: רבש"ע: הוא?? הוא עובר ביטול תורה?? וכי אם הוא לא היה הולך לתיאטרון הוא היה יושב ולומד?? אז למה זה ביטול תורה? התשובה היא: כשהוא הולך לתיאטרון הוא לא נתבע למה הוא לא יושב ולומד!!! הוא נתבע למה אתה עושה את היעד שלך... מה היעד שלך... לא יודע מה... ללכת לעבוד... ללכת לחפש את עצמך... אבל לא לשבת פה רגל רגל בבילויים) **רק מה?? כאן יבא השואל וישאל:** אם ככה... אם אכן כדברי... אז כל מי שעובר על מצות עשה איזו שתהיה... זה גם נקרא ביטול תורה...?? מי שלא קורא ק"ש... הרי התורה אומרת

מה כן יש?? יש **דרך ושיטת המוסר!!!** יש דרך וגישה ושיטת המוסר שצריך לקחת מאמרי חז"ל ולהנגיש אותם ולהחדיר אותם למעמקי הנפש שהצורה הזו היא הנקראת דרך המוסר... אבל התכנים עצמם הם מאמרי חז"ל שהחסידי מחויב אליהם לא פחות מהליטאי... אין שום וורט שכתוב בספרי מוסר... שמרן הבעש"ט הק' והמגיד לא אמרו אותו בשולחן הטהור... ממילא אין כזה דבר שחסידי ישמע וורט מוסרי ויזלזל בו ויאמר שזה לא נוגע אלי... זה המצאה ליטאית... אין כזה דבר!!!

אתה יכול אולי להתעקש להתווכח נקודתית על דרך המוסר או על דרך החסידות... האם זה דרך נכונה או לא נכונה... אבל רק על הדרך!! לא על התכנים!!! ברור??? כך שחלק בלתי נפרד מהציווי והמשימה המוטלת עלינו בימי הספירה "שתהיו מכבדים זה את זה" זה לקלוט את הנתון הכ"כ פשוט הזה ולהבין שאין תורת חסידות ואין תורת המוסר... יש רק דרך החסידות ודרך המוסר. וממילא ליטאי שמזלזל בספרי חסידות... הוא מזלזל בוילנא גאון... וחסיד שמזלזל בספרי מוסר מזלזל ברבה שלו...

קעת לגופו של עניין... תכל'ס... אם פעם היה איזה פולמוס סביב דרך החסידות... האם זה נכון או לא נכון... ואם פעם היה פולמוס סביב דרך המוסר האם זו גישה נכונה או לא נכונה... **היום הכל הוכרע!!!**

המציאות לא שאלה אותנו ולא התייעצה איתנו האם זה מקובל עלינו או לא... המציאות לא התחשבה לא בדעתו של הליטאי ולא בדעתו של החסידי... והמציאות כיום טופחת על פנינו... שכיום כלנו... ללא יוצא מן הכלל... ליטאים וחסידים כאחד... צורכים ונמשכים כמו וואקום גם לדרך החסידות!!! וגם לדרך המוסר!!! כך שאין טעם להמשיך לדון בנושא הזה... כי המציאות כבר הכריעה את הויכוח והפכה אותו ללא רלוונטי... המציאות היא: שאין אפשרות כיום לבן ישיבה להתמודד מול הרדידות והשפלות של הרחוב... רק עם הרוממות וחישיפה חלקית לפנימיות התורה... זכיתי ללוות כמה בחורים שהגיעו כמעט לשאלות תחתית והדבר היחיד שרומם אותם ונתן להם כח להתרומם משם ולהגיע לפסגות רוחניות... זה רק בגלל שהם נחשפו לתכנים המבוארים בנפש החיים חלק א'... כמה אתה גדול... ועד כמה אתה בעצמך מכוון כנגד י" ספירות ואתה בעצמך מכוון כנגד פרקי המרכבה!!! **אינו!!! היום זה לא עובד אחרת!!!** לא יתכן שהסטי"א תשחרר את כל העשר ספירות דקליפה שלה והם יסתובבו לנו בין הרגלים וישרפו לנו את העיניים... ואילו העשר ספירות דקדושה ישארו במדף העליון בארון הספרים... מבוגרים יקרים... כן... אני יודע שבדור שלכם זה היה מחוץ לתחום... אבל מצטערים מאוד... לכם היו מאבקים אידיאולוגיים מול הציונות והצבא והקיבוצים וכו' וזה מילא את הנפש שלכם... אבל אנחנו נמצאים בדור של המילק שייק... דור הנחתן שרק תביא לי מילוי סיפוקים... רק תביא לי פלאפון שיש בו גם מצלמה וגם נגן... וכשצעירי כזה הולך ברחוב ומתמודד עם ניסיונות... הדבר היחיד שיכול לרומם אותו זה אחיזה קצת קצת יותר מרוממת במשמעות החיים שלו... שלזה קוראים בהגדרה הישנה: **דרך החסידות** אבל ממוזמן זה כבר לא דרך החסידות... זה דרך שכבשה את כל כלל ישראל... מותר ומומלץ ואפילו חובה לכל בחור ישיבה מתחיל בישיבה גדולה לדעת בע"פ ישר והפוך את חלק א' מנפש החיים.

ונעבור לדרך המוסר... לפני כך וכך שנים הקב"ה שלח לעולם שלושה פסיכולוגים שהיו אמנים לתורת הנפש... לאחד קראו פרויד שהוא היה כופר גמור... והשנים האחרים להבדיל אלף אלפי הבדלות: לאחד קראו ר' נחמן מברסלב ולשני קראו ר' ישראל סלנטר... ופעם זלזלו בהם... את הספרים של ר' נחמן שרפו באש... ועל דרך המוסר של ר' ישראל סלנטר יצאו מתנגדים שלא הבינו מה הוא רוצה וטענו שזה ביטול תורה... פעם לא ראו צורך לטפל בנפש... אבל היום המציאות הכריעה את הויכוח... המציאות לא שאלה אותנו אם אנחנו אווזים מזה או לא... המציאות טופחת על פנינו... והיום אין אחד שלא מסובך עם הנפש שלו... וכולנו רצים על ארבע לכל מיני טיפולים רגשיים שיסבירו לנו מה עובר עלינו... היום אנשים מגיעים על ארבע לאמן הנפש ר' נחמן מברסלב שסיביר להם איך לפגוש את הרבש"ע מתוך התסבוכים והדכאויות שלהם... והיום כל אחד צריך כמו אויר לנשימה את דרך המוסר שתסביר לו מה עובר עלי... מה מתחולל בנפשו... כבר ממוזמן זה כבר לא נקרא דרך המוסר!!! אלא זו הדרך היחידה להתחיל להשקיע בעבודה הפנימית שלנו... פעם... בדורות הקודמים היה צריך להתאמץ להבין מה רצה ר' ישראל סלנטר כי כנראה שבדורות הקודמים האנשים היו חלקים ובורים עם עצמם... ממילא היה להם קשה לזהות שהנפש שלהם קצת יותר מורכבים ממה שהם חושבים... אבל היום אין אחד שלא מזהה גן חיות מבפנים...

היום אין מה להסכים או לא להסכים עם דרך המוסר... כי מי שלא מבין שהוא צריך להקשיב לנפש שלו ולזהות איפה החולשות שלו ומי מדבר מתוכו... אז... אז שישאר מאחור... שימשיך לסבול... שימשיך לחיות בגונגל הנפשי שלו... בקיצור:

כיום הליטאי שמתעקש לזלזל בדרך החסידות... **ההפסד כולו שלו**

והחסידי שמתעקש לזלזל בדרך המוסר... **ההפסד כולו שלו**...

כלל ישראל היום מפנים ומבין טוב מאוד שיש לנו הרבה מאוד מה לקבל אחד מהשני... ומי שלא רוצה... שישאר מאחור... שישאר אחרון בתחנה...

שבוע שעבר פתחנו את הנושא של להיות מכבדים זה את זה... שכל אחד צריך להכיל שיש אצל השני ערכים שונים... שגם אם זה אחרת ממנו עדיין לא צריך לשרוף על זה תרומה וקדשים... קעת נעבור לפרק ב' בסידרה... נישא נוספת בסוגיה זו של "מכבדים זה את זה..."

יש מושג כזה שקוראים לו "**על דרך החסידות**"... מישוה נעמד ואומר וורט... שואל שאלה... ואז הוא עונה תשובה ואומר שהתשובה היא "**על דרך החסידות**"... ואני אף פעם לא זכיתי להבין מה נקרא "**על דרך החסידות**"... ומה לא? איזה סוג של וורט נכנס תחת קטגוריה של "דרך החסידות"... מה... מה הגדר? מה התנאים?? אולי כל וורט שהאייבישטער מוזכר בו יותר מפעמיים או שלוש זה כבר מצלצל ונשמע שייך למשבצת שקוראים לה חסידות... **מה?? מה הגדר של וורט על דרך החסידות?** שאלתי הרבה חסידים ולא ידעו לענות לי... **אתה יודע מה? בא נשאל ככה:** הרבה פעמים נגשים אלי חסידים ואומרים לי שזה נראה מהעלון שלי שאני לוקח את הדברים שלי מספרי חסידות... אין בעיה!! אני בעד!!! אני לא מתבייש לומר שאני לומד ספרי חסידות... אבל תסלחו לי... אני לא מצליח להבין מה הגדרה של ספרי חסידות?? איזה סוג ספר נקרא חסידות ואיזה לא?? האם יכול להיות שליטאי כתב ספר ובטעות התברר שזה יצא לו ספר חסידות... מה זה??? **אז אני אגלה לך סוד כמוסר!!! תקשיב טוב טוב למה שאני אומר לך:** אין כמעט משפט אחד שכתוב בספרי היסוד של החסידות שהוא בעצמו לא מוזכר גם בכתבי הגר"א ותלמידיו... שמעת?? אני חוזר: מי שיצא לו לעיין בכתבי הגר"א על דרך הפנימיות... כמעט כל משפט שכתוב בספרי חסידות מוזכר גם בכתבי הגר"א... **ולמה? מסיבה מאוד מאוד פשוטה:** כי התכנים של ספרי החסידות הם לא איזה המצאה של משהו כזה שקוראים לזה חסידות... הם בסה"כ לקוחים ישירות מהזהר וכתבי האר"י ושאר ספרי הקבלה היסודיים שאנחנו אמונים עליהם מדורי דורות וכו'... ממילא הגר"א ובעל התניא... שניהם ינקו מאותם מקורות קדושים בעצמם... ממילא אין שום סיבה שהם לא יתנבאו בסגנון דומה... גם הגר"א וגם בעל התניא...

עד כאן הסוד הכמוס!!! נו... אז תכל'ס... סו"ס יש כזה מושג שקוראים על ספרי חסידות... יש וורטים **על דרך החסידות**... וכי אני מתנער מהמושג הזה? אז מה זה באמת המושג הזה ששמו "על דרך החסידות"???

אז ככה: אם שמת לב: אין כזה דבר **תורת** החסידות!!! יש **ד ר ר** החסידות!!!!

שים לב: תמיד כשמישהו אומר וורט חסיד... הוא לא אומר **בתורת** החסידות אלא על **דרך** החסידות... מה הכוונה?? התורה היא אותה תורה... אין הבדל בין **תורת** החסידות **לתורת** הליטאית... יש רק הבדל **בדרך** הדרך והגישה של החסידות או לקחת מושגים גבוהים ומרוממים ולהוריד ולתרגם אותם להמון העם... זו השיטה החסידית... זו דרך החסידות... **ועל זה!!!** על הדרך הזה המתנגדים חלקו... אבל על עצם התוכן של הדברים?? אין שום חולק... שניהם נמסרו לנו מאותו זוהר הקדוש ומאותם כתבי האר"י והמהר"ח"ו... **אתה יודע למאי נפקא מינה??**

פעם ישבתי באיזה אירוע שהוא היה חצי פוליטי כזה... ונעמד רב חסידי ואמר וורט על דרך החסידות... ישב שם ליטאי וגיחך... אני לא מסכים עם מה שהוא אומר... למה?? כי זה על דרך החסידות... ואני הרי לא חסיד... אז אני לא מחויב למה שהוא אומר... מה שהוא אומר זה סתם המצאה. **נזעקתי כולי ואמרת לו: אדוני!!!** מה שהוא אומר זה זוהר הקדוש מפורט... יש על זה פירוש של הרמ"ק והרמח"ל והגר"א... אתה מחויב לתכנים האלו בדיוק כמוהו!!! זה דברי אלוקים חיים!!! נו... אם זה האר"י וזוהר מפורש אז למה הרב הזה קורא לוורט הזה **על דרך** החסידות...?? מסיבה פשוטה: הגישה הזו שעומד כאן רב באירוע פוליטי ומנגיש לבן אדם פשוט כמוך מאמר זוהר... **זו גישה ודרך חסידית!!!** לא התוכן!!! התוכן עצמו הוא לא חסידית!!! התוכן הוא תורה מסיני!!! רק הגישה והדרך והשיטה הזו... שאפשר להגיד לך את זה... זה פה המשבצת החסידית!!! על זה אתה יכול להתווכח... האם זה נכון להגיד לך את זה או לא... אבל על עצם התוכן... **זה תורה מסיני!!!**

ומאוד חשוב לדעת את זה... כי יש ליטאים שחושבים שברגע שהם רואים ספר חסידית... זה אומר שבספר הזה כתוב כל מיני תכנים שאנחנו בכלל לא מסכימים איתם ולא מחויבים אליהם... חס ושלום!! אותו סיפור בשובבי"ם... כידוע: החסידים עושים עסק משובבי"ם והליטאים לא... מגיע ליטאי ואומר לי: שובבי"ם זה המצאה חסידית... אבל מבחינתי זה לא קיים... אדוני היקר: אין לחסידות שום המצאות!!! אין משהו שהחסידות המציאה ואתה לא מחויב לזה... המושג שובבי"ם מוזכר בזוה"ק ובכתבי האר"י... רק מה?? דרך החסידות היא לקחת את המושגים שכתובים בזוהר ולחלוק אותם גם עם אנשים פשוטים כמוך... ולכן כל חסיד יודע שיש שובבי"ם... ואילו הליטאים לא אווזים מהדרך הזו... והם סוברים שאם זה כתוב בכתבי האר"י אז זה לא שייך למי שלא אווז שם...

אבל לזלזל בשובבי"ם? לזלזל במושגים חסידיים?? מי שמזלזל בזה הוא לא מזלזל בחסידות... הוא מזלזל בגר"א ובאר"י הקדוש וברשב"י הקדוש... עד כאן ברור??? קעת סיימנו מהזוית החסידית...

קעת על אותו משקל... נעבור לזוית הליטאית...

בדיוק כמו שיש מושג ששמו "**על דרך החסידות**" ככה יש מושג ששמו "**על דרך המוסר**"... יש כל מיני וורטים ומהלכים שהם על דרך המוסר... שכמוכך שברגע שחסידי שומע איזה מהלך על דרך המוסר... הוא מיד יודע שזה לא מחייב אותו ואם זה לא מתאים לו... הוא יכול לעשות מזו צחוק ולהגיד הליטאים האלו עם הוורטים שלהם... אז זהו!!! להוי ידוע לך... אין כזה מושג "**תורת** המוסר" אין תורה שקוראים לה מוסר... מסיבה פשוטה: כי אין מילה אחת שכתובה בספרי מוסר שהיא לא לקוחה ישירות ממאמרי חז"ל שכל כלל ישראל מחויב לכל מילה שיוצאת מפייהם... אין וורט ומהלך מוסרי שהומצא מאיזה מוח קודח שככה נראה לו או נדמה לו... כך שאין כזה מושג תורת המוסר...

גיליון מס' 330 פרשת בהר (בחור'ל אמור)
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל לזכות ידידנו
החשוב שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

הספר שנתגלה ע"י מרן רשכבה"ג
שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א
והודפס ע"י מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל

ספר חסד לאלפים

לרבנו אליהו פנחס הכהן מריינא זיע"א

הודפס לראשונה
בשנת תרע"א
ועתה סודר מחדש
בצורה מתוקנת ומהודרת
באותיות מנוקדות
ומאידות עינים
ניתן להשיג
בחנויות הספרים
להזמנות מרוכזות 053-3145900

בהוצאת דרך מוקדי התפנה של קובין גלילות
ידיד מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"אל תונו איש את אחיו" (כה, יד)

שאלה: הנה באונאת ממון כתיב לשון "אחיו", ובאונאת דברים כתיב (להלן פסוק י"ז) "ולא תונו איש את עמיתו", מדוע?

תשובה: העולם אומר שאי אפשר להזהיר שלא יקניט את אחיו, וזה אפשר רק באינו אחיו, "ואהבת לרעך כמוך", אבל את אחיך סגי ש"לא תשנא את אחיך בלבבך".

ואמרתי לרבינו שליט"א שבשל"ה הק' כתב להיפך, שאונאת דברים אינה מצויה באח, ורק שייך אונאת ממון, כמו שמצינו "ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו" (דברים א' ט"ז) ופירש רש"י "אף על עסקי דירה בין חלוקת אחים", ואמרתי לרבינו גם לדברי המהרש"א (ב"מ נ"ט, א'), ע"ש, ונהנה.

"ולא תונו איש את עמיתו" (כה, יז)

סיפר לי רבינו שליט"א שהיה אצלו רב אחד, וסיפר לו שפעם היה אצל מרן הגר"ח חיים עוזר זצ"ל מוילנא, ודיברו בלימוד. הנ"ל הזכיר "תוספות" מסויים ואמר לו הגר"ח ע כי אין תוס' כזה! הלך הנ"ל להוציא גמרא מהארון, בא ר' חיים עוזר והניח ידו על הגמרא שבארון ולא נתן לו להוציא הגמרא. כשהגיע הרב הנ"ל לביתו, ראה שאכן אין כזה תוס', והגר"ח ע עשה מה שעשה כדי שלא לביישו!

(דרך שיהיה)

עלי שי"ח

"התגלית באישון לילה"

היה זה לפני למעלה מחמש עשרה שנה.

באותם שנים, קבע רבינו את זמן קבלת הקהל לשעות הערב, אחרי שכבר גמר את כל סדרי הלימוד היומיים, כבר ענה לכל המכתבים וכתב עוד כמה דפים בספר הידושי התורה. תור ארוך של כשישים איש היה משתרך עד למטה ובמשך כחמישים דקות היה מקבל את כולם. פחות מדקה (והוא זמן רב מאוד במושגיו) הקציב לכל אדם.

והאנשים, שהגיעו מכל הארץ, המתינו בתורם. זה מבקש ישועה לפרנסה, והאחר שואל שאלה חמורה בקדשים, השלישי בא לדרוש את ה' ולדעת מה עליו לתקן בעבודת ה', ואחריו בחור מבוגר שטרם מצא את זיווגו.

והנה, אחד האנשים בא לבקש עצה וברכה לשלום הבית שלא היה מתוקן אצלו כראוי, וכתב על גבי דף את סאת צרותיו. רבינו שליט"א קורא, ולפתע, כמו ברק שניצת בשמי שמים, הוא אומר לו: נזכרתי בסגולה שראיתי לפני הרבה זמן...

'ראיתי בספר עתיק שאיני זוכר שמו, שצדיק אחד מלפני יותר ממאה שנה אסף מדרשי חז"ל בסגולות הנמצאות בברכת כהנים. כל תיבה שם, יברכך וכו' יש בה סגולה גדולה לבעיה אחרת, 'ישם לך שלום' הוא מועיל לכיין על שלום בין אנשים ושלום בית, ואם הכהן יכין באופן פרטי על האדם, יכול להועיל לו לישועה!!!

האיש המופתע הלך מיד לחפש את הספר, ואכן מצאו ספר ישן שנדפס פעם אחת בשנת תרע"א, בשם 'חסד לאלפים' מהרב אליהו פנחס הכהן מריינא, ומביא שם ליקוט נפלא על כל תיבה ותיבה בברכת כהנים. אותו האיש ביקש מכהן שיכוין עליו, ואכן תיכף ומיד ראה ישועה גדולה.

והנה גלגלה ההשגחה ובשנת תשס"ט רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל שמע מזה, והתפעל מאוד כי הנה יש לנו אוצר כה גדול שאינו ידוע, ומאד רצה להדפיסו, כמה ימים לאחר מכן בא אליו בנו של הרב יואל קלוגמאן מארה"ב, שידיו רב לו בההדרת ספרי קדמונים, ושאל מה כדאי להוציא לרגל הבר מצוה לבנו, ואמר לו שכדאי מאד שיהדיר ספר זה, ואכן הדפיסו בחוברת לרגל הבר מצוה וידוע שמרן הגראי"ל ביקשו שיביא אליו מספר חוברות כדי שיהלקם למבקשים ברכה וישועה בענינים שונים.

זכינו במערכת 'דברי שיח' לעשות רצון שני צדיקים הנ"ל.

בסייעתא דשמיא זכינו, בברכת והדרכת רבינו שליט"א, להדפיס בשנית מחדש את כל החיבור הנ"ל, והפעם תורה מפוארת בכלי מפואר, לא בא כבושם הזה. מנוקד ונאה, מפוסק ומפורש, על גבי נייר משובח ומאיר עיניים, בכריכה קשה ומשובחה, ואנו מודים לה' שנתן בידינו הזכות הזו. ובהזדמנות זו נודה לכל השותפים שסייעו הן בעצה והן בכמון בהוצאה מיוחדת זו.

בימים אלו ניתן להשיגו בחנויות הספרים ובמחיר מיוחד במוקדי ההפצה של ה'קובין גלילות' את הספר הנפלא, כדי להגדיל תורה ולהאדירה. ובדרך רמז נסיים בפסוק מתוך ההפטרה השבוע לפרשת בהר 'ועושה חסד לאלפים' וגו'

בברכת שבת שלום וחסד לאלפים

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

עלי הדף

בענין אמירת דבר בשם אומרו

בכורות ל"א ב' דא"ר יוחנן משום רשב"י כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר כו'. נר' דהא דשפתותיו דובבות הוא דוקא באומר הלכה או סברא מחודשת מעצמו כהא דרב ששת בסוגיין וכהא דר' יוחנן ביבמות צ"ו ב' אבל באומר מימרא ששמע מפי אחרים אין ענין זה וכן מוכח בפסחים ק"ז א' למאי נ"מ למירמא דידי' אדידי' וכן בקידושין מ"ד א' ולא קאמר משום שצריך לומר בשם אומרו שיהיו שפתותיו דובבות אלמא משום דקאמר ברייתא אין שייך ענין זה וכן בקידושין שסיפר מעשה, ומ"מ צריך לומר בשמו כדי לידע למירמי דידי' אדידי' [אמנם ברשב"ם פסחים ק"ד ב' ד"ה דלא נר' דגם בכה"ג שייך שפתותיו דובבות וצ"ע ולו"ד רשב"ם אפ"ל שאי"ז משום שפתותיו דובבות אלא ע"י שמוזכרין שמו נזכר לטובה וברכה וזכות הוא לו וכמ"ש בחולין נ"ד א' ברם זכור אותו האיש לטוב שאמרו שמועה מפיו ובסוכה כ' א' הריני כפרת ר"ח ובניו כו' וכך אמר ר"ח ובניו ושם ל"ג א' דבר זה רבנו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו וע"ד שאמרו בב"ר רפמ"ט כל המזכיר את הצדיק ואינו מברכו עובר בעשה], מיהו מההיא דפסחים ק"ז יש לדחות דל"ש שפתותיו דובבות דכיון שמוזכר רב גידל מה לו לידע איזה רב גידל קמי שמיא גליא מי הוא לכך לא קא' אלא למירמי דידי' אדידי', ונר' דהא דאמרי' בניזר נ"ו ב' כל שמעתתא דמתאמרה בבי תלתא דקמאי ובתראי אמרי' מציעאי לא אמרי' היינו משום דקמאי משום דהן בעל המימרא ואיכא שפתותיו דובבות ובתראי משום שהוא לימדו המימרא הזו והוי כרבו וחייב בכבודו ובהכרת טובה לכן צריך להזכיר שמו אבל מציעאי ליכא קפידיא רק משום למירמי דידי' אדידי' ולכן במקום שאין לחוש לזה יכול לדלג.

(שערי אמונה פאה פ"ב מ"ו וע"ש עוד)

בדידי הוי עובדא

לכבוד מזכה הרבים

ועורך הגליון החשוב "דברי של"ח"

אני גר בעיר רמת גן ולאחרונה התחזקתי מאד בענין שימוש בחשמל בשבת לאחר ששמעתי כמה הרב מקפיד בענין זה ורצייתי מאד להתחבר לגנרטור אבל באזור מגורי אין עדין אפשרות כזו מחמת חוסר תשתיות מתאימות.

לאחר ברורים רבים נודע לי שיש אפשרות לחיבור בטריה שנטענת, מעין מצבר, וכך החשמל כשר לשימוש בשבת, ללא כל חשש. טכנאים רבים הגיעו לביתי להכין את התשתיות לחיבור המצבר אך ללא הצלחה, וכמה וכמה טכנאים בכירים ומנוסים ניסו בכל דרך אפשרית אך לא הצליחו לבצע המלאכה.

בערב פסח האחרון נכנסתי למרן שר התורה שליט"א ושטחתי את בקשתי לברכה שאוכל לסדר בביתי חשמל כשר ללא חשש חילול שבת ומרן בירכני בברכה והצלחה.

לאחר כמה ימים, פניתי לטכנאי נוסף, שלא היה מודע לכל הנסיונות הקודמים וללא שום הכנה מיוחדת, ואכן תוך זמן קצר של עבודה קלה, ללא שום עיכובים ותקלות הטכנאי סיים את המלאכה ויהי הדבר לפלא.

יישר כח גדול על המשך הוצאת הגליון.

הרה"ג רבי ישראל יפת זצ"ל

בחול המועד פסח תשע"ט הסתלק מעמנו השקדן המופלא הרה"ג רבי ישראל יפת זצ"ל, שלא פסיק פומיה מגירסא ושקד במשך עשרות שנים על תלמודו יום יום בהתמדה נוראה, בהיכלה של ישיבת פונבז' המעטירה, לצד הכולל בתל אביב בו עמד בראשו, והיה דוגמא של יהודי מושלם שזכה לקדש שם שמים בכל הליכותיו.

קשר מיוחד ועמוק היה לו לבין להבחל"ח רבינו שליט"א, כאשר זכה לפני יותר מארבעים שנה לקבוע לימוד משותף בחברותא עם מרן שליט"א, ולמדו יחד כמה וכמה פעמים את הש"ס בבלי וירושלמי, בכל יום הם למדו יחד זמן קצוב.

נביא כאן את אחד העובדות המפתיעות ביותר הקשורות ללימוד המשותף שלהם. עוד בעודו בחור בישיבת פונבז' הוא ביקש מרבינו שליט"א ללמוד עמו, ורבינו הסכים לשנה אחת. כעבור שנה התחנן רבי ישראל וביקש שימשיך איתו, ורבינו סירב בטענה כי סדר לימוד זה אינו מתאים לבחור בישיבה שצריך להשקיע את עצמו בסדרי הישיבה.

אבל רבי ישראל זצ"ל שאהב את התורה בכל מאודו לא אמר נואש, הוא אמר שהוא מונח גם בסוגיות הנלמדות בישיבה. לבסוף החליטו על 'פשרה', מרן הסטייפלר יכריע...

מרן זצוק"ל שמע את הנדון ומיד פשט את הספק, ואמר: הבה נבחן את הבחור, על מסכת כתובות, אותה למדו אז בישיבה, והיה, אם יעמוד בכור המבחן, אם כן הוא מתאים להמשיך ללמוד, ואם לא, יפסיק.

ואכן, בחנו אותו, וידע היטב את כל המסכת על בוריה, ומאז המשיכו ללמוד עוד הרבה שנים, ואף היה יושן בלילות בביתו של רבינו כדי שיוכל להשכים קום מיד בבוקר וללמוד עמו...

רבינו שליט"א הכיר במעלתו ואף דיבר כמה פעמים בשבחו. וטרח להשתתף בהליותו שהתקימה בעיצומה של ימי חול המועד אשתקד. ת.נ.צ.ב.ה

יפה מראה

כל הזכויות שמורות

בתמונה הנדירה מחודש כסלו תשנ"ד:

מרן שליט"א מגיע וטורח לעלות כמה קומות עד לביתו של הגאון רבי ישראל יפת זצ"ל, להשתתף בשמחת אירוסיו ביתו (יש"כ לחתנו החשוב הרה"ג רבי צפניה עטרי על סיועו בכל הענינים).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"דורים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי של"ח', או בטלפון:

נדורים פלוס 03-7630585-7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310